

Samhällsekonomi och finansförvaltning

2

Förslag till statens budget för 2013

Samhällsekonomi och finansförvaltning

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13
2.1	Omfattning.....	13
2.2	Utgiftsutveckling	14
2.3	Mål	16
2.3.1	Nuvarande mål för utgiftsområdet	16
2.3.2	Nytt mål för finansiella systemet.....	16
2.4	Resultatredovisning	18
2.4.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen.....	18
2.4.2	Fortsatt krishantering och förebyggande åtgärder för att stärka det finansiella systemet	18
2.4.3	Övriga resultat.....	18
2.5	Politikens inriktning	20
2.5.1	Bedömning av situationen på finansmarknaden.....	20
2.5.2	Regeringens ambitioner inom finansmarknadsområdet	20
3	Statlig förvaltningspolitik	29
3.1	Omfattning.....	29
3.2	Mål	29
3.3	Resultatredovisning	29
3.3.1	Förvaltningens utveckling	29
3.3.2	Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder	30
3.3.3	Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet	32
3.3.4	Analys och slutsatser	33
3.4	Politikens inriktning	33
3.5	Budgetförslag	36
3.5.1	1:1 Statskontoret.....	36
3.5.2	Statens servicecenter	37
3.5.3	1:2 Kammarkollegiet.....	37
3.5.4	1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen.....	39
3.5.5	1:8 Ekonomistyrningsverket	40
4	Effektiv offentlig upphandling	41
4.1	Omfattning.....	41
4.2	Mål	41
4.3	Resultatredovisning	41

4.3.1	Resultat.....	41
4.3.2	Analys och slutsatser.....	47
4.4	Politikens inriktning.....	48
5	Statliga arbetsgivarfrågor.....	55
5.1	Omfattning.....	55
5.2	Mål.....	55
5.3	Resultatredovisning.....	55
5.3.1	Indikatorer.....	55
5.3.2	Resultat.....	56
5.3.3	Analys och slutsatser.....	71
5.4	Politikens inriktning.....	73
5.5	Budgetförslag.....	74
5.5.1	1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	74
5.5.2	1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	74
6	Statistik.....	77
6.1	Omfattning.....	77
6.2	Mål och villkor.....	77
6.3	Resultatredovisning.....	77
6.3.1	Resultat.....	77
6.3.2	Analys och slutsatser.....	81
6.4	Politikens inriktning.....	81
6.5	Budgetförslag.....	82
6.5.1	1:9 Statistiska centralbyrån.....	82
7	Prognos- och uppföljningsverksamhet.....	83
7.1	Omfattning.....	83
7.2	Mål.....	83
7.3	Resultatredovisning.....	83
7.3.1	Resultat.....	83
7.3.2	Analys och slutsatser.....	87
7.4	Politikens inriktning.....	88
7.5	Budgetförslag.....	88
7.5.1	1:6 Finanspolitiska rådet.....	88
7.5.2	1:7 Konjunkturinstitutet.....	89
8	Fastighetsförvaltning.....	91
8.1	Omfattning.....	91
8.2	Mål.....	91
8.3	Resultatredovisning.....	91
8.3.1	Indikatorer.....	91
8.3.2	Resultat.....	92
8.3.3	Analys och slutsatser.....	93
8.4	Politikens inriktning.....	93
8.5	Budgetförslag.....	95
8.5.1	Statens fastighetsverk.....	95
8.5.2	1:10 Bidragsfastigheter.....	96
8.5.3	Fortifikationsverket.....	97
8.5.4	Äganderätten till fastigheten Stockholm Skravelberget 11.....	99
9	Finansinspektionen och finansmarknadsforskning.....	101

9.1	Omfattning.....	101
9.2	Mål	101
9.3	Finansinspektionen	101
9.3.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen.....	101
9.3.2	Resultatredovisning	101
9.3.3	Analys och slutsatser	106
9.3.4	Politikens inriktning	107
9.4	Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	109
9.4.1	Finansiering av EU:s tillsynsmyndigheter.....	109
9.5	Finansmarknadsforskning	109
9.5.1	Resultatredovisning	110
9.5.2	Analys och slutsatser	110
9.6	Budgetförslag	111
9.6.1	1:11 Finansinspektionen.....	111
9.6.2	1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	112
9.6.3	1:16 Finansmarknadsforskning	112
10	Riksgäldskontoret	113
10.1	Omfattning.....	113
10.2	Resultatredovisning	113
10.2.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen.....	113
10.2.2	Resultat.....	113
10.2.3	Analys och slutsatser	121
10.3	Politikens inriktning	122
10.4	Budgetförslag	122
10.4.1	1:12 Riksgäldskontoret.....	122
10.4.2	Överföring av Statens järnvägars obligationsportfölj.....	124
11	Sjunde AP-fonden	125
11.1	Omfattning.....	125
11.2	Mål	125
11.3	Resultatredovisning	125
11.3.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen.....	125
11.3.2	Resultat.....	126
11.3.3	Analys och slutsatser	126
11.4	Politikens inriktning	127
11.5	Budgetförslag	127
11.5.1	Kredit på räntekonto och låneram för Sjunde AP-fonden.....	127
12	Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken	129
12.1	Omfattning.....	129
12.2	Budgetförslag	130
12.2.1	Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken.....	130
12.2.2	1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken.....	131
12.2.3	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	131
13	God redovisningssed för företag och organisationer.....	133
13.1	Omfattning.....	133
13.2	Mål	133
13.3	Resultatredovisning	133
13.3.1	Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen.....	133
13.3.2	Resultat.....	133

13.3.3	Analys och slutsatser	134
13.4	Politikens inriktning.....	134
13.5	Budgetförslag	134
13.5.1	1:13 Bokföringsnämnden	134
14	Riksrevisionen.....	137
14.1	Riksrevisionen.....	137
14.2	Mål för Riksrevisionen	137
14.2.1	Uppgifter.....	137
14.2.2	Verksamhetsmål.....	137
14.3	Resultatredovisning	138
14.3.1	Resultat.....	138
14.3.2	Analys och slutsatser	139
14.4	Revisionens iakttagelser	139
14.5	Budgetförslag.....	139
14.5.1	1:15 Riksrevisionen.....	139

Bilaga Statsförvaltningens utveckling

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	14
2.2 Härledning av ramnivån 2013–2016. Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	15
3.1 Kostnader för statens egen verksamhet.....	30
3.2 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret	36
3.3 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:1 Statskontoret	37
3.4 Uppdragsverksamhet.....	37
3.5 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet	37
3.6 Offentligrättslig verksamhet.....	37
3.7 Uppdragsverksamhet.....	38
3.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:2 Kammarkollegiet	38
3.9 Anslagsutveckling 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	39
3.10 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	39
3.11 Beställningsbemyndigande.....	40
3.12 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket	40
3.13 Uppdragsverksamhet.....	40
3.14 Offentligrättslig verksamhet.....	40
3.15 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:8 Ekonomistyrningsverket	40
5.1 Utveckling av aktualiseringsgrad	57
5.2 Kontrollerade förmåner och återkrävda belopp.....	57
5.3 Fördelningen den 7 september 2012 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt	63
5.4 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2010 och 2011.....	66
5.5 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2010 och 2011	67
5.6 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2011	69
5.7 Antal behörigen inledda anmälningssärenden hos Statens ansvarsnämnd 2008–2011	69
5.8 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2011.....	70
5.9 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2011	70
5.10 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	74
5.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor.....	74
5.12 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	74
5.13 Uppdragsverksamhet.....	75
5.14 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.....	75

6.1 Nyckeltal för SCB:s verksamhet	78
6.2 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån	82
6.3 Uppdragsverksamhet	82
6.4 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:9 Statistiska centralbyrån.....	82
7.1 Prognosprecision för BPN	84
7.2 Prognosprecision för arbetslöshet	84
7.3 Prognosprecision för KPI-inflation	85
7.4 ESV:s bedömningskala för prognosprecisionen.....	86
7.5 Utfall för ESV:s prognosprecision 2011	86
7.6 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet.....	88
7.7 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:6 Finanspolitiska rådet.....	88
7.8 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet	89
7.9 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:7 Konjunkturinstitutet	89
8.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom.....	92
8.2 Fastighetsförvaltningens omfattning	92
8.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk.....	92
8.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket.....	92
8.5 Investeringsplan för Statens Fastighetsverk 2013–2015	96
8.6 Statens Fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2012–2015	96
8.7 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter	96
8.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:10 Bidragsfastigheter	97
8.9 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	97
8.10 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2012–2015	98
8.11 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2013–2015	98
8.12 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket.....	99
9.1 Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader på olika verksamheter 2007–2011	102
9.2 Andel internationellt arbete av totala kostnader 2008–2011	102
9.3 Verksamheterna tillsyn, regelgivning och tillstånd 2009–2011.....	103
9.4 Antalet beslutade sanktioner 2007–2011	103
9.5 Aktiviteter inom tillståndsgivning 2008–2011	105
9.6 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen.....	111
9.7 Offentligrättslig verksamhet	111
9.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:11 Finansinspektionen.....	111
9.9 Anslagsutveckling 1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	112
9.10 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter.....	112
9.11 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning.....	112
9.12 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:16 Finansmarknadsforskning	112
10.1 Antalet betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalsystem	115
10.2 Riksgäldskontorets garantiverksamhet	118
10.3 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret.....	118
10.4 Översikt, stabilitetsfonden den 30 juni 2012.....	121
10.5 Anslagsutveckling för 1:12 Riksgäldskontoret.....	122
10.6 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet	123
10.7 In- och utlåningsverksamheten i Statens internbank.....	123
10.8 Insättningsgaranti och investerarskydd	123
10.9 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:12 Riksgäldskontoret.....	124

12.1	Anslagsutveckling 1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken	131
12.2	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken	131
12.3	Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter.....	131
12.4	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter.....	132
13.1	Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden.....	134
13.2	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:13 Bokföringsnämnden.....	135
14.1	Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2011).....	139
14.2	Anslagsutveckling 1:15 Riksrevisionen	139
14.3	Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558.....	139
14.4	Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag.....	140
14.5	Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:15 Riksrevisionen	140

Diagramförteckning

5.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2011	62
5.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2001–2011. Visar även exkl. Försvarmakten (FM).....	62
5.3 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2001–2011	64
5.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid, totalt och uppdelat på kön och ålder 2010 och 2011	67
5.5 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2000–2011	69
5.6 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2006 och 2011	70
9.1 Fördelning av olika aktiviteter inom tillsynen 2011–2009.....	104
9.2 Regelgivning, aktiviteter 2009–2011	104
10.1 Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet	120

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner målet för det finansiella systemet (avsnitt 2.3.2),
2. bemyndigar regeringen att för 2013 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter (avsnitt 3.5.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* ingå avtal för utveckling och underhåll av informationssystemet Hermes som medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2014–2017 (avsnitt 3.5.4),
4. bemyndigar regeringen att för 2013 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen (avsnitt 5.5.2),
5. godkänner investeringsplanen för Statens fastighetsverk för 2013–2015 (avsnitt 8.5.1),
6. bemyndigar regeringen att för 2013 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 12 300 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m. (avsnitt 8.5.1),
7. bemyndigar regeringen att under 2013 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal om underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2014 (avsnitt 8.5.2),
8. godkänner investeringsplanen för Fortifikationsverket för 2013–2015 (avsnitt 8.5.3),
9. bemyndigar regeringen att för 2013 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 11 100 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler (avsnitt 8.5.3),
10. godkänner att staten avstår anspråk på äganderätt till fastigheten Stockholm Skravelberget 11 (avsnitt 8.5.4),
11. bemyndigar regeringen att för 2013 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 3 309 000 000 kronor för att finansiera övertagandet av Statens järnvägars obligationsportfölj (avsnitt 10.4.2),
12. bemyndigar regeringen att för 2013 besluta att Sjunde AP-fonden dels får tillgång till en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 160 000 000 kronor, dels får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 5 000 000 kronor (avsnitt 11.5.1),

13. godkänner att Sverige under 2013 medverkar i kapitalhöjningen i Europeiska investeringsbanken (EIB), som innebär att Sverige till EIB ska inbetala 297 351 000 euro (avsnitt 12.2.1),
14. för budgetåret 2013 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, vad gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksrevisionen föreslår att riksdagen

15. bemyndigar Riksrevisionen att för 2013 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 15 000 000 kronor (avsnitt 14.5.1),
16. för budgetåret 2013 anvisar ett ramanslag under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning för Riksrevisionen enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Statskontoret	Ramanslag	93 265
1:2 Kammarkollegiet	Ramanslag	70 276
1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	Ramanslag	45 201
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	Ramanslag	2 443
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	Ramanslag	11 475 000
1:6 Finanspolitiska rådet	Ramanslag	9 235
1:7 Konjunkturinstitutet	Ramanslag	57 573
1:8 Ekonomistyrningsverket	Ramanslag	106 371
1:9 Statistiska centralbyrån	Ramanslag	540 484
1:10 Bidragsfastigheter	Ramanslag	334 500
1:11 Finansinspektionen	Ramanslag	343 317
1:12 Riksgäldskontoret	Ramanslag	312 825
1:13 Bokföringsnämnden	Ramanslag	11 398
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	Ramanslag	2 370
1:15 Riksrevisionen	Ramanslag	302 285
1:16 Finansmarknadsforskning	Ramanslag	30 006
1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter	Ramanslag	7 150
1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken	Ramanslag	2 530 000
Summa		16 273 699

2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2.1 Omfattning

I utgiftsområdet ingår i likhet med tidigare år följande områden (avsnitt):

- statlig förvaltningspolitik (avsnitt 3),
- effektiv offentlig upphandling (avsnitt 4),
- statliga arbetsgivarfrågor (avsnitt 5),
- statistik (avsnitt 6),
- prognos- och uppföljningsverksamhet (avsnitt 7),
- fastighetsförvaltning (avsnitt 8),
- Finansinspektionen och finansmarknadsforskning (avsnitt 9),
- Riksgäldskontoret (avsnitt 10),
- Sjunde AP-fonden (avsnitt 11),
- kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (avsnitt 12),
- normgivning i redovisningsfrågor (avsnitt 13), samt
- Riksrevisionen (avsnitt 14).

I en bilaga redovisas statsförvaltningens utveckling. Till skillnad från t.ex. budgetpropositionen för 2012 innehåller denna proposition inte något avsnitt om kredit till annan stat, bl.a. eftersom det inte förekommer något budgetförslag. I avsnitt 10.2.2 redovisas nuläget för de bilaterala krediterna till Lettland, Island och Irland.

Utgiftsområdet omfattar ett femtontal förvaltningsmyndigheter under regeringen, ett tiotal nämnder m.m. och Riksrevisionen under riksdagen. Majoriteten av dessa myndigheter räknas till och svarar för knappt en sjättedel av området Allmän förvaltning enligt den internationella COFOG-indelningen (Classification of Functions of Government). Finansinspektionen och Fortifikationsverket räknas till områdena Näringsliv respektive Försvar.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Budget 2012 ¹	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016
1:1 Statskontoret	85	89	87	93	94	95	98
1:2 Kammarkollegiet	72	64	61	70	72	73	74
1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen	39	45	46	45	46	47	48
1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor	3	2	2	2	2	2	2
1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.	10 678	11 133	11 225	11 475	11 662	11 973	12 393
1:6 Finanspolitiska rådet	7	9	9	9	9	10	10
1:7 Konjunkturinstitutet	52	55	55	58	59	60	61
1:8 Ekonomistyrningsverket	100	105	108	106	109	111	96
1:9 Statistiska centralbyrån	526	541	537	540	547	550	556
1:10 Bidragsfastigheter	341	345	336	335	185	185	185
1:11 Finansinspektionen	299	307	314	343	381	388	397
1:12 Riksgäldskontoret	302	312	295	313	319	324	331
1:13 Bokföringsnämnden	14	14	11	11	10	10	10
1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	2	2	2	2	2	2	2
1:15 Riksrevisionen	287	301	307	302	309	315	322
1:16 Finansmarknadsforskning	30	30	30	30	30	31	32
1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter		7	7	7	7	7	7
1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken				2 530	0	0	0
<i>Äldre anslag</i>							
2010 1:3 Avveckling av Verket för förvaltningsutveckling	0,3						
2003 01:06 Folk- och bostadsstatistik	33						
Totalt för UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 870	13 361	13 433	16 274	13 844	14 183	14 624

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna inom utgiftsområdet 2011 uppgick till 12 894 miljoner kronor och blev därmed 104 miljoner kronor (0,8 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget, men 750 miljoner kronor (6,2 procent) högre än 2010.

De tre anslagen 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.*, 1:10 *Bidragsfastigheter* och 1:11 *Finansinspektionen* svarar för merparten av utgiftsökningen mellan 2010 och 2011 (vardera 577, 58 respektive 36 miljoner kronor).

Halvårsutfallet 2012 motsvarar drygt 50 procent av anvisade medel (motsvarande 502 miljoner kronor högre än halvårsutfallet 2011) och för hela 2012 beräknas utgifterna bli 13 433 miljoner kronor, vilket är nära anvisade medel för 2012.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2013–2016.
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning**

Miljoner kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	13 359	13 359	13 359	13 359
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	11	51	85	127
Beslut	2 558	-99	-105	-126
Övriga makro- ekonomiska förutsätt- ningar	126	287	450	641
Volym	189	233	387	617
Överföring till/från andra utgifts- områden	5	6	6	6
Övrigt ³	26	8	2	1
Ny ramnivå	16 274	13 844	14 183	14 624

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

³ Anslag som pris- och löneomräknas minskas (fr.o.m. 2014) till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen.

I budgetpropositionen för 2012 beräknades utgiftsområdet öka med 120 miljoner kronor mellan 2012 och 2013. Nu föreslås en ökning 2013 med cirka tre miljarder kronor, varav huvuddelen förklaras av en kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (EIB), motsvarande 2 530 miljoner kronor, i syfte att öka EIB:s utlåningskapacitet.

Skillnaden i övrigt förklaras främst av högre beräknade kostnader för statliga tjänstepensioner och att ett större tidsbegränsat tillskott för bidragsfastigheter förlängts.

Kostnaderna för tjänstepensioner föreslås öka med 342 miljoner kronor, vilket är 127 miljoner kronor mer än den beräknade ökningen 2013 som redovisades i budgetpropositionen för 2012. Anledningen är förändrade makrofaktorer och ökade volymer främst på grund av generationsväxlingen i staten.

Utgifterna för underhåll av bidragsfastigheter föreslås minska med 10 miljoner kronor 2013. Den planliga minskningen med ytterligare 150 miljoner kronor skjuts ännu ett år fram i tiden. Finansiering sker genom att Statens fastighetsverk betalar in delar av sitt balanserade resultat.

Finansinspektionen föreslås planligt tillföras 34 respektive ytterligare 31 miljoner kronor per år 2013 och 2014.

Den pris- och löneomräkning som görs årligen av anslagen för förvaltningsändamål, uppgår till 11 miljoner kronor för 2013, vilket är betydligt mindre än de 39 miljoner kronor som preliminärt beräknades i budgetpropositionen för 2012.

Anslaget 1:1 *Statskontoret* föreslås ökas med 5 miljoner kronor årligen 2013–2016 för att fortsatt främja värdegrundsarbetet i statsförvaltningen. Vidare ökas anslaget engångsvis 2013 med 1,5 miljon kronor för att finansiera kostnader vid ett eventuellt inrättande av ett nytt myndighetsregister. Slutligen minskas anslaget planligt med 3 miljoner kronor per år fr.o.m. 2013.

Kammarkollegiet föreslås tillföras netto 5,4 miljoner kronor fr.o.m. 2013 med anledning av att myndigheten är värmyndighet för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN), Kungafondens kansli och Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar (SNAU). Att de sistnämnda omfattas är en följd av riksdagens beslut om de ändamål och verksamheter som ska innefattas i utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (prop. 2011/12:100, bet. 2011/12:KU24, rskr. 2011/12:273). Kammarkollegiet disponerar sedan tidigare dessa anslagsmedel, främst genom anslaget 1:1 *Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Konjunkturinstitutet föreslås planligt tillföras ytterligare 1,9 miljoner kronor 2013 för uppgifter inom det miljöekonomiska området. För att finansiera ökningen minskas anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* under utgiftsområde 1 Rikets styrelse med motsvarande belopp.

Ekonomistyrningsverket föreslås tillföras 1,2 miljoner kronor per år 2013–2019 för arbete med utveckling av statliga redovisningsregler.

Finanspolitiska rådet föreslås tillföras 250 000 kronor fr.o.m. 2013 för köp av makroekonomiska analyser.

För att finansiera ökningen av Finanspolitiska rådet föreslås Statistiska centralbyråns (SCB) anslag minska med motsvarande belopp. SCB:s anslag föreslås vidare planligt minska med knappt 2,5 miljoner kronor när 2012 års engångsvisa medel för två förstudier upphör. Inom ramen för SCB:s anslag ligger sedan tidigare tidsbegränsade medel bl.a. för arbetet

med att säkerställa kvaliteten i statistikproduktionen.

Slutligen minskar två förvaltningsanslag (Riksgäldskontoret och Riksrevisionen) plan enligt med knappt 1,1 miljon kronor till följd av effekter av 2009 års övergång till kostnadsmässig avräkning.

Utgiftsområde 2, som ungefär motsvarar 1,5 procent av summan av alla 27 utgiftsområden, domineras helt av transfereringar, främst via utgifter för statliga tjänstepensioner m.m. och budgetförslagets engångsvisa tillskott för kapitalhöjning i EIB 2013.

I transfereringar ingår även drygt 35 miljoner kronor för finansmarknadsforskning, avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter, Bruegel, European Institute of Public Administration respektive Europarådets utvecklingsbank. Verksamhetskostnader och investeringar utgör mindre än en sjundedel av utgiftsområdet.

Merparten av förvaltningskostnaderna för utgiftsområdets myndigheter (drygt 7 miljarder kronor) finansieras av avgifter och andra ersättningar från främst inomstatlig uppdragsverksamhet som är intäkter som myndigheterna själva i huvudsak disponerar.

2.3 Mål

2.3.1 Nuvarande mål för utgiftsområdet

Inom utgiftsområdet hanteras två samhällsområden, dels den statliga förvaltningspolitiken, dels det finansiella systemet.

Målet för förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rätts-säker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

Riksdagen har beslutat om mål för det finansiella systemet (prop. 2008/09:1 utg.omr. 2, bet. 2008/09:FiU2, rskr. 2008/09:147). De mål som för närvarande gäller är att:

- systemet ska vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd,
- reglering och tillsyn ska bidra till förtroendet för den finansiella sektorn,

- tillsynen ska bedrivas effektivt,
- statens finansförvaltning ska bedrivas effektivt, och att
- kostnaderna för statsskulden långsiktigt ska minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas.

2.3.2 Nytt mål för finansiella systemet

Regeringens förslag: Målet för det finansiella systemet ska vara:

Ett stabilt finansiellt system som präglas av högt förtroende med väl fungerande marknader som tillgodoser hushållens och företagets behov av finansiella tjänster samtidigt som det finns ett högt skydd för konsumenterna.

Vidare är målet att statens finansförvaltning bedrivs effektivt och att kostnaderna för statsskulden ska minimeras på lång sikt med beaktande av riskerna i förvaltningen.

Skälen för regeringens förslag: Målet för det finansiella systemet ska vara ett renodlat mål. Det mål som gäller i dag är en blandning av såväl mål och medel och ambitionen är att tydligt göra en skillnad på vad som är mål och vad som är medel. Utöver renodling föreslås att målet kompletteras i ett avseende, gällande behovet av väl fungerande marknader.

Målet bygger på det faktum att det finansiella systemet ska vara stabilt och därigenom bidra till ökad långsiktig tillväxt och sysselsättning samt ge hushållen tillgång till tjänster som underlättar vardagen.

Finansiell stabilitet och ett starkt skydd för konsumenterna av finansiella tjänster är de bärande principerna i regeringens politik på finansmarknadsområdet. Finansiell stabilitet utgör en hörnsten för samhällsekonomin, välfärden, tillväxten och sysselsättningen. Finansiella kriser har visat sig vara mycket kostsamma och finansiell instabilitet utgör därför ett allvarligt hot mot samhällsekonomin och de offentliga finanserna. Arbetet med att säkerställa ett stabilt finansiellt system är därför centralt i regeringens ekonomiska politik.

Det finansiella systemet ska vidare fungera på ett sådant sätt att konsumenternas intressen tillvaratas genom ett gott skydd. Konsumenten är ofta i ett kunskaps- och informationsunder-

läge gentemot de företag som tillhandahåller finansiella tjänster. Det är därför angeläget att de statliga insatserna inriktas på att de finansiella företagens information och rådgivning ska sätta konsumenternas intressen främst. Konsumenters kunskaper inom området är också viktiga och bör stärkas. Goda kunskaper möjliggör att konsumenten bättre kan tillvarata sina intressen.

Sammantaget bör målet för det finansiella systemet – och därmed för de statliga insatserna på finansmarknadsområdet – fokusera på finansiell stabilitet och ett starkt konsumentskydd. Målet för det finansiella systemet bör inrymma vikten av att de som agerar på marknaden – både företag och hushåll – har ett förtroende för varandra.

Ett högt ömsesidigt förtroende mellan de företag som verkar på de finansiella marknaderna är en förutsättning för finansiell stabilitet. Likaså är det centralt att konsumenterna känner förtroende för finansmarknadernas aktörer; brist på förtroende minskar utbudet av kapital och leder till en sämre resursallokering. För att företagen effektivt ska kunna bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism är det viktigt med en god kännedom om och ett högt förtroende för kunderna.

Målet bör emellertid även avspegla att det finansiella systemet ska bygga på väl fungerande marknader. Detta är kopplat till ambitionen om sund konkurrens och mångfald i utbudet av finansiella tjänster. Fungerande marknader ska också vara samhällsekonomiskt effektiva. Finansiell stabilitet kan upprätthållas även med kraftig reglering eller vid situationer med begränsad konkurrens och förutsätter egentligen inte en fungerande marknad. Sådana marknader är dock inte samhällsekonomiskt effektiva.

Medlen för att nå målet utgörs huvudsakligen av:

- effektiv reglering, tillsyn, registrering och tillståndsprövning,
- ett väl fungerande garantisystem för insättare och investerare,
- ett ramverk med åtgärder för hantering av banker i kris där bankerna själva – inte skattebetalarna – bär kostnaderna om stödåtgärder vidtas,
- insatser för att stärka konsumenternas finansiella förmåga, och
- en effektiv marknad för statspapper.

Målet för det finansiella systemet bör även fortsättningsvis rymma ett delmål om en effektiv statlig finansförvaltning. Med det avses bl.a. den verksamhet som Riksgäldskontoret hanterar inom ramen för statens internbank och olika garantier. Inom området bedrivs löpande insatser för att öka effektiviteten och säkerheten i statens betalningar. Vidare omfattas statens egendomsförvaltning i vid mening, exempelvis Kammarkollegiets kapitalförvaltning och försäkringsverksamhet.

Delmålet som avser statsskuldsförvaltningen finns reglerat i lag. Regeringen har aviserat en översyn av statsskuldsförvaltningen och resultatet från översynen bör därför inväntas (skr. 2011/12:104). Delmålet gäller för närvarande också som mål för utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m. Detta motiveras med att utvärderingen av statskuldens hanteras inom utgiftsområde 2, medan anslaget för räntorna hanteras inom utgiftsområde 26. Målet ska vidare vara möjligt att följa upp. I detta sammanhang finns olika indikatorer som anger måluppfyllelsen ur olika aspekter (se vidare avsnitt 9.3 och 10.2). Regeringens avsikt är att under 2014 redovisa en resultatskrivelse om utvecklingen inom det finansiella systemet i enlighet med riksdagens tillkännagivande (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:FiU2, rskr. 2011/12:104).

De statliga medlen för att nå målet för det finansiella systemet utgörs i huvudsak av reglering av finansiella företag och verksamheter samt den tillsyn, registrering och tillståndsprövning som sker inom ramen för Finansinspektionens uppdrag. Skyddet för insättare och investerare, som hanteras av Riksgäldskontoret, bidrar till stabilitet, konsumentskydd och förtroende. I händelse av att t.ex. banker eller andra kreditinstitut fallerar, finns därigenom ett garantisystem för att hantera detta så att den finansiella stabiliteten inte hotas, samtidigt som konsumenterna erhåller ett gott skydd. En väl fungerande och en effektiv statspappersmarknad, och det uppdrag som Riksgäldskontoret har i det avseendet, är ett fundament för finansiell stabilitet och för väl fungerande finansmarknader.

2.4 Resultatredovisning

2.4.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Indikatorer för förvaltningspolitiken redovisas i avsnitt 3.3. I utgiftsområdets bilaga om statsförvaltningens utveckling ges en beskrivning om statsförvaltningens organisation och utveckling.

När det gäller uppföljning av målen för det finansiella systemet har såväl Riksbanken, Konjunkturinstitutet och Finansinspektionen i uppgift att löpande redovisa indikatorer rörande den nationella utvecklingen inom området. Även Finanspolitiska rådet presenterar underlag inom området. Därutöver redovisas regelbundet indikatorer om utvecklingen internationellt från bland annat EU, OECD och Internationella valutafonden (IMF). Riksgäldskontoret redovisar indikatorer avseende statsskuldens utveckling och underlag för utvärdering av statsskuld-förvaltningen.

Indikatorerna syftar att ge svar på frågan hur finansiell stabilitet påverkar såväl den reala ekonomin som de offentliga finanserna i Sverige och i omvärlden. Det handlar om makroekonomisk utveckling och offentliga finanser i enskilda länder, hushållens konsumtion och skuldsättning, tillgångs- och råvarupriser samt utvecklingen på bostadsmarknaden. Vidare handlar det om hur det finansiella systemet ska kunna upprätthålla sina funktioner såsom betalningsförmedling, kapitalförsörjning och riskhantering.

I avsnitt 9 och 10 är utgångspunkten för indikatorerna de övergripande målen för Finansinspektionen och Riksgäldskontoret.

2.4.2 Fortsatt krishantering och förebyggande åtgärder för att stärka det finansiella systemet

I efterdyningarna av den finansiella krisen 2008 visade det sig bl.a. att tillsynen över gränsöverskridande banker var bristfällig. Initiativ togs därför inom EU för att skapa en ny tillsynsstruktur för den finansiella sektorn. Tre tillsynsmyndigheter har inrättats för vardera bank-,

försäkrings- och värdepappersmarknadsområdena och ett särskilt råd för systemrisk har instiftats¹.

Syftet med den nya ordningen är att väsentligt förbättra möjligheterna att följa och analysera utvecklingen och att vidta relevanta åtgärder för att främja den finansiella stabiliteten i Europa.

För att förbättra samordningen av det praktiska internationella krisarbetet har Sverige undertecknat en överenskommelse med de nordiska och baltiska länderna om att inrätta en internationell krishanteringsgrupp. Ett nordiskt-baltiskt samarbetsavtal har ingåtts och därmed har en första regional stabilitetsgrupp (Nordic Baltic Stability Group [NBSG]) bildats i Europa. Gruppen bör kunna bidra till ett ökat samarbete mellan myndigheterna i de för Sverige ur stabilitetssynpunkt viktigaste länderna. I arbetsgruppen finns representanter för regeringar, centralbanker och tillsynsmyndigheter från de medverkande länderna. Under 2012 har Sverige som ordförandeland stått som värd för ett första NBSG-möte, som ägde rum i juni 2012.

Vid en eventuell ny finansiell oro av sådan art att oron sprider sig till den svenska marknaden finns fortsatt möjlighet att snabbt vidta nödvändiga åtgärder med stöd av lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

2.4.3 Övriga resultat

Resultatredovisning med beröring till utgiftsområdet har bl.a. tidigare skett i regeringens skrivelser:

- Årsredovisning för staten 2011 (skr. 2011/12:101),
- Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2007–2011 (skr. 2011/12:104),
- Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2011 (skr. 2011/12:130), och
- Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011 (skr. 2011/12:154).

¹ Europeiska systemrisknämnden (ESRB).

Resultat för olika delområden, och i förekommande fall för staten som helhet, redovisas i avsnitten 3–14. Nedan redovisas vissa övriga resultat för utgiftsområdet.

Majoriteten av myndigheterna inom utgiftsområdet bedöms ha bedrivit sin verksamhet på ett tillfredsställande sätt, genomfört sina uppgifter inom befintliga ramar och i huvudsak nått upp till ställda mål.

Den löpande verksamheten i myndigheterna har i hög grad bedrivits planligt. Många av utgiftsområdets verksamheter och prestationer har utvecklats positivt med avseende på volym och kostnader. Samtidigt har betydande resurser lagts ner på olika former av utvecklingsverksamhet.

Brukarnas omdömen om tjänster och förtroende för myndigheternas inom utgiftsområdet är goda sett till de mätningar som skett 2010 och 2011.

Den ekonomiska situationen inom utgiftsområdet bedöms ha varit god 2011 i likhet med 2010. Under 2011 ökade det sammanlagda anslagssparandet och anslagskredit utnyttjades endast i tre fall. Regeringen föreslog för övrigt endast enstaka marginella förändringar av utgiftsområdet i vår- och höständringsbudgeterna för 2011 och 2012.

I avsnitt 5 redovisas en uppföljning av mål och delmål för det statliga arbetsgivarna utifrån angivna indikatorer. I bilagan Statsförvaltningens utveckling ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten.

Utgiftsområdets egna kompetensförsörjning motsvarar cirka en procent av statsförvaltningens personal och den uppgick 2011 till 3 755 årsarbetskrafter. Antalet anställda har minskat med cirka fem procent eller motsvarande 200 anställda den senaste femårsperioden 2007–2011.

Under 2012 tillkom cirka 150 anställda när Statens servicecenter bildades. Vidare avvecklas Kompetensrådet för utveckling i staten vid utgången av 2012. En avveckling av Fortifikationsverket har även tidigare aviserats. Ytterligare verksamheter inom utgiftsområdet är också för närvarande föremål för översyner.

Ekonomistyrningsverkets ekonomiadministrativa värdering 2011 omfattade drygt 200 myndigheter och visar i likhet med tidigare år på en relativ god och stabil efterlevnad av det ekonomiadministrativa regelverket. Åtta av elva myndigheter inom utgiftsområdet erhöll det

bästa värdet, vilket är aningen sämre än 2010. Sett över en femårsperiod har dock myndigheterna inom utgiftsområdet haft förhållandevis goda omdömen.

I Riksrevisorernas årliga rapport 2012 görs den generella bedömningen att merparten av årsredovisningarna i staten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av verksamheten.

Utgiftsområdets samtliga myndighetsledning har också intygat att årsredovisningarna för 2011 ger en rättvisande bild av verksamheternas resultat, kostnader och intäkter samt av myndigheternas ställning.

Samtliga myndigheter inom utgiftsområdet fick revisionsberättelser utan invändningar (numera s.k. reservation) av Riksrevisionen, vilket också är bättre än under den senaste femårsperioden då tre myndigheter fick invändningar eller särskilda upplysningar.

Vidare har fem av totalt sex berörda myndighetsledningar inom utgiftsområdet bedömt att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheterna är betryggande. En myndighet har för både 2010 och 2011 bedömt att vissa brister förelegat avseende den interna styrningen och kontrollen av den interna it-verksamheten.

Riksrevisionens särskilda genomgång av årsredovisningarna för samtliga de myndigheter som ska följa förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll (FISK-myndigheterna), visar att berörda myndigheter framhåller it och informationssäkerhet tillsammans med kompetensförsörjning och upphandling som särskilt riskfyllda områden.

I Ekonomistyrningsverkets årliga bedömning av den statliga internrevisionen vid drygt 60 myndigheter berördes sex av utgiftsområdets myndigheter. Utgiftsområdets myndigheter hade i samtliga fall tillfredsställande relativa poäng som i några fall förbättrats sedan 2010.

I Naturvårdsverket årliga bedömning enligt förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter, som omfattade drygt 190 statliga myndigheters miljöledningssystem, fick majoriteten (nio) av myndigheterna inom utgiftsområdet 14 av 15 möjliga poäng. Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk är också två av 22 statliga myndigheter som miljöcertifierat verksamheten (dnr Fi2012/2249).

2.5 Politikens inriktning

Politikens inriktning för olika delområden redovisas i avsnitten 3–13. Nedan redovisas regeringens ambitioner inom finansmarknadsområdet.

2.5.1 Bedömning av situationen på finansmarknaden

Enligt Riksbankens och Finansinspektionens bedömningar är den finansiella stabiliteten god. Riksbanken konstaterar också att de svenska storbankerna är i dagsläget finansiellt starka och att kreditförlusterna förväntas bli ringa framöver. Skuldskrisen i euroområdet utgör alltså en risk för den finansiella stabiliteten i Sverige.

Situationen på de internationella finansmarknaderna är känsligt och kan snabbt förändras. Högre säkerhetsmarginaler är därför synnerligen motiverade. Det är viktigt att bankerna och kreditinstitutet säkerställer att de klarar av att möta de föreslagna högre kapitaltäckningskraven och minskar sina likviditetsrisker. Till detta kommer att de större bankerna bör förbereda sig på att klara ännu högre kapitalkrav.

Finansinspektionen framhåller att fokus på livbolagen och tjänstepensionskassorna har ökat, eftersom många bolag är pressade på grund av rådande ränte- och marknadsläge. Insatser har vidtagits för att bolagen ska kunna leva upp till sina åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Enligt Finansinspektionens beräkningar minskade hushållens belåningsgrad för nya lån under 2011, vilket var första gången sedan 2002. Knappt nio procent av hushållen med nya bolån har en belåningsgrad över 85 procent. Det är en halvering jämfört med 2009. Indikatorer pekar på att de allra flesta hushåll som har tagit ett nytt bolån har en god återbetalningsförmåga och är motståndskraftiga mot ränteuppgångar.

För att stärka konsumentskyddet ytterligare krävs fortsatta insatser, bl.a. bör arbetet för ökad jämförbarhet och transparens och mot oseriös finansiell rådgivning fortsätta.

Situationen inom finansmarknaden, insatser för stabilitet och stärkt konsumentskyddet, behandlas också i olika delar av Förslag till statens budget, finansplan m.m. (avsnitt 1.6, 2.1 och 5.11).

2.5.2 Regeringens ambitioner inom finansmarknadsområdet

Finansiell stabilitet är en hörnsten för en välfungerande samhälls ekonomi och därmed för offentliga finanser, tillväxt, sysselsättning och välfärd. En förutsättning för finansiell stabilitet är även att konsumenter upplever en trygghet på marknaden och förtroende för de finansiella företagen.

Regeringens uttalade mål är minimera situationer som kan leda till. Därför behöver skyddsvallar och motståndskraft byggas upp. Genom detta kan effekterna för den svenska ekonomin av oron i omvärlden begränsas. Att fortsätta säkerställa ett robust finansiellt system med anledning av skuldskrisen är därför av stor vikt.

Sverige har en förhållandevis stor banksektor, vilket är en tillgång för att utveckla ett stort utbud av finansiella tjänster. Men en stor banksektor medför också ökad sårbarhet i samband med störningar i det finansiella systemet. Störningar kan dock ha sin grund i bankernas eget beteende.

Finansiella produkter och tjänster har stor betydelse för den enskilde konsumentens privat ekonomi. Ett stabilt och väl fungerande finansiellt system fyller därför flera viktiga samhällsfunktioner – främst genom att omvandla sparande till investeringar, hantera risker och förmedla betalningar.

Regeringen har utarbetat ett ramverk för finansiell stabilitet som ska minska risken för att det finansiella systemet drabbas av allvarliga problem. Det ska även hantera en eventuell finansiell kris så att återverkningarna på tillväxt och sysselsättning begränsas och kostnaderna för skattebetalarna minimeras. Inom ramverkets olika delar pågår kontinuerligt ett arbete för att stärka det finansiella systemet. De viktigaste delarna i ramverket är:

- stärkta regelverk,
- förbättrad tillsyn,
- effektivt krishanteringssystem, och
- förstärkt insättningsgaranti.

Initiativ för ökad finansiell stabilitet

Stärkta regelverk.

För att stärka motståndskraften inom bankerna pågår det en process som syftar till att skapa högre kapitalkrav och strängare likviditetsregler. Baselkommittén har lagt fram det s.k. Basel 3-paketet som innehåller skärpta kapital- och likviditetskrav för banker. EU-kommissionen har föreslagit att detta regelverk ska införas inom EU genom en EU-förordning och ett EU-direktiv (CRD 4). Regeringen lägger stor vikt vid detta arbete eftersom Sverige, i förhållande till ekonomins storlek, har en stor finansiell sektor med betydande verksamhet i andra länder. Finansiell instabilitet kan således få stora konsekvenser för den svenska ekonomin. Regeringen har därför arbetat för att högre kapitalkrav än de som anges som miniminivåer i Basel 3 ska kunna införas på nationell nivå.

EU:s finansministrar nådde i maj 2012 en överenskommelse som regeringen anser är en bra och väl avvägd kompromiss mellan å ena sidan medlemsstaternas möjligheter att kunna ställa högre kapitalkrav nationellt, och å andra sidan önskemålet att värna den inre marknaden genom enhetliga och gemensamma regler för alla banker och andra kreditinstitut inom EU. Förhoppningen är att det slutgiltiga regelverket avseende CRD 4 ska beslutas under hösten 2012 för att träda i kraft under 2013. Regeringen har också tillsatt en utredning som ska ge förslag på hur de nya kapitaltäckningsreglerna ska genomföras i svensk rätt (dir. 2012:34).

Förbättrad tillsyn

Regeringens ambitioner när det gäller omfattningen av och kvaliteten i den finansiella tillsynen är höga. För att stärka förutsättningarna för Finansinspektionen att bidra till ett väl fungerande finansiellt system aviserade regeringen i samband med budgetpropositionen för 2012 att ökade resurser bör tillföras under 2012–2014. Bakgrunden var att kraven ökat på Finansinspektionen avseende bl.a. tillsyn, regelgivning och internationellt utvecklingsarbete. Regeringens bedömning kvarstår och utvecklingen förutsätter således fortsatt ökade resurser fram t.o.m. 2014. Resursförstärkningen fr.o.m. 2014 bör uppgå till 103 miljoner kronor per år i förhållande till 2011 års permanenta nivå (vilket inte inkluderar tillfälliga medel under 2011).

För 2013 föreslås anslaget för Finansinspektionen öka med 34 miljoner kronor. Genom insatsen förbättras Finansinspektionens förutsättningar att ytterligare svara upp mot de höga ambitioner regeringen har på finansmarknadsområdet och uppfylla de krav som ställs från internationella organ.

Bristande överblick över riskerna i det finansiella systemet som helhet och otillräckliga verktyg för att motverka dessa risker var förhållanden som bidrog till uppkomsten av den globala finanskrisen. Därför växer nu ett nytt verksamhetsområde fram, s.k. makrotillsyn. Fokus för detta är att upptäcka, analysera och motverka risker för det finansiella systemet som helhet, till skillnad från den traditionella finansiella tillsynen som fokuserar på tillståndet i enskilda institut. Finansinspektionen och Riksbanken har båda uppgifter för att främja finansiell stabilitet, men olika medel för att utföra uppgifterna. Därutöver anlägger de olika perspektiv i analys och bedömningar. Finansinspektionen och Riksbanken har därför tillsammans inrättat ett samverkansråd för makrotillsyn.

Vidare finns det sedan 2009 även en överenskommelse för samarbete om finansiell stabilitet och krishantering mellan Regeringskansliet (Finansdepartementet), Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret.

Effektivt krishanteringssystem

Även regelverket för hantering av finansiella kriser och möjligheterna för myndigheterna att ingripa i tid vid en hotande kris håller på att ses över. Regeringen har tillsatt en kommitté, Finanskriskommittén (dir. 2011:6), med uppdrag att se över dessa och närliggande frågor. Utredningen ska redovisa sina förslag senast den 31 maj 2013. Regeringen har också tillsatt en utredning om Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning (dir. 2011:89). Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2013.

EU-kommissionen presenterade i juni 2012 ett direktivförslag till EU-ramverk för hantering av banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersföretag i kris. Direktivet syftar till att säkerställa att myndigheter har trovärdiga verktyg för att avveckla institut på ett sätt som minimerar spridningsrisker och samtidigt bibehåller tillgången på grundläggande finansiella tjänster. Aktieägarna, vissa borgenärer och banksektorn – genom någon form av stabilitetsfond –

ska bära kostnaderna för ett eventuellt omhändertagande av en bank i kris. På så sätt ska incitamenten för ett överdrivet risktagande, s.k. moral hazard, minskas. Genom direktivet föreslår kommissionen åtgärder inom följande områden:

- förberedande och förebyggande åtgärder,
- åtgärder för tidigt ingripande,
- avvecklingsåtgärder,
- samordning av gränsöverskridande kris-hantering,
- finansiering av kostnaderna för avveckling, samt
- sanktioner.

Regeringen välkomnar initiativ på området eftersom regeringen anser att det är viktigt att säkerställa att alla EU:s medlemsstater har möjlighet att agera snabbt och kraftfullt för att återställa förtroendet för det finansiella systemet. Förhandlingarna i rådet har inletts under sommaren 2012.

Förstärkt insättningsgaranti

Konsumenter som har insättningar måste skyddas vid en kris. Regeringen anser att instituten ska stå för finansieringen av kris-åtgärder så att skattebetalarna kan hållas skadeslösa. Inom EU pågår sedan hösten 2010 förhandlingar om ytterligare förbättringar av reglerna om insättningsgarantin. Förslaget innebär bl.a. att det införs harmoniserade regler för finansieringen av insättningsgarantisystem, att utbetalningstiden vid ersättningsfall förkortas och att informationen till insättarna förbättras. Regeringen har under förhandlingarna verkat för att det ges möjligheter i insättningsgaranti-direktivet att underlätta genomförandet av direktivet i medlemsstater som inte har euro som valuta och för att ersättningsbeloppet ska kunna anges i svenska kronor. Förhandlingarna är ännu inte avslutade.

Väl fungerande finansmarknader

En fortgående ambition är att utveckla och förbättra marknadens funktion inom EU och att säkerställa finansiell stabilitet i kombination med nödvändigheten av att tillvarata erfarenheter från den finansiella krisen 2008.

Inom G20 bedrivs ett arbete, där Sverige representeras indirekt genom EU-kommissionen. G20 har tagit initiativ till att formulera en reformagenda för global finansiell stabilitet. Detaljarbetet har utförts av G20:s underorgan Financial Stability Board (FSB), som har framlagt ett antal förslag. Med bl.a. utgångspunkt från överenskommelser från G20 och rekommendationer från FSB initieras och förhandlas lagstiftningsåtgärder på EU-nivå. Dessa ska därefter genomföras i svensk rätt.

Aktuella förslag till lagstiftningsåtgärder syftar bl.a. till att öka genomlysningen av marknaderna, stärka den inre marknaden, reducera finansiella systemrisker och stärka investerarskyddet.

I EU förhandlas för närvarande förslag till förstärkt reglering avseende bl.a. marknader för finansiella instrument, marknadsmissbruk, kreditvärderingsinstitut, informationskrav i noterade företag, värdepapperscentraler, förvaringsinstitut för värdepappersfonder och system för ersättning till investerare.

Under det närmaste halvåret förväntas EU-kommissionen lägga fram ytterligare förslag till lagstiftning avseende bl.a. kontoförda värdepapper och slutavräkning av finansiella transaktioner.

Vad gäller genomförande i svensk rätt pågår sådant arbete bl.a. avseende ett EU-direktiv om förvaltare av alternativa investeringsfonder, såsom hedgefonder, riskkapitalfonder och fastighetsfonder. Direktivet innebär att sådana förvaltare ska stå under tillsyn och innehåller bl.a. regler om auktorisation, organisation och hantering av risker och intressekonflikter. Ett arbete med nödvändiga följdändringar av svensk rätt pågår också med anledning av en EU-förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister samt en EU-förordning om försäljning av värdepapper som säljaren inte äger (s.k. blankning). Nya regler om prospekt trädde i kraft den 1 juli 2012, i linje med ändringar av det s.k. prospektdirektivet. Vidare har ett förslag till ny reglering av prospektansvar i svensk rätt nyligen tagits fram och ska remitterats under hösten 2012.

Regeringen välkomnar arbetet med att skapa en harmoniserad och konkurrenskraftig värdepappersmarknad i Europa, med regler som upprätthåller ett högt konsumentskydd för investerare och bidrar till att reducera finansiella systemrisker.

Insatser för stärkt konsumentskydd

Konsumenten befinner sig i ett kunskapsunderläge i förhållande till de finansiella företagen på finansmarknaden. Att stärka konsumentens ställning är därför en ständigt aktuell fråga för regeringen. Regeringen verkar med flera olika medel för att nå målen, bl.a. genom ökad kunskap hos konsumenterna, mer jämförbar information om olika produkter, ökad transparens, sund konkurrens och ett ändamålsenligt system för tillstånd och tillsyn.

Information och rådgivning m.m.

Under 2011 har det tillkommit nya regler om faktablad för värdepappersfonder samt informationskrav för pensionsförsäkringar m.m. Studier visar emellertid att det är svårt för de flesta konsumenter att bedöma hur stora kostnaderna för en viss investeringsprodukt blir på lång sikt i kronor räknat. Avgifterna har en stor betydelse för avkastningen på lång sikt. Regeringen har därför tagit initiativ till en dialog med finansbranschens företrädare, vilket har lett till att ett nytt jämförelsepris för fondsparande har börjat användas och att frågan har uppmärksamats brett. Frågan om förbättrad produktinformation har också belysts genom en rapport som Finansmarknadskommittén har tagit fram.

Regeringen avser att fortsätta verka för en förbättrad information om avgifter av olika slag, bl.a. inom EU. Ett förslag har nyligen lagts fram om att faktablad för investeringsprodukter ska lämnas till konsumenten i samband med försäljning. Den kommande reformen syftar till att en och samma produktinformation ska presenteras för en rad olika typer av investeringsprodukter, exempelvis värdepappersfonder, fondförsäkring, traditionell livförsäkring samt aktieindexobligationer och andra strukturerade produkter. Därigenom kommer betydligt fler produkter än i dag att omfattas av kravet på enkel och lättillgänglig produktinformation och konsumenten kan i högre grad jämföra två produkter av olika slag med varandra. Regeringen anser att faktabladet bör innefatta en tydlig beskrivning av kostnadernas effekter på lång sikt, uttryckt i ett visst belopp, eftersom kostnaderna har en stor betydelse för värdeutvecklingen.

En annan för regeringen prioriterad fråga är skärpt gränsdragning mellan rådgivning respektive försäljning eller marknadsföring av finansiella tjänster och produkter samt ökad transpa-

rens avseende intressekonflikter i förhållande till kunden i fråga.

Regeringen arbetar även aktivt inom EU för att uppnå ett mer ändamålsenligt rådgivningsbegrepp samt ökad kvalitet och oberoende vid finansiell rådgivning. De olika lagar som gäller i dag med sikte på distribution av finansiella produkter är inte tillfredsställande. Regeringen överväger därutöver att se över konsumentskyddet vid finansiell rådgivning.

I arbetet inom EU om ett nytt försäkringsförmedlingsdirektiv (IMD 2) kommer flera viktiga konsumentskyddsfrågor att beröras. Bland annat föreslås skärpta krav vid försäljning av försäkringsinvesteringsprodukter, dvs. livförsäkringar som innehåller ett sparande. Nya regler om rådgivning, administrativa sanktioner och informationskrav föreslås också.

Genom det reviderade direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID 2) kommer konsumentskyddet också att stärkas. Regeringen verkar bl.a. för att det inte ska vara tillåtet att ta emot provisioner och annan liknande ersättning från tredje man vid oberoende investeringsrådgivning eller i samband med diskretionär portföljförvaltning.

Effektiv kreditgivning m.m.

En väl fungerande kreditgivning minskar risken för finansiell instabilitet och bidrar samtidigt till att färre hushåll hamnar i en skuldfälla. För att ytterligare förbättra stabiliteten, konkurrensen i den finansiella sektorn och förstärka konsumentskyddet föreslås åtgärder som leder till ökad transparens och rörlighet på bankmarknaden, särskilt på bolånemarknaden.

Bolånekunder är ofta i ett underläge när de förhandlar med banker, dels till följd av olika system med listräntor och rabatter, dels eftersom de saknar insyn i modellerna för individuell bedömning av lånekundernas ekonomiska situation. I syfte att ge konsumenten en tydligare bild om vilka faktorer som är av betydelse i samband med tecknande av bostadslån avser regeringen ge Finansinspektionen i uppdrag att utreda möjliga åtgärder för hur bankerna ska kunna öka kundernas insyn i hur utlåningsräntorna bestäms och överväga om bankerna bör åläggas att publicera finansieringskostnaden för en viss typ av bolån. Därmed får konsumenterna en tydligare bild av vilket förhandlingsutrymme som finns vid tecknande av bolån.

Därutöver pågår beträffande den s.k. ränteskillnadsersättningen ett arbete med att ta fram ett förslag på reglering som skapar förutsättningar för en rättvis ersättning och som samtidigt är enkel att förstå och tillämpa.

Regeringen arbetar också med att motverka negativa effekter av de s.k. snabblånen. I detta sammanhang har Konsumentverket en central roll genom att granska snabblåneföretagens marknadsföring och kreditprövning och vid behov utfärda sanktioner. De tillsynsinsatser som hittills vidtagits har visat att kreditprövningen är bristfällig. Vidare visar statistik från Kronofogdemyndigheten från augusti 2012 att antalet ansökningar om betalningsföreläggande avseende snabblån fortsätter att öka. Insatserna behöver förstärkas och därför pågår för närvarande en översyn med syfte att ytterligare motverka de negativa effekterna av snabblånen. Åtgärder som bl.a. övervägs är att införa tillståndsplikt för snabblåneföretagen och dessa skulle därmed även stå under tillsyn av Finansinspektionen.

Ett annat område som ses över är viss inlåningsverksamhet som kan bedrivas utan tillstånd, vilket innebär att pengarna inte är skyddade av insättningsgarantin. Regeringen ser även över regelverket och behovet av tillstånd för dessa företag.

Finansiell folkbildning

Konsumentens grundläggande kunskaper i privatekonomi är avgörande för möjligheten att göra väl genomtänkta val. För att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden har bl.a. Finansinspektionen i uppgift att bedriva folkbildning inom området. Regeringen avser att öka omfattningen av denna satsning. Satsningen möjliggör för Finansinspektionen att utöka arbetet med privatekonomisk folkbildning genom informations- och utbildningsinsatser.

Försäkringsområdet

Regeringens ambition är att Sverige ska ha en finansiellt stabil, effektiv och konkurrenskraftig försäkringsmarknad som tillgodoser konsumenternas intressen. Det är viktigt att försäkringsföretag har tillräckligt med tillgångar och likviditet för att uppfylla sina åtaganden.

När det gäller försäkringsområdet fortsätter reformeringen av regelverken. Utifrån betän-

kandet Rörelse reglering för försäkring och tjänstepension (SOU 2011:68) arbetar regeringen med att ta fram nya solvensregler för försäkringsföretag. I EU förhandlas samtidigt de sista detaljreglerna i det bakomliggande Solvens 2-direktivet. Det nya solvensregelverket beräknas kunna tillämpas fr.o.m. 2014. Målet med det nya regelverket är att ge försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade ett gott skydd. Stabila försäkringsföretag kan också bidra till stabilitet i det finansiella systemet.

För att stärka försäkringstagarnas intressen har regeringen sedan tidigare tillsatt en utredning med uppdrag att bl.a. lämna förslag till lagstiftning om flytträtt för befintligt försäkrings-sparande (dir 2010:43). Därutöver ska utredningen överväga vissa andra frågor med syfte att stärka försäkringstagarnas intressen i livförsäkringsföretag. Utredningen ska lämna sitt betänkande senast den 30 september 2012.

Bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering

Regeringen kommer att fortsätta att aktivt delta i det internationella samarbetet, bland annat i Financial Action Task Force (FATF) med att sätta höga globala standarder i syfte att motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. FATF är standardsättare inom ovan nämnda områden och medlemmarna i organisationen utvärderar varandra avseende efterlevnaden av FATF:s rekommendationer och föreslår förbättringsåtgärder.

Sverige har under senare år förbättrat det nationella ramverket för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och kunde därför år 2010 lämna den uppföljningsprocess som följde av FATF:s utvärdering av Sverige. Inför plenarmötet i oktober 2012 kommer en uppföljningsrapport skickas till FATF i anledning av att det var två år sedan Sverige trädde ut ur förfarandet.

I februari 2012 beslutade FATF om en reviderad uppsättning av rekommendationerna (nu 40 till antalet). Innan årets slut väntas därför EU-kommissionen lägga fram ett förslag till ett reviderat penningtvättsdirektiv (det fjärde i ordningen). Det nationella genomförandet av det kommande direktivet utgör en del av det omfattande förberedelsearbete som nu väntar

inför den fjärde utvärderingsrundan. Denna inleds med utvärdering av de första länderna under andra halvåret 2013. En annan del av förberedelserna utgörs av arbetet som inleds under hösten med att ta fram en nationell bedömning av risker relaterade till penningtvätt och terrorismfinansiering.

Insatser för stärkt krisberedskap i det centrala betalningssystemet

Det är viktigt att det finns en effektiv reglering av hur allvarliga kriser i det centrala betalningssystemet ska förebyggas och hanteras.

Under 2010 bedrevs ett särskilt utredningsarbete inom Regeringskansliet om hur statens förmåga att hantera allvarliga tekniska störningar och avbrott i betalningssystemet kan stärkas. Förslagen presenteras i rapporten En samlad reglering för stärkt krisberedskap mot allvarliga tekniska fel och störningar i det centrala betalningssystemet (dnr Fi2010/1619). Till grund för arbetet inom Regeringskansliet låg bl.a. Riksrevisionens rapport Krisberedskap i betalningssystemet (2007:28). I rapporten anförts bl.a. att statens förmåga att hantera en allvarlig kris inom området är bristfällig.

I Regeringskansliets rapport lämnas förslag om hur bristerna kan åtgärdas, bl.a. genom att grundläggande säkerhetsnivåer fastställs och att ansvarsförhållandena klargörs.

Regeringen beslutade under 2011 om direktiv till en särskild utredare om Stärkt krisberedskap i det centrala betalningssystemet (dir. 2011:58). Utredaren fick i uppdrag att med utgångspunkt i tidigare arbete inom området vidareutveckla och ytterligare konkretisera de förslagen. Utredningen lämnade förslag till insatser i betänkandet Stärkt krisberedskap i det centrala betalningssystemet (SOU 2011:78) den 1 december 2011. Utredningen bekräftar behovet av att det nationella ansvaret för samordning av krisberedskapen i det centrala betalningssystemet tydliggörs och föreslår bl.a. att Riksbanken blir samordningsansvarig myndighet. Förslagen har remissbehandlats och beredning av förslagen pågår inom Regeringskansliet (dnr Fi2011/4991).

Den statliga betalningsmodellen stärks

De senaste åren har flera viktiga åtgärder vidtagits för att ytterligare stärka säkerheten i statens betalningar. Förtydliganden har gjorts vad gäller myndigheternas ansvar för sina egna betalningar, säkerhetskraven har höjts i de ramavtal för betaltjänster som trädde i kraft den 1 april 2011 och en årlig process för att erhålla en tydligare bild av de samlade riskerna i den statliga betalningsmodellen har inrättats. Riksgäldskontoret har tilldelats ansvar att rapportera riskerna till regeringen senast den 1 november varje år. I kommande budgetpropositioner avser regeringen lämna en övergripande redovisning av ytterligare åtgärder som vidtagits för att förbättra säkerheten i statens betalningar. En åtgärd som ytterligare ska bidra till att säkerställa effektiviteten och säkerheten i statens betalningsprocesser avser förbättrade lösningar för identifikation av behöriga företrädare för myndigheter. I november 2011 gav Regeringskansliet en sakkunnig person i uppdrag att se över frågor och regelverk inom detta område. Uppdraget redovisades i en promemoria den 31 mars 2012. I promemorian föreslås att ett register över myndigheter och behöriga myndighetsföreträdare skapas. Promemorian har skickats ut på remiss i augusti 2012. De åtgärder som vidtagits för att förbättra säkerheten i statens betalningar de senaste åren har redovisats i regeringens skrivelse Stärkt säkerhet i statens betalningar (skr. 2011/12:91, bet. 2011/12:FiU43, rskr. 2011/12:251).

Riksgäldskontorets centrala roll

Riksgäldskontoret är statens centrala finansförvaltning. I denna roll ingår bl.a. att vara statens internbank, ett uppdrag som innefattar att tillhandahålla den betalningsmodell som statliga myndigheter använder vid sina transaktioner.

Myndigheten ansvarar också för statens upplåning och statsskuldens förvaltning samt för att ställa ut statliga garantier och krediter. Flera av Riksgäldskontorets uppgifter syftar till att främja finansiell stabilitet och konsumentskydd, bl.a. genom rollen som statens stödmyndighet men också genom uppgiften att administrera insättningsgarantin och investerarskyddet.

Finansmarknadskommittén

För att stärka utvecklingen och stabiliteten inom det finansiella området bedrivs ett arbete i samverkan mellan finansmarknadsbranschen, vissa myndigheter och regeringen. Arbetet bedrivs inom ramen för Finansmarknadskommittén (dir. 2009:22) som ska arbeta året ut. Kommittén utgör ett forum för dialog och samråd kring den finansiella sektorns villkor för att främja stabilitet, förtroende, effektivitet och utvecklingsmöjligheter. Vid sidan av Finansmarknadskommittén finns den s.k. Rundabordsgruppen med ledande företrädare från branschen, myndigheter och regeringen, som genom sin samlade kompetens stöder kommittén i dess arbete.

Finansmarknadskommittén arbetar för en dialog för att i ett tidigt skede lyfta nya frågeställningar som är aktuella på t.ex. internationell nivå. Seminarieverksamheten om olika aktuella frågor är omfattande. Kommittén arbetar också med att ta fram olika rapporter. Under 2011 togs rapporter fram om bl.a. EU-reglering av bolagsstyrning i finansiella institut, kreditbedömningar under finanskrisen, försäkringsföretagen och principen om likabehandling, samt utvärdering av det svenska insiderhandelsförbudet.

Finansmarknadskommittén är engagerad även i konsumentskyddsfrågor genom att publicera rapporter och anordna seminarier med syfte att främja ändamålsenliga regelverk som på olika sätt förbättrar konsumentens situation. Finansmarknadskommittén är också medlem i Nätverket för ökat privatekonomiskt självförtroende – Gilla Din Ekonomi – där både privata och offentliga aktörer samverkar i folkbildningssyfte.

Satsning på finansmarknadsforskning

Regeringen anser att det är angeläget att utveckla finansmarknadsforskningen. Verket för innovationssystem (Vinnova) har sedan 2010 i uppdrag att, efter samråd med Vetenskapsrådet, genomföra en långsiktig satsning på finansmarknadsforskning.

Forskningsatsningen ska stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet. Satsningen är viktig för sektorns utveckling och för förståelsen för hur

finansiella marknader fungerar. En förutsättning för forskningen är att finansmarknadsbranschen bidrar, med målet att på sikt komma upp till den nivå som staten som helhet satsar.

Vinnova har efter en öppen utlysning beslutat att bevilja medel för att etablera ett nationellt centrum för finansmarknadsforskning vid Handelshögskolan i Stockholm. Lunds universitet och Göteborgs universitet har tilldelats medel för att etablera varsitt kompetenscentrum. Hela programmet samfinansieras av Vinnova, finansmarknadsbranschen och de medelsmottagande lärosätena.

Vinnova har även beslutat om en forskningsatsning på näringslivsdoktorander och på en forskningssatsning om finansiella konsumenttjänster.

Pensionsfrågor

Översyn av AP-fondernas verksamhet

En översyn av AP-fondernas regelverk pågår. Syftet med översynen är att skapa så goda förutsättningar som möjligt för en god förräntning av fondkapitalet efter kostnader. I översynen ingår Första-Fjärde och Sjätte AP-fonderna (buffertfonderna). Fondernas uppdrag och placeringsregler ses över, liksom möjliga effektiviseringar av förvaltningen.

Regeringen gav i september 2011, i samråd med Pensionsgruppen (Arbetsgrupp för vårdande av pensionsöverenskommelsen S 2007:F) med representanter från regeringspartierna och Socialdemokraterna, en särskild utredare i uppdrag att se över AP-fondernas regelverk (dir. 2011:84). Utredningen, som antog namnet Buffertkapitalsutredningen, överlämnade i augusti 2012 sitt betänkande AP-fonderna i pensionssystemet – effektivare förvaltning av pensionsreserven (SOU 2012:53). Utredningen föreslår att en ny myndighet inrättas, Pensionsreservsstyrelsen, med uppdraget att förvalta och administrera pensionsreserven. Pensionsreservsstyrelsen kan därmed ses som ägare av buffertkapitalet (pensionsreserven) med ansvaret att fastställa mål för förvaltningen, som i sin tur fördelas på tre inom myndigheten självständiga fondstyrelser. Utredningen vill bl.a. uppnå en tydligare koppling mellan buffertkapitalet (pensionsreserven) och pensionssystemets behov, skapa en huvudman för pensionsreserven samt åstadkomma själv-

ständig och professionell kapitalförvaltning med utnyttjande av samordningsmöjligheter genom en gemensam administration. Nuvarande placeringsregler i lag föreslås ersättas av den s.k. aktsamhetsprincipen som gäller för försäkringsbolag. Betänkandet remitteras under hösten 2012 och förslaget bereds därefter i samråd med Pensionsgruppen.

Utredningens förslag och beredningen av dessa som nu vidtar utgör inget hinder för AP-fonderna att ingå långsiktiga affärsrelationer till nytta för pensionssystemet. De avtal som fonderna ingår är bindande för staten också efter en eventuell framtida förändring i systemet. Det följer av att AP-fonderna är statliga myndigheter och att staten bär ansvaret för de avtal och andra rättshandlingar som myndigheterna ingår (prop. 1999/2000:46 s. 133 ff.).

Översyn av premiepensionssystemet

Pensionsgruppen har beslutat att göra en översyn av premiepensionssystemet. Översynen syftar till att kartlägga och analysera premiepensionssystemet samt vid behov föreslå förbättringar inom ramen för systemets befintliga struktur. Översynen ska bl.a. beskriva hur stor spridningen i avkastningen hittills har varit och kan förväntas bli för olika individer, inte minst individer som i övrigt har samma livsinkomst. Analysen ska beakta olika makroekonomiska scenarier samt betydelsen av inträdes- och utträdestillfälle för slutlig avkastning.

Översynen kommer vidare att innehålla en beskrivning av på vilket sätt och i vilken utsträckning som premiepensionssystemet bidrar till att diversifiera risken i den allmänna pensionen. Översynen ska därtill bl.a. innehålla en analys samt förslag på åtgärder som förbättrar de förutsättningar som premiepensionssystemet ger den enskilde att göra ett välgrundat val i förhållande till spararens övriga sparande samt beräkna de ackumulerande avgifternas betydelse för slutlig avkastning.

3 Statlig förvaltningspolitik

3.1 Omfattning

Den statliga förvaltningspolitiken omfattar styrning, ledning, organisation och utveckling av de statliga myndigheterna. Inom några av dessa frågor berörs även den kommunala förvaltningen. Området omfattar även vissa övergripande frågor som berör relationen mellan stat och kommun, samt regional ansvarsfördelning.

I detta avsnitt ingår myndigheterna Statskontoret, Ekonomistyrningsverket (ESV), Kammarkollegiet och Statens servicecenter. I avsnittet ingår även ett anslag för verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen samt en redovisning av den övergripande politiken för elektronisk förvaltning. Budgetförslag inom området elektronisk förvaltning behandlas inom utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

En beskrivning av statsförvaltningens utveckling, bl.a. avseende organisationsförändringar och kompetensförsörjning finns i bilagan Statsförvaltningens utveckling.

Offentlig upphandling redovisas i avsnitt 4, statliga arbetsgivarfrågor i avsnitt 5 och statlig fastighetsförvaltning och lokalförsörjning i avsnitt 8. Utvecklingen i den kommunala sektorn beskrivs under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

3.2 Mål

Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett

effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315).

3.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen görs dels avseende vissa aspekter av förvaltningens utveckling som helhet, inklusive en redovisning av ett antal förvaltningspolitiska åtgärder som vidtagits av regeringen, dels genom en redovisning av resultat av verksamheten hos vissa myndigheter inom området.

Underlag för att bedöma förvaltningens utveckling finns bl.a. i ESV:s och Statskontorets rapporter, Riksrevisionens årliga revision och effektivitetsrevisioner, rapporter från särskilda analys- och utvärderingsmyndigheter samt myndigheternas årsredovisningar och övriga rapporter. Det finns också brukarundersökningar av myndigheternas verksamhet och studier av allmänhetens och företagens förtroende för olika samhällsinstitutioner. Vidare finns det internationella studier som utförs av bl.a. OECD.

3.3.1 Förvaltningens utveckling

Statsförvaltningens kostnader

Kostnaderna för statens egen verksamhet uppgick 2011 till 234 miljarder kronor, vilket utgör 21 procent av statens totala kostnader. Fördelningen av kostnaderna för statens egen verksamhet och jämförelser med 2010 redovisas i tabell 3.1.

Tabell 3.1 Kostnader för statens egen verksamhet

Miljoner kronor

	2010	2011
Personal	95 565	111 294
Lokaler	16 778	17 506
Övrig drift ¹	86 779	81 760
Av- och nedskrivningar	22 339	23 185
Totalt	221 461	233 745

Källa: ESV.

¹ Inkl. vissa garanti- och kreditkostnader.

Kostnaderna har ökat med 12,3 miljarder kronor jämfört med 2010. Ökningen beror till största delen på att avsättningarna för statliga tjänstepensioner var särskilt låga för 2010 och att avsättningarna ökade för 2011 efter bl.a. förändrade beräkningsgrunder. En närmare redovisning av förvaltningens kostnader finns i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten (skr. 2011/12:101).

Antalet myndigheter minskar

Antalet myndigheter har under 2011 fortsatt att minska. Den 1 januari 2011 fanns det enligt Statskontorets beräkningar 377 myndigheter under regeringen. Det innebär en nettominskning med 14 myndigheter jämfört med 2010.

År 2011 var cirka 239 000 personer anställda i den statliga sektorn, vilket är en ökning med cirka 4 000 sedan 2010.

En beskrivning av statsförvaltningens utveckling, bl.a. avseende organisationsförändringar i statsförvaltningen och kompetensförsörjningen i staten finns i bilagan Statsförvaltningens utveckling.

3.3.2 Redovisning av vissa förvaltningspolitiska åtgärder

Regeringen redovisade i 2010 års förvaltningspolitiska proposition ett antal åtgärder som förväntas bidra till det förvaltningspolitiska målet. Nedan redovisas vissa åtgärder som regeringen har vidtagit.

Regional indelning och ansvarsfördelning

Ändrad landstingsindelning

Utredningen om den statliga regionala förvaltningen (dir. 2009:62) fick enligt tilläggsdirektiv i

uppdrag att pröva om det är möjligt att finna en geografisk gränsdragning för de landsting i Norrland och Svealand som har ansökt om en ändrad landstingsindelning (dir. 2010:12). Utredningen ska även lämna biträde till landsting i andra delar av landet om gränsdragning för indelningsändringar som kan leda till bestående fördel. Utredningen redovisade sitt tilläggsuppdrag i januari 2012 (S2012/130/SFÖ).

Regeringen konstaterar att de överläggningar som har förekommit mellan regionala och lokala aktörer på olika håll i landet under 2011 och 2012 inte har resulterat i ansökningar om sammanläggningar av landsting.

Det regionala utvecklingsansvaret

Lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län omfattar Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län. Landstingen i Jönköpings, Gävleborgs och Norrbottens län har lämnat ansökningar till regeringen om att från och med 2015 få ansvara för regionala utvecklingsfrågor enligt nämnda lag. Ansökningarna bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utveckling av statsförvaltningen

Ett program för statsförvaltningens förnyelse

Regeringen beslutade den 19 mars 2012 om ett program för statsförvaltningens utveckling. I programmet beskrivs regeringens inriktning och prioriteringar för förvaltningspolitiken. Programmet riktar sig till samtliga statliga myndigheter och avses utgöra ett stöd för myndighetsledningarnas arbete med att utveckla sina organisationer. Programmet behandlar områdena innovation och kvalitet, värdegrundsarbete, samarbete, service, tillväxtfrämjande, tillsyn, effektivisering av administrativa tjänster och EU-arbete.

Ett myndighetsgemensamt servicecenter

För att öka effektiviteten och minska administrationskostnaderna i statsförvaltningen, inrättade regeringen myndigheten Statens servicecenter den 1 juni 2012. Statens servicecenter har enligt förordning (2012:208) med instruktion för Statens servicecenter till uppgift att efter överenskommelse med myndigheter under regeringen tillhandahålla tjänster som gäller administrativt stöd åt myndigheterna. Myndighetens initiala tjänsteutbud omfattar

ekonomiadministration, löneadministration samt e-handel. Statens servicecenter har krav på full kostnadstäckning och finansieras med avgifter från de myndigheter som använder Statens servicecenters tjänster.

Bemanningen

Statens servicecenter bygger på de delar av ekonomienheten inom Skatteverkets verksamhetsstöd som är lokaliserade till Gävle samt de delar av Försäkringskassans verksamhetsstöd som avser lön, de ekonomi- och lönerelaterade funktionerna inom Verksamhetsstöd Help-desk samt delar av Verksamhetsstöd Ekonomi som är lokaliserade till Östersund. Den 1 juni 2012 gick sammanlagt 120 personer över till Statens servicecenter från Skatteverket och Försäkringskassan. Ytterligare anställda vid Försäkringskassan kommer att gå över till Statens servicecenter den 1 december 2012.

Även den verksamhet som finns inom Kammarkollegiets avdelning Administrativ service kommer att inordnas i Statens servicecenter. Inordnandet kommer att ske den 1 oktober 2012. Den verksamhet som ska inordnas tillhandahåller i dag administrativ service åt primärt små myndigheter med färre än 150 anställda. Verksamheten omfattar cirka 45 medarbetare. Motivet till att inordna verksamheten i Statens servicecenter är att hålla nere statens samlade it-kostnader samt säkerställa att statens administrativa stödverksamhet utvecklas utifrån gemensamma mål och ambitioner. Vidare kommer det att effektivisera etableringen av Statens servicecenter eftersom myndigheten kan dra nytta av den expertis och de strukturer som byggts upp inom Kammarkollegiet inom det konsultativa området, it och kundanslutning.

Lokalisering

Statens servicecenter är lokaliserat till Gävle och Östersund. I samband med att den verksamhet som finns inom Kammarkollegiets avdelning administrativ service inordnas i Statens servicecenter, kommer Statens servicecenter även att bedriva verksamhet i Stockholm. För att även fortsättningsvis kunna tillhandahålla Kammarkollegiets kundmyndigheter samma tjänsteutbud som idag kommer konsultativ verksamhet såsom rådgivning i redovisningsfrågor och uthyrning av ekonomipersonal att bedrivas i Stockholm. I Stockholm kommer även det samlade ansvaret för anslutning av kundmyndigheter att ligga. På längre sikt, i takt med att servicecentrets

verksamhet expanderar, kommer fördelarna med att lokalisera verksamhet vid ytterligare en ort att prövas. I samband med en sådan prövning är det viktigt att tillämpa de principer om statliga myndigheters lokalisering som regeringen slagit fast i prop. 2011/12:1 utgiftsområde 19, avsnitt 2.6.3 Samordnad och effektiv förvaltningsstruktur.

Anslutning av kunder

Statens servicecenters kundmyndigheter är för närvarande Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Lantmäteriet, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Svenska ESF-rådet, Totalförsvarets rekryteringsmyndighet samt Ekonomistyrningsverket. Denna kundbas omfattar drygt 12 procent av statsförvaltningen mätt som antalet anställda. Därutöver tillkommer fr.o.m. den 1 oktober 2012 de myndigheter som är kunder hos Kammarkollegiet, vilket motsvarar drygt 2 procent av antalet anställda i statsförvaltningen.

Nyckeltal

Regeringen har gett Statens servicecenter i uppdrag att ta fram nyckeltal för effektivitet, kvalitet och service i produktionen för respektive bas-tjänst inom de tre tjänsteområdena ekonomiadministration, löneadministration och e-handel. Syftet är att få ett underlag för den årliga uppföljningen och styrningen av myndighetens verksamhet. Nyckeltalen ska även kunna användas för att följa upp och jämföra effektiviteten och kvaliteten i andra myndigheters administrativa verksamhet.

Myndigheternas lokala service

Statskontoret fick i mars 2011 i uppdrag av regeringen att ta fram ett samlat underlag om myndigheternas service i samverkan. I uppdraget ska Statskontoret redovisa vilka behov medborgare och företag har av myndigheternas service i samverkan, hur myndigheterna tillgängliggör sin service i samverkan idag och hur dagens service i samverkan kan utvecklas. Uppdraget redovisades den 15 april 2012 i rapporten Service i medborgarnas och företagens tjänst (2012:13).

Vidareutnyttjande av offentlig information

Europeiska kommissionen lämnade i december 2010 förslag till ändringar i direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet). Förhandlingar i rådet förs under 2012.

Rutiner och regelverk för behöriga företrädare för myndigheter

För att säkerställa hög effektivitet och säkerhet i statens betalningsprocesser gav Regeringskansliet i november 2011 en sakkunnig person i uppdrag att se över frågor och regelverk kring identifikation av behöriga företrädare för myndigheter. Uppdraget redovisades i en promemoria den 31 mars 2012. I promemorian föreslås att ett register över myndigheter och behöriga myndighetsföreträdare skapas. Registret ska enligt förslaget ha till ändamål att vara ett allmänt myndighetsregister för tillförlitlig information om de statliga myndigheterna och att ge säker och uppdaterad information om behöriga företrädare för statliga myndigheter. Promemorian har remitterats för yttrande senast den 29 november 2012. (S2011/9574/SFÖ).

Statens inköpscentral samordnar ramavtalsupphandlingar

Syftet med att samordna inköp i staten är att genom ramavtal åstadkomma besparingar för staten genom att reducera myndigheternas administrativa kostnader för upphandlingar och skapa ekonomiskt mer förmånliga inköpsvillkor.

Under 2011 har ett elektroniskt upphandlingsverktyg införts. Det innebär att leverantörer lämnar sina anbud elektroniskt i alla nya upphandlingar, vilket bl.a. medför administrativ effektivisering för både anbudsgivaren och den egna verksamheten. Mer information finns i avsnitt 4 Effektiv offentlig upphandling.

Elektronisk förvaltning

Regeringens inriktning för arbetet med e-förvaltning är att skapa en enklare vardag för privatpersoner och företag, en öppnare och smartare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, samt en effektivare offentlig verksamhet med hög kvalitet.

I mars 2011 gav regeringen Skatteverket, Bolagsverket, Lantmäteriet och Transportstyrelsen i uppdrag att vara utvecklingsansvariga myndigheter inom olika behovsområden. De fyra myndigheterna har under 2011 inkommit med en första rapportering.

Regeringen gav den 15 december 2011 Tillväxtverket i uppdrag att i samarbete med Bolagsverket och Skatteverket vidareutveckla den myndighetsgemensamma företagarportalen Verksamt.se. Myndigheterna ska bl.a. säkerställa att det finns gränssnitt för maskin till maskinkommunikation för att göra det möjligt att

använda myndigheternas information för utveckling av tjänster. Gränssnitten ska publiceras i förvaltningens gemensamma tjänstekatalog.

Utvecklingen inom området elektronisk förvaltning beskrivs också under utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 4.

3.3.3 Resultat avseende vissa myndigheter inom utgiftsområdet

Statskontoret

Statskontoret har främst till uppgift att bistå regeringen med utredningar, utvärderingar samt uppföljningar av statlig och statligt finansierad verksamhet. Statskontoret hade under 2011 uppdrag inom merparten av regeringens verksamhetsområden och antalet pågående uppdrag under 2011 uppgick till 91 stycken, jämfört med 74 uppdrag 2010 och 59 uppdrag 2009. Under 2011 avrapporterade Statskontoret 52 uppdrag till regeringen. Statskontoret gör efter avrapportering en uppföljning av uppdragsgivarens uppfattning om kvalitet, uppdragsdialog och förtroende. Regeringen delar Statskontorets bedömning att uppföljningsresultaten visar att uppdragsgivaren är mycket nöjd med Statskontorets arbete.

Ekonomistyrningsverket

ESV har bistått regeringen med underlag i syfte att öka effektiviteten samt förbättra den interna styrningen och kontrollen i statsförvaltningen. ESV har även samordnat den statliga internrevisionen. Utvecklingen av den ekonomiska styrningen, myndigheternas interna styrning och kontroll samt arbetet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen beskrivs utförligare i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12.4.

ESV har på regeringens uppdrag fungerat som nationellt revisionsorgan för de EU-medel som hanteras i Sverige där ansvaret för den ekonomiska förvaltningen och genomförandet av kontroller är delat mellan svenska myndigheter och Europeiska kommissionen. ESV har för varje program eller fond lämna en årlig revisionsrapport och i anslutning till denna även ett revisionsutlåtande. En sammanfattning av de

program och fonder som har granskats under 2010/2011 och resultaten av dessa granskningar redovisas i avsnitt 6.3.2 i Årsredovisning för staten 2011. ESV har utfört arbetet i enlighet med EU:s regelverk.

ESV:s prognosverksamhet beskrivs närmare i avsnitt 7 och myndighetens verksamhet inom den statliga lokalförsörjningen i avsnitt 8.

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har till uppgift att tillhandahålla service avseende ekonomi, juridik, kapitalförvaltning, riskhantering (försäkring), fordringsbevakning, redovisning och andra administrativa tjänster. Kammarkollegiet ansvarar också för inköpssamordning och upphandlingsstödet.

Under 2011 inordnades merparten av den statliga inköpssamordningen i Kammarkollegiet och Statens inköpscentral bildades. Sedan den 1 juli 2012 utför kollegiet administrativa och handläggande uppgifter åt Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN).

Regeringen har beslutat att den verksamhet som finns inom Kammarkollegiets administrativa service och som främst tillhandahåller administrativ service åt mindre myndigheter fr.o.m. den 1 oktober 2012 ska överföras till Statens servicecenter (se avsnitt 3.3.2). Cirka 45 anställda berörs av förändringen.

3.3.4 Analys och slutsatser

Statsförvaltningens måluppfyllelse mäts främst i relation till hur väl myndigheternas verksamheter bidrar till att uppfylla de mål som gäller för respektive utgiftsområde. Regeringen redovisar måluppfyllelsen per utgiftsområde i denna proposition. Verksamheten hos de myndigheter som behandlas i detta avsnitt redovisas i relation till det förvaltningspolitiska målet.

Statskontoret

Statskontoret bedriver utredningsarbete inom hela regeringens verksamhetsområde och kan därför dra nytta av ett sektorsövergripande perspektiv i sin verksamhet. Genom att kunna analysera olika verksamheter utifrån kunskap om hela bredden i statsförvaltningens verksamhet

utgör Statskontorets rapporter ett värdefullt bidrag till de beslutsunderlag Regeringskansliet behöver för att stödja regeringen i dess beslutsfattande. Regeringen bedömer att Statskontorets verksamhet förstärker Regeringskansliets förmåga att stödja regeringen i att fatta beslut som leder till att statsförvaltningens utveckling ligger i linje med det förvaltningspolitiska målet.

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har en viktig roll i arbetet för att upprätthålla och utveckla en effektiv och rättssäker statsförvaltning. Kammarkollegiet arbetar aktivt med att utveckla sin förmåga att tillhandahålla service och avgöra olika typer av ärenden inom rimliga tidsgränser och hålla ärendebalanser nere. Regeringen bedömer att Kammarkollegiet på detta sätt bidrar till att uppfylla de förvaltningspolitiska målen.

Ekonomistyrningsverket

ESV ska förvalta och utveckla den ekonomiska styrningen av statlig verksamhet. Myndigheten ska bl.a. bistå regeringen med underlag för att säkerställa att statsförvaltningen är effektiv och att den interna styrningen och kontrollen är betryggande samt utveckla och förvalta regelverk och metoder. Regeringen bedömer att ESV på detta sätt bidrar till att uppfylla de förvaltningspolitiska målen. Det finns dock anledning att arbeta vidare med att utveckla de svenska statliga redovisningsreglerna med anledning av bl.a. de initiativ som tas inom EU.

3.4 Politikens inriktning

Det förvaltningspolitiska målet är att statsförvaltningen ska vara innovativ och samverkande, rättssäker och effektiv, ha väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och därigenom bidra till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete. Regeringen genomför successivt åtgärder för att utveckla statsförvaltningen i linje med det förvaltningspolitiska målet.

Den svenska förvaltningsmodellen med fristående myndigheter med en hög grad av delegerat ansvar från regeringen, innebär att det

ställs stora krav på varje myndighet att ständigt vidareutveckla sin verksamhet och organisation. Regeringen har i programmet En statsförvaltning i förnyelse pekut ett antal områden som har särskild betydelse för statsförvaltningens utveckling (S2012/3119/SFÖ). Programmet behandlar områdena innovation och kvalitet, värdegrundsarbete, samarbete, service, tillväxtfrämjande, tillsyn, effektivisering av administrativa tjänster och EU-arbete. Regeringen kommer att följa upp myndigheternas utvecklingsarbete, bl.a. i de årliga myndighetsdialogerna.

Statens servicecenter

Statens servicecenter inrättades den 1 juni 2012. Genom att konsolidera och standardisera statens administrativa verksamhet i Statens servicecenter kan statsförvaltningen dra nytta av stordriftsfördelar. Servicecenterutredningen (2010:08) som haft regeringens uppdrag att förbereda och genomföra inrättandet av Statens servicecenter har beräknat den årliga effektiviseringspotentialen i statsförvaltningen för 133 myndigheter, motsvarande 85 procent av de anställda i statsförvaltningen, till 295 miljoner kronor årligen inom de ekonomi- och löneadministrativa tjänsterna som initialt ska tillhandahållas av servicecentret. Det motsvarar en effektivisering på 33 procent. Vidare kan det bli avsevärt mer kostnadseffektivt om byte och införande av nya systemstöd görs på ett ställe än på varje enskild myndighet. Ett aktuellt exempel är myndigheternas övergång till e-beställningar under 2013. Om införande, drift och underhåll, inklusive leverantörsanslutning, görs med stöd av Statens servicecenter bedöms kostnaderna minska avsevärt.

Att koncentrera administrativt stöd i ett servicecenter har också fördelar av mer kvalitativ karaktär. Myndigheternas möjlighet att fokusera på kärnverksamheten ökar. Administrativt stöd blir vidare en kärnverksamhet i servicecentret, vilket kan främja effektivitet och kvalitet och rekrytering av kvalificerade medarbetare inom det administrativa området. Koncentration och stordrift möjliggör en jämnare och högre effektivitet och kvalitet på utförda tjänster och minskar riskerna för kompetensbrist eller personberoende inom kundmyndigheterna. Detta är särskilt centralt mot bakgrund av de

pensionsavgångar som väntas inom det administrativa området under de kommande åren. Ytterligare en fördel är att det skapas en organisatorisk plattform för framtida koncentration och stordrift av andra förvaltningsgemensamma stödtjänster såsom e-arkiv och e-diarier.

Målet är att 25 procent av staten mätt i antal anställda är anslutna till Statens servicecenter vid utgången av 2015. På längre sikt bör merparten av myndigheterna vara anslutna. Huvudprincipen är att det i första hand ska vara frivilligt för myndigheterna att ansluta sig till Statens servicecenter. Om det skulle dröja med en bred anslutning av myndigheter på frivillig basis samtidigt som servicecentrets verksamhet och lönsamhetskalkylerna för de anslutna myndigheterna visar på tydliga effektivitetsvinster, avser regeringen dock att skärpa det generella förändringstrycket. En utgångspunkt kommer då att vara att myndigheter som inte vill ansluta sig ska kunna visa att den aktuella verksamheten sköts minst lika effektivt i egen regi eller på annat sätt. I syfte att skapa jämförbarhet är det viktigt att myndigheterna och servicecentret mäter och redovisar sina kostnader på samma sätt. Regeringen vill också betona att en anslutning kan medföra andra fördelar av mer kvalitativ karaktär som också bör analyseras och beaktas av myndigheterna. Regeringens bedömning är att alla myndigheter inom ramen för sin reguljära verksamhetsplanering bör analysera och pröva en eventuell anslutning till Statens servicecenter av hela eller delar av den administrativa stödverksamheten och ta fram en plan för när i tiden en anslutning skulle kunna ske. Regeringen avser att följa upp hur myndighetsledningarna hanterar denna fråga, bl.a. i samband med myndighetsdialogerna.

Det kan också finnas särskilda skäl att styra enskilda myndigheter mot en anslutning till Statens servicecenter. Detta gäller t.ex. vid omstruktureringar av befintliga myndigheter och bildandet av nya myndigheter. Det kan också gälla myndigheter som har problem med kvaliteten i sin administrativa verksamhet, eller problem med kompetensförsörjning inom de områden där servicecentret erbjuder tjänster. Ytterligare skäl kan vara om en viss myndighet står inför en systeminvestering eller uppgradering av befintligt systemstöd som avser administrativt stöd.

Lokal närvaro och service

I den förvaltningspolitiska propositionen (prop. 2009/10:175 Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt) har regeringen angivit att utgångspunkten för myndigheternas service ska vara en så långt som möjligt likvärdig tillgång till service för alla. Detta kan uppnås bl.a. genom ökad samverkan och bättre uppföljning samt genom en ökad användning av ny teknik.

Övergripande mål för utvecklingen av medborgarkontakter och service är att

- kontakterna sker via de kanaler som, med beaktande av rättssäkerhet och kvalitet, mest effektivt tillgodoser medborgares och företags behov,
- varje myndighet ansvarar för att medborgarkontakter och service inom myndighetens område uppfyller behoven hos medborgare och företag i hela landet,
- utvecklingen av lokala servicekontor och annan kontorsnärvaro bör präglas av balans mellan möjligheter till samordning, lokala förutsättningar samt möjligheter till och utveckling av service genom andra kanaler, samt att
- de statliga och kommunala myndigheternas kontakter med medborgare och företag organiseras ändamålsenligt och effektivt och, när det är påkallat, i samverkan.

Statskontoret pekar i sin rapport Service i medborgarnas och företagens tjänst (2012:13) på frågor som enligt verket behöver utredas och utvecklas för att stödja myndigheternas lokala service i samverkan. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Vidareutnyttjande av offentlig information

Förutsättningarna för vidareutnyttjande av information från myndigheter för kommersiella och ideella ändamål behöver förbättras, med beaktande av integritets- och säkerhetsaspekter. Myndigheternas information kan, på samma sätt som deras tjänster, ligga till grund för tjänster som utvecklas av kommersiella och ideella aktörer.

För att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande har regeringen gett Vinnova i

uppdrag att utveckla en plattform för tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande (N2012/3599/TTP).

Det s.k. PSI-direktivet (direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga förvaltningen) har genomförts i svensk rätt i lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, PSI-lagen. I december 2011 lämnade kommissionen förslag till ändringar i PSI-direktivet, KOM (2011) 877 slutlig. Förhandlingar förs under 2012.

Regeringen följer hur myndigheterna efterlever PSI-lagen och hur de förbättrar förutsättningarna för vidareutnyttjande. En fråga som särskilt kommer att uppmärksammas i regeringens fortsatta arbete är om någon myndighet bör ges i uppgift att övervaka efterlevnaden av lagen och att stödja myndigheterna i deras arbete med att tillhandahålla information för vidareutnyttjande. Exempel på sådana uppgifter är vägledning till myndigheterna i rättsliga frågor och frågor om avgifter. Andra uppgifter kan vara att ta fram och förvalta standardvillkor och att samordna den information som myndigheterna ska lämna enligt lagen. En viktig fråga i detta sammanhang är hur myndigheterna på ett effektivt sätt ska kunna beakta behoven hos de som vidareutnyttjar informationen.

Fastighetsförvaltning och lokalförsörjning

De av riksdagen 1991 beslutade reformerna om lokalförsörjning och fastighetsförvaltning som låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993 ligger fast. Detta innebär bl.a. att fastighetsförvaltningen bör vara skilt från brukandet av lokaler och mark, att statens fastighetsförvaltning bör bedrivas med ett så långt som möjligt marknadsmässigt avkastningskrav samt att de fastigheter som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör läggas i en samordnad förvaltning i myndighetsform. Inriktningen för regeringens fortsatta arbete inom området redovisas i avsnitt 8.

Regeringen ser för närvarande över möjligheterna till en effektivisering av statens lokalförsörjning.

Elektronisk förvaltning

Regeringen tar ett helhetsgrepp om e-förvaltningsfrågan och förstärker samordningen av myndigheternas arbete med e-förvaltning för att åstadkomma en öppnare, enklare och effektivare förvaltning. Ett arbete pågår inom Regeringskansliet att ta fram ett förslag till en strategi om e-förvaltning, IT i välfärdens tjänst.

Regeringen fattade tre beslut i juli 2012 om initiativ på myndighetsgemensam nivå för att sätta it i välfärdens tjänst. Med öppnare och smartare e-tjänster förenklas vardagen för medborgare och företagare samtidigt som den offentliga sektorn blir effektivare.

Förvaltningen ska bli öppnare genom plattformen öppnadata.se – en portal för förmedling av öppna data. Verket för Innovationssystem har fått i uppdrag att under 2012 utveckla en teknisk plattform som ska bidra till att underlätta utvecklingen av nya, användarvänliga produkter och tjänster genom samverkan mellan privata och offentliga organisationer. Portalen ska också bidra till att öka transparensen i offentlig sektor. Regeringen utreder för närvarande hur antalet öppna datakällor från myndigheterna kan ökas (dnr N2012/3599/ITP).

Det ska bli enklare för privatpersoner och företag att ta tillvara sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter i kontakter med myndigheter. Skatteverket har därför fått regeringens uppdrag att tillhandahålla Mina meddelanden, en infrastruktur för digital myndighetspost. Medborgare och företagare som vill ska kunna få all sin post från myndigheter digitalt, via säker e-post, istället för i pappersform (dnr N2012/3597/RS).

För att främja en mer effektiv förvaltning har regeringen fattat beslut om att alla myndigheter med fler än 50 anställda senast 31 december 2013 ska beställa sina varor och tjänster elektroniskt. Detta ska även förenkla för företag som levererar till offentlig sektor. Beslutet beräknas kunna bidra till besparingar på upp till 3,2 miljarder kronor över en nioårsperiod (dnr N2012/3598/RS). ESV har regeringens uppdrag att leda och samordna införandet av elektroniska beställningar.

E-förvaltningsfrågorna redovisas också under utgiftsområde 22.

Utveckling av statliga redovisningsregler

I samband med den ekonomiska krisen har flera initiativ tagits inom EU för att förbättra uppföljningen och informationen när det gäller den ekonomiska redovisningen och statistiken. Svenska redovisningsregler mäter sig bra i en internationell jämförelse, men trots det krävs ett utvecklingsarbete framöver. Regeringen anser att det är viktigt att Sverige gör en ambitiös satsning i syfte att utveckla de statliga redovisningsreglerna till att bli mer jämförbara med en internationell standard och då främst med regelverket i andra EU-länder.

3.5 Budgetförslag

3.5.1 1:1 Statskontoret

Tabell 3.2 Anslagsutveckling 1:1 Statskontoret

Tusental kronor				
2011	Utfall	84 674	Anslags-sparande	2 768
2012	Anslag	89 279	Utgifts-prognos	87 436
2013	Förslag	93 265		
2014	Beräknat	93 780 ¹		
2015	Beräknat	95 499 ¹		
2016	Beräknat	97 580 ¹		

¹ Motsvarar 91 742 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Statskontorets förvaltningskostnader och för regeringens behov av vissa förvaltningspolitiska insatser. Anslaget används också för att finansiera utvecklingskostnader i samband med att Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) avvecklas den 31 december 2012 (dnr S2012/4207/ESA).

Regeringens överväganden

Tabell 3.3 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:1 Statskontoret

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	89 279	89 279	89 279	89 279
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	483	2 477	4 159	6 195
Beslut	3 511	2 056	2 094	2 139
Överföring till/från andra anslag	-8	-8	-8	-9
Övrigt		-24	-24	-25
Förslag/beräknat anslag	93 265	93 780	95 499	97 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 5 000 000 kronor årligen för att 2013–2016 främja värdegrundsarbetet i statsförvaltningen. Regeringen föreslår även att anslaget ökas med 1 500 000 kronor under 2013 för att finansiera kostnader vid ett eventuellt inrättande av ett nytt myndighetsregister. Slutligen minskas anslaget planerligt med 3 miljoner kronor per år fr.o.m. 2013. Regeringen föreslår att 93 265 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 Statskontoret för 2013, varav regeringen beräknar att 76 930 000 kronor kommer att disponeras av Statskontoret. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 93 780 000 kronor, 95 499 000 kronor respektive 97 580 000 kronor.

3.5.2 Statens servicecenter

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011			
Prognos 2012	87 000	163 000	-76 000
Budget 2013	264 000	293 000	-105 000

Verksamheten vid Statens servicecenter finansieras med avgiftsintäkter från de myndigheter som är anslutna till Statens servicecenter. Statens

servicecenter erbjuder tjänster inom ekonomi-administration, löneadministration samt e-handel. Fram till dess att myndighetens verksamhet är självfinansierande kommer myndigheten utnyttja en räntekontokredit. Myndigheten redovisar ett beräknat underskott de första åren som kommer att balanseras genom beräknat överskott åren därefter i takt med att kundanslutningen ökar. Prognosen är att myndigheten redovisar ett balanserat resultat senast vid utgången av år 2019.

3.5.3 1:2 Kammarkollegiet

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor

2011	Utfall	72 055	Anslags-sparande	9 165
2012	Anslag	64 495	Utgifts-prognos	61 397
2013	Förslag	70 276		
2014	Beräknat	71 581 ¹		
2015	Beräknat	72 822 ¹		
2016	Beräknat	74 335 ¹		

¹ Motsvarar 70 176 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Kammarkollegiets förvaltningskostnader och inkluderar kollegiets kostnader för att bevaka statens rätt och andra allmänna intressen samt vissa mindre skadestånd enligt 4 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk.

Utöver förvaltningsanslaget disponerar Kammarkollegiet anslagsposter under ett åttiootal anslag inom 21 utgiftsområden för olika ändamål. Kammarkollegiets verksamhet finansieras dock till större delen av avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.6 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	3 819		12 659	-8 840
Prognos 2012	3 820		12 400	-8 880
Budget 2013	3 920		13 900	-9 980

Den avgiftsbelagda offentligrättsliga verksamheten avser auktorisation av tolkar m.m. och stiftelserätt. Verksamheten är anslagsfinansierad.

I samband med ansökan tas en avgift ut enligt avgiftsförordningen (1992:191). Kammarkollegiet disponerar inte ansökningsavgifterna.

Tabell 3.7 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	349 964	328 556	21 408
Prognos 2012	374 175	455 035	-80 860
Budget 2013	330 225	330 740	-515

Uppdragsverksamheten avser kapitalförvaltning, försäkringsverksamhet, ramavtalsupphandling, fordringsbevakning och registrering av trossamfund. Den 1 oktober 2012 överförs uppdragsverksamheten administrativ service till Statens servicecenter. Intäkternas och resultatets storlek inom uppdragsverksamheten beror i huvudsak på utfallet av försäkringsverksamheten. Kostnaderna inom försäkringsverksamheten består till största delen av försäkringsersättningar.

Ramavtalsverksamheten finansieras av avgifter som tas ut av leverantörerna. Avgiften för ramavtalsupphandlingen ska sättas så att full kostnadstäckning uppnås. Över- och underskott bör balanseras över flera verksamhetsår eftersom kostnaderna uppstår i inledningen av upphandlingen, medan intäkterna kommer först när avtalen är tecknade. Intäkterna, som i huvudsak är baserade på leverantörernas omsättning på ramavtalen, faktureras i efterskott.

Regeringens överväganden

Tabell 3.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:2 Kammarkollegiet

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	64 495	64 495	64 495	64 495
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	380	1 679	2 826	4 225
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	5 401	5 509	5 605	5 721
Övrigt		-102	-104	-106
Förslag/beräknat anslag	70 276	71 581	72 822	74 335

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Anslaget ökas varaktigt fr.o.m. 2013 med 5 000 000 kronor mot bakgrund av att Kammarkollegiet numera är värmyndighet för Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. Finansiering sker genom en neddragning med motsvarande belopp av anslaget 1:1 *Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Genom överföring av dels Kungafondens kansli från utgiftsområdena 1 Rikets styrelse respektive dels Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar (SNAU) från utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv ökar anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* med 300 000 kronor respektive med 93 000 kronor.

Regeringen föreslår att 70 276 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 71 581 000 kronor, 72 822 000 kronor respektive 74 335 000 kronor.

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2013 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 355 000 000 kronor för att tillgodose Kammarkollegiets behov av likviditet i samband med inrättande av nya myndigheter.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på ett riksdagsbeslut om anslag för ändamålet anser regeringen att tillgångar och övriga utgifter för nya myndigheters räkning vid anskaffningstillfället tillfälligt bör finansieras från en kredit hos Kammarkollegiet. När en myndighet har bildats bör anskaffningen av tillgångar eller övriga utgifter inklusive ränta regleras genom betalning av krediten.

Krediten utnyttjades under 2011 med totalt cirka 6 miljoner kronor av Myndigheten för kulturanalys och Havs- och vattenmyndigheten. Hittills under 2012 har krediten utnyttjats med cirka 38 miljoner kronor av Statens servicecenter.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2013 låta Kammarkollegiet besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 355 000 000 kronor för att tillgodose behovet av likviditet i samband med inrättandet av nya myndigheter.

3.5.4 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tusental kronor				
2011	Utfall	38 921	Anslags-sparande	5 564
2012	Anslag	44 933	Utgifts-prognos	46 467
2013	Förslag	45 201		
2014	Beräknat	46 038 ¹		
2015	Beräknat	46 838 ¹		
2016	Beräknat	47 816 ¹		

¹ Motsvarar 45 138 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslagets ändamål är att finansiera kostnader för utveckling och förvaltning av statens informationssystem för budgetering och uppföljning (Hermes). I detta ingår kostnader för utveckling

och förvaltning av verksamhetsstöden för budgetering och hantering av dokument inom den statliga budgetprocessen (RK statsbudgetstöd).

Regeringens överväganden

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	44 933	44 933	44 933	44 933
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	268	1 170	1 971	2 951
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-65	-66	-68
Förslag/ beräknat anslag	45 201	46 038	46 838	47 816

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Regeringen föreslår att 45 201 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 46 038 000 kronor, 46 838 000 kronor respektive 47 816 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* ingå avtal för utveckling och underhåll av informationssystemet Hermes som medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2014–2017.

Skälen för regeringens förslag: Det finns ett stort behov av att renovera, modernisera och anpassa verksamhetsstödet för budgetprocessen. Anpassningar behöver bl.a. göras till Regeringskansliets it-miljö. Insatserna kräver bl.a. fortsatt arbete med förstudier, detaljerade kravspecifikationer och prototyper för olika applikationer. Beslut om utvecklingsinsatser av ovan nämnda

slag förutsätter fleråriga ekonomiska åtaganden. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:3 *Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen* ingå avtal för utveckling och underhåll av informationssystemet Hermes som medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2014–2017.

Tabell 3.11 Beställningsbemyndigande

Tusental kronor

	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015
Ingående åtaganden	0	45 000	45 000	36 000
Nya åtaganden	45 000	9 000		
Infriade åtaganden	0	-9 000	-9 000	-27 000
Utestående åtaganden	45 000	45 000	36 000	9 000
Erhållet/föreslaget bemyndigande	45 000	45 000	0	0

3.5.5 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

2011	Utfall	99 704	Anslags- sparande	17 673
2012	Anslag	104 684	Utgifts- prognos	107 531
2013	Förslag	106 371		
2014	Beräknat	108 763 ¹		
2015	Beräknat	110 740 ¹		
2016	Beräknat	96 298 ²		

¹ Motsvarar 106 445 tkr i 2013 års prisnivå.

² Motsvarar 90 598 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Ekonomistyrningsverkets förvaltningskostnader.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.13 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	32 500	38 550	-6 050
(varav tjänsteexport)	4 684	5 792	-1 108
Prognos 2012	34 700	39 450	-4 750
(varav tjänsteexport)	8 490	8 730	-240
Budget 2013	41 000	35 500	5 500
(varav tjänsteexport)	11 600	11 600	0

Uppdragsverksamheten avser områdena Ekonomisk styrning, Administrativa system och Information om statlig ekonomi.

Tabell 3.14 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	2 196	0	0	
Prognos 2012	2 220	0	0	
Budget 2013	2 220	0	0	

Den offentligrättsliga verksamheten avser hyresintäkter från avtal med landsting.

Regeringens överväganden

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:8 Ekonomistyrningsverket

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	104 684	104 684	104 684	104 684
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	487	2 778	4 731	7 104
Beslut	1 200	1 226	1 248	-15 567
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		75	76	78
Förslag/ beräknat anslag	106 371	108 763	110 740	96 298

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Anslaget ökas med 1 200 000 kronor per år 2013–2019 för arbete med utveckling av statliga redovisningsregler.

Regeringen föreslår att 106 371 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Ekonomistyrningsverket* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 108 763 000 kronor, 110 740 000 kronor respektive 96 298 000 kronor.

4 Effektiv offentlig upphandling

4.1 Omfattning

Området Effektiv offentlig upphandling omfattar upphandlingslagstiftningen, information om lagstiftningen och annat upphandlingsstöd, elektronisk upphandling, tillsyn och rättsmedel m.m. Kammarkollegiet ansvarar sedan den 1 januari 2009 för ett nationellt upphandlingsstöd och för att utveckla elektronisk upphandling. Kammarkollegiet ska också utveckla och driva en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem (Valfrihetswebben) inom hälso- och sjukvård, socialtjänster och andra områden där lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV, tillämpas. Konkurrensverket är ansvarig tillsynsmyndighet för frågor om offentlig upphandling och för frågor som omfattas av LOV. Tillväxtverket och Verket för innovationssystem är andra myndigheter som arbetar med och informerar om offentlig upphandling. AB Svenska Miljöstyrningsrådet arbetar också inom upphandlingsområdet. Miljöstyrningsrådets arbete består i huvudsak av att utveckla och uppdatera samt informera om rådets upphandlingskriterier, som ger stöd till upphandlare att ställa framför allt miljökrav vid offentlig upphandling.

4.2 Mål

Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och har till syfte att tillvarata konkurrensen på marknaden så att skattemedlen används på bästa sätt till nytta för medborgarna, den offentliga sektorn och näringslivet.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Resultat

Det nationella upphandlingsstödet

Kammarkollegiet ska enligt regleringsbrev för budgetåret 2011 erbjuda ett upphandlingsstöd som underlättar upphandlingsförfarandet för såväl upphandlande myndigheter och enheter som mindre leverantörer.

Kammarkollegiet presenterade i början av 2010 webbportalen upphandlingsstod.se där leverantörer och inköpare hittar information om offentlig upphandling. Webbportalen riktar sig framför allt till de inköpare och leverantörer som har begränsad erfarenhet av offentlig upphandling och syftar till att bidra till en mer strategisk, effektiv, kvalitetsmedveten och rättssäker offentlig upphandling.

Kammarkollegiet har dessutom regeringens uppdrag att utveckla och sprida vägledningar för offentliga upphandlingar inom vård och omsorg.

Under 2011 publicerade Kammarkollegiet 11 nya vägledningar på webbportalen upphandlingsstod.se avseende bland annat direktupphandling, korruption och jäv, kontraktsuppföljning samt utformning av förfrågningsunderlag vad avser upphandling av såväl varor och tjänster som valfrihetssystem (LOV). I enlighet med Kammarkollegiets uppdrag att verka för att mindre leverantörer deltar i offentliga upphandlingar utgjorde en av de vägledningar som Kammarkollegiet tagit fram under 2011 ett stöd för att underlätta för små företag att delta i offentlig upphandling.

För att sprida information och kunskap om offentlig upphandling anordnade Kammar-

kollegiet även tre konferenser under 2011 och en under 2012. En av dessa konferenser var på temat små företags medverkan i offentlig upphandling. Dessutom har en help-desk öppnats för att via telefon och e-post svara på generella frågor inom offentlig upphandling.

Kammarkollegiets arbete med innovationsvänlig upphandling

Kammarkollegiet ska enligt regleringsbrevet för budgetåret 2011 genom upphandlingsstödet också uppmuntra innovationsfrämjande upphandling. Kammarkollegiet fick i december 2011 i uppdrag att ta fram en vägledning för innovationsvänlig upphandling inom ramen för befintlig lagstiftning (dnr S2011/10868/RU). På detta sätt ska möjligheterna till innovationsvänlig upphandling tydliggöras. Uppdraget ska efter beslut om förlängning redovisas senast den 1 november 2012.

Kammarkollegiets arbete med elektronisk upphandling

Kammarkollegiet ska enligt förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet bidra till en elektronisk upphandlingsprocess och delta i standardiseringsarbete på området. Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2011 ska Kammarkollegiet även redovisa hur myndigheten medverkat till att hela inköpsprocessen ska kunna genomföras elektroniskt och vilket standardiseringsarbete myndigheten deltagit i. Den långsiktiga målsättningen är att skapa förutsättningar för en helt obruten elektronisk inköpsprocess från förfrågningsunderlag till faktura.

I regleringsbrevet för budgetåret 2009 gavs Kammarkollegiet i uppdrag att utarbeta en teknisk plattform för elektronisk upphandling.

Kammarkollegiet rapporterade sitt uppdrag till regeringen den 20 april 2011 (dnr S2011/4345/RU), och fann att system för upphandling och verktyg även fortsättningsvis bör anskaffas av de upphandlande myndigheterna på en öppen och konkurrensutsatt marknad. Vissa minimikrav bör dock utarbetas och ställas på system inom väsentliga områden, som t.ex. användbarhet och it-säkerhet.

Avgörande för slutsatsen att ansvaret för upphandlingssystem även fortsättningsvis ska lämnas till den privata marknaden är enligt Kammarkollegiet att det finns en fungerande marknad som erbjuder lösningar som de upphandlande myndigheterna finner tillfredsställande, att Sverige, i ett europeiskt perspektiv, ligger väl framme i övergången till elektronisk upphandling med fortsatt stort intresse och att det inte finns något som talar för att anbudsgivarna upplever svårigheter i att möta tekniska lösningar med något olika utseende. Frågan bereds i Regeringskansliet.

Kammarkollegiets övriga arbete med elektronisk upphandling och standardisering

Under 2011 arbetade Kammarkollegiet med att ta fram en vägledning med råd och rekommendationer vid införande av elektronisk inköpsprocess. Vägledningen publicerades i juni 2012.

Kammarkollegiets arbete med att ta fram en referensmodell för en elektronisk upphandlingsprocess resulterade också i en rapport som publicerades i juni 2012.

Vidare är standardiseringsarbetet av upphandlingsprocessen av mycket stor vikt för att på sikt kunna uppnå de effektivitets- och kvalitetsvinster som är förknippade med elektronisk upphandling och ett obrutet elektroniskt informationsflöde. Detta arbete bedrivs tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting och Ekonomistyrningsverket i SFTI (Single Face To Industry). Kammarkollegiet medverkar även i ett nationellt standardiseringsarbete med utgångspunkt i CEN/BII:s förslag på affärsprofiler, transaktionsmodeller och standardmeddelanden för elektronisk upphandling. Aktiviteten är ett löpande uppdrag som genomförs inom ramen för SFTI.

Kammarkollegiets arbete med lagen (2008:962) om valfrihetssystem

Kammarkollegiets ska enligt regleringsbrevet för budgetåret 2011 driva och utveckla en nationell databas för annonsering av valfrihetssystem, den s.k. valfrihetswebben, inom hälso- och sjukvård, socialtjänster och andra områden där LOV tillämpas. Denna databas ska vara lättillgänglig med sökbar information. Innehållet ska dessutom vara offentligt och tillgängligt utan avgift.

Kammarkollegiet har i två fristående rapporter redogjort för dels de specifika insatser som gjorts inom vård och omsorg i form av vägledningar och mätning hur dessa har använts, dels hur valfrihetswebben har använts. Kammarkollegiet har även i samarbete med Tillväxtverket och Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser gjort en kartläggning av vilka kommuner som fattat beslut att införa valfrihetssystemet, hur långt man i så fall har kommit i processen samt antalet leverantörer inom området. Denna rapport publicerades i januari 2012.

Statens inköpscentral – samordnad ramavtalsupphandling

Syftet med att samordna inköp i staten är att åstadkomma besparingar för staten genom att reducera myndigheternas administrativa kostnader för upphandlingar och skapa ekonomiskt mer förmånliga inköpsvillkor.

Sedan den 1 januari 2011 har Kammarkollegiet enligt förordningen (2007:824) med instruktion för Kammarkollegiet ansvaret för Statens inköpscentral. Kammarkollegiet ska således ingå ramavtal om varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter. Inom området informationsteknik gäller uppdraget hela den offentliga förvaltningen, dvs. även kommuner och landsting. Inom it-området gäller att bästa möjliga villkor för anskaffning och användning av informationsteknik för offentlig sektor ska eftersträvas, liksom att förvaltningen använder gemensamma funktioner och lösningar.

Under 2011 har ett elektroniskt upphandlingsverktyg införts. Det innebär att leverantörer lämnar sina anbud elektroniskt i alla nya upphandlingar, vilket bl.a. medför administrativ effektivisering för både anbudsgivaren och den egna verksamheten.

När det gäller ramavtalsförvaltningen har Kammarkollegiet genomfört s.k. introduktionsseminarier för samtliga nytecknade ramavtal under 2011. Syftet med dessa introduktionsseminarier är att informera om vilka varor respektive tjänster som kan avropas från ramavtalen och hur avrop kan genomföras på bästa sätt.

Under hösten 2011 genomförde Kammarkollegiet också två generella informationsdagar för att bl.a. introducera nya elektroniska

stöddokument för avrop och erbjuda praktiska genomgångar av ett antal olika ramavtalsområden. Responserna för dessa evenemang har varit positiv och Kammarkollegiet planerar att de ska bli årligt återkommande. Även uppföljningsmöten med ramavtalsleverantörer har genomförts löpande under året. Dessutom har kontinuerlig ekonomisk bevakning och uppföljning av ramavtalsleverantörer genomförts. Syftet med detta har varit att säkerställa att leverantörerna levererar i enlighet med ramavtalen och att leverantörerna uppfyller ställda kvalificeringskrav.

På webbplatsen avropa.se finns information om de ramavtal som Statens inköpscentral förvaltar. Webbplatsen besöktes under 2011 av drygt 540 000 besökare. Kammarkollegiet bedömde att införandet av det elektroniska upphandlingssystemet kan skapa betydande effektivitetsvinster på sikt, både för anbudsgivare och Kammarkollegiets egen verksamhet.

Upphandlingsstödjande verksamheter i statlig regi

Den 6 maj 2010 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att se över den statliga myndighetsstrukturen på upphandlingsområdet (dnr S2011/91/RU). Syftet med översynen var att utreda hur upphandlingsstödjande verksamhet i statlig regi kan samordnas. Uppdraget redovisades den 4 november 2010 i rapporten En ny upphandlingsmyndighet. Vidare skulle, enligt samma uppdrag, förslag lämnas om hur Regeringskansliets behov av stabsstöd bör utvecklas. Dessa delar av uppdraget redovisades den 10 januari 2011 i promemorian Ett utvecklat upphandlingsstöd. Statskontorets slutsats var att den nuvarande organisationen inte är optimal och att den till viss del hindrar den upphandlingsstödjande verksamheten att utvecklas ytterligare. Vidare konstaterade Statskontoret att stabsstödet till Regeringskansliet och regeringen behöver förstärkas.

Regeringen beslutade den 8 september 2011 att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda hur upphandlingsstödet bör samordnas i syfte att öka kompetens, tillgänglighet, enhetlighet och synlighet gentemot upphandlingsmarknadens aktörer (dir. 2011:78). Uppdraget har efter beslut om förlängning redovisats i maj 2012 i betänkandet Upphandlingsstödet framtid

(SOU 2012:32) och därefter varit föremål för remissbehandling.

Upphandlingsskadeavgift

Regeringen anser att tillsynsverksamheten ska vara prioriterad för Konkurrensverket och vid tillsynen bör otillåtna direktupphandlingar vara i fokus. Särskild vikt ska läggas vid talan om upphandlingsskadeavgift. Konkurrensverket har således vid sin tillsynsverksamhet under 2011 fokuserat på otillåtna direktupphandlingar och lagt särskild vikt vid upphandlingsskadeavgift.

I de nya regler som infördes i lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, förkortad LOU, och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, förkortad LUF, den 15 juli 2010 finns bestämmelser om upphandlingsskadeavgift vid bland annat direktupphandling (17 kap. LOU respektive LUF). Enligt dessa bestämmelser ska Konkurrensverket, som tillsynsmyndighet, ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om att en upphandlande myndighet eller enhet i vissa i lagarna angivna fall ska betala upphandlingsskadeavgift.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2011 skulle Konkurrensverket inom tillsynsverksamheten särskilt redovisa ärenden i vilka frågan om upphandlingsskadeavgift varit föremål för domstolsprövning och hos verket avslutade ärenden som rör upphandlingsskadeavgift från den 15 juli 2010 till den 30 juni 2011. Av Konkurrensverkets rapport framgick att inte något ärende avseende upphandlingsskadeavgift blivit avgjort i domstol per den 30 juni 2011. Av den fortsatta utvecklingen av Konkurrensverkets ärenden avseende upphandlingsskadeavgift framgår att flera mål, i vilka Konkurrensverket har fört talan om upphandlingsskadeavgift, har avgjorts av domstol under 2012. I några fall har upphandlingsskadeavgift utdömts av domstol i enlighet med Konkurrensverkets talan.

Konkurrensverket kom i juni 2012 in med ett yttrande avseende verkets erfarenhet av ansökningarna om upphandlingsskadeavgift. Konkurrensverket ville fästa regeringens uppmärksamhet på vissa tillämpningsproblem vad gäller obligatoriska upphandlingsskadeavgiftsmål. Konkurrensverket menar att det finns situationer när det gäller den obligatoriska upphandlingsskadeavgiften där sanktionsvärdet är så

lågt att det inte motiverar en ansökan om upphandlingsskadeavgift. Konkurrensverket anser därför att regeringen bör överväga att ändra lagstiftningen på så sätt att dessa ärenden i stället omfattas av de bestämmelser som gäller för den fakultativa upphandlingsskadeavgiften.

Regeringen har ännu inte tagit ställning till Konkurrensverkets förslag men kommer att beakta Konkurrensverkets erfarenheter av den nya lagstiftningen och avser att aktivt följa utvecklingen när det gäller effekterna av bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift.

Upphandling från statliga och kommunala företag

Ett nytt s.k. in house-undantag införs permanent i LOU från och med den 1 januari 2013 (SFS 2012:392). Undantaget innebär bl.a. att stat, kommun eller landsting inte behöver genomföra ett upphandlingsförfarande när de köper varor eller tjänster från juridiska personer eller gemensamma nämnder som de själva har kontrollen över. Det nya undantaget innebär att avtal som sluts mellan en upphandlande myndighet och en juridisk person eller gemensam nämnd inte utgör ett kontrakt enligt LOU. Undantaget gäller dock endast under förutsättning att kontroll- och verksamhetskriterierna (de s.k. Teckal-kriterierna) är uppfyllda. Villkoren innebär dels att den upphandlande myndigheten måste utöva kontroll över den juridiska personen eller den gemensamma nämnden som motsvarar den kontroll som den utövar över sin egen förvaltning, dels att den juridiska personen måste bedriva huvuddelen av sin verksamhet tillsammans med den eller de myndigheter som kontrollerar den. Det permanenta undantaget skiljer sig något från den tidigare gällande temporära regleringen genom att det är något mer generellt utformat. Begrepp och systematik från EU-domstolens praxis återspeglas i högre grad i det nya in house-undantaget. Bestämmelserna är avsedda att fungera som en länk till unionsrätten så att EU-domstolens framtida praxis, som är under kontinuerlig utveckling på detta område, kan omfattas av regleringen i den svenska lagstiftningen.

Upphandlingsutredningen

Regeringen beslutade den 9 september 2010 att ge en särskild utredare i uppdrag att utvärdera upphandlingsregelverket ur ett ekonomiskt och samhällspolitiskt perspektiv samt se över systemet för upphandlingsstatistik (dir. 2010:86). Syftet är att utreda om upphandlingsreglerna, i tillräcklig utsträckning, möjliggör för upphandlande myndigheter och enheter att göra goda ekonomiska affärer genom att tillvarata konkurrensen på marknaden och samtidigt använda sin köpkraft till att förbättra miljön, ta sociala och etiska hänsyn samt verka för små och medelstora företag. Vidare ska utredaren se över systemet för insamling av upphandlingsstatistik. Syftet med statistikuppdraget är framför allt att förbättra möjligheterna att prognostisera effekterna av reformer samt att följa upp och utvärdera den upphandlingspolitik som förs i EU och i Sverige.

Utredningen, som har antagit namnet Upphandlingsutredningen (S Fi 2010:06), ska genomföra uppdraget på ett utåtriktat sätt i kontakt med berörda aktörer.

Upphandlingsutredningen lämnade den 21 november 2011 delbetänkandet På jakt efter den goda affären – analys och erfarenheter av den offentliga upphandlingen (SOU 2011:73). Delbetänkandet är omvärlds- och problembeskrivande och anger utredningens vägval inför det fortsatta arbetet. Delbetänkandet har remitterats. Utredningen bedömer bl.a. att det föreligger ett behov av forskning på upphandlingsområdet. I slutbetänkandet, som ska lämnas senast den 1 december 2012, kommer utredningen bl.a. att lämna förslag i denna del tillsammans med konsekvensanalyser och förslag till finansiering.

Riksrevisionens rapport om miljökrav i offentlig upphandling

I regeringens skrivelse 2011/12:134 redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser som Riksrevisionen har gjort i rapporten Miljökrav i offentlig upphandling – är styrningen mot klimatmålet effektiv? (RiR 2011:29).

Regeringen instämmer i huvudsak i Riksrevisionens övergripande iakttagelse att styrningen av arbetet med miljökrav i offentlig upphandling behöver stärkas i syfte att öka effek-

tiviteten. Riksrevisionen påpekar i rapporten att den information som getts avseende miljökrav inte har varit helt samstämmig. Det i rapporten berörda området är dock för närvarande föremål för ett flertal initiativ såsom Upphandlingsstödsutredningen och Upphandlingsutredningen. Området berörs dessutom av det pågående arbetet inom EU med utarbetande av nya upphandlingsdirektiv. Regeringen bedömer att regeringens handlingsplan för ökade miljökrav vid offentlig upphandling härefter bör ses över. Det kan då också vara relevant att se om handlingsplanen kan och bör knytas tydligare till miljö kvalitetsmålen och riktas mer mot prioriterade miljöproblem.

I och med den aktuella skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Pågående arbete inom Europeiska unionen

Offentlig upphandling spelar en viktig roll i EU:s strategi Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla (KOM(2010) 2020 slutlig) som ett av de marknadsbaserade instrument som ska användas för att uppnå strategins mål. I Europa 2020-strategin anges särskilt att offentlig upphandling ska användas till att förbättra de grundläggande villkoren för företagens innovationskapacitet, stödja övergången till resurssnål ekonomi med låga koldioxidutsläpp samt förbättra företagsklimatet, särskilt för innovativa små och medelstora företag. Vidare ska offentliga medel användas så effektivt som möjligt och marknaderna för offentlig upphandling måste förbli öppna inom hela unionen.

I Inre marknadsakten – Tolv åtgärder för att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för inre marknaden (KOM(2011) 206 slutlig), som Europeiska kommissionen presenterade i april 2011, finns bland de tolv prioriterade åtgärderna som EU-institutionerna ska anta före utgången av 2012 ett reviderat och moderniserat regelverk för offentlig upphandling för att göra kontraktstilldelningen mer flexibel, förenkla tillträdet för framför allt små och medelstora företag och för att offentliga upphandlingskontrakt ska kunna användas bättre till stöd för politiken på andra områden.

En översyn av direktiven på upphandlingsområdet har påbörjats. Arbetet inleddes med en

grönbok om modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling (Grönbok från kommissionen av den 27 januari 2011 om en modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling med sikte på en effektivare europeisk upphandlingsmarknad (KOM(2011) 15 slutlig). Grönboken skickades ut till medlemsstater och andra aktörer för synpunkter. Efter en omfattande remissbehandling i Sverige lämnade regeringen i april 2011 synpunkter på grönboken. De synpunkter som kommissionen fick har legat till grund för förslag till nya direktiv.

Europeiska kommissionens förslag till direktiv

Kommissionen presenterade den 20 december 2011 förslag till nya direktiv om offentlig upphandling. Ett av direktivförslagen (KOM(2011) 896 slutlig) avses ersätta det s.k. klassiska direktivet 2004/18/EG, vilket lagen (2007:1091) om offentlig upphandling i huvudsak bygger på och ett direktivförslag (KOM(2011) 895 slutlig) avses ersätta det s.k. försörjningsdirektivet 2004/17/EG, som ligger till grund för lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster. Kommissionen presenterade även förslag till ett helt nytt direktiv om tilldelning av koncessioner (KOM(2011) 897 slutlig) som omfattar såväl bygg- som tjänstekoncessioner. Hitills har bara byggkoncessioner reglerats i bestämmelser i det klassiska direktivet. Samtliga direktiv föreslås vara genomförda senast den 30 juni 2014. Utöver de tre nämnda direktiven finns förslag till en förordning om internationell upphandling som presenterades den 21 mars 2012. Detta förslag behandlas i utg.omr. 24 avsnitt 4.4.3 och 4.5.

Förslagen till direktiv har två kompletterande mål. Ett mål är att öka effektiviteten i de offentliga utgifterna när det gäller att få mer värde för pengarna. Detta innebär framför allt att förenkla de nuvarande reglerna för offentlig upphandling och göra dem mer flexibla. Det andra målet är att ge upphandlande myndigheter och enheter bättre möjlighet att använda offentlig upphandling till stöd för gemensamma samhällliga mål såsom skyddet av miljön, högre resurs- och energieffektivitet, kampen mot klimatförändringar, främjande av innovation, sysselsättning och social integration samt säkerställande av bästa tänkbara villkor för tillhandahållande av sociala tjänster av hög kvalitet.

Förslagen innehåller fem huvudområden: förenkling av och ökad flexibilitet för upphand-

lingsreglerna, strategisk användning för att möta nya utmaningar, bättre tillgång till marknaden för små, medelstora och nystartade företag, sunda förfaranden och styrning (tillsyn och vägledning).

Genom förslaget till koncessionsdirektiv skapas ett separat rättsligt instrument för att reglera tilldelningen av koncessioner. Syftet med direktivförslaget är att minska osäkerheten kring tilldelning av koncessioner och därmed vara en hjälp för offentliga myndigheter och leverantörer samt att garantera alla ekonomiska aktörer i EU ett effektivt marknadstillträde. Regleringen avses vara mindre detaljerad än de båda andra upphandlingsdirektiven och ska även ge de upphandlande myndigheterna en större flexibilitet.

Förhandlingsarbetet avseende direktivförslagen

Förhandlingarna om direktivförslagen påbörjades i EU:s rådsarbetsgrupp för offentlig upphandling i januari 2012 och ett antal förhandlingstillfällen har ägt rum. Mot bakgrund av att Europeiska rådet uppmanat att de tolv nyckelåtgärderna i inre marknadsakten ska hanteras i ett s.k. fast track-förfarande bedrivs förhandlingarna i ett högt tempo. En riktlinjedebatt ägde rum vid Konkurrenskraftsrådet den 20 februari 2012, då frågor i anslutning till förslaget till nytt klassiskt direktiv debatterades. I Konkurrenskraftsrådet den 30 maj 2012 debatterades vidare frågor kring elektronisk upphandling samt tillsyn och vägledning. Vid rådets sammanträde presenterade det danska ordförandeskapet även en rapport rörande förhandlingsläget (dok. 9696/12 MAP 43 MI 316). Målsättningen är att ett antagande av direktiven ska kunna ske före utgången av 2012.

Pågående arbete om elektronisk upphandling

Europeiska kommissionen uttalar i Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska sociala kommittén samt Regionkommittén – En strategi för elektronisk upphandling (KOM(2012) 179 slutlig) att elektronisk upphandling kan förenkla sättet att bedriva upphandling och bidra till att lösa två av de stora utmaningar som den europeiska ekonomin i dag står inför, dvs. behovet av att maximera effektiviteten i de offentliga utgifterna och behovet av att hitta nya källor till ekonomisk tillväxt. Därmed kan investeringskostnaderna snabbt tjäna in.

Enligt kommissionen är frågan om övergång till fullständig elektronisk upphandling främst en

ekonomisk och politisk fråga. Tekniken som behövs för övergången finns allmänt tillgänglig. De främsta hindren är trögheten hos vissa aktörer och fragmenterade marknader.

Kommissionen beskriver de viktigaste åtgärderna man ämnar vidta för att främja en total övergång till elektronisk upphandling. Bland åtgärderna nämns upprättandet av en effektiv rättslig ram, innefattande det lagstiftningspaketet om offentlig upphandling med krav på en övergång till elektronisk upphandling före halvårsskiftet 2016, vilket för närvarande är föremål för förhandling i rådet och med Europaparlamentet. Vidare nämns främjandet av praktiska lösningar för bästa praxis, stöd till utbyggnaden av en infrastruktur för elektronisk upphandling och övervakning av den elektroniska upphandlingens utbyggnad och vinster. Kommissionen redogör även för sin avsikt att införa elektronisk upphandling för kommissionens egna upphandlingar, samt för vikten av att beakta den elektroniska upphandlingens internationella dimension.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna och Europaparlamentet att ge en tydlig politisk signal om viljan att införa fullständig elektronisk upphandling genom att anta det aktuella lagstiftningspaketet om offentlig upphandling före utgången av 2012.

Pan European Public Procurement On Line (PEPPOL)

Regeringens deltagande i PEPPOL (dnr S2011/89/RU) syftar till att stimulera utvecklingen av den gränsöverskridande handeln och att förenkla upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden. Sverige, som företräds av Ekonomistyrningsverket (ESV), deltar i de delar som avser e-faktura. ESV ska slutredovisa deltagandet i PEPPOL-projektet senast den 31 oktober 2012.

Offentlig upphandling i avtal med länder utanför EU

Offentlig upphandling regleras inom Världshandelsorganisationen WTO i ett särskilt avtal, Government Procurement Agreement (GPA). Omförhandlingar av GPA har fortsatt och i december 2011 antogs en politisk överenskommelse om revidering av avtalet. Avtalet ska ratificeras av parterna innan det kan träda i kraft. Det reviderade avtalet innehåller en moderniserad avtalstext, utökat marknadstillträde och arbetsprogram.

Public Procurement Network (PPN)

PPN är ett europeiskt nätverk som består av experter inom offentlig upphandling inom EU:s medlemsländer, kandidatländer, EES-länder och Schweiz. Syftet med nätverket är att genom ett informellt samarbete mellan medlemsstaterna stärka tillämpningen av upphandlingsdirektiven och att genom ömsesidigt utbyte av erfarenheter stärka handeln över gränserna.

Sverige är från den 1 juli 2011 till och med den 31 december 2012 ordförande i PPN. Arbetet från svensk sida leds av Konkurrensverket, som sedan ordförandeskapet påbörjades har haft ett antal möten och en konferens inom ramen för samarbetet.

United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL)

Inom FN har UNCITRAL till uppgift att arbeta fram modellagar inom området internationell handel, vilka stater kan genomföra i nationell lagstiftning i syfte att uppnå ökad harmonisering. En modellag från 1994 som reglerar offentlig upphandling har under flera år varit föremål för revidering. Den reviderade versionen antogs av FN-kommissionen 2011. Till modellagen finns en Guide to enactment avsedd som vägledning för medlemsstaterna vid genomförandet av lagen. Guiden har varit föremål för revidering och antogs av kommissionen i juni 2012.

4.3.2 Analyser och slutsatser

Regeringen välkomnar Europeiska kommissionens åtgärder som avser att förenkla och modernisera upphandlingsregelverket och ser i huvudsak positivt på förslagen till revidering av direktiven. I många delar ligger förslagen i linje med Sveriges svar på den grönbok som legat till grund för översynen. Regeringen ser även positivt på att förslaget till direktiv om tilldelning av koncessioner innehåller en flexiblare reglering än de båda andra direktiven.

Sverige har i förhandlingarna om nya upphandlingsdirektiv bl.a. förespråkat att möjligheten att förhandla om anbuden vid upphandlingar ska utökas, eftersom detta utgör en viktig förenklingsåtgärd. Enligt kommissionens förslag ska emellertid det s.k. förhandlade förfarandet under konkurrens endast kunna användas i ett begränsat antal situationer. Förhandlingarna har

i denna del hittills gått i rätt riktning för svensk del och ett kompromissförslag har presenterats, som ökar möjligheterna att använda det förhandlade förfarandet. En viktig nyhet i direktivförslaget är reglerna om styrning (tillsyn och vägledning). Europeiska kommissionens ursprungsförslag mötte emellertid starkt motstånd och kritiserades för att vara allt för detaljerat och inriktat på vilka myndighetsstrukturer som medlemsstaterna skulle vara skyldiga att ha. Ordförandeskapet har även i denna del presenterat ett kompromissförslag som tillgodosett många av de synpunkter som bl.a. Sverige framfört under förhandlingarna. Särskilt positivt är att kompromissförslaget synes ha hämtat inspiration från det befintliga svenska systemet för tillsyn på området. Andra viktiga frågor för Sverige har i förhandlingarna varit de svenska valfrihetssystemen och hur EU-rätten förhåller sig till ILO-konventionen 94.

Enligt förslagen ska direktiven vara genomförda i medlemsstaterna senast den 30 juni 2014. Om antagande sker i enlighet med förslagen och målsättningen för antagandet, kommer det att innebära att regeringen inom kort står inför ett omfattande genomförandearbete av direktiven.

Regeringen har i arbetet med de nya direktiven haft ett viktigt stöd av Upphandlingsutredningen (dir. 2010:86) som parallellt utvärderar det nationella upphandlingsregelverket ur ett ekonomiskt och samhällspolitiskt perspektiv.

I och med den snabba utvecklingen på upphandlingsområdet har det blivit allt viktigare att ett effektivt upphandlingsstöd finns att tillgå för upphandlande myndigheter och enheter samt för leverantörer. Kammarkollegiet har under 2011 utvecklat sin stödfunktion inom upphandlingsområdet med nya vägledningar och har även anordnat konferenser för att sprida information om offentlig upphandling. Det kan konstateras att Kammarkollegiet kontinuerligt och på ett effektivt vis arbetar för att på olika sätt nå ut till och förmedla kunskap om offentlig upphandling till upphandlande myndigheter och enheter samt till leverantörer. Det framgår av enkätundersökningar och mätningar av antalet besökare på webbportalen upphandlingsstod.se, som Kammarkollegiet har gjort, att antalet användare av upphandlingsstödet stadigt ökade under 2011 och att allt fler upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer känner till Kammarkollegiets vägledningar och har nytta av dessa. Regeringen gör bedömningen att Kammar-

kollegiet har uppfyllt sina mål. Regeringen anser att det finns utrymme att utveckla verksamheten ytterligare.

Upphandlingsstödsutredningen har i sitt betänkande, som lämnades den 4 maj 2012 (SOU 2012:32), gett förslag på hur upphandlingsstödet ska organiseras i framtiden. Förslaget har remitterats. Regeringen har ännu inte tagit ställning till utredningens förslag.

Under året har frågor som rör elektronisk upphandling aktualiserats. Kammarkollegiet har varit aktivt för att få upphandlande myndigheter och leverantörer att övergå till elektronisk upphandling. För att få ett underlag till det vidare arbetet med elektronisk upphandling genomförde Kammarkollegiets upphandlingsstöd under 2010 en undersökning av upphandlande myndigheters användning av elektronisk upphandling. Undersökningen visade att 45 procent av de upphandlande myndigheterna använde någon form av e-verktyg för hela, men i flertalet fall delar av, upphandlingsprocessen och att ytterligare 26 procent av de upphandlande myndigheterna beräknade ha infört elektroniskt upphandlingsförfarande inom två år.

Regeringen har under året också varit aktiv när det gäller elektronisk upphandling genom att delta i det europeiska samarbetet. Viktiga beslut har även tagits för att vara delaktig i en förbättring av den gränsöverskridande elektroniska upphandlingen.

Det kan även konstateras att den tillsynsverksamhet som Konkurrensverket bedrivit under året har varit viktig för att se till att upphandlingslagarna efterlevs och får den genomslagskraft som önskas. Konkurrensverket har framgångsrikt drivit flera mål i domstol avseende upphandlingsskadeavgift och otillåten direktupphandling. Konkurrensverket har också gjort en återkoppling avseende ansökningar om den obligatoriska upphandlingsskadeavgiften som regeringen har att ta ställning till. Regeringen följer noggrant utvecklingen av effekterna av bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift.

4.4 Politikens inriktning

Inledning

Målet med den offentliga upphandlingen är som tidigare beskrivits att den ska vara effektiv och

rättssäker samt ha till syfte att ta tillvara konkurrensen på marknaden så att skattemedlen används på bästa sätt till nytta för medborgarna, den offentliga sektorn och näringslivet. Upphandlingsområdet har under de senaste åren varit under stark utveckling. En central fråga är om upphandlingsförfarandet som det ser ut i dag kan anses vara effektivt, eller hur det på olika sätt kan förbättras.

Som ett led i detta tillsatte regeringen Upphandlingsutredningen 2010 som har fått i uppdrag att utvärdera upphandlingsregelverket ur en rad aspekter. Utredningen har även haft i uppdrag att följa EU:s översyn av upphandlingsregelverket och har bistått regeringen vid förhandlingsarbetet om förslagen till nya direktiv på upphandlingsområdet. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande senast den 1 december 2012.

Regeringens viktigaste och mest prioriterade arbete på upphandlingsområdet under 2013 kommer att vara genomförandet av de nya upphandlingsdirektiven. Regeringen kommer också att arbeta vidare med att på olika sätt förbättra upphandlingsförfarandet, bl.a. utifrån de förslag som Upphandlingsutredningen 2010 kommer att presentera i sitt slutbetänkande. Regeringen kommer också att arbeta vidare med elektronisk upphandling.

En annan prioriterad fråga för regeringen är att effektivisera upphandlingsstödet så att upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer får den kompetens och kunskap som behövs för att möta de krav som måste ställas på att upphandlingar genomförs på bästa sätt.

Förhandlingar om förslag till nya EU-direktiv på upphandlingsområdet

Regeringen intar en aktiv roll i förhandlingar om nya direktiv på upphandlingsområdet och kommer också fortsättningsvis att aktivt driva för Sverige prioriterade frågor. Regeringen är angelägen om att moderniseringen kommer till stånd så snart som möjligt och stödjer därför ett snabbt antagande av direktiven.

Regeringen kommer att fortsätta att verka för att förenklingar av regelverket sker, att reglerna blir så flexibla som möjligt och att möjligheterna till att förhandla om anbuden utökas i det klassiska direktivet. Regeringen är positiv till att

kommissionens förslag innehåller enklare regler för sådana sociala och vissa andra specifika tjänster som har en stark koppling till den som ska nyttja tjänsten. Detta är särskilt viktigt från svensk sida då möjligheten för enskilda att påverka valet av t.ex. sociala tjänster har visat sig framgångsrik för såväl enskilda som små och medelstora företag. För regeringen är det därför viktigt att direktiven inte begränsar de upphandlande myndigheternas möjligheter att tillämpa LOV och andra liknande lagar som ett alternativ till LOU. Regeringen arbetar därför aktivt för att så inte sker, men verkar också för att det ska vara möjligt att beakta den enskildes önskemål även på andra områden, t.ex. när det gäller varor som är anpassade till den enskildes behov.

En annan viktig fråga för svensk del är frågan om tillsyn och vägledning på upphandlingsområdet. Regeringen stödjer aktivt grunderna i det kompromissförslag som presenterats, men bevakar att några onödiga administrativa bördor inte påförs medlemsstaterna.

Regeringen är positiv till att kommissionen i förslagen utvecklar möjligheterna och friheterna att beakta strategiska hänsyn, såsom miljö- och sociala aspekter samt livscykelkostnader, och arbetar i förhandlingarna för att regler om detta blir rättsligt klara och så enkla som möjligt att tillämpa. Regeringen stödjer också att förslagen ska främja och underlätta innovativ upphandling samt små, medelstora och nystartade företags deltagande i upphandlingar.

Regeringen anser också att det är viktigt att ett klagande sker när det gäller det horisontella samarbetet mellan offentliga organ och är därför positiv till att kommissionens förslag innehåller regler om förbindelser mellan offentliga organ och offentligt-offentligt samarbete. Regeringen kommer också att verka för att sådana regler avseende det horisontella samarbetet antas.

Sverige stödjer vidare den ambitiösa tidsramen när det gäller att upphandlingsförfaranden enligt direktivet ska genomföras med hjälp av elektroniska medel, men kommer att fortsätta framhålla betydelsen och vikten av att kommissionen ger sitt stöd till medlemsstaterna vid övergången. Regeringen är medveten om att den ambitiösa tidsramen medför att Sverige kommer att behöva påbörja arbetet med övergången redan före det att direktiven är slutligt antagna.

Myndighetsstrukturen på upphandlingsområdet

Det ställs stora krav på att upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer har den kompetens och kunskap som behövs för att genomföra upphandlingar på bästa sätt. Det stora förändringsarbetet på upphandlingsområdet gör kraven än mer aktuella. Det allmänna upphandlingsstödet måste vara effektivt och lättillgängligt. Kammarkollegiet tillhandahåller i dag det huvudsakliga upphandlingsstödet, men enligt Upphandlingsstödsutredningen föreslås en annan myndighetsstruktur på området.

Upphandlingsstödsutredningens betänkande (SOU 2012:32), som lämnades i maj 2012 har remitterats och beredning inom Regeringskansliet pågår.

Upphandlingsutredningen 2010

Upphandlingsutredningens arbete med att utvärdera upphandlingsregelverket ur olika aspekter pågår. Av utredningens delbetänkande På jakt efter den goda affären (SOU 2011:73) framgår att det finns utrymme för stora förbättringar av upphandlingsförfarandet. Utredningens förslag kommer att tas om hand under det kommande året.

Strategisk upphandling

En av de frågor som Upphandlingsutredningen har prioriterat är frågan om hur och om upphandlingar kan göras strategiska utan att för den skull åsidosätta kravet på likabehandling, ickediskriminering, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Strategiskt tänkande kan bidra till att främja utvecklingen inom olika områden. Att använda sig av strategisk upphandling kan vara viktigt för att främja de politiska målsättningarna såsom innovation, miljö- och sociala hänsyn samt att underlätta för små och medelstora företag att delta i upphandlingar.

Som ett led i det strategiska arbetet på upphandlingsområdet har regeringen bl.a. gett Kammarkollegiet i uppdrag att ta fram en vägledning för innovationsvänlig upphandling. Vägledningen kommer att vara klar i november 2012 och den kommer att utgöra ett viktigt bidrag till att utveckla den strategiska upphandlingen.

Nationell upphandlingsstatistik

För att kunna göra strategiska upphandlingar är det även viktigt att insamling, bearbetning och tillhandahållande av statistik rörande den offentliga sektorns anskaffning av varor och tjänster finns att tillgå. Det måste finnas bra och tillförlitlig information om hur upphandling går till, hur mycket den omsätter och vilka resultat som genereras för att kunna styra upphandlingen mot de mål man satt upp.

Av Konkurrensverkets rapport, Bättre statistik om offentliga upphandlingar, Rapport 2011:5, framgår att den upphandlingsstatistik som i dag samlas in är av bristande kvalitet och omfattar inte all offentlig upphandling. Det är i stort sett enbart upphandlingar som överstiger tröskelvärdena som syns i statistiken i dag, men även denna statistik är bristfällig. För kommuner, landsting och kommunalt ägda bolag saknas statistik. Detta gör det svårt att få en korrekt bild av den offentliga upphandlingens omfattning i Sverige. Det är för närvarande närmast omöjligt att svara på vad och hur den offentliga sektorn upphandlar, vem som köper vad och värdet av den samlade upphandlingen. Detta är ytterst problematiskt då det försvårar uppföljning, utvärdering och forskning på upphandlingsområdet. Det blir även svårt att följa upp den offentliga upphandlingen som styrmedel för att nå samhällsliga mål. Det är viktigt att de modeller som väljs inte ökar den administrativa bördan för företag.

De förslag som Upphandlingsutredningen 2010 kommer att lägga fram på detta område kommer att noga övervägas.

Elektronisk upphandling

Övergången till elektronisk upphandling är en annan fråga som regeringen kommer att prioritera. Arbetet för att åstadkomma en fungerande gränsöverskridande elektronisk upphandling är viktigt, inte minst mot bakgrund av de krav som följer av förslagen till nya upphandlingsdirektiv. Lagstiftningspaketet innefattar krav på en obligatorisk övergång till elektronisk upphandling i vissa delar av upphandlingsförfarandet senast två år efter genomförandet av direktiven, eller före mitten av 2016. Regeringen har ställt sig positiv till de föreslagna kraven och bedömer att Sverige har kapacitet att införa

elektronisk upphandling i tid. De lösningar som väljs ska underlätta för såväl beställare som leverantörer, oavsett storlek.

Den 20 april 2012 publicerade kommissionen ett meddelande om en strategi för elektronisk upphandling i EU (Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska sociala kommittén samt Regionkommittén – En strategi för e-upphandling KOM(2012) 179 slutlig).

Regeringen, som avser att noga följa kommissionens fortsatta arbete, delar iakttagelsen att trögheten hos vissa aktörer och en fragmentiserad marknad utgör problem mot att införa en fungerande gränsöverskridande elektronisk upphandling. Regeringen gör också bedömningen att en ökad användning av elektronisk upphandling förutsätter en satsning på att viktiga komponenter såsom infrastruktur, autentisering och standarder finns på plats.

En viktig del i arbetet med att utveckla den gränsöverskridande infrastrukturen på upphandlingsområdet bedrivs inom ramen för PEPPOL. PEPPOL-projektet avslutas den 31 augusti 2012. Avsikten är därefter att en långsiktig och hållbar förvaltning av PEPPOL:s infrastruktur och användare ska säkerställas inom ramen för den nybildade organisationen Open Pan European Public Procurement On-line (OpenPEPPOL). Ekonomistyrningsverket har mot denna bakgrund getts i uppdrag att utgöra PEPPOL-myndighet och att delta som medlem i organisationen Open PEPPOL.

I sammanhanget kan vidare nämnas att kommissionen har lämnat förslag till en förordning med ny reglering avseende elektronisk identifiering som avser elektroniska signaturer (Förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden KOM(2012) 238 slutlig).

Regeringen avser bevaka förslaget och dess konsekvenser ur ett upphandlingsperspektiv.

Små och medelstora företags möjlighet att delta i offentliga upphandlingar

Regeringen har under en längre tid prioriterat frågan om små och medelstora företags deltagande i offentliga upphandlingar. Förbättringsarbetet av upphandlingsförfarandet som pågår avser även att underlätta för små och

medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. Onödiga hinder för dessa aktörer måste undvikas. För att underlätta för små och medelstora företag att delta i offentlig upphandling föreslås i denna proposition (se utg.omr.24 avsnitt 3.7) en satsning på att utveckla information om den svenska upphandlingsmarknaden på olika språk.

I Tillväxtverkets rapport Hur kan upphandlande myndigheter/enheter öka företagens deltagande i offentliga upphandlingar redogörs för små och medelstora företags vanligaste erfarenheter av upphandlingsregelverket och dess tillämpning. Av rapporten framgår bl.a. att företagen upplever att de offentliga upphandlingarna ofta är för komplicerade och att upphandlingsprocessen är svårförståelig och krånglig. Vidare upplever företagen att det tar för mycket tid att ta fram anbuden och att kontrakten är alltför stora för att små och medelstora företag ska ha kapaciteten att leverera varan eller tjänsten som efterfrågas. Därtill anser företagen att det ofta förekommer irrelevanta krav i offentliga upphandlingar och att uppföljningen är bristfällig. Företagen efterlyser även en möjlighet till dialog.

Detta är viktiga frågor som regeringen kommer att beakta bl.a. i det pågående arbetet med att förbättra och förenkla upphandlingsförfarandet. Vidare har såväl Konkurrensverket som Kammarkollegiet till uppgift att kontinuerligt verka för att små och medelstora företag deltar i offentliga upphandlingar.

Offentligt–offentligt samarbete

En annan aktuell fråga som berör upphandlingsområdet är möjligheten till horisontellt offentligt–offentligt samarbete. Kommuner och landsting får organisera sin verksamhet fritt då det är ett grundläggande element i det kommunala självstyret. När det gäller offentlig samverkan såsom det horisontella samarbetet mellan offentliga organ föreligger dock i dag en rättslig osäkerhet kring vad som gäller och om samarbetet regleras av EU:s nu gällande upphandlingsdirektiv. Frågan har stor betydelse för Sverige, där många obligatoriska uppgifter ligger på kommuner och landsting och inte, som i andra länder, på statlig nivå.

I förslagen till nya upphandlingsdirektiv, som är under förhandling, finns en artikel som

reglerar förbindelser mellan offentliga myndigheter. Regeringen anser att det är önskvärt med ett tydligt klagörande om vad som gäller för horisontellt offentligt–offentligt samarbete rörande utförandet av allmännyttiga uppdrag i och med de nya upphandlingsdirektiven. Frågan om offentlig samverkan är viktig för att kunna tillhandahålla allmännyttiga tjänster effektivt.

Det ska även noteras att EU-domstolen under senare år har kommit med en rad avgöranden avseende upphandling och offentlig samverkan och fler är att vänta. Regeringen följer rättsutvecklingen på detta område och har som ett led i detta valt att intervensera i ett mål som avser samverkan mellan stat och kommun i Italien. Förhandlingen i målet (C-159/11) hölls i EU-domstolen den 27 mars 2012, vid vilken Sverige var representerat och höll ett anförande. Generaladvokatens förslag till avgörande kom den 23 maj 2012 och EU-domstolens avgörande i målet är ännu inte klart.

Korruption

Förekomsten av korruption inom statlig och kommunal verksamhet är en fråga som också berör upphandlingsområdet. Korruption, i form av mutor och bestickning, kan vara ett medel att otillbörligen inverka på beslutsprocessen vid t.ex. offentlig upphandling.

Regeringen gav den 16 juni 2011 därför Statskontoret i uppdrag att ta fram ett samlat underlag som ger en bild av rättspraxis, forskning, och uppfattningen om förekomsten av korruption i kommuner och landsting samt kommun- och landstingsägda företag (dnr Fi2011/2882). I rapporten Köpta relationer – Om korruption i det kommunala Sverige (2012:20), som överlämnades till regeringen i juni 2012, redovisade Statskontoret sina slutsatser.

Av Statskontorets nämnda rapport framgår att det inte skett någon ökning av antalet anmälda brott, men att den av tjänstemän och förtroendevalda upplevda förekomsten av korruption har ökat i kommuner och landsting. Det är därför svårt att dra generella slutsatser om korruptionen i den kommunala sektorn. Kommuner förefaller emellertid vara mer riskutsatta än landstingen. I både kommuner och landsting förefaller teknisk förvaltning vara särskilt riskutsatt, då det inom denna sektor finns en stor andel brottsanmälningar om korruption. Stats-

kontoret drar slutsatsen att det är i kommunala verksamheter, i vilka det kontinuerligt sker inköp av tjänster, som otillbörliga förmåner riskerar att förekomma i störst utsträckning.

Som ett led i bekämpningen av korruption på bl.a. området för offentlig upphandling har riksdagen beslutat en ny strafflagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2012 (se 10 kap. 5 d § brottsbalken – handel med inflytande). De nya bestämmelserna om tagande respektive givande av muta, som även de trädde i kraft den 1 juli 2012, motsvarar i detta avseende de tidigare bestämmelserna om mutbrott och bestickning.

Andra insatser på området består av Konkurrensverkets tillsynsarbete för att se till att de upphandlingsrättsliga reglerna efterlevs. Konkurrensverket arbetar också med information på området och på verkets webbplats finns rapporten Osund strategisk anbudsgivning i offentlig upphandling 2011:1. Kammarkollegiets upphandlingsstöd har också en mycket viktig uppgift att fylla på området genom att sprida kunskap om korruption i offentlig upphandling och stödja upphandlande myndigheter och enheter samt leverantörer i sitt arbete med offentlig upphandling. Kammarkollegiets upphandlingsstöd har som ett led i detta publicerat en vägledning, Att förebygga korruption i offentlig upphandling 2011:11, på sin webbplats.

Vidare tas frågan om sunda förfaranden upp i förslagen till de nya upphandlingsdirektiven och i två nya artiklar har det föreslagits att intressekonflikter under genomförandet av upphandlingsförfaranden och försäkran om att anbudsökanden inte kommer att påverka upphandlingsprocessen otillbörligt ska regleras.

Bestickning, favorisering och andra konkurrenshämmande beteenden är redan i dag kriminaliserade eller omfattas av medlemsstaternas konkurrenslagstiftningar. Sådana beteenden strider också mot de grundläggande principerna om all offentlig upphandling och är föremål för effektiva rättsmedel.

Regeringen anser att ett fortsatt engagemang för bekämpning av korruption är viktigt.

Effektivare upphandlingsförfarande

Sammanfattningsvis är regeringen mycket aktiv i arbetet för en modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling. Utvecklingen på området kommer att kräva att arbetet med att förbättra tillämpningen och kunskapen om upphandlingsregelverket fortsätter.

5 Statliga arbetsgivarfrågor

5.1 Omfattning

Området Statliga arbetsgivarfrågor omfattar personal- och lönepolitiska frågor, såsom löneutveckling, pensionsvillkor, arbets- och anställningsvillkor i offentlig anställning, statlig arbetsrätt och kompetensförsörjning. I området ingår bl.a. frågor om arbetsmiljö och hälsa, etnisk och kulturell mångfald, värdegrundsarbete samt jämställdhet inom staten. Till området hör Arbetsgivarverket, Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus), Statens tjänstepensionsverk (SPV) samt följande nämnder inom det arbetsgivarpolitiska området, Statens ansvarsnämnd, Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd, Skiljenämnden i vissa trygghetsfrågor, Statens överklagandenämnd samt Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse.

Regeringen beslutade den 7 juni 2012 att Krus ska avvecklas den 31 december 2012 (dnr S2012/4207/ESA). Finansieringen av avvecklingskostnader framgår av avsnitt 3 Statlig förvaltningspolitik.

5.2 Mål

Målet för området Statliga arbetsgivarfrågor är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

För att uppnå målet måste staten vara en attraktiv och föredömlig arbetsgivare. De statliga myndigheterna ska bedriva ett strategiskt arbete med sin kompetensförsörjning. Att de statsanställda avspeglar befolkningens sammansätt-

ning har betydelse för legitimiteten och allmänhetens förtroende för den statliga förvaltningen. Ett respektfullt och värdigt bemötande av allmänheten har också betydelse för förtroendet.

Följande delmål har satts upp för de statliga arbetsgivarna.

- Den statliga sektorn ska totalt sett inte vara löneledande.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska.
- Den etniska och kulturella mångfalden bland anställda i staten ska öka på alla nivåer.
- Arbetsmiljön i staten ska vara god.
- De statsanställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Indikatorer

För att följa upp utvecklingen inom verksamhetsområdet i förhållande till målen används i huvudsak följande indikatorer:

- myndigheternas arbete med kompetensförsörjningen,
- personalförsörjningsläget i staten,
- utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden,
- andelen kvinnor på ledande befattningar i staten,
- löneskillnaden mellan kvinnor och män i staten,

- andelen anställda med utländsk bakgrund på olika nivåer i staten,
- den genomsnittliga sjukfrånvaron i staten,
- utvecklingen av nybeviljade sjukpensioner i staten, samt
- årets arbetsmiljöundersökning (genomförs vartannat år).

År 2011 var drygt 239 000 personer anställda i den statliga sektorn vilket motsvarar 5,6 procent av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden. I bilagan Statsförvaltningens utveckling ges en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten.

5.3.2 Resultat

En strategisk kompetensförsörjning i staten

För att regeringen ska kunna följa upp kompetensförsörjningen i staten redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 de åtgärder som vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) redovisade i februari 2012 till regeringen (dnr S2012/1771/ESA) behov av samlade stödinsatser för kompetensförsörjningen i statsförvaltningen. Den samlade bilden är att det finns en stor variation i hur systematiskt myndigheterna arbetar med frågan om sin strategiska kompetensförsörjning.

I de underlag som togs fram utifrån bl.a. myndigheternas årsredovisningar inför myndighetsdialogerna under våren 2012 ges de arbetsgivarpolitiska frågorna generellt sett motsvarande uppmärksamhet som inför myndighetsdialogerna 2011.

I underlagen ges kompetensförsörjningsfrågorna en tydlig koppling till verksamheten. Frågor om jämställdhet, arbetsmiljö (sjukfrånvaro) och kompetensförsörjningen vid myndigheterna hör till de mest förekommande delarna som tas upp i underlagen. Även frågor om mångfald respektive chefs- och ledarskap tas upp. Jämfört med tidigare år förekommer värdegrundsfrågor i allt större utsträckning. För några enstaka myndigheter tas frågor om våld och hot upp.

En bedömning av hur myndigheten tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar förekommer men för

ett mindre antal myndigheter än i underlagen våren 2011.

Någon systematisk genomgång av myndigheternas redovisning av kompetensförsörjningen i respektive årsredovisning för 2011 har inte genomförts.

En samordnad statlig arbetsgivarpolitik

Arbetsgivarverket

Den statliga arbetsgivarpolitiken utvecklas genom samverkan mellan Arbetsgivarverkets medlemmar och samordnas av Arbetsgivarverket. Verket svarar också för information, rådgivning och utbildning i arbetsgivarfrågor. Alla statliga myndigheter som har arbetsgivaransvar är medlemmar i Arbetsgivarverket. Enligt årsredovisningen företräder Arbetsgivarverket 26 icke-obligatoriska medlemmar med anknytning till det statliga området. Därutöver har Arbetsgivarverket serviceavtal med riksdagen och dess myndigheter samt ger service till vissa nordiska myndigheter, sammanlagt åtta arbetsgivare. Arbetsgivarverket är en avgiftsfinansierad myndighet vars verksamhet finansieras av medlemsavgifter. Medlemsavgiften är f.n. 0,085 procent av respektive medlems bruttolönesumma.

Nuvarande Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet gäller tills vidare² med Sveriges akademikers centralorganisation (Saco-S). Avtalen med Facket för Service och Kommunikation (SEKO) och med Offentliganställdas Förhandlingsråds förbundsområden inom det statliga förhandlingsområdet sammantagna (OFR/S,P och O) gäller t.o.m. den 30 september 2012³. Under 2011 och ingången av 2012 har årets avtalsrörelse förberetts.

I maj 2011 beslutade Arbetsgivarverkets styrelse om en handlingsplan för att förverkliga den strategi för den statliga arbetsgivarpolitiken som Arbetsgivarverkets årsmöte beslutade i november 2010. Planen tar upp ett antal prioriterade aktiviteter som arbetsgivarna gemensamt ska starta och driva under 2011 och som i de flesta fall också ska pågå under 2012.

² RALS 2010-T.

³ RALS 2010-2012.

Medlems- och chefsbarometer

Den årliga Medlemsbarometern, där målgruppen är kontaktpersoner hos medlemmarna, visar att 93 procent av dessa har en ganska eller mycket positiv uppfattning i stort om Arbetsgivarverket som helhet (svarsfrekvens 76 procent). Resultatet ligger i nivå med undersökningen avseende 2010 (svarsfrekvens 78 procent). Flera av verkets insatser visar på en förbättring, men i några fall också på en försämring.

För femte året i rad har Arbetsgivarverket genomfört en chefsbarometer, riktad till medlemmarnas chefer. Undersökningen visar att 92 procent av dessa har en ganska eller mycket positiv uppfattning i stort om Arbetsgivarverket som helhet, att jämföra med 93 procent år 2010. Svarsfrekvensen var 58 procent, att jämföra med 56 procent 2010.

Barometrarna visar på fortsatt goda resultat – det finns både positiva och negativa utfall i förhållande till utfallet 2010 – där de positiva dominerar.

Statens tjänstepensionsverk (SPV)

SPV redovisar den så kallade aktualiseringsgraden som ett mått på kvaliteten i matrikelregistret. Aktualiseringsgraden beskriver andelen personer för vilka anställningsuppgifterna är korrekta och uppdaterade. Samtliga anställningsuppgifter ska vara korrekta och uppdaterade under hela anställningstiden, dock är kravet att de är det senast vid pensionsavgången. Det har skett en kraftsamling sedan 2006 då aktualiseringsgraden uppgick till 57,01 procent att jämföra med 2011 då aktualiseringsgraden uppgick till 91,95 procent.

Tabell 5.1 Utveckling av aktualiseringsgrad

Procent

	2007	2008	2009	2010	2011
Aktualiseringsgrad	73,98	80,46	85,85	89,63	91,95

Driftskostnaderna jämförs sedan flera år tillbaka med tjänstepensionsföretaget Alecta. Det har skett en positiv utveckling men det är ett ”trubbigt” instrument, vilket SPV också har redogjort för i sina årsredovisningar.

När det gäller säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar genomförs en stickprovskontroll. Målet är att alla utbetalningar till minst 99 procent ska vara korrekta vid 90 procents konfidensintervall. Mätningen sker varje månad genom ett slumpmässigt urval av samtliga nya

och förändrade utbetalningar. Resultatet ackumuleras över fyra år. Utfallet för 2011 är 1,23 procent, att jämföra med 1,07 och 0,96 procent för 2010 respektive 2009.

För mycket utbetald pension redovisas varav den andel som SPV råder över ligger i nivå med vad som gäller snittet för 2009 och 2010.

Resultatet av den årliga kontrollen av vissa utbetalda pensionsförmåner mot Skatteverkets inkomststoppgifter framgår av tabell 5.2.

Tabell 5.2 Kontrollerade förmåner och återkrävda belopp

Antal och kronor

År	Kontrollerade förmåner	Återkrävda belopp
2010	1 229	9 200 000
2011	1 037	6 100 000

Pensionsinformation, kundnöjdhet och samverkan

Under 2011 har pensionsinformationen stått i centrum. Både mängden och kvaliteten på den information som SPV levererar till minpension.se har förbättrats. Verktyg har utvecklats för att möjliggöra för SPV att ge pensionsprognoser direkt när kunder frågar.

Under våren 2012 har ett samlat besked för hela den statliga tjänstepensionen, dvs. inklusive den individuella ålderspensionen tillsammans med besked om den kompletterande ålderspensionen (Kåpan) skickats ut.

En kund- och kanalstrategi har beslutats under 2012. Strategin ska vara ett underlag när SPV prioriterar hur och var SPV ska möta kunderna för att uppnå målen med kundmötet.

SPV gör årligen mätningar av hur nöjda kunderna är med de tjänster och den service som verket står för. Den övergripande nöjdheten bland arbetsgivarna uppgick till 81 på en 100-gradig skala, att jämföra med 76 för 2010. Nöjdheten bland de statligt anställda har minskat och uppgår till 53, att jämföra med 61 för 2010. Nöjdheten bland pensionärer har minskat och uppgår till 69, att jämföra med 74 för 2010. Svarsfrekvensen är högre för samtliga tre grupper jämfört med 2010; dock med fortsatt låg svarsfrekvens, 32 procent, för de statligt anställda.

Under 2011 har den myndighetssamverkan som sker inom Sundsvallsregionen fortsatt att

utveckla myndighetsnätverket⁴. Ytterligare åtgärder genomförs för en mer strategisk samverkan för att i ökad utsträckning dela på gemensamma resurser.

Statlig pensionsverksamhet m.m.

Verksamheten inom området Statlig pensionsverksamhet m.m. står för drygt två tredjedelar av SPV:s omsättning. Verksamheten ska bedrivas med full kostnadstäckning. Verksamhetsutfallet för 2011 blev ett överskott på drygt 6 miljoner kronor, främst på grund av minskade personalkostnader, bl.a. vid svårigheter att rekrytera it-kompetens vilket bidragit till att en del utvecklingsarbete har senarelagts.

Inomstatliga pensionsuppdrag

I syfte att underlätta de administrativa processer som myndigheterna ska hantera i samband med tjänstepensioneringar kan SPV erbjuda en enklare pensionshantering för de myndigheter som efterfrågar detta. Denna verksamhet har utvecklats ytterligare under 2011 till att omfatta 120 arbetsgivare (96 arbetsgivare 2010 och åtta arbetsgivare 2009), varav 80 i samverkan med Kammarkollegiet. Drygt 50 000 arbetstagare omfattas av denna tjänst vilket är en knapp fördubbling jämfört med 2010. Verksamhetsutfallet för området Inomstatliga pensionsuppdrag blev ett överskott på drygt 120 000 kronor. Utgående balanserat resultat, dvs. myndighetskapitalet, uppgår till minus 719 000 kronor. Detta är en relativt ny verksamhetsgren som ska bedrivas med full kostnadstäckning.

Årets underskott är en följd av fortsatta utvecklingskostnader för att kunna hantera större volymer kommande år. SPV beräknar att full kostnadstäckning ska vara uppnådd 2012.

Pensionsverksamhet på uppdrag

Regeringen fastställde i beslut den 24 mars 2011 (dnr S2011/54/ESA) affärsstrategi avseende verksamhetsområdet Pensionsverksamhet på uppdrag. Beslutet innebär att de principer som SPV föreslog ska utgöra grunden för SPV:s fortsatta verksamhet inom detta område. Ungefär en tredjedel av SPV:s omsättning hänför sig

till denna verksamhet. Målet för verksamheten är att generera ett verksamhetsutfall, exklusive ränteintäkter avseende balanserade vinstmedel, som på fem år motsvarar minst sex procent av verksamhetens intäkter. Områdets ekonomiska resultat 2011 bidrar till att det långsiktiga målet på sex procent nås för andra gången på sex år.

Den statliga försäkringsmodellen

SPV hanterar den statliga försäkringsmodellen. Genom försäkringsmodellen betalar myndigheter och andra berörda arbetsgivare de försäkringsmässiga kostnaderna för statliga tjänstepensionsförmåner m.m., antingen genom att betala premier eller genom att redovisa pensionsutfästelser som en pensionssskuld.

Under de senaste åren har den fiktiva försäkringsrörelsen, som ingår i försäkringsmodellen, uppvisat negativa resultat, och den ekonomiska ställningen har försämrats. För 2011 var resultatet -3 984,1 miljoner kronor, och den totala kollektiva konsolideringsgraden, dvs. tillgångar i förhållande till skulder, uppgick vid utgången av året till 104,4 procent. Nedgången har varit störst i sparrörelsen, där ålderspensioner ingår. Från 2008 till 2011 har sparrörelsens konsolideringsgrad sjunkit från 105,3 procent till 101,9 procent. För 2010 uppvisade rörelsen tillfälligt ett positivt resultat, vilket dock främst förklaras av att prisbasbeloppet, som används för att indexera de statliga tjänstepensionerna, sänktes mellan 2009 och 2010.

De negativa resultaten för försäkringsrörelsen beror till stor del på att pensionsskulden har ökat till följd av ändringar i de försäkringstekniska antagandena. Framför allt har de sjunkande räntenivåerna för långa realobligationer medfört att diskonteringsräntan, den s.k. grundräntan, successivt har behövt sänkas, vilket inneburit att pensionsskulden skrivits upp. Räntan sänktes 2011 från 1,9 procent till 1,7 procent.

SPV har uppmärksammat att den nuvarande avkastningsmodellen, där den fiktiva avkastningen beräknas med utgångspunkt i marknadsräntan för tioåriga statsobligationer, saknar mekanism för att värdera om tillgångssidan när ränteläget ändras. Det är således endast skuldsidan som påverkas.

Sänkta räntor innebär att pensionsskulden ökar, och om tillgångssidan är oförändrad betyder det att konsolideringsgraden sjunker när räntan sänks. På motsvarande sätt leder ökade räntor till att konsolideringsgraden ökar.

⁴ Samverkande myndigheter: SPV, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Mittuniversitetet, Försäkringskassan, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Tullverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Folke Bernadotteakademien har deltagit i vissa aktiviteter.

Eftersom konsolideringsgraden påverkar premieuttaget riskerar därmed den nuvarande avkastningsmodellen att leda till instabila premier.

SPV:s mål är att premierna ska vara stabila mellan åren. Jämna premienivåer med goda planeringsförutsättningar för myndigheterna var även syftet med att regeringen 2004 beslutade att avkastningen skulle knytas till den 10-åriga statsobligationsräntan i stället för en fiktiv portfölj med aktier och obligationer. SPV har mot denna bakgrund hemställt om en justering i försäkringsmodellen.

Regeringen beslutade den 16 maj 2012 i enlighet med SPV:s hemställan (dnr S2011/10756/ESA) om en justering i försäkringsmodellen för statens avtalsförsäkringar. Beslutet innebär att posten pensionsfordran på statsverket i SPV:s balansräkning löpande justeras lika mycket som pensionsskulden vid ändrad bruttoränta i skuldgrunderna. Beslutet innebär vidare att posten pensionsfordran på statsverket ska ändras så att sparrörelsens konsolideringsgrad per den 1 januari 2012 uppgår till 105 procent före den årliga indexeringen med prisbasbeloppet.

Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus)

Under 2011 har verksamheten organiserats i fyra verksamhetsområden samt övrig löpande verksamhet enligt myndighetens instruktion.

Utbildningar i Europakompetens

Inom verksamhetsområdet Europakompetens har Krus tillhandahållit EU-utbildningar i form av såväl öppna som skräddarsydda utbildningar. Nya utbildningar har erbjudits för att möta aktuella behov i Regeringskansliet och hos statsförvaltningen i övrigt. Efterfrågan på öppna utbildningar inom EU-området minskade under 2011, vilket bidragit till en negativ utveckling av den totala volymen EU-utbildningar. Jämfört med 2010 handlar det i stort sett om en halvering av antalet utbildningstillfällen och utbildningsdagar. Samtidigt ökade intresset för skräddarsydda utbildningar, där antalet utbildningsdagar ökade med knappt 60 procent. Av antalet utbildningsdagar som Krus levererade under 2011 uppgick andelen till Regeringskansliet till 11,5 procent. Motsvarande siffra för 2010 var 20,9 procent. Beroende på färre antal genomförda utbildningsdagar och något färre nyutvecklade utbildningar har kostnaderna för verksamhetsområdet minskat 2011. Anslaget har

sänkts med 890 000 kronor, medan Krus har ökat avgiftsintäkterna med 900 000 kronor. Omläggningen i finansieringsform har inneburit att själva genomförandet av EU-utbildningar 2011 i princip varit helt avgiftsfinansierat.

Krus har även utvecklat och genomfört förberedande utbildningar, erbjudit övrigt relevant stöd samt effektiviserat träningen inför den uttagningsprocess som ger svenska medborgare möjlighet att söka fast tjänst i EU:s institutioner. Statistik för 2011 från EU:s rekryteringsorgan European Personnel Selection Office (EPSO) visar att 489 svenskar skrev det inledande datorbaserade testet för handläggare, av vilka 33 gick vidare till processens nästa steg. Av dessa fick Krus kontakt med 23 och erbjöd dem träning inför den fortsatta uttagningsprocessen. Regeringen har gjort bedömningen att kunskaperna om EU:s institutioner som arbetsgivare och information om hur rekryteringen går till när det gäller fasta tjänster inom dessa, behöver förstärkas i Sverige. För att uppnå detta erhåller Krus från och med budgetåret 2012 särskilda medel inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse för att bedriva verksamhet som kan leda till att fler svenska medborgare söker tjänst inom EU:s institutioner.

Offentligt etos

Verksamhetsområdet Offentligt etos – en god förvaltningskultur utgörs i huvudsak av ett regeringsuppdrag som utgår från den gemensamma värdegrunden för de statsanställda. Under 2011 har Krus kommunicerat och erbjudit ett flertal insatser som stöd för uppsatta prestationsmål. Krus har tillgängliggjort allt stöd för Offentligt etos via myndighetens hemsida, men även i direktkontakt med myndigheterna. Stöd har erbjudits på tre nivåer – förvaltningsgemensam nivå, myndighetsnivå och individnivå. På den förvaltningsgemensamma nivån har Krus under 2011 genomfört och publicerat en studie om statstjänstemannarollen i statens tjänst – en roll med många bottnar. På myndighets- och individnivå har Krus under 2011 bl.a. utvecklat och lanserat tre webbutbildningar. Under 2011 har totalt 7 384 chefer och medarbetare i statsförvaltningen deltagit i Krus olika aktiviteter kring offentligt etos, en markant ökning jämfört med 2010 då 1 575 chefer och medarbetare deltog i någon aktivitet. Antalet deltagande chefer var 1 942 år 2011, jämfört med 594 år 2010. Till verksamhetsområdet har Krus även

förlagt uppgiften att samordna arbetet med Nätverket mot korruption, mutor och jäv. Krus uppgift består i att bl.a. omvärldsbevaka saksområdet, lämna konsultativt stöd till myndigheterna samt att sammankalla nätverket, vilket har skett två gånger under 2011. En ökad upplutning i nätverket kan konstateras. Antalet deltagare var 2011 totalt 137, jämfört med 34 föregående år.

Privat på jobbet

Verksamhetsområdet Privat på jobbet utgörs av ett regeringsuppdrag (IJ2010/694/JÄM) till Krus att stödja statsförvaltningen i arbetet med att förebygga och hantera situationer där statsanställda köper sex, konsumerar pornografi m.m. i samband med tjänst och tjänsteresor. Under 2011 har fokus legat på att organisera och bemanna uppdraget samt att säkerställa tillgången till nödvändig sakkunskap. Bland annat har ett projektråd etablerats i vilket fem experter från olika sakområden ingår. Under året har två nätverksträffar genomförts med 43 deltagare från 20 myndigheter respektive 40 deltagare från 29 myndigheter. Vidare har två skrifter tagits fram och två öppna seminarier arrangerats. Vid det första seminariet deltog 15 personer från 9 myndigheter och vid det andra seminariet deltog 10 personer från sammanlagt 7 myndigheter.

Uppdraget Kvinnors karriärutveckling

Verksamhetsområdet Kvinnors karriärutveckling utgörs av ett regeringsuppdrag och är en del av regeringens satsning på särskilda jämställdhetsåtgärder. Under 2011 har ett nätverk upprättats, en webbutbildning lanserats och information har bl.a. tillgängliggjorts via myndighetens hemsida. Utöver detta har också ett verktyg för strategisk chefs- och expertanalys tagits fram. Totalt har 42 personer representerande 31 myndigheter deltagit i de aktiviteter Krus erbjudit under året.

Rapport om behov av samlade stödinsatser m.m.

Krus har under 2011 också utfört insatser av mindre omfattning för arbetet med att stödja statsförvaltningens strategiska kompetensförsörjning. Det är bl.a. insatser avseende internationell samverkan, stöd till ledarutveckling i statsförvaltningen, rapportering om statsförvaltningens behov av samlade stödinsatser inom kompetensförsörjningsområdet samt framtagande av utbildning för att förebygga felaktiga utbetalningar.

Ökade avgiftsintäkter

Krus avgiftsintäkter ökade 2011 med drygt 2 miljoner kronor. Intäkterna härleddes till övervägande del till verksamhetsområdena Europa-kompetens och Offentligt etos – en god förvaltningskultur.

En föredömlig och attraktiv arbetsgivare

Det är angeläget att de statliga arbetsgivarna arbetar strategiskt med sin kompetensförsörjning. De bör fortsätta utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare. Detta kan ske enskilt eller i samverkan, bl.a. genom Arbetsgivarverket (se vidare prop. 2009/10:175 s. 121 f.).

Arbetsgivarverkets styrelse har beslutat verksamhetsmål för kansliet 2011. Målet att minst 50 procent av Arbetsgivarverkets medlemmar ska anse att kansliet ger ett bra stöd för ökad kunskap om hur staten uppfattas som arbetsgivare uppnåddes. Enligt Medlems- och Chefsbarometern var utfallet 55 respektive 57 procent bland kontaktpersonerna respektive myndighetscheferna.

Arbetsgivarverket och Konjunkturinstitutet genomför två gånger per år en konjunkturbarometer för den statliga sektorn i vilken numera samtliga medlemmar hos Arbetsgivarverket ingår. Av medlemmarna svarade 72 procent på Konjunkturbarometern våren 2012 vilket motsvarar 92 procent av de anställda hos Arbetsgivarverkets medlemmar. Trots en försämring av svarsfrekvensen jämfört med undersökningen våren 2011, då 77 procent av medlemmarna svarade, omfattar barometern fler av de anställda (88 procent av de anställda i undersökningen våren 2011).

Barometern visar att sysselsättningen ökat under 2011. Prognosen för 2012 visar att andelen som tror på fler årsarbetare fortfarande är större än den andel som tror på färre. Bristen på lämpliga sökanden vid rekryteringar har för det senaste halvåret fortsatt att minska. Trots att konjunkturen nu viker kvarstår bristen på en historiskt sett relativt hög nivå. Drygt hälften av Arbetsgivarverkets medlemmar upplever fortfarande en brist på lämpliga sökanden. Vårens underökning visar dessutom att andelen medlemmar som anser att bristen påverkat verksamheten negativt har ökat. Vidare har bristen alltmer koncentrerats till it-området. Av de som hade brist på lämpliga sökanden var det i vårens undersökning 55 procent som rapporterat brist

inom it. Sannolikt är det inte brist på alla typer av it-kompetens eftersom andelen medlemmar som rapporterat övertalighet inom it-området ökat något. Andelen medlemmar som sagt upp personal och andelen som spår övertalighet det kommande året ökar.

Andelen medlemmar med omfattande pensionsavgångar minskar. Andelen medlemmar som anser att omfattande pensionsavgångar påverkar kompetensförsörjningen på ett positivt sätt (13 procent) är större än andelen som anser att den påverkas negativt (2 procent). Av Konjunkturbarometern framgår också att personalomsättningen och övertidsuttaget väntas bli oförändrade hos en majoritet av medlemmarna.

Trygghetsstiftelsen – en kollektivavtalsstiftelse (benämns fortsättningsvis Trygghetsstiftelsen)

Trygghetsstiftelsen bildades av parterna på den statliga arbetsmarknaden 1990 i samband med att de enades om Trygghetsavtalet för statligt anställda. Stiftelsens uppgift är att administrera och genomföra de aktiviteter som uttrycks i avtalet. När en statsanställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist ansvarar Trygghetsstiftelsen för att om möjligt förhindra att han eller hon blir arbetslös. Stiftelsens arbete är individanpassat och utgår från arbetslinjen.

Kundnöjdhet

Trygghetsstiftelsens nöjdhetsundersökning visar att 95,5 procent av myndighetsrepresentanterna, både fackliga företrädare och arbetsgivare, är nöjda med stiftelsens arbete. Kundnöjdheten uppgick till 88 procent. Kännedomen om det statliga trygghetsavtalet har ökat från 80 till 87 procent.

Trygghetsstiftelsen har under året bjudit in arbetsgivare och fackliga representanter till seminarier, som ett led i att utveckla mötesplatser för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Dessutom har information om Trygghetsstiftelsen och Trygghetsavtalet genomförts både som öppna informationsträffar och i samband med omställningsprojekt för specifika myndigheter. De olika aktiviteterna har under 2011 resulterat i ett positivt resultat vad avser kännedomen om såväl Trygghetsstiftelsen som Trygghetsavtalet och ökat från 81,7 procent till 85,4 procent.

Lägsta inflödet sedan 2004

Myndigheterna har under 2011 genomfört färre omstruktureringar, vilket resulterat i det lägsta

inflödet till Trygghetsstiftelsen sedan 2004. Under året anmäldes 2 111 personer till Trygghetsstiftelsen, jämfört med 2 520 personer 2010. Inflödet av de som lämnat en tidsbegränsad anställning var 2011, för första gången, i majoritet. Av de som anmäldes till Trygghetsstiftelsen var 55 procent personer som lämnat en tidsbegränsad anställning, varav de flesta kom från universitets- och högskolesektorn. Motsvarande andel 2010 var 42 procent. Att andelen har ökat för de som lämnat en tidsbegränsad anställning beror på att antalet personer som anmäldes till Trygghetsstiftelsen med en tillsvidareanställning kraftigt minskade under året.

Andelen kvinnor respektive män som under året anmäldes till Trygghetsstiftelsen var oförändrat jämfört med 2010. Av de anmälda var 53 procent kvinnor, och 47 procent var män. Snittåldern sjönk under 2011, och låg på 42 år jämfört med 45 år 2010.

Aktuella kunder

Aktuella kunder hos Trygghetsstiftelsen är de personer som anmälts dit och som ännu inte fått en permanent lösning av sin situation. Vid utgången av 2011 uppgick dessa till totalt 4 863 personer, vilket är en minskning med 17 procent jämfört med 2010. Andelen personer som deltar i en tillfällig lösning och målinriktad åtgärd har ökat med 10 procentenheter, från 40 procent 2010 till 50 procent 2011.

Under 2011 lämnade 3 014 personer Trygghetsstiftelsen. Drygt 73 procent avskrevs för att de fick ett nytt arbete eller startade eget företag, medan 16,8 procent gick i pension. Av dem som fick ett nytt arbete 2011 gick de flesta till en ny anställning inom statlig sektor. Samma förhållande gällde 2010. Skillnaden är att 2011 uppvisar en jämnare fördelning mellan de som fått arbete inom statlig sektor och de som fått arbete inom privat sektor.

Trygghetsstiftelsens resultat

Trygghetsstiftelsens olika insatser ger personer som lämnat sin anställning i staten hjälp att se sina möjligheter och utveckla sin potential till ett nytt arbete eller eget företagande. Under 2011 fick 80 procent av de som lämnat en tillsvidareanställning ett nytt arbete eller en annan lösning före uppsägningstidens slut. Målsättningen för året var satt till 80 procent. För personer som lämnat en tidsbegränsad anställning fick 83 procent av dessa en lösning före uppsägningstidens slut. Målsättningen för året var satt till 75 pro-

cent. Sammantaget ligger resultatet för 2011 högre än det uppsatta målet.

Trygghetsstiftelsens verksamhet förefaller skapa en skillnad för människor och det Trygghetsavtal som parterna tecknat ligger till grund för möjligheterna att ge människor stöd på vägen till ett nytt jobb.

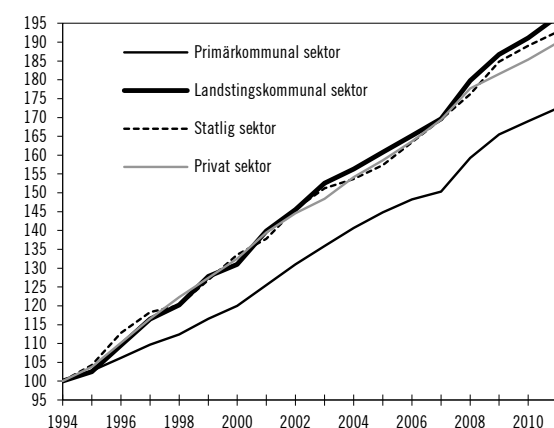
Löneutvecklingen i staten

Regeringens mål är att staten totalt sett inte ska vara löneledande. Som underlag för uppföljningen av detta mål används utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer.

Som framgår av diagram 5.1 fortsätter löneutvecklingen i staten att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.

Diagram 5.1 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2011

Index 1994=100

Källa: Statistiska centralbyrån.

Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

Andelen kvinnor på ledande befattningar

Regeringens mål är att andelen kvinnor på ledande befattningar i staten ska öka. Målet följs i första hand upp genom statistik över andelen kvinnor respektive män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet (ledningskompetens).

I kompetenskategorin ledningskompetens klassas personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oberoende av om ledningsuppgifterna avser kärn- eller stödverksamhet. En förklaring till att andelen kvinnor på ledande befattningar i staten är lägre

än 2009 är en strukturell ändring som skett inom Försvarsmakten i och med att personalförsörjningssystemet i fråga om gruppbefäl, soldater och sjömän förändrades den 1 juli 2010. Under 2010 har Försvarsmakten anställt gruppbefäl, soldater och sjömän. Personalansvar har delegerats till befäl i insatsorganisationen. Personer som innehar dessa anställningar är i huvudsak män.

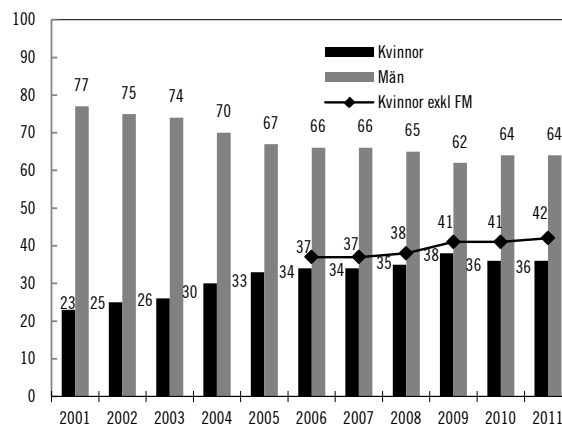
Som framgår av diagram 5.2 har den totala andelen kvinnor på ledande befattningar ökat från 23 procent 2001 till drygt 36 procent 2011. Det finns nu ca 5 300 kvinnliga chefer att jämföra med ca 3 000 år 2001.

Vid en exkludering av anställda tillhörande ledningskompetens inom Försvarsmakten uppgår andelen kvinnor på ledande befattningar i staten 2011 till 42,1 procent att jämföra med 41,1 procent 2010 och 40,6 procent 2009.

Av diagram 5.2 framgår dels den totala fördelningen av kvinnor och män på ledande befattningar 2001–2011, dels utvecklingen 2006–2011 exklusive Försvarsmakten.

Diagram 5.2 Fördelning av kvinnor och män med uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer 2001–2011. Visar även exkl. Försvarsmakten (FM)

Procent

Källa: Arbetsgivarverket.

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor har ökat de senaste åren. År 2008 fanns det för första gången fler kvinnor än män bland de statsanställda (50,3 procent). År 2011 var andelen kvinnor 51 procent, dvs. samma nivå som 2009 och 2010.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt, m.m.

Under 2011 anställde regeringen totalt 30 myndighetschefer, 18 var män och 12 var kvinnor. Andelen kvinnor var 40 procent.

Bland myndighetscheferna var andelen kvinnor 45,1 procent i september 2012, vilket innebär en ökning med 0,5 procentenheter sedan 2011. Som en följd av förändringar i myndighetsstrukturen har det totala antalet myndighetschefer, som regeringen anställer, ökat från 202 år 2011 till 204 år 2012.

Tabell 5.3 Fördelningen den 7 september 2012 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal			
	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	44	59	103
Landshövdingar	13	8	21
Rektorer ¹	18	16	34
Överintendenter ²	3	7	10
Övriga titlar ³	14	22	36
Myndighetschefer totalt⁴	92	112	204

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår museichefen vid Arkitekturmuseet.

³ Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

⁴ Inklusive vikarierande myndighetschefer.

Den särskilda utredare som haft i uppdrag att göra en översyn av de anställningsvillkor som gäller för chefer som leder myndigheter vilka lyder omedelbart under regeringen lämnade sitt slutbetänkande Myndighetschefers villkor (SOU 2011:81) den 13 december 2011 (dnr S2011/10980/ESA). Betänkandet har varit föremål för remittering och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Erfarenheter av den reformerade utnämningsspolitiken

Budgetpropositionerna för 2007 och 2008

När regeringen tillträdde 2006 uttalade regeringen i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1, utg.omr. 2) att utnämningsspolitiken skulle reformeras med utgångspunkt i öppenhet, förutsägbarhet och spårbarhet. Med omedelbar verkan infördes en ordning där varje rekrytering av en myndighetschef inleddes med att en kravprofil togs fram. I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1, utg.omr. 2)

redovisade regeringen sin bedömning att intresseannonsering skulle vara huvudregel vid rekrytering av myndighetschefer.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen Utnämningsspolitiken (skr. 2009/10:43) redovisade regeringen dittillsvarande resultat samt angav inriktning för det fortsatta arbetet med reformeringen av utnämningsspolitiken.

Regeringens proposition om sekretess, m.m.

Den 1 april 2010 trädde en ny lagstiftning i kraft (prop. 2009/10:56) som innebär att sekretess är huvudregel i ärenden avseende rekrytering av chefer för myndigheter som lyder omedelbart under regeringen. Senare samma år reviderades regeringens chefspolicy med utgångspunkt i de bedömningar som redovisades i ovan nämnda skrivelse.

Utvecklingen sedan 2006

Sedan oktober 2006 har regeringen rekryterat 199 chefer för myndigheter som lyder omedelbart under regeringen. Av dessa har 133 ärenden föregåtts av intresseannonsering, vilket innebär en andel om ca 67 procent. Regeringen har tidigare redovisat sin uppfattning att vissa befattningar såsom landshövding, justitiekansler, riksåklagare, säkerhetspolischef samt överbefälhavare inte är av karaktären att man avser att intresseannonsera efter kandidater till de ämbetena. Rensat för sådana anställningar samt för anställningar som gjordes före oktober 2007 då regeringen angav intresseannonsering som huvudregel har 152 chefer rekryterats, varav 132 rekryterats efter föregående intresseannonsering vilket motsvarar ca 87 procent. Det bör då noteras att ungefär hälften av de 20 befattningar som ej annonserats ut avsett anställningar för kortare tid än sex år eller anställningar till följd av organisationsförändringar där en redan befintlig chef erbjudits chefskap för den nya myndigheten.

Under samma period har 91 kvinnor rekryterats, vilket motsvarar en andel om 46 procent. För närvarande uppgår det totala antalet myndighetschefer till 204, varav 92 är kvinnor varför andelen även här uppgår till 46 procent.

När ordningen med intresseannonsering infördes varierade allmänhetens intresse för dessa befattningar relativt mycket, i vissa fall lämnades endast en knapp handfull intresseanmälningar in, medan andra annonser lockade ett stort antal

sökande. I genomsnitt valde 22 personer att lämna in en intresseanmälan. I och med sekretessbestämmelsen som trädde ikraft den 1 april 2010 förändrades rutinerna något. För att kunna upprätthålla de höga sekretesskraven kan kandidater till exempel inte lämna in sina handlingar via e-post, utan måste lämna in handlingar i förslutna kuvert. Detta har sannolikt bidragit till att personer som inte besitter de krav som beskrivs i annonsen i lägre grad är benägna att lämna in en intresseanmälan. Samtidigt uppgår det genomsnittliga antalet inlämnade intresseanmälningar nu till 20, alltså en närmast marginell minskning.

Regeringens bedömning

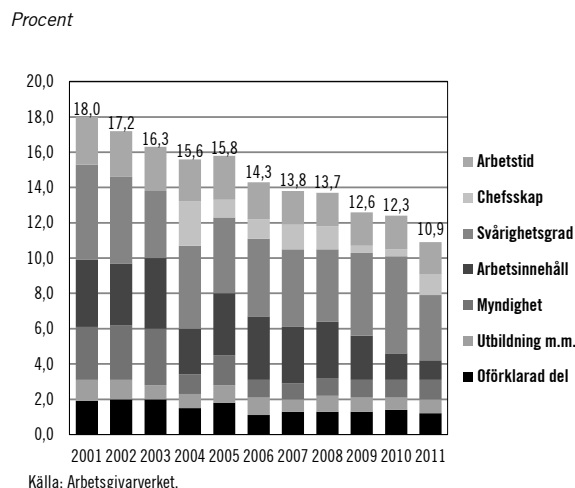
Regeringens sammantagna bedömning är att den reformerade utnämningsspolitiken, med fördjupade kravprofiler, intresseannonsering som huvudregel och högkvalificerad rekryteringsprocess, varit lyckosam och därmed i linje med den ambition som redovisades i regeringsförklaringen 2006; utnämningsspolitiken ska reformeras med utgångspunkt i regeringsformens stadga att vid statliga utnämningar endast fasta avseende vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Regeringens mål är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska. Som underlag för uppföljningen används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

I september 2011 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 10,9 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön (se diagram 5.3). År 2010 var motsvarande löneskillnad 12,3 procent. Skillnaden har minskat successivt och trenden mot en minskad löneskillnad fortsatt. År 2000 var löneskillnaden 17,7 procent och som mest sedan mätningen inleddes var den 18,0 procent 2001.

Diagram 5.3 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2001–2011

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket har gjort visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer. Stora delar av löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid, arbetets svårighetsgrad och innehåll samt att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställde arbetar.

Den s.k. oförklarade löneskillnaden

Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2011 till ca 1,2 procent att jämföra med ca 1,4 procent 2010. Den oförklarade löneskillnaden uppgick 2007–2009 till ca 1,3 procent. Åren 2002–2003 var den som högst och uppgick då till 2,0 procent.

Förklaringsfaktorer

Som framgår av diagram 5.3 är det två faktorer som tillsammans står för mer än hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor jämfört med män oftare innehar befattningar

med en lägre grupperingsnivå⁵ och att kvinnor i större utsträckning än män arbetar deltid. Skillnader i grupperingsnivå är 2011 fortfarande den viktigaste förklaringsfaktorn, även om den har minskat i betydelse med den ökade andelen chefer på låga grupperingsnivåer främst bland män. Chefsfaktorn har därmed tagit över en del av förklaringsvärdet (plus 0,8 procentenheter i förhållande till 2010). Kvinnor och män är nu mer lika fördelade på grupperingsnivå än tidigare. År 2011 var det knappt 18 procent av kvinnorna som arbetade deltid (knappt 19 procent 2010) medan motsvarande andel för männen var 8,5 procent (knappt 9 procent 2010). Det bör noteras att 94 procent av de statsanställda har en heltidsanställning. Bland kvinnorna har 93 procent en heltidsanställning att jämföra med 94 procent för männen.

Genomsnittslöner

Inom chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna mellan kvinnor och män varierat under den studerade perioden. Mellan 2004 och 2011 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 034 till 47 722 kronor per månad, medan snittlönen för manliga chefer ökade från 39 434 till 45 660 kronor. År 2004 var genomsnittslönen 3,6 procent högre för manliga chefer än för kvinnliga. För 2011 visar statistiken att genomsnittslönen för kvinnliga chefer är 4,5 procent högre än för manliga. Den nya organisationen inom Försvarsmakten, där personalansvaret delegerats till ca 1 600 i huvudsak manliga befäl i insatsorganisationen 2011, ger härvid genomslag.

Genomsnittlig löneutveckling

Den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt under statistikperioden september 2010 till september 2011 har varit högre för de kvinnliga cheferna än för de manliga. Den uppgår till 3,8 procent för de kvinnliga och 3,5 procent för de manliga cheferna i staten.

Partsgemensamt arbete

Det metodstöd som utvecklats i syfte att stödja lokala parter arbete med att säkerställa att det inte föreligger osakliga löneskillnader implementeras fortlöpande. De utbildningsseminarier som Partsrådet⁶ erbjudit om metodstöd har varit mycket efterfrågade av både arbetsgivare och fackliga representanter.

Den etniska och kulturella mångfalden

Regeringens mål är att den etniska och kulturella mångfalden bland de anställda i staten ska öka på alla nivåer. Målet följs framför allt upp med hjälp av statistik avseende hur stor andel av de statsanställda som har utländsk bakgrund⁷.

År 2011 hade totalt 32 782 statsanställda utländsk bakgrund. Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten ökar stadigt och uppgick 2011 till 14,1 procent. Det är en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med 2010. Bland de nyanställda i staten har 21,4 procent utländsk bakgrund, vilket är högre än andelen individer med utländsk bakgrund bland förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden. Ökningen bland nyanställda är 1,0 procentenheter sedan 2010.

I och med den högre andelen individer med utländsk bakgrund bland de nyanställda i staten, jämfört med övriga arbetsmarknaden, ökar andelen anställda med utländsk bakgrund i staten snabbare än bland det totala antalet förvärvsarbetande. Andelen i staten har ökat med 4,0 procentenheter under perioden 2002–2011. Bland de förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden var ökningen 3,3 procentenheter under 2002–2010. Den senast tillgängliga uppgiften om förvärvsarbetande är från 2010 och då hade 16,5 procent av de förvärvsarbetande utländsk bakgrund.

⁵ Grupperingsnivåerna i BESTA, Befattningsgruppering för statistik, anger arbetsuppgifternas omfång och komplexitet samt det ansvar, den självständighet, de kunskaper och erfarenheter som deras utförande förutsätter.

⁶ Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet.

⁷ Med utländsk bakgrund avses personer som är födda utomlands, personer med två föräldrar som är födda utomlands och personer med okänt födelseland.

Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i vid bemärkelse i staten

Inkluderande synsätt – en strategi för mångfald i staten, som de statliga arbetsgivarna gemensamt ställde sig bakom och beslutade 2008, är framtagen som ett stöd och ett verktyg för att statliga verksamheter ska präglas av mångfald i vid bemärkelse. Strategin tar sikte på att en blandning av bakgrund och kompetens som har betydelse för arbete, kvalitet och kundorientering ska prägla verksamheten. Strategin har nu funnits i drygt tre år och börjat ge avtryck i flera myndigheters arbete med kompetensförsörjningen.

Könsfördelningen

År 2011 var andelen kvinnor i statsförvaltningen med utländsk bakgrund 14,7 procent och andelen män 13,6 procent. Att andelen är lägre bland män hänger samman med strukturen i de tre mest mansdominerade verksamhetsinriktningarna Försvar, Näringslivsfrågor m.m. samt Samhällsskydd och rättsskipning. Inom dessa verksamhetsområden har mellan cirka 5 och 9 procent av de anställda utländsk bakgrund. De låga andelarna kan till viss del förklaras av en skev könsfördelning och det krav på svenskt medborgarskap som följer av lagstiftning bl.a. lagen (1994:260) om offentlig anställning, förkortad (LOA), eller av säkerhetsklassning som gäller för vissa arbetsuppgifter inom dessa verksamhetsinriktningar. Att en betydande andel av verksamheterna bedrivs i regioner med en befolkning med få invånare med utländsk bakgrund kan också ha betydelse.

Åldersstrukturen

Medelåldern är lägre bland personer med utländsk bakgrund än bland övriga statsanställda. Den totala andelen anställda i åldrarna 25–34 år var 20,1 procent 2011, medan andelen anställda i gruppen med utländsk bakgrund var 29,6 procent. Andelen äldre är generellt lägre bland anställda med utländsk bakgrund. Bland samtliga statligt anställda var 2011 andelen som var 55 år och äldre 26,4 procent, men bland anställda med utländsk bakgrund endast 17,9 procent.

Var och på vilka kompetenskategorier inom staten finns de anställda med utländsk bakgrund?

I staten är andelen anställda med utländsk bakgrund högst inom verksamhetsinriktningen Utbildning, där 23,9 procent av de anställda har utländsk bakgrund.

Andelen med utländsk bakgrund skiljer sig avsevärt åt mellan regioner, men kanske främst mellan storstadsområdena och landsbygd. Utanför de tre storstadsområdena är andelen personer med utländsk bakgrund lägre än genomsnittet. Det gäller oavsett om jämförelsen görs för befolkningen, samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden eller statligt anställda. Högst andel med utländsk bakgrund i staten finns i de tre storstadsområdena Stockholm, Malmö och Göteborg, där andelarna är 18,1, 17,9 respektive 17,3 procent.

Anställda med utländsk bakgrund är något över genomsnittet i kategorin kärnkompetens och under genomsnittet i kategorierna lednings- och stödkompetens.

Tabell 5.4 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2010 och 2011

Procent		
	2010	2011
Staten totalt¹	13,3	14,1
Kvinnor	13,9	14,7
Män	12,7	13,6
Ledningskompetens	6,1	6,4
Kvinnor	7,4	7,6
Män	5,4	5,7
Kärnkompetens	14,8	15,5
Kvinnor	14,9	15,7
Män	14,6	15,4
Stödkompetens	11,2	11,7
Kvinnor	12,4	13,0
Män	9,5	10,0
Nyanställda i staten²	20,4	21,4
Förvärvsarbetande 20–64 år³	16,5	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	21,8	22,4

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Avser personer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.

² Som nyanställda räknas individer som inte var anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

En god arbetsmiljö

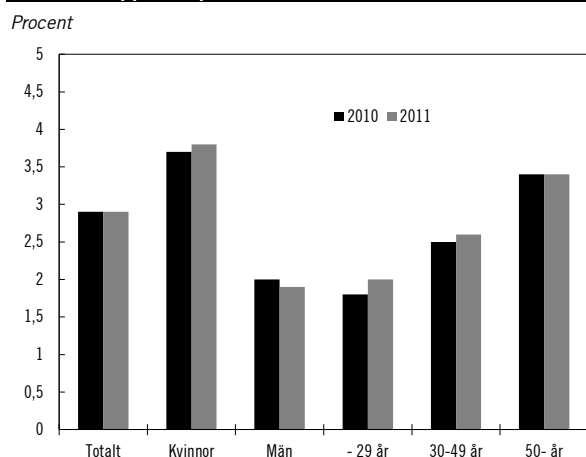
Regeringens mål är att arbetsmiljön i staten ska vara god. Målet följs framför allt upp utifrån uppgifter om sjukfrånvaro och sjukpension, enligt det statliga pensionsavtalet PA 03, i staten.

Utvecklingen av sjukfrånvaron

Under de senaste 20 åren har sjukfrånvaron hela tiden varit lägre i staten än i de andra arbetsmarknadssektorerna. Under dessa 20 år har sjukfrånvaron i staten aldrig varit så låg som 2010. År 2011 uppgick sjukfrånvaron i de statliga myndigheterna till 2,9 procent av den tillgängliga arbetstiden, vilket är en oförändrad nivå jämfört med föregående år.

Kvinnors sjukfrånvaro i de statliga myndigheterna är väsentligt högre än männens, men har minskat betydligt snabbare de senaste åren. Den ökade med 0,1 procentenheter under 2011, vilket dock är en marginell ökning, till 3,8 procent av den tillgängliga arbetstiden. Däremot minskar männens sjukfrånvaro med 0,1 procentenheter under 2011 till 1,9 procent av den tillgängliga arbetstiden.

Diagram 5.4 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid, totalt och uppdelat på kön och ålder 2010 och 2011

Sjukfrånvaron för anställda i åldersgrupperna från 50 år och uppåt var oförändrad under 2011, medan sjukfrånvaron för åldersgruppen under 30 år respektive 30 till 49 år uppvisar en marginell ökning med 0,2 respektive 0,1 procentenheter. Den yngsta åldersgruppens sjukfrånvaro, anställda under 30 år, har legat stadigt kring två procent av den tillgängliga arbetstiden under de senaste åren.

Inom statens olika verksamhetsområden⁸ ser utvecklingen något olika ut. På tre av sju verksamhetsområden, fritidsverksamhet, försvar samt samhällsskydd och rättsskipning, fortsatte den totala sjukfrånvaron att minska 2011. Inom verksamhetsområdet utbildning var sjukfrånvaron 2011 oförändrad, medan den ökade marginellt inom verksamhetsområdena socialt skydd och hälsovård, allmän offentlig förvaltning samt näringslivsfrågor m.m.

År 2011 hade 50 procent av de statliga myndigheterna lägre eller oförändrad sjukfrånvaro och 50 procent hade högre sjukfrånvaro jämfört med 2010.

Utvecklingen av antalet nybeviljade sjukpensioner

Antalet statsanställda med nybeviljad sjukpension har minskat betydligt för såväl kvinnor som män (se tabell 5.5). I jämförelse med 2010 har sjukpension och tillfällig sjukpension minskat med 35 respektive 40 procent.

Under 2008–2010 ökade antalet nybeviljade sjukpensioner för de som är yngre än 50 år med 29 procent. Jämfört med 2010 har det under 2011 skett en minskning av antalet nybeviljade sjukpensioner med 41 procent för denna åldersgrupp.

Tabell 5.5 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2010 och 2011

Antal

	2010 Kvinnor	2010 Män	2011 Kvinnor	2011 Män
Tillfällig sjukpension	118	41	68	34
< 100 procent				
Tillfällig sjukpension	18	13	7	5
100 procent				
Sjukpension	119	72	75	48

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Anm. I det redovisade antalet individer som beviljats sjukpension ingår även personer som tidigare beviljats tillfällig sjukpension.

⁸ Enligt COFOG-indelningen (Classification of the functions of the government) syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål.

Årets arbetsmiljöundersökning⁹

Av Arbetsgivarverkets rapport Arbetsmiljön i statlig sektor år 2011 (dnr S2012/5900/ESA) framgår bl.a. följande. Statligt anställda är i högre grad nöjda med sina arbeten. En större andel statligt anställda anser att de har ett i hög grad intressant och stimulerande arbete i jämförelse med arbetsmarknaden totalt. Denna andel har ökat sedan 2005 när frågan först fanns med i undersökningen och uppgår till 79 procent i jämförelse med 67 procent på arbetsmarknaden totalt sett.

Sammantaget upplever anställda i staten sitt arbete positivt i större utsträckning än arbetstagare i allmänhet. Det gäller särskilt den fysiska arbetsmiljön där svaren på frågorna i vissa fall är mycket mer positiva än för samtliga sysselsatta.

En större andel statsanställda än i övrigt på arbetsmarknaden upplever exempelvis att de har ett omväxlande, obundet och meningsfullt arbete som de i det stora hela är nöjda med.

En högre andel statligt anställda än samtliga sysselsatta anser att de har för svåra arbetsuppgifter. Även i tidigare arbetsmiljöundersökningar har staten särskilt sig på detta sätt. Det är också en statistiskt signifikant högre andel statsanställda som upplever att de har alldeles för mycket att göra.

Sex av tio statsanställda uppger att arbetet ger möjlighet att lära nytt och utvecklas i yrket varje vecka. Det är signifikant fler än de 45 procenten bland samtliga sysselsatta.

Andelen anställda i staten som upplever att arbetet ger möjlighet att utvecklas, att lära nytt och som fått minst fem dagars utbildning på betald arbetstid under det senaste året är högre än inom övriga arbetsmarknadssektorer.

Statsanställda är mer nöjda med sina arbetstider än anställda på arbetsmarknaden som helhet, och de har även möjlighet att påverka såväl innehåll som övriga arbetsförutsättningar, till exempel förläggning av arbetstid.

Medarbetarskap och ledarskap är generellt mer betydelsefullt för arbetsmiljön på de flesta statliga arbetsplatser än de fysiska arbetsmiljöfaktorerna. I de frågor som rör möjlighet till

uppmuntran, stöd och hjälp och besked om vad som ska prioriteras från chefer är resultaten för staten i nivå med arbetsmarknaden totalt sett.

Under ett antal år har andelen arbetstagare minskat som instämmer i påståendet att det alltid/för det mesta är svårt att framföra kritiska synpunkter på arbetsförhållanden. Resultatet i 2011 års arbetsmiljöundersökning visar dock en ökning inom samtliga arbetsmarknadssektorer sedan 2009. Inom den statliga sektorn och landstingssektorn uppgår andelen till 23 procent. Den är som lägst, 19 procent, inom den privata sektorn. För samtliga sektorer är utfallet 20 procent.

Den totala andelen anställda på arbetsmarknaden, som anger att de varit utsatta för våld eller hot om våld uppgår till 14 procent år 2011, dvs. samma nivå som 2009. Andelen bland anställda inom staten uppgår till 20 procent år 2011, att jämföra med 19 procent 2009.

Bland statligt anställda kvinnor är det vanligare med upplevelsen av genusgrundade trakasserier i form av exempelvis nedvärderande kommentarer eller att man på grund av kön inte tar notis om en persons mening. Omfattningen av dessa problem har varit ganska konstant i förhållande till tidigare undersökningar där även den statliga sektorn varit överrepresenterad i förhållande till arbetsmarknaden totalt.

Kunskap och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen

Regeringens mål är att de statligt anställda ska ha kunskap om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som stats-tjänsteman, dvs. för ett offentligt etos.

På regeringens uppdrag bedriver Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) t.o.m. utgången av 2012 projektet om offentligt etos. Projektet vänder sig till hela statsförvaltningen, med särskilt fokus på cheferna i förvaltningen.

Utformningen av projektet bygger bl.a. på en kartläggning av hur svenska myndigheter samt statsförvaltningar i övriga Norden och Europa arbetar med offentligt etos. Som en del i förberedelserna av projektet har ett arbete med att sammanställa de författningar som speglar den gemensamma värdegrunden i statsförvaltningen genomförts.

⁹ Statistiska centralbyråns arbetsmiljöundersökning som genomförs vartannat år på uppdrag av Arbetsmiljöverket. Undersökningen omfattar cirka 130 frågor inom olika områden. Antal svarande var 12 270, varav 685 var anställda i staten, dvs. 5,6 procent av de svarande. Undersökningen genomförs vartannat år.

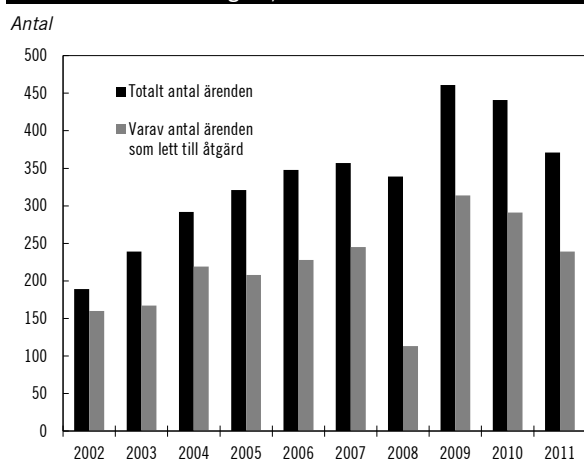
Myndigheternas personalansvarsnämnder och Statens ansvarsnämnd

Myndigheternas personalansvarsnämnder¹⁰ och Statens ansvarsnämnd¹¹ har viktiga funktioner när det gäller att upprätthålla allmänhetens förtroende för statlig förvaltning och tillgodose arbetstagarnas intresse av en korrekt handläggning av de enskilda ärendena.

De statliga myndigheterna hanterade 371 personalansvarsärenden under 2011, vilket är 70 färre ärenden än 2010.

Av diagram 5.5 framgår utvecklingen av antalet personalansvarsärenden under perioden 2002–2011.

Diagram 5.5 Antal personalansvarsärenden och antal ärenden som lett till åtgärd, 2000–2011

Källa: Ds 2006:19 samt Arbetsgivarverket 2006–2012.

Anm: Uppgifterna 2006–2010 bygger på en enkätundersökning. Svarefrekvensen uppgick för 2006 till 95 procent, 2007 till 100 procent, 2008 till 97 procent, 2009 till 96 procent, 2010 till 98 procent och 2011 till 99 procent.

Tabell 5.6 Personalansvarsärenden, typ av ärende och utfall 2011

Antal

Typ av ärenden	Ärenden som lett till åtgärd
Uppsägning	23
Avskedande	10
Varning	127
Löneavdrag	60
Åtalsanmälan	16
Avstängning	3
Totalt	239

Källa: Arbetsgivarverket.

Avgjorda ärenden av Statens ansvarsnämnd 2008–2011 redovisas i tabell 5.7.

Tabell 5.7 Antal behörigen inledda anmälningssärenden hos Statens ansvarsnämnd 2008–2011

Antal

	2008	2009	2010	2011
Pågående ärenden	5	2	4	2
Inkomna ärenden	4	10	4	5
Avgjorda ärenden	7	8	6	7
- varav avsked/avstängning	1	0	0	1
- varav läkarundersökning	0	0	0	0
- varav åtalsanmälan	0	1	0	1
- varav disciplinansvar	2	3	3	3
- varav avskrivna ärenden	4	4	3	2
Kvarstående ärenden	2	4	2	0

Källa: Statens ansvarsnämnd.

Anm: Uppgifter om pågående ärenden för 2008 är anpassad till den redovisningsmetod som tillämpas fr.o.m. 2008.

Under 2008 föregicks två avskrivna ärenden av delbeslut om åtalsanmälan.

I augusti 2007 inrättades det statliga Nätverket mot korruption. Nätverket består av cirka 110 medlemmar från 85 myndigheter, vilka samverkar mot korruption, mutor och jäv. Krus ansvarar för samordningen av nätverket, vars arbete är inriktat på riskhantering, förebyggande arbete och aktiva åtgärder.

Åldersstrukturen i staten

Under 2012–2021 beräknas knappt 57 300 personer i statsförvaltningen uppnå sin pen-

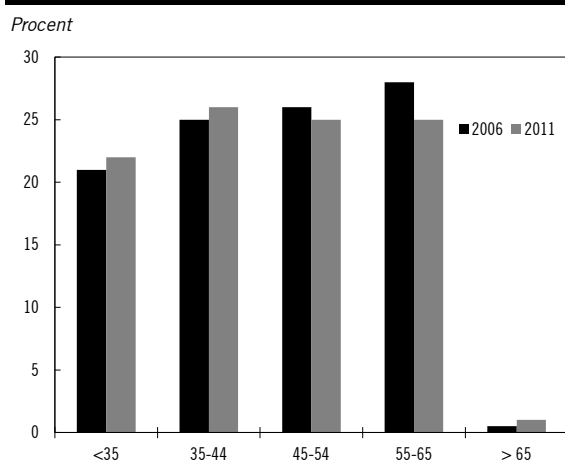
¹⁰ Myndigheternas personalansvarsnämnder handlägger ärenden som rör disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning och skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden när det gäller statligt anställda.

¹¹ Statens ansvarsnämnd prövar frågor som disciplinansvar, åtalsanmälan, avstängning, läkarundersökning eller avskedande när det gäller statligt anställda med högre befattningar, t.ex. myndighetschefer, domare, åklagare, polischefer och professorer. Statens ansvarsnämnd tar endast upp ärenden på anmälan av anställningsmyndigheten, riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern. Skrivelser från t.ex. allmänheten tas däremot inte upp av ansvarsnämnden.

sionsålder¹². En av de stora utmaningar som statsförvaltningen måste hantera de kommande åren är generationsväxlingen bland de anställda.

För att följa utvecklingen i detta avseende används uppgifter om åldersstrukturen i staten. Som framgår av diagram 5.6 har enbart en marginell ökning skett av andelen anställda under 35 år vid en jämförelse mellan 2006 och 2011. Jämfört med 2010 har andelen män ökat med en procentenhet (23 procent) i denna åldersgrupp, medan andelen kvinnor fortfarande utgör 22 procent. Det är således fortfarande en jämn könsfördelning i denna grupp.

Diagram 5.6 Andelen anställda inom olika åldersgrupper i staten 2006 och 2011

Genomsnittsåldrarna för kompetenskategorierna lednings-, kärn- och stödkompetens avseende samtliga anställda framgår av tabell 5.8. Strukturen är densamma som 2010 förutom att genomsnittsåldern sjunkit med ett år för såväl kvinnor och män som tillhör kategorin kärnkompetens.

Tabell 5.8 Genomsnittsålder för respektive kompetenskategori och för samtliga anställda 2011

	Alla	Kvinnor	Män
Ledningskompetens	49	49	49
Kärnkompetens	44	44	44
Stödkompetens	47	47	47
Samtliga	45	45	45

Källa: Arbetsgivarverket.

Medianåldern för personer som tar ut ålderspension uppgick 2011 till 65 år för både kvinnor och män, dvs. samma förhållande som för 2009 och 2010.

Allt fler statsanställda fortsätter att arbeta efter 65-årsdagen. Antalet statsanställda med månadslön och som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka och uppgick 2011 till 1 165 personer, att jämföra med 974 personer 2010, 808 personer 2009 och drygt 30 personer 2002. Jämfört med 2010 har antalet ökat för såväl kvinnor som män inom samtliga kompetens kategorier.

Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 5.9.

Tabell 5.9 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön 2011

Antal

	Män	Kvinnor	Total
Ledningskompetens	36	11	47
Kärnkompetens	522	226	748
Stödkompetens	116	111	227
Oklassad	106	37	143
Summa	780	385	1 165

Källa: Arbetsgivarverket.

Utbildningsbakgrund bland de statsanställda

Medelåldern är högre inom statlig sektor än på den övriga arbetsmarknaden, knappt 45 år för både män och kvinnor 2011. En stor anledning till detta är att utbildningsnivån i statlig sektor är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att de anställda i de yngsta åldersgrupperna är få. Av de anställda inom statlig sektor år 2011 hade 73 procent eftergymnasial utbildning. En majoritet av dessa har en utbildning som är två år eller längre. På arbetsmarknaden i stort var andelen med eftergymnasial utbildning 42 procent¹³.

Män i staten har i snitt en högre utbildningsnivå än kvinnor inom staten. Bland yngre statsanställda är dock inte den skillnaden lika tydlig, däremot finns stora skillnader mellan vilka utbildningsområden som män och kvinnor finns inom. Inom det enskilt största utbildningsområdet säkerhetstjänster finns en mycket stor

¹² Av dessa ingår drygt 3 300 personer som uppnått sin pensionsålder enligt gällande tjänstepensionsavtal före 2012, men som kvarstår i anställning.

¹³ Enligt uppgift från Arbetsgivarverkets hemsida www.arbetsgivarverket.se.

majoritet män. Detta område inkluderar poliser och militär personal. Även inom teknikområdet dominerar männen, medan kvinnorna är fler inom övriga områden, främst inom samhälls- och beteendevetenskap, företagsekonomi, handel och administration, juridik och rättsvetenskap samt hälso- och sjukvård.

Praktikantprogram i statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättning m.m.

Enligt regeringens strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016¹⁴ framgår bl.a. att hela den offentliga sektorn behöver ta ett större ansvar för att skapa arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning. Staten bör vara ett föredöme. Nedan redovisas två uppdrag som rör den statliga sektorn.

Arbetsförmedlingen redovisade den 13 april 2012 förslag till utformning av ett praktikantprogram i statliga myndigheter för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (dnr A2012/1321/A). Förslaget har utarbetats på uppdrag av regeringen i nära samråd med Arbetsgivarverket. Syftet med programmet är att deltagarna ska få erfarenhet av arbete inom statliga myndigheter, vilket kan förbättra deras möjligheter till ett framtida arbete med eller utan lönesubvention. Regeringen avser att ge Arbetsförmedlingen uppdraget att stegvis implementera praktikantprogrammet utifrån tillgången på lämpliga arbetssökande och platser (se utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv avsnitt 3.5).

Under våren 2012 har det genomförts tre regionala konferenser¹⁵ riktade till kommuner, landsting och statliga myndigheter om insatser för att skapa arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning i den offentliga sektorn. Konferenserna har genomförts av Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) i samråd med Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket och Sveriges Kommuner och Landsting i enlighet med uppdrag i Handisams regleringsbrev för 2012. Enligt regleringsbrevet ska uppdraget redovisas senast den 1 november 2012.

Tjänstepensioner vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner

En särskild utredare har på regeringens uppdrag genomfört en översyn av regleringen av tjänstepensioneringen för de anställda vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner. Betänkandet Nytt pensionssystem för den statsunderstödda scenkonsten (SOU 2009:50) har remissbehandlats. Beredningen av betänkandet har avslutats. Regeringen avser inte att gå vidare med utredningens förslag, utan bedömer att pensionsvillkoren på scenkonstområdet bör regleras genom kollektivavtal. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Se vidare utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid avsnitt 2.2.2.

5.3.3 Analys och slutsatser

Staten totalt

Regeringen noterar att utvecklingen är fortsatt positiv för samtliga delmål som har ställts upp för staten som arbetsgivare och där utvecklingen följs upp med angivna indikatorer.

- Löneutvecklingen i staten fortsätter att relativt väl följa utvecklingen på arbetsmarknaden i stort.
- Andelen kvinnor på ledande befattningar har ökat om man exkluderar anställningar inom Försvarmakten.
- Löneskillnaderna mellan kvinnor och män fortsätter att minska.
- Andelen anställda med utländsk bakgrund har ökat på samtliga nivåer.
- Sjukfrånvaron i staten är på oförändrad låg nivå.
- Antalet nybeviljade sjukpensioner minskar.
- Tillfredsställelsen över arbetssituationen fortsätter att vara mycket hög inom den statliga sektorn enligt årets arbetsmiljöundersökning. Samtidigt avviker sektorn negativt i förhållande till andra sektorer när det exempelvis gäller hot och våld.

Statskontoret har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2012 getts i uppdrag att genomföra en analys av hur myndigheterna arbetar med att förebygga och hantera hot, våld och andra

¹⁴ Beslutad den 16 juni 2011 (dnr S2011/5905/FST).

¹⁵ Se kraften och kompetensen – en konferens om arbetsliv och möjligheter.

riskfaktorer. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2012.

I samband med att Arbetsgivarcollegiet fastställde en arbetsgivarpolitisk strategi med start 2011 fastställde kollegiet också ett antal gemensamma åtaganden där medlemmarna, dvs. myndigheterna förbinder sig att, tillsammans med Arbetsgivarverkets kansli, förverkliga och uppfylla strategins intentioner. För att uppfylla strategin har en plan för gemensamma aktiviteter utarbetats av medlemmarna och kansliet. Regeringen följer detta arbete.

Det tillgängliga underlaget, som redovisats i avsnitt 5.3.2, visar att kompetensförsörjningen i staten i huvudsak fungerar väl. Fler statsanställda som är 67 år eller äldre väljer att fortsätta sin tjänstgöring. Staten har dock enbart fått en marginell ökning av antalet yngre bland sina anställda. Det är positivt att äldre medarbetare väljer att stanna kvar längre i sin anställning. Samtidigt är det angeläget att de statliga arbetsgivarna fortsätter att arbeta för att attrahera yngre arbetskraft.

Generationsväxlingen ses i många fall som en möjlighet till bl.a. kompetensväxling och kommer att kunna hanteras på ett för verksamheterna positivt sätt. De statliga arbetsgivarna bör dock fortsätta att utveckla formerna för att marknadsföra staten som en attraktiv arbetsgivare.

Arbetsgivarverket

Det är i första hand Arbetsgivarverkets medlemmar som ska bedöma verkets resultat. Den servicebarometer som Arbetsgivarverket sammanställt visar på en nöjdhet i nivå med tidigare år och med fortsatt goda resultat för verket som helhet med en nivå där över 90 procent är nöjda. Trots en fortsatt strävan av Arbetsgivarverket för en ökad svarsfrekvens avseende Medlems- och chefsbarometern ligger dessa kvar på motsvarande nivåer som för år 2010.

Arbetsgivarverket har också i uppgift att utföra stabsuppgifter åt regeringen. Regeringen bedömer att dessa har utförts på ett tillfredsställande sätt. Enligt regeringens bedömning tar Arbetsgivarverket sitt arbetsgivarpolitiska ansvar. Verket bedriver ett strategiskt arbete med sin egen kompetensförsörjning.

Statens tjänstepensionsverk (SPV)

Utifrån en sammanvägning av ett antal indikatorer (driftskostnader, nöjd-kund-index, analys av kostnadsutvecklingen samt säkerheten i form av andelen felaktiga utbetalningar, för mycket utbetald pension och aktualiseringsgrad) bedömer regeringen att SPV hanterar den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring på ett tillfredsställande sätt. Regeringen erfar att SPV ser över möjligheten att ta fram nyckeltal som speglar driftskostnaderna för verksamheten och kostnadseffektiviteten på ett bättre sätt. För att få bättre och mer komplett information i stickprovskontrollen av felaktiga utbetalningar har SPV tagit fram en ny utbetalningskontroll som kommer att användas fr.o.m. 2012. SPV kommer mot bakgrund av fortsatt låg svarsfrekvens i nöjd kund undersökningen att se över metoden för undersökningen under 2012.

Regeringen bedömer att SPV tar sitt arbetsgivarpolitiska ansvar. SPV arbetar aktivt med sin strategiska kompetensförsörjning och för att vara en attraktiv arbetsgivare. Den fortsatta positiva utvecklingen av myndighetssamverkan i Sundsvall gynnar såväl staten totalt som berörda deltagande myndigheter, där SPV är en av aktörerna.

Regeringens beslut om justering i försäkringsmodellen för statens avtalsförsäkringar bidrar till de intentioner om stabila och förutsägbara premier som regeringen hade 2004, då det beslutades att avkastningen skulle knytas till den 10-åriga statsobligationsräntan.

Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus)

Krus bedöms i huvudsak ha fullgjort sina uppgifter. Krus har sedan tillkomsten den 1 januari 2009 haft en förhållandevis begränsad basfinansiering, som över tid kompletterats med ett antal komplexa tidsbegränsade uppdrag med särskild finansiering. En myndighet av Krus storlek har begränsade möjligheter att verka. Bland annat har sårbarheten i den egna kompetensförsörjningen varit påtaglig. Detta har sammantaget bidragit till att förutsättningarna för att bedriva en resursmässigt effektiv verksamhet inte kan anses föreligga. Krus ska därför avvecklas den 31 december 2012.

Regeringen beslutade den 7 juni 2012 (dnr S2012/4207/ESA, delvis) att ge Krus i uppdrag att förbereda och genomföra en avveckling av Krus. Av beslutet framgår vidare att regeringen avser att inom kort återkomma i frågan om i vilken grad befintliga arbetsuppgifter fortfarande ska bedrivas i statlig regi och i så fall hur och var (se nedan under 5.4). Krus har i enlighet med uppdraget redovisat de ekonomiska, verksamhetsmässiga och personella konsekvenserna som en avveckling innebär.

5.4 Politikens inriktning

Regeringens mål för staten som arbetsgivare är en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål. Genom den arbetsgivarpolitiska delegeringen har myndigheterna en betydande frihet att själva utforma sin organisation och kompetensförsörjning.

De av regeringen sedan tidigare angivna delmålen för de statliga arbetsgivarna kvarstår. Regeringen framhåller vidare att en god arbetsmiljö är viktig både för medarbetarnas hälsa och utveckling och för verksamhetens långsiktiga effektivitet.

De statliga myndigheterna måste bli bättre på att erbjuda praktikplatser och anställa fler personer med funktionsnedsättning.

I samband med att Krus avvecklas avser regeringen att låta Statskontoret överta uppgiften att uppmärksamma regeringen på behov av samlade stödinsatser för kompetensförsörjningen i statsförvaltningen.

Krus har även haft uppdraget att för statsförvaltningen upphandla och tillhandahålla utbildningar i ämnen som rör Europeiska unionen. Det är regeringen avsikt att det uppdraget ska överföras till Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps).

När det gäller EU-området har Krus även verkat inom området tjänster och anställningar inom EU:s institutioner. Uppgiften är central för att ett rimligt antal svenska medborgare även på sikt ska verka inom unionens institutioner och organ. Det är regeringens avsikt att denna uppgift kommer att överföras till den nya myndigheten Universitets- och högskolerådet som inleder sin verksamhet den 1 januari 2013. Till denna myndighet förs också Krus uppdrag

att administrera och informera om nordisk och europeisk utbytestjänstgöring.

Den svenska förvaltningsmodellen med fristående myndigheter med en hög grad av delegerat ansvar från regeringen, innebär att det ställs stora krav på varje myndighet att på olika sätt vidareutveckla sin verksamhet och organisation. En omfattande satsning i form av ett projekt om offentlig etos och värdegrundsfrågor i statsförvaltningen har genomförts under 2010–2012. Syftet med projektet har varit att de anställdas kunskaper om och förståelse för grundläggande värden i statsförvaltningen och rollen som statstjänsteman ska stärkas. Regeringen ser det som angeläget att de erfarenheter som upparbetats tas till vara och utvecklas. För att statsförvaltningen ska kunna möta framtidens utmaningar, att upprätthålla och förstärka medborgarnas förtroende är det viktigt att arbetet med värdegrundsfrågor fortsätter. Mot denna bakgrund satsar regeringen 5 miljoner kronor årligen 2013–2016 för att fortsatt främja värdegrundsarbetet i den statliga förvaltningen.

Anställningsvillkor för myndighetschefer

Regeringen har i skrivelsen Utnämningsspolitiken (skr. 2009/10:43 s. 14) samt i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175 s. 127) anfört att en särskild utredare bör få i uppdrag att pröva om de befintliga anställningsvillkoren för chefer som leder myndigheter som lyder omedelbart under regeringen uppfyller ambitionen att vara öppna, tydliga och ändamålsenliga.

I september 2010 tillkallade regeringen en särskild utredare för att se över anställningsvillkoren för chefer som leder myndigheter som lyder omedelbart under regeringen. Utredaren skulle bl.a. undersöka i vilken utsträckning regeringens ambition att anställningsvillkoren ska vara öppna, tydliga och ändamålsenliga har uppfyllts. Syftet med översynen var att säkerställa att anställningsvillkoren är utformade på ett sådant sätt att de dels främjar möjligheterna för regeringen att rekrytera de mest lämpade personerna, dels motsvarar regeringens krav på god ekonomisk hushållning med statens resurser.

I uppdraget ingick bl.a. att pröva om den ordning med visstidsanställningar som gäller för flertalet av myndighetscheferna är ändamålsenlig

samt analysera regelverket och praxisbildningen avseende avgångsförmåner för de aktuella cheferna. Utredaren skulle vid behov lämna förslag till ändrade eller nya anställningsvillkor. Utredningen överlämnade i december 2011 sitt betänkande Myndighetschefers villkor (SOU 2011:81).

Betänkandet har remitterats till 46 statliga myndigheter och 7 andra organisationer. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (dnr S2011/10980/ESA).

Betänkandet innehåller dels ett antal förslag till författningsändringar, dels ett antal bedömningar och förslag till utveckling av regeringens roll som arbetsgivare för myndighetscheferna. Förslagets karaktär gör det möjligt för regeringen att pröva betänkandet i olika takt, vissa frågor kan därför komma att hanteras snabbare än andra. Regeringen avser dock att löpande hålla riksdagen informerad om de förändringar av myndighetschefernas anställningsvillkor som kan bli aktuella mot bakgrund av det nu föreliggande utredningsförslaget.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tabell 5.10 Anslagsutveckling 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2011	Utfall	2 699	227
2012	Anslag	2 443	2 381
2013	Förslag	2 443	
2014	Beräknat	2 443	
2015	Beräknat	2 443	
2016	Beräknat	2 443	

Anslaget används bl.a. för sådana stabsuppgifter som Arbetsgivarverket utfört åt regeringen eller Regeringskansliet och som inte ingår i Arbetsgivarverkets uppgifter som medlemsorganisation, t.ex. statistikuppgifter för uppföljning av myndigheternas arbetsgivarpolitik och uppgifter i anslutning till utmärkelsen För nit och redlighet i rikets tjänst.

Anslaget används vidare för regeringens behov inom det arbetsgivarpolitiska området, t.ex. för konsult- och utredningsuppdrag.

Anslaget används även för kostnader för vissa nämnder. Dessa avser främst arvoden till ledamöter och ersättare i Statens ansvarsnämnd, Offentliga sektorns särskilda nämnd och Statens tjänstepensions- och grupplivnämnd.

Regeringens överväganden

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:4 Arbetsgivarpolitiska frågor

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	2 443	2 443	2 443	2 443
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 443	2 443	2 443	2 443

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på ändringsbudget under innevarande år.

Regeringen föreslår att 2 443 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Arbetsgivarpolitiska frågor* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 2 443 000 kronor.

5.5.2 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tabell 5.12 Anslagsutveckling 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande
2011	Utfall	65 353
2012	Anslag	11 225 000
2013	Förslag	11 475 000
2014	Beräknat	11 662 000
2015	Beräknat	11 973 000
2016	Beräknat	12 393 000

Anslaget används för statliga tjänstepensionsförmåner, grupplivförmåner, personskadeersättningar m.m., samt för särskild löneskatt respektive särskild premieskatt på dessa förmåner. Förmånerna regleras huvudsakligen i kollektivavtal som sluts mellan Arbetsgivarverket och de centrala arbetstagarorganisationerna på det statliga avtalsområdet.

För de förmåner som slutligt ska belasta anslaget betalar berörda myndigheter och icke-statliga arbetsgivare sedan den 1 januari 1998 (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FiU1, rskr. 1996/97:53) försäkringsmässigt beräknade premier, som redovisas under inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter*. Premierna utgör en del i den statliga försäkringsmodellen. Inom ramen för försäkringsmodellen finansieras förmånerna fullt ut. Under ett budgetår motsvaras dock utgifterna på anslaget inte av inkomsterna på inkomstiteln, vilket följer av att premierna avser beräknade pensionskostnader för aktiv personal, medan anslaget belastas med de förmåner som betalas ut till pensionärer och andra förmånstagare.

Medelsbehovet för anslaget styrs främst av antalet förmånstagare och nivån på deras förmåner. Antalet förmånstagare påverkas bl.a. av åldersstrukturen, sjukligheten och eventuella strukturförändringar inom statsförvaltningen. Förmånsnivåerna påverkas bl.a. av individernas pensionsgrundande löner och av hur inflationen och inkomsterna utvecklas.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.13 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	292 464	274 997	17 467
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Prognos 2012	285 135	288 994	- 3 859
(varav tjänsteexport)	0	0	0
Budget 2013	281 600	281 013	587
(varav tjänsteexport)	0	0	0

SPV disponerar för administrationskostnader det belopp från inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter* som anges i verkets regleringsbrev. För 2012 uppgår detta till 186 900 000 kronor. Därutöver fastställer regeringen årligen de administrationsavgifter som de s.k. självförsäkrarna, dvs. de myndigheter m.fl. som skuldför sina pensionsåtaganden i respektive balansräkning, ska betala till SPV. För 2011 uppgick dessa till ca 4,7 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 5.14 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:5 Statliga tjänstepensioner m.m.

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	11 133 000	11 133 000	11 133 000	11 133 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Övriga makroekonomiska förutsättningar	126 000	287 000	450 000	641 000
Volymer	189 000	233 000	387 000	617 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	27 000	9 000	3 000	2 000
Förslag/beräknat anslag	11 475 000	11 662 000	11 973 000	12 393 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

De förändringar som redovisas under posten Övriga makroekonomiska förutsättningar är främst hänförliga till prisbasbeloppet, vilket beror på att flertalet förmåner som belastar anslaget årligen indexeras med prisbasbeloppets förändring. Nybeviljade förmåner påverkas även av antagandena om hur inkomstbasbeloppet och lönerna kommer att utvecklas.

I posten Volymer avspeglas det pågående generationsskiftet inom statsförvaltningen.

I posten Övrigt ingår för 2013 en kompensations för att belastningen på anslaget av statliga tjänstepensionsförmåner som bruttosamordnas med den allmänna pensionen blev högre än beräknat när inkomstpensionerna minskade 2011 p.g.a. balansen i det allmänna pensionssystemet. Vidare ingår effekten av att affärsverket Statens järnvägar medges att per den 1 januari 2013 få betala en engångspremie för att SPV ska överta ansvaret för vissa pensionsutfästelser som affärsverket redovisar i sin balansräkning (se vidare utgiftsområde 22 Kommunikationer, avsnitt 3.7.17). Engångspremien redovisas under inkomstiteln 5211 *Statliga pensionsavgifter*, och efter betalningen kommer de berörda förmånerna att belasta anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.*

Regeringen föreslår att 11 475 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 11 662 000 000

kronor, 11 973 000 000 kronor respektive 12 393 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2013 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 000 000 kronor för att tillgodose Statens tjänstepensionsverks behov av likviditet i pensionshanteringen.

Skälen för regeringens förslag: SPV får bedriva uppdragsverksamhet när det gäller pensionshanteringen där mycket stora penningflöden hanteras. SPV hanterar även flödet för Individuell ålderspension (IÅP) och Kåpan. Enbart det senare flödet omsätter cirka 350 miljoner kronor varje månad och faktureras med väldigt kort tid för betalning. Skulle t.ex. betalningen för de två största fakturorna utebli en månad motsvarar det ett belopp och en räntekontobelastning på drygt 50 miljoner kronor. Regeringen anser att ett rörelsekapital i form av en övrig kredit i Riksgäldskontoret bör finnas även 2013.

För att minimera risken för övertrassering av likvida medel föreslås att krediten avseende förmedling av avgiftsbestämda förmåner även 2012 uppgår till 75 miljoner kronor, dvs. samma nivå som för 2012. Krediten för att tillgodose likviditetsbehov i samband med pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning föreslås fortsatt uppgå till 25 miljoner kronor, vilket är samma nivå som gäller för 2012.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att för 2013 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 100 miljoner kronor för att tillgodose SPV:s behov av likviditet i samband med pensionshanteringen, dvs. avseende pensionsutbetalningar för uppdragsgivares räkning samt för IÅP och Kåpan.

6 Statistik

6.1 Omfattning

Området Statistik omfattar Statistiska centralbyråns (SCB) verksamhet som är produktion, spridning, utveckling och samordning av statistik. SCB ansvarar för att producera dels officiell statistik inom flera områden, t.ex. arbetsmarknadsstatistik och nationalräkenskaperna (NR), dels annan statlig statistik. På uppdrag producerar myndigheten även statistik åt andra statistikansvariga myndigheter och övriga beställare.

SCB har även till uppgift att samordna Sveriges officiella statistik som för närvarande 27 myndigheter ansvarar för. SCB är den största av de statistikansvariga myndigheterna och ansvarade 2011 för 127 av totalt 356 produkter som avsåg officiell statistik.

Drygt 40 procent av SCB:s verksamhet finansieras genom avgifter från främst uppdragsfinansierad statistikproduktion. Statliga myndigheter utgör den största kundkategorin och står för ungefär tre fjärdedelar av avgiftsintäkterna.

6.2 Mål och villkor

Målet för verksamheten är statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Ett villkor är att kostnaderna för uppgiftslämnandet ska minska och att statistikproduktionen ska vara effektiv.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Resultat

Löpande statistikproduktion

SCB har inom ramen för den anslagsfinansierade verksamheten, som uppgick till totalt ca 550 miljoner kronor, producerat statistik i enlighet med den arbetsplan som myndigheten lämnade till regeringen i början av 2011 (dnr Fi2011/596). Arbetsplanen innehöll bl.a. planerad produktion och planerade större förändringar i statistiken under året. Under 2011 har SCB varit inriktad på att leverera kvalitetssäkrad statistik och fullfölja de kvalitetssatsningar som varit prioriterade av myndigheten.

Två stora fel i publicerad statistik avseende 2011 har uppmärksammats. Felen avser arbetade timmar i nationalräkenskaperna (NR) samt industriproduktionsindex (dnr Fi2012/1506).

SCB har inom ramen för den avgiftsfinansierade verksamheten, som uppgick till totalt ca 450 miljoner kronor 2011, producerat statistik i en något mindre volym jämfört med föregående år. Den avgiftsfinansierade statistikproduktionen var viktig för att öka möjligheterna att utnyttja det statistiska materialet och den statistiska kompetensen för användarnas behov. Verksamheten har genomförts i enlighet med kundernas beställningar och ingångna avtal och har bidragit till en ökad statistikanvändning i samhället.

SCB fick närmare 5 miljoner kronor i bidrag från EU (s.k. EU-grants) för anpassningar, utveckling och viss försöksverksamhet under 2011.

Tabell 6.1 Nyckeltal för SCB:s verksamhet

	2009	2010	2011
Totala intäkter (mnkr)	1 048	1 031	1 034
varav			
- anslagsintäkter	524	520	552
- avgiftsintäkter och övr. ersättn.	489	478	451
- bidragsintäkter	35	33	29
Andel av avgiftsintäkter från andra statistikansvariga myndigheter (%)	32	28	33
Totala kostnader (mnkr)	1 059	1 025	1 030
Punktlighet i publiceringen (%)	96	97	96
Uppgiftslämnarnas kostnader (mnkr)	628	631 ¹	615
Statistikdatabasen			
- antal tabeller	2 288	2 440	2 771
- antal uttag (1000-tal)	1 253	1 287	991
Webbplatsen	3 068	4 709	5 792
- antal besök (1000-tal)			
Nöjdkundindex i avgifts-finansierade verksamheten			
- <i>Leveransenkäten</i> (7-gradig skala)	5,9	6,0	5,9
- <i>NöjdKundIndex</i> ² (10-gradig skala)	- ³	7,8	- ³
Allmänhetens inställning (mycket eller ganska positiv) (%) ⁴	- ³	50	- ³
Antal registerutdrag enligt personuppgiftslagen (PUL)	224	193	158
Produktivitetsförändring (%)	0,1	4,9 ⁵	-1,3

¹ Justerat värde 2010 på grund av att nya beräkningar gjorts för några produkter.

² NöjdKundIndex är en webbenkät riktad till ett antal kunder.

³ Undersökningarna genomförs inte varje år.

⁴ Riktat sig till allmänheten som får tio frågor i en enkät.

⁵ Justerat värde 2010 på grund av ändrad hantering av konsulttimmar.

Andelen uppdrag som SCB utförde åt andra statistikansvariga myndigheter uppgick 2011 till 33 procent, vilket är en ökning med 5 procentenheter jämfört med föregående år. Uppdragen avsåg utöver officiell statistik även andra utrednings- och utvecklingsuppdrag.

De totala kostnaderna för SCB:s verksamhet uppgick 2011 till drygt 1 miljard kronor, vilket var en ökning med 0,5 procent jämfört med 2010.

Andelen statistikprodukter som publicerades enligt fastställd tidsplan var under 2011 fortsatt hög. På grund av ett fåtal förseningar jämfört med plan minskade den dock med 1 procentenhet till totalt 96 procent jämfört med 2010.

SCB arbetar aktivt, genom att minska och underlätta uppgiftslämnandet, för att kostnaderna för dem som lämnar uppgifter till statistiken ska bli lägre. För 2011 beräknades den totala kostnaden uppgå till 615 miljoner kronor, varav kostnaden för företag och organisationer uppskattades till 575 miljoner kronor. Den totala

kostnaden beräknas ha minskat med 2,6 procent jämfört med föregående år.

Enligt krav i SCB:s regleringsbrev för 2011 skulle statistiken göras mer tillgänglig och användbar. Den viktigaste kanalen för att sprida statistik var SCB:s statistikdatabas på myndighetens webbplats. Tillgången till informationen som finns där är avgiftsfri. Närmare 40 procent av tabellerna finns även tillgängliga på engelska. Statistikdatabasens omfattning ökade 2011 med 14 procent jämfört med föregående år. Däremot minskade antalet uttag av statistikuppgifter i tabellform med 20 procent, vilket till stor del kan förklaras av att lönestatistik i högre utsträckning än tidigare hämtas från en av SCB skräddarsydd Lönedatabas. Områdena arbetsmarknad och befolkning var fortsatt de mest populära sett till antalet uttag.

SCB:s webbplats hade 5,8 miljoner besök 2011, vilket är en ökning med 20 procent jämfört med 2010. För att få förslag till förbättringar av webbplatsen har SCB under 2011 genomfört fokusgrupper med deltagare från stora och viktiga användargrupper.

Kundnöjdheten i den avgiftsfinansierade verksamheten uppgick enligt SCB:s s.k. leveransenkät till 5,9 på en sju gradig skala, vilket är i nivå med de senaste två åren. Enkäten vänder sig till uppdragskunder som köper statistik för mer än 10 000 kronor. SCB har under 2011 deltagit i en undersökning om allmänhetens kännedom och förtroende för myndigheter. Undersökningen omfattade 31 myndigheter och 1 500 personer tillfrågades. Av de tillfrågade ansågs de viktigaste egenskaperna för en myndighet vara att inge förtroende, ha kunnig och hjälpsam personal samt vara tillgänglig. Resultatet visade att SCB antingen låg i linje med eller under medelvärdet för de ingående myndigheterna. Högst betyg fick SCB bl.a. för att myndigheten är lättillgänglig och förtroendeingivande. Lägst betyg lämnades för personalens kunnighet och hjälpsamhet.

SCB:s kundundersökning NöjdKundIndex och myndighetens egen undersökning om allmänhetens förtroende genomförs vartannat år. Inga undersökningar genomfördes under 2011.

Krav på produktivitetsökning

Den genomsnittliga produktivitetsutvecklingen i den anslagsfinansierade statistikproduktionen uppgick under den senaste femårsperioden till

2,8 procent per år och för den senaste tioårsperioden till 3,3 procent per år. Produktivitet-utvecklingen 2011 var negativ med -1,3 procent jämfört med 4,9¹⁶ procent 2010. Kravet på en genomsnittlig ökning om minst 3 procent per år bedöms dock av regeringen i huvudsak vara uppfyllt. Det är i sig inget anmärkningsvärt att produktiviteten varierar kraftigt mellan enskilda år. Den lägre siffran 2011 kan enligt SCB till stor del förklaras av de kvalitetssatsningar som myndigheten har genomfört.

Arbetskraftsundersökningar

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) beskriver de aktuella arbetsmarknadsförhållandena för hela befolkningen i åldersgruppen 15–74 år.

Under 2011 har AKU utvecklats genom länkade tidsserier och nya säsongrensade serier. En ny EU-reglerad inkomstvariabel har tagits fram. Den reviderade yrkesklassificeringen (ISCO08) har implementerats i AKU och statistik framtagen enligt klassificeringen har rapporterats till Eurostat. Särskilda insatser för länkning av variabeln arbetslöshetstidens längd har gjorts och jämförbara tidsserier, i vissa fall från 1987, för månadsdata fördelat efter kön och ålder, har offentliggjorts.

SCB har på uppdrag av regeringen övertagit förvaltningen av arbetsmarknadsindikatorerna samt levererat indikatorer löpande till Finansdepartementet enligt beslut (dnr Fi2010/3422). Vidare har myndigheten utvecklat och implementerat ett nytt produktionssystem för att säkerställa kvaliteten i indikatorerna.

Under 2011 har SCB prioriterat AKU genom att bl.a. säkerställa resurser för datainsamling.

Prisstatistik och nationalräkenskaper

Prisstatistiken framställs månadsvis för att mäta den genomsnittliga utvecklingen av priserna för bl.a. privat inhemsk konsumtion och i producent- och importled. Kvalitetssäkringen av konsumentprisindex (KPI) utifrån handlingsplanen från 2010, som omfattade 22 förbättringsområden, är i princip slutförd.

Det finns numera ett kvalitetssäkringssystem som stöd för att utföra samtliga arbetsmoment i framställningen av prisindex.

Nationalräkenskaperna (NR) sammanfattar och beskriver Sveriges ekonomiska aktivitet och utveckling. Utvecklingsarbetet i NR syftar dels till att kvalitetssäkra produktionssystemet, dels till att utveckla ämnesinnehållet utifrån de förändrade krav som ställs enligt internationella regelverk.

Under 2011 säkrades huvuddelen av Excel-filerna avseende beräkningarna för BNP-kvartal, som anses vara det mest kritiska beräkningsområdet. En viktig del i kvalitetsarbetet avseende NR 2011 omfattade en fördjupad förstudie för att ta fram ett nytt it-system. Utvecklingen av ämnesinnehållet har skett genom bl.a. omläggning till den nya näringsgrensindelningen (SNI 2007) som till stor del är avslutad, en extra publicering av regionala räkenskaper i december 2011 för att möta EU:s krav samt genom implementering av en ny modell för utlandsregistrerade fondandelar. För hushållens icke vinstdrivande organisationer har beräkningarna förbättrats för att denna sektor ska kunna redovisas separat, vilket är ett krav enligt European System of Accounts (ESA).

SCB:s pågående kvalitetsarbete

I SCB:s regleringsbrev för 2011 angavs att myndigheten skulle öka takten i det pågående arbetet med att utveckla standardiserade och kvalitetssäkrade processer för att säkerställa en effektiv och tillförlitlig statistikproduktion. Regeringen angav även att det kvalitetsarbete som påbörjats skulle fullföljas och att väsentliga kvalitetsförbättringar skulle kunna redovisas.

SCB lämnade i enlighet med regeringens krav två skriftliga delredovisningar av kvalitetsarbetet under 2011 samt en slutrapport den 29 juni 2012 (dnr Fi2011/2699 och Fi2012/1506).

SCB:s kvalitetsarbete har omfattat ett antal olika områden såsom standardiserade metoder och verktyg, kvalitetssäkrade processer och it-system, riskhantering samt aktiviteter för att beskriva och mäta kvaliteten i statistikprodukterna. Standardiserade verktyg och metoder har utvecklats och täcker nu enligt myndigheten de centrala momenten i en statistikundersökning. Införandet av nya arbetsätt, metoder och verktyg i den löpande produktionen har skett i en

¹⁶ Justerat värde 2010 på grund av ändrad hantering av konsulttimmar.

högre takt än tidigare. Krav på dokumentation av it-system samt rutiner och principer för hur dokumentation och test ska genomföras har fastställts. Ungefär två tredjedelar av de produkter och processer som följts upp har nu dessa it-kontroller på plats i alla delar. Riskanalyser har genomförts för ett antal produkter som gett underlag till förbättringar i såväl enskilda undersökningar som i verksamhetsgemensamma verktyg och metoder.

SCB har utvecklat en modell för kvalitetsindikatorer för att på så sätt kunna redovisa mått på kvaliteten i statistikprodukterna. Utgångspunkten har varit kriteriet tillförlitlighet, som kan beskrivas med hjälp av olika felkällor som t.ex. mätfel, bearbetningsfel och urvalsfel. Åtta av myndighetens viktigaste statistikprodukter¹⁷ har testats. Resultatet visar att produkterna har fått betyget bra i genomsnitt, där betygsskalan är excellent, mycket bra, bra, granska bra och svag.

Regeringen beslutade i SCB:s regleringsbrev för 2011 om 15 miljoner kronor i tillfällig förstärkning till myndigheten för åtgärder avseende statistikens kvalitet. Medlen har använts för det fortsatta arbetet med kvalitetshöjande satsningar på prisstatistiken och NR samt till viss del för förberedelser inför den kommande produktionen av hushålls-, boende- och bostadsstatistik. SCB:s kostnader för dessa särskilda kvalitets-satsningar uppgick sammantaget till drygt 20 miljoner kronor under 2011.

Problem med svarsbortfall i undersökningarna

Andelen svarande i SCB:s frivilliga undersökningar till främst individer och hushåll visar på en fortsatt nedåtgående trend. Den negativa trenden är inte unik för SCB utan delas av andra nationella och internationella statistikproducenter. Bortfall innebär alltid en försämrad kvalitet. Den allvarligaste effekten av bortfall är risken för ett snedvridet resultat, vilket kan leda till en över- eller underskattning av resultatet.

SCB påbörjade ett projekt 2010 för att försöka minska bortfallet. Under 2011 fortsatte utvecklingsarbetet och ett antal åtgärder har genomförts. Bland annat har ett nytt introduktionsbrev prövats, vilket uppvisade positiva tendenser för svarsbenägenheten. I arbetet med

spårning av uppgiftslämnare för att minska andelen ej anträffade kunde kostnadsbesparande åtgärder identifieras. I postenkätundersökningar visade sig även användningen av förbrev ge en positiv effekt på svarsandelarna.

Pågående utredning om översyn av SCB och statistiksystemet

Regeringen har tillsatt Statistikutredningen 2012 (Fi 2011:05). Utredningen ska bl.a. granska statistik kvaliteten och tillgängligheten till den officiella statistiken samt se över och föreslå nödvändiga ändrade mål, uppgifter, resurser och prioriteringar som ska gälla för SCB (dir. 2011:32). Uppdraget ska redovisas senast den 10 december 2012.

Regeringen beslutade den 8 mars 2012 att i tilläggsdirektiv ge utredaren i uppdrag att även föreslå organisatoriska och tekniska åtgärder som kan underlätta registerbaserad forskning (dir. 2012:15). Utredningen lämnade den 2 maj 2012 sitt delbetänkande Registerdata för forskning (SOU 2012:36). Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Det europeiska statistiksystemet

Det europeiska statistiksystemet är ett partnerskap mellan gemenskapens statistikmyndighet (Eurostat) och de nationella statistikmyndigheterna och andra nationella myndigheter som ansvarar för att utveckla, framställa och sprida europeisk statistik. Kommittén för det europeiska statistiksystemet ger professionell vägledning i det arbetet. Generaldirektören för SCB är Sveriges representant i kommittén.

Årsrapporten från rådgivande organet för statistikstyrning

Det rådgivande organet för statistikstyrning (ESGAB) presenterade under hösten 2011 sin tredje årsrapport om Eurostats och det europeiska statistiksystemets genomförande av uppförandekoden för europeisk statistik. Uppförandekoden består av 15 principer som ska tillämpas vid framställningen av gemenskapsstatistik. Rapporten innehåller generella iakttagelser och, till skillnad mot tidigare rapporter, iakttagelser i enskilda medlemsstater.

¹⁷ NR, AKU, KPI, Räkenskapssammandrag för kommuner och landsting, Företagens ekonomi, Utrikeshandel med varor, Företagsregistret och Registret för totalbefolkning.

ESGAB har i likhet med föregående rapport koncentrerat sitt arbete kring principerna yrkesmässigt oberoende, tillräckliga resurser och kvalitetssäkring. ESGAB konstaterar att de anpassningar till uppförandekoden som gjorts sedan föregående rapport inte motsvarar förväntningarna. Av de förbättringsåtgärder som identifierades i den första omgången av expertgranskningar 2006–2008 återstår 40 procent (275 förbättringsåtgärder) att genomföra.

ESGAB rekommenderar att de nationella statistiklagstiftningarna moderniseras, i de fall det inte redan gjorts, så att full öppenhet uppnås vad gäller regler för tillsättning och avsättning av de nationella statistikmyndigheternas chefer. ESGAB rekommenderar även att arbetsformerna mellan statistikmyndigheterna och de politiska beslutsfattarna formaliseras och görs offentliga. ESGAB rekommenderar vidare att genomförandet av de identifierade förbättringsåtgärderna snabbas upp.

Förstärkt styrning av det europeiska statistiksystemet

Under senare år har vissa brister identifierats i det europeiska statistiksystemet, särskilt vad gäller kvalitetsstyrningen av statistiken. Europeiska kommissionen föreslog i ett meddelande i april 2011 åtgärder för att komma till rätta med bristerna, särskilt betonades behovet av ändringar i förordningen om europeisk statistik. Rådet för ekonomiska och finansiella frågor välkomnade i sina slutsatser i juni 2011 kommissionens initiativ och underströk vikten av kontinuerliga förbättringar av styrning och effektivitet i det europeiska statistiksystemet.

Europaparlamentet och rådet beslutade i november 2011 om ny lagstiftning om förstärkt övervakning av de offentliga finanserna, vilket bl.a. innebär att medlemsstaterna ska säkerställa de nationella statistikmyndigheternas yrkesmässiga oberoende (Europaparlamentets och rådets förordning nr 1175/2011).

Europaparlamentet antog i mars 2012 en resolution i vilken kommissionen uppmanas att snabbt genomföra åtgärder för att förbättra kvalitetsledning och styrning inom europeisk statistik.

Europeiska kommissionen presenterade i april 2012 ett förslag till ändring i förordningen (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik. Genom förslaget stärks styrningen av det europeiska statistiska systemet. Den nationella statistikmyndig-

hetens yrkesmässiga oberoende garanteras och dess samordnande roll i de nationella statistiksystemen klargörs. Medlemsstaterna förbinder sig att skapa förtroende för statistiken genom att genomföra uppförandekoden för europeisk statistik och upprätta ett nationellt program för kvalitetssäkring.

6.3.2 Analys och slutsatser

Inom ramen för sitt ansvarsområde har SCB under 2011 planerligt producerat, spridit, utvecklat och samordnat statistik, som i stor utsträckning använts som bl.a. underlag för forskning, beslutsfattande och samhällsdebatt.

SCB bedriver ett intensivt och målinriktat arbete för att säkerställa en effektiv och kvalitetssäkrad statistikproduktion. Regeringen bedömer att väsentliga kvalitetsförbättringar kan redovisas av SCB genom det arbete som genomförts sedan 2009 för att bl.a. göra statistikproduktionen processinriktad med standardiserade verktyg och metoder, anpassa arbetssättet till branschstandarden (ISO 20252 för Marknads-, opinions- och samhällsundersökningar) samt förbättra den interna styrningen och kontrollen. Regeringen bedömer att målen för verksamheten huvudsakligen har uppfyllts. Två stora fel i publicerad statistik avseende 2011 har dock uppmärksamats. De produktionsstörningar och incidenter som inträffat bekräftar bilden av att det är viktigt med ett fortsatt arbete för att säkerställa statistikens kvalitet. SCB har tillförts 12 miljoner kronor extra under 2012 för åtgärder avseende statistikens kvalitet.

Den pågående utredningen om en översyn av SCB och statistiksystemet ska bl.a. granska statistik kvaliteten. Uppdraget ska redovisas i december 2012. Riksrevisionen har aviserat en stor granskning av kvalitetsarbetet under 2012.

Regeringen ser positivt på SCB:s arbete med att utveckla kvalitetsindikatorer för statistiken samt ansträngningarna för att försöka minska svarsbortfallet i statistikundersökningarna.

6.4 Politikens inriktning

Regeringen värnar statistik av god kvalitet. Resultatet från den pågående statistikutredningen lämnas i slutet av året och regeringen avvaktar

detta innan eventuella nya överväganden beträffande SCB och statistiksystemet görs.

SCB ska producera officiell statistik av god kvalitet som är lättillgänglig för användarna. Utvecklingsarbetet avseende kvalitetsindikatorer och arbetet med att minska bortfallet i undersökningarna ska fortgå.

Regeringen välkomnar kommissionens initiativ att stärka styrningen av det europeiska statistiksystemet och statistikens trovärdighet. Trovärdig statistik är en viktig förutsättning för att åstadkomma en förstärkt samordning av den ekonomiska politiken inom EU. Det är också angeläget att de nationella statistikmyndigheternas yrkesmässiga oberoende säkerställs och att det åstadkoms inom ramen för de centrala principer som gäller för den svenska statsförvaltningen.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 1:9 Statistiska centralbyrån

Tabell 6.2 Anslagsutveckling 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor				
År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utfall
2011	Utfall	525 962		21 927
2012	Anslag	540 797	Utgifts-prognos	537 045
2013	Förslag	540 484		
2014	Beräknat	546 820 ¹		
2015	Beräknat	549 635 ²		
2016	Beräknat	556 409 ³		

¹ Motsvarar 534 674 tkr i 2013 års prisnivå.

² Motsvarar 527 644 tkr i 2013 års prisnivå.

³ Motsvarar 522 623 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för SCB:s förvaltningskostnader för produktion av sektorsövergripande statistik och samordning av Sveriges officiella statistik. Drygt 40 procent av SCB:s verksamhet finansieras av avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 6.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	472 787	469 172	3 615
(varav tjänsteexport)	59 411	59 661	-250
Prognos 2012	490 000	485 000	5 000
(varav tjänsteexport)	57 000	57 000	0
Budget 2013	475 000	475 000	0
(varav tjänsteexport)	58 000	58 000	0

Regeringens överväganden

Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:9 Statistiska centralbyrån

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	540 797	540 797	540 797	540 797
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 347	14 685	24 984	37 460
Beslut	-2 660	-7 907	-15 377	-21 062
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-755	-769	-786
Förslag/beräknat anslag	540 484	546 820	549 635	556 409

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Anslaget minskas varaktigt fr.o.m. 2013 med 250 000 kronor, vilka överförs till anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för finansiering av underlagsanalyser.

Vidare minskas anslaget planenligt med drygt 2 400 000 kronor då två engångsvisa satsningar upphör. För åtgärder avseende statistikens kvalitet kvarstår enligt plan 12 miljoner kronor extra under 2013.

Regeringen föreslår att 540 484 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 546 820 000 kronor, 549 635 000 kronor respektive 556 409 000 kronor.

7 Prognos- och uppföljningsverksamhet

7.1 Omfattning

Området prognos- och uppföljningsverksamhet omfattar uppföljning och analys av utfall samt utarbetande av kort- och medelfristiga prognoser och analyser avseende den samhällsekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Budgetprognoser och prognoser för svensk och internationell makroekonomi är viktiga verksamheter inom området. Därutöver ingår också arbetet med att ta tillvara de resultat från den nationalekonomiska forskningen som är relevanta för regeringen. Verksamheten är i huvudsak anslagsfinansierad och bedrivs inom Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket (ESV), Finanspolitiska rådet och Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). ESV:s övriga verksamheter redovisas i avsnitt 3, inklusive budgetförslag, och avsnitt 8.

7.2 Mål

Målet för området är att åstadkomma tillförlitliga och väldokumenterade prognoser, analyser och uppföljningar av den samhällsekonomiska och statsfinansiella utvecklingen.

För att bedöma måluppfyllelsen av prognos- och analysverksamheten används dels kvantitativa mått på prognosprecisionen för de viktigaste prognosvariablerna, dels de omdömen om prognoserna och analyserna som lämnas av användarna.

Målet för Konjunkturinstitutets verksamhet är att myndighetens prognoser och medelfristiga kalkyler för den ekonomiska utvecklingen inom och utom landet ska vara tillförlitliga som

beslutsunderlag. De makroekonomiska prognosernas precision redovisas och kommenteras regelbundet, bl.a. i Konjunkturinstitutets årsredovisning.

För ESV:s prognoser gäller att de ska vara tillförlitliga och ha hög precision så att risker för budgetavvikelser tidigt kan uppmärksammas. De bakomliggande analyserna ska vara tolkningsbara och tydligt dokumenterade.

Finanspolitiska rådet ska bidra till målet för området genom att följa upp och bedöma måluppfyllelsen i finanspolitiken och i den ekonomiska politik som riksdagen och regeringen beslutat om. Finanspolitiska rådet ska även verka för en ökad offentlig diskussion i samhället om den ekonomiska politiken.

ESO ska bidra till att bredda och fördjupa underlaget för framtida finanspolitiska och samhällsekonomiska avgöranden.

7.3 Resultatredovisning

7.3.1 Resultat

Konjunkturinstitutets prognosverksamhet

Konjunkturinstitutet bedriver regelbunden prognosverksamhet samt utvecklar metoder och modeller för prognoser och makroekonomiska analyser. Den traditionella prognosverksamheten har i hög grad fokuserat på utvecklingen under den närmaste tvåårsperioden, men under 2011 har de medelfristiga kalkylerna publicerats vid varje prognostillfälle. Från och med 2012 ska myndigheten genomföra långsiktiga framskrivningar av de offentliga finanserna och bedöma de

offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Konjunkturinstitutet publicerar också barometerundersökningar av företag och hushåll. Under 2011 har Konjunkturinstitutet utvecklat regionala konjunkturbarometrar för åtta olika regioner som kommer att publiceras på webbplatsen under 2012.

Därutöver arbetar Konjunkturinstitutet med frågor som rör den ekonomiska statistikens kvalitet och utveckling. Myndigheten har under 2011 arbetat med att förbättra beräkningssystemen inom prognosverksamheten med syfte att prognosarbetet ska bli effektivare och säkrare.

Konjunkturinstitutets prognosprecision

Genom att jämföra olika prognosmakares prognoser vid olika tidpunkter ges en kompletterande bild av hur bl.a. Konjunkturinstitutet lyckas i sitt prognosarbete. De olika prognosmakarna har publicerat olika antal prognoser och vid något olika tillfällen, vilket kan påverka resultaten. Utvärderingen finns i sin helhet i Konjunkturinstitutets rapport Konjunkturläget mars 2012.

BNP-prognoserna för 2011 var förhållandevis träffsäkra. En jämförelse mellan prognosmakare visar att precisionen i Konjunkturinstitutet BNP-prognoser var bland de bästa både för det enskilda året 2011 och för perioden 1997–2011 som helhet. Finansdepartementet gjorde den bästa prognosen för 2011. För perioden 1997–2011 var SEB bäst, men skillnaden gentemot Konjunkturinstitutet och Nordea, som hade näst bäst precision, var mycket liten.

Tabell 7.1 Prognosprecision för BPN

Medelvärden av absolut prognosfel. Procentenheter.

	2011		1997–2011	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
FID	0,28 (1)	-0,17	1,21 (6)	-0,28
HUI	0,69 (6)	0,21	1,16 (4)	-0,21
SN	0,74 (7)	0,51	1,30 (9)	0,13
KI	0,40 (2)	0,06	1,15 (2)	-0,35
LO	0,58 (4)	0,13	1,28 (8)	-0,26
NO	0,89 (9)	0,23	1,15 (2)	-0,29
RB	0,44 (3)	-0,19	1,17 (5)	-0,24
SEB	0,78 (8)	0,18	1,14 (1)	-0,21
SHB	0,67 (5)	0,40	1,25 (7)	-0,35
SWD	0,90 (10)	0,73	1,63 (10)	-0,05
Medelvärde	0,64	0,21	1,24	-0,21

Källa: Konjunkturinstitutet

Anm.: Prognosinstituten är Finansdepartementet (FID), Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO), Nordea (NO), Sveriges riksbank (RB), SEB, Handelsbanken (SHB), Svenskt näringsliv (SN) samt Swedbank (SWD). Värden inom parentes avser relativ ranking i utvärderingen.

När det gäller prognoserna för arbetslöshet var prognosprecisionen 2011 inte fullt lika god utan Konjunkturinstitutets medelabsolutfel var större än genomsnittet för prognosmakarna.

Tabell 7.2 Prognosprecision för arbetslöshet

Medelvärden av absolut prognosfel. Procentenheter.

	2011		1997–2011	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
FID	0,50 (4)	-0,40	0,56 (6)	0,09
HUI	0,53 (6)	-0,43	0,47 (2)	-0,02
SN	0,74 (9)	-0,74	0,56 (6)	-0,12
KI	0,60 (7)	-0,54	0,52 (3)	0,04
LO	0,60 (7)	-0,60	0,57 (9)	-0,05
NO	0,43 (2)	-0,31	0,55 (5)	0,05
RB	0,43 (2)	-0,35	0,52 (3)	-0,04
SEB	0,50 (4)	-0,33	0,39 (1)	0,03
SHB	0,32 (1)	-0,18	0,56 (6)	-0,03
SWD	0,90 (10)	-0,83	0,63 (10)	-0,26
Medelvärde	0,56	-0,47	0,53	-0,03

Källa: Konjunkturinstitutet

Anm.: Prognosinstituten är Finansdepartementet (FID), Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO), Nordea (NO), Sveriges riksbank (RB), SEB, Handelsbanken (SHB), Svenskt näringsliv (SN) samt Swedbank (SWD). Värden inom parentes avser relativ ranking i utvärderingen.

Även prognoserna för inflation 2011 var sämre än genomsnittet. Sett över en längre tidsperiod var dock prognosprecisionen god både vad gäller arbetslösheten och inflationen. När det gäller arbetslösheten var bara SEB och Handels utredningsinstitut i genomsnitt mer träffsäkra för perioden 1997–2011. När det gäller inflationen hade Konjunkturinstitutet i genomsnitt den

bästa prognosprecisionen för perioden 1997–2011.

Tabell 7.3 Prognosprecision för KPI-inflation

Medelvärden av absolut prognosfel. Procentenheter.

	2011		1997–2011	
	Medel- absolutfel	Medelfel	Medel- absolutfel	Medelfel
FID	0,85 (10)	0,85	0,53 (6)	–0,08
HUI	0,41 (3)	0,36	0,52 (4)	–0,20
SN	0,36 (1)	0,24	0,55 (8)	–0,14
KI	0,75 (8)	0,70	0,48 (1)	–0,06
LO	0,80 (9)	0,80	0,54 (7)	0,02
NO	0,40 (2)	0,34	0,60 (10)	–0,14
RB	0,50 (4)	0,45	0,51 (3)	–0,17
SEB	0,59 (5)	0,49	0,52 (4)	–0,22
SHB	0,68 (7)	0,58	0,59 (9)	–0,34
SWD	0,65 (6)	0,48	0,50 (2)	–0,05
Medelvärde	0,60	0,53	0,53	–0,14

Källa: Konjunkturinstitutet

Anm.: Prognosinstituten är Finansdepartementet (FID), Handels utredningsinstitut (HUI), Konjunkturinstitutet (KI), Landsorganisationen (LO), Nordea (NO), Sveriges riksbank (RB), SEB, Handelsbanken (SHB), Svenskt näringsliv (SN) samt Swedbank (SWD). Värden inom parentes avser relativ ranking i utvärderingen.

Konjunkturinstitutets fördjupade specialstudier

Utöver den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten genomför Konjunkturinstitutet fördjupade analyser inom olika specialområden av betydelse för förståelsen av den makroekonomiska utvecklingen. Analyserna ingår i det kontinuerliga utvecklingsarbetet och redovisas bl.a. i form av fördjupningar i publikationen Konjunkturläget. Under året har fördjupningar gjorts om bland annat Konjunkturinstitutets bedömning av jämviktsarbetslösheten och avtalsrörelsen 2011 och 2012. Även en mer omfattande specialstudie gjordes av kvinnors och mäns arbetsutbudsprefereanser genom analys med en strukturell diskret arbetsutbudsmodell.

Konjunkturinstitutets modellverksamhet

Såväl den regelbundna kvantitativa prognosverksamheten som den fördjupade makroekonomiska analysen förutsätter ett kontinuerligt metodutvecklingsarbete. Under året har arbetet med att möjliggöra prognoser för enskilda kvartal och inte enbart helår i makromodellen KIMOD fortskridit. Dessutom har myndigheten påbörjat arbetet med att införa en finanspolitisk reaktionsfunktion i KIMOD. Därutöver har ett

arbete påbörjats för att se över och omorganisera modellen FIMO.

Konjunkturinstitutets miljöekonomiska arbete

Klimatpolitiken är regeringens högst prioriterade miljöfråga. Under 2011 fick Konjunkturinstitutet i uppdrag att i samråd med Naturvårdsverket och Energimyndigheten identifiera och analysera målkonflikter och synergier i klimat- och energipolitiken. Uppdraget ska slutredovisas sista december 2012. Myndigheten medverkar vidare i arbetet med att utarbeta underlag till en klimatpolitisk färdplan som Naturvårdsverket ska redovisa i slutet av 2012.

Med anledning av kärnkraftsolyckan i Fukushima har Konjunkturinstitutet analyserat hur ett väsentligt högre elpris påverkar svensk ekonomi.

Konjunkturinstitutet fick 2011 i uppdrag att skriva en årlig rapport om miljöpolitikens samhällsekonomiska aspekter. En första rapport kommer att publiceras i december 2012. Till miljöekonomiska verksamheten har knutits ett vetenskapligt råd under året. Rådet består av sex forskare från universiteten, i huvudsak professorer.

Konjunkturinstitutet analyserade under 2011 makroekonomiska effekter av två styrmedel för att minska avfallsmängden, sänkt moms på tjänster och råvaruskatt med hjälp av allmänjämviktsmodellen EMEC.

Ekonomistyrningsverkets prognosverksamhet

ESV:s uppdrag inom området är att tillgodose statsmakternas och allmänhetens behov av information om den statliga ekonomin och de offentliga finanserna. ESV följer varje månad upp utfallet för statens budget och redovisar varje kvartal kort- och medelfristiga prognoser över budgeten och de offentliga finanserna samt följer upp de budgetpolitiska målen. Myndigheten gör vidare en årlig uppföljning av prognosprecisionen samt tar fram underlag till årsredovisningen för staten som består av en resultaträkning och en balansräkning samt en finansieringsanalys för de statliga myndigheterna. ESV producerar även finansstatistik över den statliga verksamheten som underlag till nationalräkenskaperna.

Ekonomistyrningsverkets prognosprecision

ESV gör årligen en uppföljning av träffsäkerheten i föregående års budgetprognoser. Uppföljningen görs utifrån avvikelser som inte beror på effekter av nya politiska beslut eller ändrade makroekonomiska förutsättningar. Uppföljningen görs utifrån av ESV fastställda kriterier som baseras på historiska avvikelser. När det gäller utvärderingen av makroprognoser (se ovan Konjunkturinstitutets prognosprecision) görs däremot en jämförelse med flertalet andra prognosinstitut. Inga andra institut än ESV gör dock prognoser över statens budget och de offentliga finanserna med samma detaljeringsgrad och utgångspunkter varför en extern jämförelse av dessa inte är möjlig.

Tabell 7.4 ESV:s bedömningsskala för prognosprecisionen

Procent

Mål	Bedömningsskala ¹			
	Helt uppfyllt	I huvudsak uppfyllt	Delvis uppfyllt	Knappast uppfyllt
Hög precision				
Utgifter	≤±0,3	±0,31–±0,6	±0,61–±0,9	>±0,9
Hög precision				
Inkomster	≤±1,3	±1,31–±2,6	±2,61–±3,9	>±3,9

¹ ESV konstruerade 2005 med hjälp av resultaten för prognosprecisionen för perioden 1999–2004, en fyrgradig bedömningsskala. Ju närmare 0 på skalan desto högre precision. För att målet om hög precision ska vara helt uppfyllt ska precisionen vara minst lika hög som det genomsnittliga värdet för de sex åren. Om precisionen är lägre än den dittills lägsta, så är målet som bäst delvis uppfyllt. Övriga skalsteg i bedömningen är Knappast uppfyllt och I huvudsak uppfyllt. Skalan lästes vid dessa gränser.

Uppföljningen av ESV:s prognoser för 2011 baserades på de fem prognoser som gjorts mellan december 2010 och december 2011 som visade att budgetprognoserna hade en bra träffsäkerhet. Träffsäkerheten för budgetprognoserna för de takbegränsade utgifterna 2011 var klart sämre än genomsnittet för perioden 1999–2011. Den genomsnittliga prognosavvikelsen var 7,3 miljarder kronor (överskattning av utgifterna) eller 0,74 procent av de takbegränsade utgifterna, vilket kan jämföras med snittet för perioden 1999–2011 på 4,4 miljarder kronor eller 0,52 procent av de takbegränsade utgifterna. Den relativa avvikelsen mellan prognos och utfall är den fjärde största sedan 1999. Enligt ESV:s bedömningsskala var därför målet om hög precision endast delvis uppfyllt beträffande utgiftsprognoserna.

Tabell 7.5 Utfall för ESV:s prognosprecision 2011

Procent

Mål	Utfall 2011 Precision	Bedömning
Hög precision, utgifter	0,74	Delvis uppfyllt
Hög precision, inkomster	0,67	Helt uppfyllt

För inkomsterna var precisionen högre än genomsnittet för perioden. De fem prognostillfällena under 2011 resulterade i en genomsnittlig avvikelse, rensat för avvikelser som berodde på politiska beslut eller den makroekonomiska utvecklingen, på 5,8 miljarder kronor eller 0,67 procent av utfallet. Överskattningen avsåg främst skatt på kapital men även punktskatter och skatt på företagsvinster. Direkta skatter på arbete underskattades dock något i samtliga prognoser.

Prognosavvikelsen på 5,8 miljarder kronor respektive 0,67 procent ska jämföras med genomsnittet för perioden 1999–2011 på 9,7 miljarder kronor eller 1,27 procent av utfallet. Enligt ESV:s bedömningsskala uppfylldes därför målet om hög precision fullt ut för inkomstprognoserna. En mindre absolut avvikelse mellan prognoser och utfall har endast uppnåtts vid tre tillfällen tidigare.

I reala termer underskattade ESV inkomsterna på statens budget med i snitt 6,4 miljarder kronor, främst till följd av att myndigheten inte gjort några antaganden om beslut om försäljning av aktier i Nordea och återköp av aktier i Telia-Sonera.

Ekonomistyrningsverkets analyser

ESV:s prognoser byggs upp underifrån genom prognoser på enskilda anslag och inkomsttitlar. ESV arbetar kontinuerligt med att förbättra verktygen för att kunna analysera den helhetsbild som ges av prognoserna för de enskilda delarna. Under de senaste åren har ESV:s prognoser breddats till att omfatta hela den offentliga sektorn genom att prognoser görs för kommuner och landsting samt för ålderspensionssystemet. Prognoserna kan därför bidra till en förbättrad uppföljning av överskottsålet för de offentliga finanserna.

ESV började under 2011 kontinuerligt redovisa prognoser på Sveriges Maastrichtskuld¹⁸. Myndigheten har även utvecklat ett nytt system för sammanställning av skatterna för att säkra konsistensen i redovisningarna mellan skatterna uttryckta i periodiserade respektive kassamässiga termer.

Finanspolitiska rådet

Finanspolitiska rådet lämnade den 14 maj 2012 sin femte rapport i serien Svensk finanspolitik till regeringen (dnr Fi2012/2965). Årets rapport innehöll bedömning av finanspolitiken, finanspolitiska medel och analysmetoder, den långsiktiga skuldkvoten, generationsräkenskaper, arbetsmarknaden och sänkt restaurangmoms. Rådet har även låtit utarbeta sex stycken underlagsrapporter. Med rapporten som utgångspunkt anordnade finansutskottet en offentlig utfrågning av rådets ordförande och finansministern. Regeringen kommenterar samtliga förslag i förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 12 Granskning av finanspolitiken och ekonomisk styrning. Rådet har även under 2011 anordnat konferenser i syfte att öka den offentliga diskussionen i samhället om den ekonomiska politiken.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

ESO bedriver i första hand projekt genom att ge uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier. Därutöver utför ESO också egna studier. Projekten mynnar ut i rapporter som publiceras i en särskild skriftserie.

ESO:s arbete påbörjades 2008. Sedan dess har sammanlagt 29 rapporter publicerats och 20 seminarier arrangerats. Expertgruppens arbete leds av en styrelse. Expertgruppens kansli medverkar i arbetet med att ge uppdrag till forskare och institutioner att genomföra studier. Kansliet tar också fram förslag till studieområden och medverkar i upprättandet av projektplaner inför styrelsens beslut.

Till studierna knyts också referensgrupper som består av olika sakkunniga: forskare, andra

experter och tjänstemän med relevant sakkunskap från Regeringskansliet.

7.3.2 Analys och slutsatser

Konjunkturinstitutet

När olika konjunkturbedömares prognosprecision ska jämföras är det olämpligt att utgå från resultaten för ett enskilt år eftersom tillfälligheter därigenom kan få stort genomslag. I Konjunkturinstitutets rapport Konjunkturläget mars 2012 redovisas därför också 15-åriga medelvärden för de olika institutens prognosfel. Dessa visar att Konjunkturinstitutets precision ligger något bättre än genomsnittet för andra prognosinstitut.

Vid sidan av det kontinuerliga arbetet med att förbättra den kvantitativa prognosprecisionen har Konjunkturinstitutet under de senaste åren utvecklat sina rapporter i riktning mot en mer fördjupad analys. Regeringen bedömer att detta har gjort rapporterna mer användbara som underlag för diskussioner och beslut i ekonomisk-politiska frågor.

Regeringen ser mycket positivt på det omfattande arbete som genomförts för att öka effektiviteten och säkerheten i beräkningsarbetet. Robusta beräkningssystem är en förutsättning för att data och beräkningar som Konjunkturinstitutet levererar håller hög kvalitet.

När det gäller Konjunkturinstitutets arbete på det miljöekonomiska området är särskilt analys av långsiktiga klimatpolitiska frågor av stor vikt.

Regeringen bedömer att Konjunkturinstitutet i huvudsak uppnått målen.

Ekonomistyrningsverket

ESV:s verksamhet resulterade i prognoser och utfallsinformation av god kvalitet. Den breddning av prognoserna som har gjorts de senaste åren, till att omfatta hela den offentliga sektorn och den metodutveckling som bedrivits, har resulterat i relevanta underlag av god kvalitet. Regeringen bedömer att ESV i huvudsak har uppnått målet för sin prognosverksamhet för statens budget och de offentliga finanserna. Regeringen bedömer vidare att ESV har uppnått

¹⁸ Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld.

målet för sin verksamhet med information om den statliga ekonomin.

Finanspolitiska rådet

När det gäller Finanspolitiska rådets huvudsakliga mål att följa upp och bedöma måluppfyllelsen i finanspolitiken och i den ekonomiska politik som riksdagen och regeringen beslutat om bedömer regeringen att målet är nått genom publicering av rapporten Svensk finanspolitik. Regeringen bedömer att Finanspolitiska rådet genom publiceringen av rapporten samt genom att arrangera konferenser och seminarier m.m. även har uppnått sina mål vad gäller en ökad öppenhet och tydlighet kring den ekonomiska politikens syften och effektivitet.

Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi

Regeringen bedömer att ESO har uppfyllt sina mål genom att ha publicerat kvalificerade underlag och på så sätt bidragit till utformningen av den ekonomiska politiken.

7.4 Politikens inriktning

Regeringen lägger stor vikt vid att analyser och forskning används som grund för den framtida ekonomiska politikens utformning. Det finns också ett behov av oberoende underlag för prövning av existerande verksamheter. Konjunkturinstitutet ska även fortsättningsvis prioritera förbättringen av sin prognosprecision genom utveckling och fördjupning av den ekonomiska analysen samt genom fortsatt metod- och modellutveckling. Inom det miljöekonomiska området ska Konjunkturinstitutet fortsätta att prioritera sådan samhällsekonomisk analysverksamhet som förbättrar beslutsunderlaget för svensk miljö-, energi- och klimatpolitik, särskilt vad gäller styrmedel för att uppnå uppsatta miljö kvalitetsmål (inklusive intermediära mål).

För ESV gäller att myndighetens budgetprognoser ska vara tillförlitliga och ha en hög precision. Utvecklingsarbetet och arbetet med att nå hög träffsäkerhet i prognoserna för statens inkomster och utgifter ska fortgå.

Regeringen anser det viktigt att Finanspolitiska rådet har möjlighet att ta fram de underlag, t.ex. avancerade modellanalyser (makroekonomiska scenarieanalyser, generationsräkenskaper och fördelningspolitiska analyser), som krävs för att rådet ska kunna fullfölja sitt uppdrag. Regeringen föreslår att Finanspolitiska rådets anslag ökas med 250 000 kronor.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 1:6 Finanspolitiska rådet

Tabell 7.6 Anslagsutveckling 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor				
2011	Utfall	7 428	Anslags-sparande	148
2012	Anslag	8 931	Utgifts-prognos	8 693
2013	Förslag	9 235		
2014	Beräknat	9 413 ¹		
2015	Beräknat	9 577 ¹		
2016	Beräknat	9 779 ¹		

¹ Motsvarar 9 224 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Finanspolitiska rådets förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Tabell 7.7 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:6 Finanspolitiska rådet

Tusental kronor				
	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012 ¹	8 931	8 931	8 931	8 931
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	54	238	398	594
Beslut	250	255	260	265
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-11	-11	-11
Förslag/beräknat anslag	9 235	9 413	9 577	9 779

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Anslaget ökas med 250 000 kronor för att täcka kostnader för att ta fram ytterligare underlags-

analyser. Finansiering sker genom att anslaget 1:9 *Statistiska centralbyrån* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 9 235 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Finanspolitiska rådet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 9 413 000 kronor, 9 577 000 kronor respektive 9 779 000 kronor.

7.5.2 1:7 Konjunkturinstitutet

Tabell 7.8 Anslagsutveckling 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2011	52 196	2 233	
2012	55 435		55 069
2013	Förslag	57 573	
2014	Beräknat	58 897 ¹	
2015	Beräknat	60 030 ¹	
2016	Beräknat	61 397 ¹	

¹Motsvarar 57 497 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Konjunkturinstitutets förvaltningskostnader. En mindre del av myndighetens verksamhet finansieras av avgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 7.9 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:7 Konjunkturinstitutet

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	55 435	55 435	55 435	55 435
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	238	1 594	2 691	4 014
Beslut	1 900	1 946	1 984	2 029
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-78	-79	-81
Förslag/ beräknat anslag	57 573	58 897	60 030	61 397

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Regeringen föreslår att 57 573 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Konjunkturinstitutet* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 58 897 000 kronor, 60 030 000 kronor respektive 61 397 000 kronor.

8 Fastighetsförvaltning

8.1 Omfattning

Området fastighetsförvaltning omfattar förvaltning av fastigheter som av försvarspolitiska, kulturhistoriska eller andra skäl har ansetts lämpliga att förvaltas av staten, bl.a. regeringsbyggnader, länsresidens, ambassader, de kungliga slotten, museer, teatrar, monument, försvarsfastigheter, markområden och vissa fastigheter som har donerats till staten.

Kulturarvsfastigheter förvaltas tillsammans med vissa andra fastigheter av Statens fastighetsverk (SFV). Fortifikationsverket (FortV) förvaltar fastigheter som främst används för försvarsändamål. Verksamheterna finansieras framför allt genom avgifter, dvs. hyresintäkter. I området ingår även statens lokalförsörjning som hanteras av Ekonomistyrningsverket (ESV). ESV:s övriga verksamheter redovisas i avsnitt 3, inklusive budgetförslag, och avsnitt 7.

- Hyresgästerna ska ges ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, markområden och anläggningar.
- Myndigheterna ska uppfattas som kompetenta och serviceinriktade hyresvärdar.
- Hänsynen till miljö- och kulturmiljövärden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

SFV och FortV ska i sin verksamhet uppnå ett resultat som efter finansiella poster motsvarar en viss avkastning på deras genomsnittliga myndighetskapital. Avkastningskravet för 2012 ligger på 5,4 procent för både SFV och FortV.

Målet för SFV:s så kallade bidragsfastigheter är att deras intäkter på sikt ska öka. Bidragsfastigheterna är de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott.

8.2 Mål

Målet för området är en kostnadseffektiv statlig fastighetsförvaltning. Förvaltningen ska ske med rimligt risktagande samt med likvärdig avkastning och service i jämförelse med andra alternativ. I korthet innebär detta att de fastighetsförvaltande myndigheterna ska tillämpa följande övergripande målsättningar.

- Fastigheterna ska förvaltas så att godushållning och hög ekonomisk effektivitet uppnås.
- Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktig lämplig nivå.

8.3 Resultatredovisning

8.3.1 Indikatorer

Grunderna för resultatbedömningarna avseende Statens fastighetsverk (SFV) och Fortifikationsverket (FortV) baseras på årsredovisningarna samt övrig redovisning och statistik.

Ett arbete förbereds för närvarande för att identifiera och fastställa resultatindikatorer med syftet att ytterligare tydliggöra resultaten av myndigheternas verksamhet. Avsikten är att indikatorerna ska användas för att mäta resultat av myndigheternas verksamhet.

8.3.2 Resultat

SFV och FortV är de två största förvaltarna av statens fastigheter. De förvaltar bl.a. olika kulturhistoriskt värdefulla byggnader och ett stort antal försvarsanläggningar med tillhörande byggnader. Fastigheternas värdeförändring sedan 2008 framgår av tabell 8.1.

Tabell 8.1 Statens byggnader, mark och annan fast egendom

Bokfört värde i miljoner kronor

	2008	2009	2010	2011
Staten totalt	42 182	41 969	33 433	33 992
- varav SFV	13 725	13 521	13 320	13 273
- varav FortV	9 337	9 243	9 064	9 417
SFV och FortV:s andel	54,7 %	54,2 %	67,0 %	66,8 %

Källa: Årsredovisningarna för staten 2008–2011.

Uppgifterna i tabellen bör bedömas med viss försiktighet då bl.a. vissa tillgångar med kulturhistoriskt värde inte behöver tas upp i balansräkningen. Andra myndigheter som förvaltar fast egendom är bl.a. Kammarkollegiet, Trafikverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och vissa affärsverk.

SFV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2011 till 13,3 miljarder kronor. De senaste åren har införskaffandet av House of Sweden i Washington, investering i fastigheter för Regeringskansliets räkning samt avyttrande av fastigheter som Försäkringskassan tidigare förvaltade genomförts och påverkat det bokförda värdet.

FortV:s bokförda värde för byggnader, mark och annan fast egendom uppgick den 31 december 2011 till 9,4 miljarder kronor. Det är en marginell ökning jämfört med 2010. Sett över en längre tidsperiod har det bokförda värdet minskat, främst beroende på avyttringar och nedskrivningar med anledning av försvarsbeslut 1996, 2000 och 2004.

Tabell 8.2 Fastighetsförvaltningens omfattning

Lokalarea (1000m²)

	2008	2009	2010	2011
Statens fastighetsverks bestånd	1 733	1 731	1 708	1 715
varav inrikes hyresfastigheter	1 217	1 229	1 196	1 193
varav utrikes hyresfastigheter	157	157	158	157
varav bidragsfastigheter	359	345	354	365
Försvarsfastigheter ¹	2 960	2 904	2 848	2 564

¹ Försvarsanläggningar redovisas normalt som bruttoarea, omräkningsfaktor till lokalarea är 0,83.

Källa: Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket.

Sedan 2008 har inga större förändringar skett av SFV:s totala lokalarea. Uppgifterna om lokalarea för FortV omfattar enbart uthyrningsbar yta i det öppna beståndet.

För 2011 uppgick SFV:s resultat före fastighetsförsäljningar till 184 miljoner kronor. Avkastningskravet till staten omfattade 104 miljoner kronor för 2011, vilket motsvarar 5,7 procent av det genomsnittliga myndighetskapitalet.

Tabell 8.3 Uppgifter om det ekonomiska läget för Statens fastighetsverk

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011	Prognos 2012	Budget 2013
Totala intäkter	2 619	2 631	2 593	2 767	2 810	2 770
Totala kostnader	2 358	2 365	2 429	2 583	2 459	2 509
Resultat	261	266	164	184	351	261

Källa: Statens fastighetsverk.

FortV:s resultat av verksamheten under 2011 uppgick till 300 miljoner kronor före fastighetsförsäljningar. Försäljningsintäkten blev 228 miljoner kronor, vilket gav ett resultat på 175 miljoner kronor. 65 miljoner kronor levererades till statskassan och 54 miljoner kronor öronmärktes för att användas till sanering av OXA (oexploderad ammunition) samt 59 miljoner kronor för att användas vid framtida avyttringar.

Tabell 8.4 Uppgifter om det ekonomiska läget för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011	Prognos 2012	Budget 2013
Totala intäkter	3 077	3 277	3 337	3 556	3 524	3 465
Totala kostnader	3 010	3 047	3 044	3 255	3 302	3 220
Resultat	67	230	293	300	222	245

Källa: Fortifikationsverket.

Ekonomistyrningsverket har inom området statens lokalförsörjning till uppgift att bl.a. lämna stöd till regeringen och myndigheterna gällande lokalförsörjningsfrågor. Stöd har getts bl.a. genom myndighetens analyser av lokal-användning och lokalkostnader i staten.

8.3.3 Analys och slutsatser

SFV har genomfört sina instruktionsenliga uppgifter, uppfyllt de mål som regeringen ställt upp och genomfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt. Myndighetens avkastningskrav har överträffats, främst genom det låga ränteläget. De återkommande kundundersökningarna (NKI) har under året visat på ett lägre resultat än vid den senaste undersökningen. SFV uppger att den främsta orsaken är personalförändringar inom SFV. Värdet ligger dock i nivå med branschen i övrigt.

FortV:s uppdrag är att bedriva effektiv fastighetsförvaltning och att tillhandahålla ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, mark och anläggningar åt hyresgästerna. FortV:s största kund är Försvarsmakten. Regeringen bedömer att FortV uppfyllt de mål som regeringen har ställt upp. Regeringen anser att FortV:s försäljningar har genomförts affärs-mässigt och att statens intressen tillvaratagits på ett bra sätt. FortV:s kundundersökning 2011 (NKI) visar att kundnöjdheten ytterligare har förbättrats jämfört med föregående mätning. Dock kvarstår arbete inom flertalet områden t.ex. information och transparens.

Regeringen bedömer att ESV genom sina insatser har bidragit till målet om en effektiv statlig lokalförsörjning.

8.4 Politikens inriktning

De av riksdagen 1991 beslutade riktlinjerna inom lokalförsörjnings- och fastighetsområdet som låg till grund för omorganisationen av statens fastighetsförvaltning 1993 ligger i huvudsak fast. Detta innebär bl.a. att fastighetsförvaltningen bör vara skild från brukandet av lokaler och mark, att statens fastighetsförvaltning bör bedrivas med ett så långt som möjligt marknads-mässigt avkastningskrav samt att de fastigheter

som av historiska eller andra skäl är olämpliga att föra över till bolag bör läggas i en samordnad förvaltning i myndighetsform.

Statens fastighetsförvaltning

I april 2011 överlämnade Utredningen om en översyn av statens fastighetsförvaltning (Fi 2009:04) betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) till regeringen. Utredaren tillkallades bl.a. för att göra en översyn av den statliga fastighetsförvaltningen i syfte att analysera grunderna för och organisationen av den nuvarande fastighetsförvaltningen samt lämna förslag till en mer effektiv struktur på fastighetsförvaltningen inom staten. Utredaren föreslog bl.a. att Fortifikationsverkets öppna bestånd och det statligt ägda fastighetsbolaget Specialfastigheter sammanförs i ett gemensamt bolag.

Inom kulturfastighetsområdet föreslår utredaren bl.a. principer för vilka fastigheter staten ska äga samt kriterier för vilka kulturfastigheter som bör bevaras samt att de kulturfastigheter som i dag förvaltas av andra myndigheter samlas under en förvaltare, SFV. Utredaren föreslår även förändrade principer för hyra samt att SFV inför en ny hyreskategori: Inrikes hyresfastigheter – Kulturfastigheter, med ett för denna kategori anpassat avkastningskrav.

Utredningens betänkande remissbehandlades under våren och sommaren 2011 och remissinstanserna var i huvudsak positiva till förslagen.

Regeringen har med anledning av utredarens förslag den 26 januari 2012 tillkallat två särskilda utredare för att förbereda för det fysiska genomförandet av förslagen samt belysa vissa ytterligare frågor. Genomförandet innebär bl.a. att Fortifikationsverket upphör som myndighet.

Den första utredaren (dir. 2012:6) har i uppdrag att förbereda och lämna förslag om en fördelning av statens bestånd av försvarsfastigheter. Utredaren ska lämna förslag om vilka myndigheter eller statligt ägda bolag som är mest lämpliga för förvaltning av försvarsfastigheter som i dag förvaltas av Fortifikationsverket (FortV). Utredaren ska utifrån Försvarsmaktens förslag föreslå vilka fastigheter, dvs. fast egendom, byggnader och anläggningar på ofri grund som staten inte längre behöver och som därför bör avyttras. Syftet med omstruktureringen är att få en mer effektiv struktur på den statliga

förvaltningen av försvarsfastigheter samtidigt som förutsättningarna för respektive hyresgäst att bedriva den av statsmakterna ålagda verksamheten inte ska försämrats eller försvåras. Uppdraget ska redovisas senast den 3 december 2012.

Den andre utredaren (dir. 2012:7) har till uppgift att klarlägga vilka fastigheter och byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla för staten i bl.a. FortV:s, Riksantikvarieämbetets, Sjöfartsverkets, Trafikverkets med flera myndigheters förvaltning och som bör ägas av staten. Utredaren ska vidare föreslå en samlad förvaltning av statliga myndigheters kulturhistoriskt värdefulla fastigheter hos en myndighet, SFV. I uppdraget ingår också att inventera vilka kulturhistoriskt värdefulla fastigheter som av kulturhistoriska eller andra skäl inte behöver ägas av staten, och som därmed kan avyttras. En opartisk värdering av dessa fastigheter ska genomföras i nära samarbete med utredningen om omstruktureringen av statens bestånd av försvarsfastigheter. Uppdraget ska redovisas senast den 3 december 2012.

Regeringen avser att under 2014 återkomma till riksdagen med förslag om den statliga fastighetsförvaltningen. Förslagen avses beröra principerna för den statliga fastighetsförvaltningen, förslag om styrningen av den statliga fastighetsförvaltningen samt redovisa frågor om förvaltningen av Fortifikationsverkets fastighetsbestånd.

Regeringen avser också att samtidigt behandla vissa frågor om förvaltningen av statens kulturfastigheter. Se vidare under avsnittet Kulturfastigheter.

Kulturfastigheter

I samband med att regeringen återkommer till riksdagen avseende den statliga fastighetsförvaltningen avser regeringen också att slutgiltigt återkomma med de frågor som berör det som riksdagen 2009 gav regeringen till känna, nämligen att vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Med anledning av tillkännagivandet beslutade regeringen att ge Utredningen om översyn av statens fastighetsförvaltning (Fi 2009:04) ett tilläggsdirektiv (dir. 2010:119). I direktivet gav regeringen utredningen i uppdrag att:

- belysa de underhållskostnader och antikvariska merkostnader som är förknippade med kulturbyggnader i allmänhet och jämföra dessa med andra typer av byggnader,
- se över den modell och tillämpning av hyressättning (kostnadshyra) som används för Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet, samt
- se över underhållsnivån för de ovan nämnda kulturbyggnaderna och bedöma hur en rimlig nivå kan upprätthållas.

Bakgrunden till uppdraget är att det finns ett flertal problem kring tillämpningen av nuvarande kostnadshyresmodell. Detta har lett till omfattande diskussioner om modellen och dess effekter.

Utredningen har i betänkandet (SOU 2011:31) föreslagit principer och utgångspunkter för nya hyresavtal mellan SFV och de fem institutionerna med kostnadshyror: Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Hyresavtalen föreslås bl.a. tecknas för lång tid (i normalfallet 10 år), ge förutsägbara hyreskostnader, präglas av en fördelning av risk och ansvar mellan hyresvärd och hyresgäst i linje med fastighetsmarknaden i övrigt och tillåta att underhållsinsatser kan genomföras på en rimlig nivå.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2012 SFV i uppdrag att förbereda för arbetet med att omförhandla hyresavtalen för huvudbyggnaderna vid de fem institutionerna Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Syftet är att förändra principerna för hyressättningen för berörda institutioner för att nå en mer ändamålsenlig hyressättning. Regeringen avser att under 2013 återkomma till riksdagen med utfallet av omförhandlingarna. När resultatet av omförhandlingarna är klara och genomförda bedömer regeringen, utifrån riksdagens tillkännagivande, att de problem som rör de berörda fem kulturinstitutionernas lokalkostnader och som riksdagen uppmärksammat regeringen på ska vara åtgärdade.

I de förslag som regeringen avser att återkomma till riksdagen med under 2014, kommer utgångspunkter för ägandet av kulturhistoriskt värdefulla statliga byggnader att redovisas samt hur regeringen avser att samla förvaltningen av

statliga kulturfastigheter hos en myndighet, SFV.

Hyressättningsprinciper

Regeringen har för närvarande inte för avsikt att förändra de grundläggande principerna för hyressättningen för statliga myndigheter. Avsikten är dock att principerna för hyressättningen för de fem berörda kulturfastigheter ska omförhandlas i enlighet med uppdraget till SFV.

Statens lokalförsörjning

I betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) pekar utredaren på att det finns brister vad gäller kostnadseffektiviteten i statens lokalförsörjning. Regeringen ser för närvarande över möjligheterna till en effektivisering av statens lokalförsörjning bl.a. med stöd av Ekonomistyrningsverket.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverks (SFV) uppgift är att förvalta det fastighetsbestånd som regeringen bestämmer. Det övergripande målet för myndigheten är att förvaltningen ska ske på ett sätt som innebär god resurshushållning och hög ekonomisk effektivitet, samtidigt som fastigheternas värden i vid mening ska bevaras och utvecklas. Förvaltningen av fastigheter ska tillgodose primärverksamhetens behov av lokaler och optimera brukarens nytta av de resurser som läggs ner på lokalanskaffningen.

SFV:s verksamhet finansieras med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar. SFV disponerar även anslaget 1:10 *Bidragfastigheter* för underhållskostnader och löpande driftunderskott i sina bidragfastigheter.

Större investeringar i pågående projekt

Under 2013 och åren framöver beräknas stora investeringar behöva ske i den sedan länge planerade renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna i Stockholm. Renoveringen och ombyggnaden av regeringsbyggnaderna omfattar i detta skede kvarteret Loen som har en beslutad investeringsram om 599 miljoner kronor. I den ramen inryms också en ombyggnation för Dansmuseets verksamhet som kommer att inrymmas i kvarteret.

Vasamuseet planeras att byggas om och till för att kunna öka besökskapaciteten. Projektet har en beslutad investeringsram om 120,5 miljoner kronor.

I Karlskrona uppförs en tillbyggnad till Marinmuseum som ska inrymma ubåtarna Neptun och Hajen. Samtidigt görs vissa anpassningar av den befintliga museibygnaden.

Statens fastighetsverk genomför en projektering för renovering och ombyggnad av Nationalmuseum.

I Stockholm behöver byggnaden Västertorns installationer moderniseras. Projektet är något försenat på grund av bl.a. förseningar i upphandlingsprocessen.

I Kungliga biblioteket och dess annex genomförs en ombyggnad för att förbättra klimatet samt effektivisera lokalanvändningen.

Planerade större investeringar som inte är beslutade av regeringen

I regeringskvarteren planeras fortsatta ombyggnader av främst kvarteret Björnen. Planeringen för kvarteren Rosenbad och Vinstocken är framskjutna. Slutligen planeras en ombyggnation av del av kvarteret Brunkhalsen. Lokalerna är tänkta att återställas till bostäder.

Efter genomförd projektering planeras själva ombyggnaden av Nationalmuseum.

Kungliga Operans huvudbyggnad behöver successivt renoveras och anpassas med ny teknik.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplanen för Statens fastighetsverk 2013–2015 (tabell 8.5).

Tabell 8.5 Investeringsplan för Statens Fastighetsverk 2013–2015

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Budget 2013	Beräkn. 2014	Beräkn. 2015
Inrikes	571	514	645	842	762
Utrikes	45	37	57	61	65
Mark	14	21	26	25	9
Summa investeringar	630	571	728	929	836
Summa finansiering via lån	630	571	728	929	836

Tabell 8.6 Statens Fastighetsverks pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2012–2015

Miljoner kronor

	Utfall t.o.m.- 2011	Prognos 2012	Budget 2013	Beräkn. 2014	Beräkn. 2015
Projekt som är beslutade av regeringen					
Regeringsbyggnader Kv. Loen,	441	135	21	–	–
Utbyggnad Vasa-museet	26	50	28	–	–
Marinmuseum, Karlskrona	5	27	45	3	–
Nationalmuseum, projektering	9	8	39	38	–
Kv. Västertorn	3	9	50	29	–
Kungliga biblioteket, annex/klimat	18	31	16	–	–
Projektet i tabellen listas i ordning efter total investeringskostnad Alla objekten ligger i Stockholm					

Större projekt som planeras men inte är beslutade av regeringen¹

	Utfall t.o.m.-2011	Prognos 2012	Budget 2013	Beräkn. 2014	Beräkn. 2015
Regeringsbyggnader	7	11	150	350	483
Utrikes fastigheter	0	2	10	24	–
Museer, teatrar och scener	1	8	95	270	251
Övriga fastigheter	1	9	53	79	10
Summa	9	30	308	723	744

¹Summering per fastighetskategori och år för planerade investeringar

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen enligt tabell 8.6. Omfattningen av dessa projekt beräknas 2013 och 2014 uppgå till ca 200 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2013 besluta att Statens fastighetsverk får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 12 300 000 000 kronor för investeringar i fastigheter m.m.

Skälen för regeringens förslag: SFV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2012 om 12 300 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov, fortsatt vara 12 300 000 000 kronor för 2013.

8.5.2 1:10 Bidragsfastigheter

Tabell 8.7 Anslagsutveckling 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos	
2011	340 568	–	–	– 568
2012	Anslag	344 500	344 500	344 500
2013	Förslag	334 500		
2014	Beräknat	184 500		
2015	Beräknat	184 500		
2016	Beräknat	184 500		

Anslaget används för underhållskostnader och löpande driftunderskott för de bidragsfastigheter som förvaltas av SFV. Med bidragsfastigheter avses de fastigheter som saknar förutsättningar att ge ett långsiktigt ekonomiskt överskott.

SFV förvaltar 92 bidragsfastigheter med ca 1 000 byggnader och anläggningar. I ungefär hälften av bidragsfastigheterna ingår parker och trädgårdar. Vidare ingår bl.a. kungliga slottsmiljöer, ytterligare ett antal slotts- och herrgårdsmiljöer, flera stora slottsparkar, ett antal

fästningsmiljöer, ruiner, kloster, bruksmiljöer och Vasaminnena. Två världsarv, Drottningholms slott och delar av Karlskrona örlogsstad, ingår också i bidragsfastigheterna.

Regeringens överväganden

Tabell 8.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:10 Bidragsfastigheter

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012	344 500	344 500	344 500	344 500
Beslut	- 10 000	- 160 000	- 160 000	- 160 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	334 500	184 500	184 500	184 500

För 2013 föreslår regeringen att anslaget för underhåll av bidragsfastigheter föreslås ökas med 150 miljoner kronor 2013 och att den planerliga minskningen skjuts ännu ett år fram i tiden. Anslagsjusteringen utöver tidigare aviserad nivå om 180 miljoner kronor finansieras huvudsakligen genom att SFV betalar in en del av sitt balanserade resultat 2012 till staten. I samband med beredningen av betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) avser regeringen att fastställa den långsiktiga nivån för anslaget.

Regeringen föreslår att 334 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 184 500 000 kronor.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2013 för anslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal om underhåll av bidragsfastigheter som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 30 000 000 kronor 2014.

Skälen för regeringens förslag: Den verksamhet som avser att vårda och underhålla de

statliga fastigheter som utgör en del av det svenska kulturarvet förutsätter att fleråriga ekonomiska åtaganden kan göras. De ekonomiska bindningar det gäller är större enskilda underhållsprojekt där kostnaden överstiger 10 miljoner kronor. Övriga mindre projekt innebär inte några mer omfattande ekonomiska bindningar och bör betraktas som löpande.

För att ett rationellt och planmässigt underhållsarbete ska kunna bedrivas bör regeringen bemyndigas att under 2014 för ramanslaget 1:10 *Bidragsfastigheter* ingå avtal för underhåll på bidragsfastigheter som medför behov av framtida anslag på högst 30 miljoner kronor 2014.

Tabell 8.9 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Prognos 2012	Förslag 2013	Beräknat 2014	Beräknat 2015–
Ingående åtaganden		30 000	30 000	
Nya åtaganden	30 000	30 000		
Infriade åtaganden	0	-30 000	-30 000	
Utestående åtaganden	30 000	30 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	30 000	30 000	0	0

8.5.3 Fortifikationsverket

Fortifikationsverkets (FortV:s) huvuduppgift är att förvalta en viss del av statens fasta egendom, främst fastigheter avsedda för försvarsändamål, s.k. försvarsfastigheter. Fastigheterna ska förvaltas så att en god hushållning och en hög ekonomisk effektivitet uppnås, att ändamålsenliga mark-, anläggnings- och lokalresurser kan tillhandahållas på för brukaren konkurrenskraftiga villkor samt så att fastigheternas värden bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå. FortV har också ansvar för att etablera, förvalta och avyttra byggnader, anläggningar m.m. för försvarets behov i samband med internationella fredsbevarande och humanitära insatser. Inom FortV:s uppdrag ryms också att bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att kompetens för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas.

FortV:s verksamhet finansieras främst med hyresintäkter samt med lån hos Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och anläggningstillgångar.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplanen för Fortifikationsverket 2013–2015 (tabell 8.10).

Tabell 8.10 Investeringsplan för Fortifikationsverket 2012–2015

Miljoner kronor

	Utfall 2011	Prognos 2012	Budget 2013	Beräkn. 2014	Beräkn. 2015
Nybyggnad	580	450	850	700	500
Ombyggnad	510	880	800	640	590
Markanskaffning	30	20	40	20	20
Summa investeringar	1 120	1 350	1 690	1 360	1 110
Betalplan	120	250	290	160	110
Lån	1 000	1 100	1400	1200	1000
Förskottshyra	–	–	–	–	–
Summa finansiering	1 120	1 350	1 690	1 360	1 110

Tabell 8.11 Fortifikationsverkets pågående och planerade investeringar över 20 miljoner kronor för 2013–2015

Miljoner kronor

Typ av projekt	Investeringar total utgift
Nybyggnad (N)	850
Ombyggnad (O)	800
Mark (M)	40
Summa	1 690

Ort	Typ	Projekt
Berga	O	Utbildningslokal
Boden	N	Mark till övningsfält
Boden el annan plats	N	Måleri- och blästerhall
Boden	O	Admbyggnad
Eksjö	N	Utbildningsanordning teknik tjänst
Enkööing	M	Köp av fastighet
Göteborg	N	Utbyggnad av kaj
Göteborg		Vågbrytare
Göteborg	O	Skjuthall
Göteborg	O	Kontor
Halmstad	N	Adm- och personalbyggnad
Karlberg	N	Elevförläggning
Karlsborg	O	Utbildningslokaler
Karlsborg	O	Uppställningsplatta för flygplan
Karlskrona	O	Öppning/breddning av bro
Karlskrona	O	Bro Trossö
Karlskrona	O	Administrativa lokaler
Karlskrona	O	Förråd kontor
Kiruna	N	Kontor, förråd, övningshall
Kungsängen	O	Skärmtak
Kungsängen	O	Utbildningshall teknikhus m.m.
Kungsängen	N	Granhammars herrgård
Kungsängen	O	Strid i bebyggelse
Kungsängen	NO	Kontor för regional och lokal stab
Luleå	O	Tvättthall, skärmtak m.m.
Luleå	O	Hangar och platta för HKP 14
Malmen	O	Hangar för HKP
Malmen	O	Flygunderhållstødsbyggnad
Revinge	N	Kontor för regional stab
Revinge	O	Utbildningscentrum stridsfordon
Ronneby	O	JAS-platta samt drivmedelsanlägg
Ronneby	N	Flygstationsbyggnad
Skövde	N	Uppställningsplats fordon
Skövde	N	Skärmtak för fordon mm.
Stockholm	O	Tränings- och gymnastikhall
Såtenäs	O	Uppställningsplatta 7
Tullinge	O	Skygdd av IT- anläggning
Uppsala	N	Transportplatta
Uppsala	N	Taxibana
Vidsele	N	Flygledartorn
Östersund, Lugnvik	O	Kontor, förråd, övningshall

Planerade investeringar som understiger 20 miljoner kronor ingår inte i redovisningen av investeringsplanen, tabell 8.11. Omfattningen av dessa beräknas under åren 2013 och 2014 uppgå till mellan 500 och 800 miljoner kronor per år.

Låneram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2013 besluta att Fortifikationsverket får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 11 100 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler.

Skälen för regeringens förslag: FortV disponerar en låneram i Riksgäldskontoret för 2012 om 10 340 000 000 kronor för investeringar i mark, anläggningar och lokaler. Den redovisade planen för investeringar bygger på de investeringsbehov som har angetts av brukarna. Låneramen bör, med hänsyn till tidigare upplåning och brukarnas behov vara 11 100 000 000 kronor för 2013.

Tabell 8.12 Uppgifter om den utnyttjade låneramen för Fortifikationsverket

Miljoner kronor

	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011	Prognos 2012	Budget 2013
Utnyttjad låneram	8 104	8 430	8 981	10 340	11 240
Utnyttjad andel av låneram (%)	89,2	89,6	92,0	100	100

8.5.4 Äganderätten till fastigheten Stockholm Skravelberget 11

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att staten avstår anspråk på äganderätt till fastigheten Stockholm Skravelberget 11.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (LSH) har skrivit till regeringen och uttryckt att det finns oklarheter gällande äganderätten till fastigheten Stockholm Skravelberget 11 (Hallwylska palatset). LSH anser att fastigheten är en del av makarna Hallwyls donation som i dag förvaltas av Stiftelsen Hallwylska museet. Ärendet har utretts och beretts inom Regeringskansliet. Regeringen finner inte några skäl till någon annan uppfattning. Fastigheten ska således anses vara en del av de hallwylska donationsmedlen. Staten bör avstå sina anspråk och bidra till att lagfarten kan överföras till Stiftelsen Hallwylska museet.

9 Finansinspektionen och finansmarknadsforskning

9.1 Omfattning

Avsnittet avser den verksamhet som bedrivs inom Finansinspektionen och som omfattar tillsyn, reglering och tillståndsgivning. Vidare ingår i avsnittet avgifter till tillsynsmyndigheter inom EU och medel till finansmarknadsforskning.

9.2 Mål

De övergripande målen för Finansinspektionen är för närvarande att bidra till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system och till konsumentskyddet inom det finansiella systemet. De åtgärder som myndigheten vidtar i detta syfte ska vägas mot eventuella negativa effekter på det finansiella systemets effektivitet. Finansinspektionen har också som mål att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom att informera om och initiera privat-ekonomisk utbildning.

Regeringen föreslår i denna proposition att målen för utgiftsområde 2 ska renodlas och kompletteras. Regeringen överväger även att i kommande regleringsbrev till Finansinspektionen utveckla målen.

Målet med satsningen på finansmarknadsforskning är att stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet.

9.3 Finansinspektionen

9.3.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Den grundläggande utgångspunkten för regeringens bedömning av verksamheten inom Finansinspektionen utgår från de övergripande målen för myndigheten. Till dessa kopplas ett antal mått som beskriver verksamhetens faktiska innehåll och som redovisas bl.a. i myndighetens årsredovisning. Därutöver redovisar Finansinspektionen löpande utvecklingen av finansmarknaden avseende finansiell stabilitet, risker och konsumentskydd. Kärnverksamheten inom Finansinspektionen utgörs av tillsyn, regelgivning samt tillståndsprövning och utvärderas i förhållande till givna mål, redovisade aktiviteter och prestationer.

9.3.2 Resultatredovisning

Allmänt

Resursanvändning

Finansinspektionen ansvarar för tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning som rör finansiella marknader och finansiella företag. Verksamheten ska bedrivas utifrån ett stabilitets- och konsumentperspektiv. En stor del av verksamheten är kopplad till arbetet inom EU och annan internationell verksamhet. Finansinspektionen har också i uppgift att ansvara för samordningsorganet för tillsyn enligt förord-

ningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, samt viss finansmarknadsstatistik.

Finansinspektionens kostnader uppgick under 2011 till 363,7 miljoner kronor (317,4 miljoner kronor 2010). Kostnadsutvecklingen är en konsekvens av regeringens arbete med att stärka tillsynen och regleringen av den finansiella sektorn.

Finansinspektionens finansiering sker till stor del genom statens budget. Myndigheten tar ut avgifter av de företag som står under tillsyn. Avgifterna ska motsvara Finansinspektionens kostnader för den anslagsfinansierade delen, med undantag för samordningen mot penningtvätt m.m. Inkomsterna förs till statens budget.

Finansinspektionen finansieras även genom avgifter för prövning av tillstånds- och anmälningsärenden. Under 2011 uppvisade den delen av verksamheten ett underskott och sedan tidigare finns dessutom ett ackumulerat underskott. Regeringen har därför under vart och ett av de tre senaste åren beslutat om justeringar av avgifterna för att målet om full kostnadstäckning ska kunna uppnås. Dessa avgifter disponeras av myndigheten och finansierade 15 procent av de totala kostnaderna under 2011.

Finansinspektionen har för tredje året i rad särskilt redovisat hur myndigheten arbetar med kvalitets- och effektiviseringsinsatser av myndighetens verksamhet. Finansinspektionen framhåller att de förändrade förutsättningarna som myndigheten har att förhålla sig till, bl.a. nya europeiska regelverk, ökat internationellt tillsynsarbete och en ökad uppmärksamhet på konsumentfrågorna, har påverkat arbetsbelastningen. Detta till trots har organisatoriska och verksamhetsmässiga förändringar genomförts för att resursförstärkningarna ska kunna användas på ett effektivt sätt.

Kostnaderna för de olika verksamheterna fördelas enligt tabell (9.1). I fördelningen ingår även de myndighetsgemensamma kostnaderna.

Tabell 9.1¹⁹ Procentuell fördelning av Finansinspektionens kostnader på olika verksamheter 2007–2011

Procent					
Verksamhet	2007	2008	2009	2010	2011
Tillsyn	59	63	61	56	54
Regelgivning	16	15	16	21	23
Tillstånd och anmälningar	17	14	14	15	15
Statistik	4	4	4	3	4
Folkbildning	0	1	2	2	2
Penningtvätts-samordning ¹	0	0	1	1	1
Beredskap	3	2	1	1	1
Övrigt	1	1	1	1	1

¹ Verksamheten infördes 2009

Internationellt arbete

Den andel av Finansinspektionens kostnader som avser det internationella arbetet har ökat stadigt de senaste åren. I tabell 9.2 redovisas insatserna inom den operativa tillsynen och regelgivningen som genomförs i utlandet eller som initierats på internationell nivå.

Tabell 9.2 Andel internationellt arbete av totala kostnader 2008–2011

miljoner kronor				
	2008	2009	2010	2011
Andel internationellt arbete	9	12	18	19

Den kraftiga ökningen förklaras av att Finansinspektionen under 2011 har deltagit i olika arbetsgrupper inom de nya EU-tillsynsmyndigheterna: Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma). Dessa europeiska myndigheter ingår tillsammans med Europeiska systemrisknämnden (ESRB) i ett europeiskt system för finansiell tillsyn.

Insatser inom kärnverksamheten

När det gäller Finansinspektionens kärnverksamhet tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning fördelas den nedlagda arbetstiden enligt tabell 9.3. Av redovisningen framgår att insatserna ökade inom samtliga områden, vilket är ett resultat av de ökade resurser som tillförts.

¹⁹ Uppgifterna i tabellerna och diagrammen i detta avsnitt är hämtade från Finansinspektionens årsredovisningar.

Tabell 9.3 Verksamheterna tillsyn, regelgivning och tillstånd 2009–2011

antal timmar			
	2009	2010	2011
Tillsyn	146 043	144 598	165 534
Regelgivning	42 432	57 372	67 166
Tillstånd	36 845	42 269	50 733
Totalt	225 320	244 239	283 433

Tillsyn

Finansinspektionens prioritering av insatserna inom den riskbaserade tillsynen baseras på ett riskanalysarbete. Inom ramen för denna process görs riskbedömningar två gånger om året. Med beaktande även av det makroekonomiska läget och utvecklingen på de finansiella marknaderna görs sedan en samlad riskanalys och bedömning.

Detta analysarbete – vars slutsatser redovisas i Finansinspektionens rapport om risker i det finansiella systemet, senast publicerad i november 2011 – utgör grunden för de övergripande prioriteringarna inom den riskbaserade tillsynen. Till detta kommer företagsspecifika risker som t.ex. kan uppmärksammas genom klagomål eller den finansiella rapporteringen. I riskrapporten från november 2011 uppmärksammas bl.a. livförsäkringsföretagens fortsatta svårigheter att generera den avkastning som de garanterat sina försäkringstagare och de omfattande solvensproblem som finns i den sektorn. Med hänsyn till det försämrade marknadsläget lyfts också betydelsen av riskerna i kreditmarknadsbolagen fram.

Finansinspektionen ska även ta fram en årlig tillsynsrapport som anger principiella ställningstaganden, viktigare företeelser, erfarenheter och viktigare beslut fattade av Finansinspektionen. Årets tillsynsrapport som publicerades i maj 2012 lyfte bl.a. fram det fortsatta arbetet med att ta fram högre krav på kapital och likviditet för svenska banker, livbolagens anpassning till det nya ränte- och marknadsläget samt insatserna mot oseriös finansiell rådgivning.

En annan viktig informationskälla i prioriteringsarbetet är Finansinspektionens stresstester av företagets finansiella uthållighet. Stresstesterna utgör även en viktig funktion i Finansinspektionens löpande dialog med företagen. Där möjliga problem kan förutses, kontaktas berörda företag för en diskussion om

situationen och åtgärder. Resultaten av stresstesterna presenteras även för allmänheten. Efter prioriterings- och planeringsarbetet inleds de faktiska tillsynsaktiviteterna.

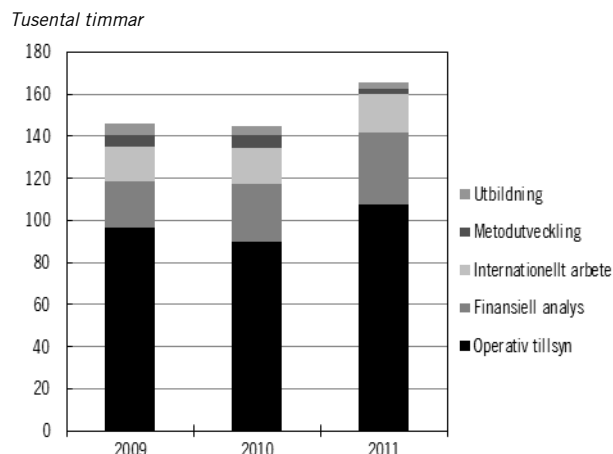
I den operativa tillsynen används flera metoder och aktiviteter: platsundersökningar, utredningar, enkäter, intervjuer, dialoger och möten samt seminarier som kan resultera i rapporter eller skrivelser. Uppföljning av viktiga nyckeltal sker dessutom fortlöpande.

Tillsynen kan i vissa fall resultera i sanktioner som är en av flera åtgärder som Finansinspektionen kan ta till mot företag som inte har följt regelverken. I valet mellan sanktion eller annan åtgärd överväger Finansinspektionen konsekvenserna av den ena eller andra åtgärden. Tillsynen syftar också till att vara förebyggande för att initiativ ska kunna tas innan problemen blir alltför stora. Antalet sanktioner är därför enligt Finansinspektionen inte ett mått på marknadsmisslyckanden eller på hur effektiv tillsynen är. Finansinspektionen har därför inte heller något bestämt mål för antalet sanktioner. Av tabell 9.4 framgår att antalet sanktioner ökat i förhållande till 2010, men inte i förhållande till åren 2007–2009.

Tabell 9.4 Antalet beslutade sanktioner 2007–2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Sanktioner	285	204	239	93	204

Finansinspektionen varnar också på sin webbplats för företag som bedriver en oseriös verksamhet. Under 2011 varnade Finansinspektionen för 853 oseriösa företag. Detta är en markant ökning jämfört med de senaste åren, (2010 och 2009 varnade Finansinspektionen för 646 respektive 445 företag). Främst har en ökning skett av antalet falska börser och oseriösa företag som driver handel med derivatinstrument. De varningar som publiceras är en del av ett internationellt samarbete mellan tillsynsmyndigheter världen över. Finansinspektionen fattade beslut om sådana varningar i 95 fall under 2011. Övriga varningar har mottagits från utländska myndigheter.

Diagram 9.1 Fördelning av olika aktiviteter inom tillsynen 2011–2009

Av diagram 9.1 framgår att fler timmar har totalt satsats på den operativa tillsynen i förhållande till 2010 och 2009.

Makrotillsyn

Bristande överblick över riskerna i det finansiella systemet som helhet och otillräckliga verktyg för att motverka dessa risker var förhållanden som bidrog till uppkomsten av den globala finanskrisen. Ett omfattande internationellt arbete pågår nu för att åtgärda dessa brister. Bland annat håller ett helt nytt verksamhetsområde, s.k. makrotillsyn, på att växa fram. Fokus för detta är att upptäcka, analysera och motverka risker för det finansiella systemet som helhet, till skillnad från den traditionella finansiella tillsynen som fokuserar på tillståndet i enskilda institut.

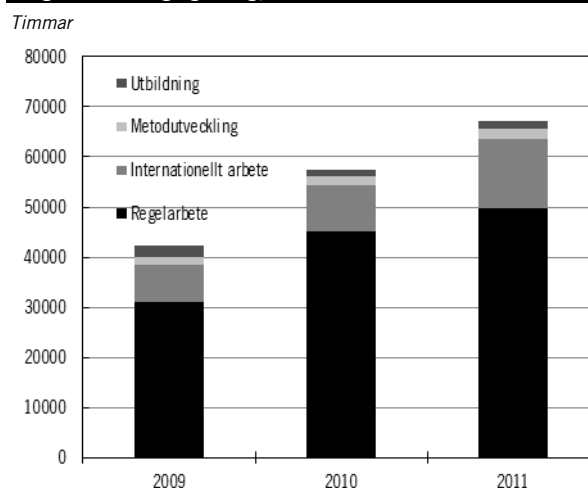
Finansinspektionen och Riksbanken har båda uppgifter för att främja finansiell stabilitet, men olika medel för att utföra uppgifterna och anlägger därutöver olika perspektiv i analys och bedömningar. Det finns därför ett ömsesidigt behov av samråd och informationsutbyte kring bedömningar av risker, lämpliga åtgärder och ställningstaganden hos respektive myndighet. Finansinspektionen inrättade därför tillsammans med Riksbanken i början av 2012 ett samverkansråd för makrotillsyn med syftet är att mer samlat kunna förebygga risker i det finansiella systemet.

Regelgivning

Regelgivningen inom Finansinspektionen sker genom föreskrifter och allmänna råd. Under 2011 var regelgivningen till stor del en

konsekvens av utvecklingen inom EU. Inom regelgivningsområdet har de direktiv, förordningar och andra rättsakter som antagits inom EU samt de åtgärder som beslutats inom olika internationella organ krävt fortsatta insatser för att anpassa de svenska reglerna. Finansinspektionen har också deltagit aktivt i flera globala standardsättande organ.

Reglerna ska bidra till stabiliteten, genomlysningen av de enskilda företagen och till ett förbättrat konsumentskydd. Regelgivningen har fortsatt att kräva mer resurser än tidigare år vilket också framgår av diagram 9.2. Sedan 2009 har omfattningen, räknat i nedlagd tid, ökat med 58 procent.

Diagram 9.2 Regelgivning, aktiviteter 2009–2011

Finansinspektionens arbete med att skapa, upphäva eller ändra regler sker genom en analys där behoven identifieras. Dessutom görs en analys av vilka positiva och negativa konsekvenser en föreslagen regel kan tänkas få för samhället, företagen och konsumenterna. Finansinspektionen har en process där förslag remitteras till och diskuteras med branschorganisationer och andra intressenter.

Under 2011 var merparten (36 av 56) av Finansinspektionen beslutade nya föreskrifter och allmänna råd föranledda av den nya försäkringsrörelselagen som trädde i kraft det året. Arbetet kring Solvens 2 samt CRD 3 och 4 (Capital Requirements Directive) krävde också betydande resurser under 2011.

Under 2011 inleddes bl.a. två projekt som kan medföra regeländringar av särskild betydelse för konsumentskyddet. Det rör sig dels om en översyn över tillståndsförfarandet avseende försäkringsförmedlare, dels en översyn över s.k.

strukturerade produkter, som blir alltmer komplicerade. I det senare fallet granskas processen från det att produkterna tas fram till det att de säljs till en konsument.

Tillståndsgivning

Handläggningen av verksamheten med tillstånd och registrering ska hålla hög kvalitet samt vara snabb och kostnadseffektiv. Under 2011 inkom 7 079 ärenden avseende ansökningar om tillstånd samt registreringar till Finansinspektionen, vilket är en ökning i förhållande till året innan med omkring 17 procent.

Tabell 9.5 Aktiviteter inom tillståndsgivning 2008–2011

	2008	2009	2010	2011
Totalt antal timmar	36 989	36 845	42 269	50 733
Antal beslutade ärenden	6 171	5 588	6 021	7 079
Handläggningstid, dagar	29	25	30	30
Handläggning inom utsatt tid, andel (%)	86	87	84	83

Den totala genomsnittliga handläggningstiden 2011 var i nivå med antalet handläggningsdagar för 2010. Myndigheten lägger numera allt större vikt vid att säkerställa att företag som begär nytt

eller utökat tillstånd har en verksamhet som kan följa regelverken, är väl kapitaliserade, har en kompetent styrelse och ledning samt har lämpliga ägare.

Statistik

Statistiska centralbyrån sköter produktionen av finansmarknadsstatistiken på uppdrag av Finansinspektionen. Kostnaderna har under 2011 ökat till 13,1 miljoner kronor (9,9 miljoner kronor under 2010) till följd av ökade krav inom området.

Folkbildningsinsatser

Finansinspektionen har i uppdrag att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom information och genom att initiera privatekonomisk utbildning. Under 2011 har Finansinspektionen använt 5,7 miljoner kronor för det ändamålet vilket är något mer än 2010 (5,1 miljoner kronor). Inom området har en rad olika insatser genomförts:

Genomförda folkbildningsinsatser

Gilla Din Ekonomi

Nätverket, som bildades 2010, har under 2011 vuxit till en av de bärande delarna i Finansinspektionens utbildningsstrategi. Syftet med nätverket är att föra samman privata och offentliga aktörer i gemensamma utbildningsinsatser och projekt, med syftet att stärka allmänhetens kunskaper och privatekonomiska självförtroende. Genom att bl.a. banker och andra finansiella företag bidrar med resurser i nätverket, kan verksamheten nå ut till betydligt fler konsumenter jämfört med vad Finansinspektionens anslag räcker till.

Under 2011 inleddes insatser för att utbilda fackliga ombudsmän inom TCO i frågor om privatekonomi med syftet att ombudsmännen därefter ska vidareutbilda medlemmarna inom TCO. Finansinspektionen och Pensionsmyndigheten genomförde tillsammans liknande insatser för att utbilda Folkuniversitetets lärare. Tilläggas kan att en folkbildning i privatekonomi planeras som ett TV-program i Kunskapskanalen i SVT.

Skolkampanjen "Koll på cashen"

Från och med höstterminen 2011 är privatekonomisk undervisning obligatorisk det första året på gymnasiet samt för delar av undervisningen på högskolan. I linje med detta driver Finansinspektionen tillsammans med Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten ett projekt, som med hjälp av filmer, studiematerial och ett tävlingskoncept ska stötta lärarna att lära ut privatekonomi i skolan.

Sfi-undervisning

Finansinspektionen har under 2011 ökat distributionen av det utbildningsmaterial som myndigheten tog fram under 2010. Materialet är anpassat för invandrarundervisning och behandlar privatekonomiska frågor. Under 2011 trycktes 9 000 exemplar, vilket är en ökning med 50 procent jämfört med 2010.

Unga arbetslösa

Finansinspektionen deltar även i projektet ”Ekonomismart” i samverkan med Folkuniversitetet, Konsumentverket och Allmänna arvsfonden. Målgruppen, unga arbetslösa, inbjuds till en tvådagarskurs i vardagsekonomi och konsumenträtt. Projektet har under 2011 växt i omfattning och nått fler unga arbetslösa än under 2010, drygt 50 kommuner har deltagit (2010 var det 35 kommuner) och omkring 900 deltagare har utbildats (2010 var det 700 deltagare).

Konsumenternas kunskaper i matematik och finansiella förmåga

För att närmare belysa hur konsumenterna hanterar privatekonomiska frågor, och för att spåra eventuella hinder och problem hos konsumenterna, har Finansinspektionen vid några tillfällen initierat enkätundersökningar.

Under 2011 inriktades arbetet särskilt mot att identifiera kunskapsluckor hos hushållen på det privatekonomiska området, genom att låta budget- och skuldrådgivare redovisa sina erfarenheter av läget. Undersökningen visade stora kunskapsluckor hos konsumenterna vad gäller bl.a. ränte- och kreditberäkningar, sin egen återbetalningsförmåga, buffertsparande och pensionssystemet.

Finansinspektionen har också i samarbete med en forskare låtit undersöka räknefärdighet och finansiell förmåga hos ett representativt urval av svenska konsumenter mellan 18 och 80 år. Resultatet visar på stora skillnader i räknefärdighet mellan olika åldersgrupper, inkomstklasser och utbildningsnivåer. Den yngsta åldersgruppen i undersökningen (18-29 år) presterar oväntat dåligt på räknefrågorna. Finansinspektionen anser att skolan i ökad utsträckning bör stödja nya årskullar och att det krävs folkbildande insatser för att stärka grundkunskaperna i såväl matematik som privatekonomi hos många unga vuxna.

Tillsyn och samordning av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Finansinspektionen har i uppgift att samordna tillsyn mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Under 2011 har Finansinspektionen löpande följt upp regelefterlevnaden inom penningtvättsområdet och även samverkat med andra myndigheter för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Tillsammans med övriga myndigheter som ingår i samordningsorganet mot penningtvätt har Finansinspektionen, i enlighet med ett uppdrag i regleringsbrevet, gjort särskilda insatser för en adekvat och effektiv rapportering till Finanspolisen av misstänkta transaktioner.

Finansinspektionen har också genomfört en stor enkätundersökning med inriktning på efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Undersökningen, som omfattade knappt 400 företag, har bidragit med underlag till riskbedömningar och ytterligare tillsynsinsatser.

Verksamhet inom samhällsskydd och beredskap

I enlighet med 9 § förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap ska Finansinspektionen årligen analysera om det finns sådan sårbarhet eller sådana hot och risker inom myndighetens ansvarsområde som synnerligen allvarligt kan försämra förmågan till verksamhet

inom området. En sådan redovisning överlämnades i november 2011 till Finansdepartementet (dnr Fi 2011/4699) och innefattar myndighetens planerade åtgärder samt bedömning av behov av ytterligare åtgärder. Finansinspektionens övergripande bedömning var att den finansiella sektorn har en god krishanteringsförmåga och en god förmåga att motstå allvarliga störningar i samhällsviktig verksamhet. Under 2011 användes 2,4 miljoner kronor av de medel myndigheten tilldelats från anslaget 2:4 *Krisberedskap* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

9.3.3 Analys och slutsatser

Finansinspektionen har vid sin tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning agerat i enlighet med de mål som är uppställda för verksamheten, dvs. insatsernas betydelse för systemstabiliteten och konsumentskyddet.

Resursinsatserna ökade inom samtliga områden som utgör myndighetens kärnverksamhet (tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning). Mot bakgrund av regeringens prioriteringar är det angeläget att tillsynens andel ökar när arbetet med regelgivningen avtar i omfattning framöver.

Under 2011 har Finansinspektionen aktivt bidragit inom det internationella arbetet, framför allt genom att ta fram nya effektivare kapitalkrav för banker. Bildandet av tillsynsmyndigheterna

inom EU har också ställt mycket stora krav på Finansinspektionen.

Initiativet att tillsammans med Riksbanken inrätta ett råd för samverkan avseende makrotillsyn underlättar framtida ställningstaganden inom området och bör därför prioriteras.

Finansinspektionens arbete med att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden genom information och privatekonomisk utbildning har utvecklats väl och nått fram till fler grupper än tidigare.

Kraven på företag för att få tillstånd att driva olika slags verksamhet på finansmarknaden har fortsatt varit höga. Finansinspektionen lägger således nu mer tid på att säkerställa att tillståndssökande företag har en verksamhet som kan följa regelverken, är väl kapitaliserade när det krävs, har en kompetent styrelse och ledning samt har lämpliga ägare. Detta faktum förklarar varför handläggningstiderna för tillståndsprövningen ligger på samma nivå som året innan. Kostnads-täckningsgraden i tillståndsgivningen var låg 2009 och 2010 men förbättrades under 2011. Förbättringen förklaras främst av att regeringen anpassat avgifterna till de faktiska kostnaderna. Höjningarna möjliggör också för Finansinspektionen att uppnå målet om full kostnads-täckning över tid.

Finansinspektionen har även under 2011 fortsatt att utveckla myndighetens organisation och styrprocesser i syfte att förbättra kvaliteten och effektiviteten i verksamheten. Redovisningen av insatserna indikerar att förutsättningarna har ökat för bättre kvalitet, produktivitet och effektivitet. Regeringen bedömer att insatserna är angelägna och bör ges fortsatt prioritet inom myndigheten.

Den fortsatt stora osäkerheten om utvecklingen på finansmarknaderna har medfört ändrade planeringsförutsättningar för Finansinspektionen. Samtidigt har kraven på insatser ökat på flertalet områden. Finansinspektionen har genom tillsyn, regelgivning och tillståndsprövning verkat för och bidragit till ett stabilt och väl fungerande finansiellt system samt till att förbättra konsumentskyddet inom det finansiella systemet. Med detta i beaktande bedömer regeringen att Finansinspektionen i huvudsak nått upp till ställda mål.

9.3.4 Politikens inriktning

Stabilitet

Finansiell stabilitet är central för en väl fungerande finansiell sektor. Stabilitet utgör en hörnsten för samhällsekonomin, välfärden, tillväxten och sysselsättningen. Arbetet med att säkerställa ett stabilt finansiellt system är därför centralt i regeringens politik. Den finansiella stabiliteten bidrar också till konsumentskyddet.

Tillsyn, reglering och tillståndsprövning

Finansiell tillsyn, reglering och tillståndsprövning utgör medel i arbetet med att bidra till måluppfyllelsen och utgör därmed kärnverksamheten inom myndigheten.

Regeringens ambitioner är höga när det gäller omfattningen av och kvaliteten i den finansiella tillsynen. Finansinspektionen har tilldelats ökade resurser för att kunna utveckla omfattningen av tillsynen, såväl ur ett stabilitets- som ett konsumentperspektiv. Finansinspektionens strategi för tillsynsarbetet ska vara tydlig och mer heltäckande. Därför pågår ett arbete inom Finansinspektionen som syftar till att utveckla tillsynen till att regelbundet omfatta alla företag under tillsyn. Strategin för utvecklingen av tillsynen ska därför kännetecknas av en återkommande tillsyn över företagen, där intervallerna mellan insatserna är fastställda på förhand. Prioritering av tillsynen ska även fortsättningsvis göras utifrån ett riskbaserat förhållningssätt. Beredskap måste även finnas för tillsynsinsatser när oförutsedda problem uppstår. En sådan utveckling av strategin svarar också upp mot de rekommendationer som Internationella valutafonden (IMF) ställde 2011 i samband med sin granskning av den svenska finansiella tillsynen. Finansinspektionen satsning på detta utvecklingsarbete bör fortsatt ges hög prioritet. Finansinspektionens uppdrag att bedriva en effektiv och ändamålsenlig tillsyn utifrån ett stabilitets- och konsumentperspektiv står därmed fast.

Regleringen av finansmarknaden utvecklas snabbt och Finansinspektionen har i uppgift att återkommande genomföra nya och ändrade regler i syfte att stärka det finansiella systemet. Ändringarna ska genomföras effektivt och syfta till att Sverige lever upp till bindande krav.

Finansinspektionens tillståndsprovning ska bidra till målen. Ambitionshöjningarna inom tillståndsprovningen antas över tiden medföra effektivitetsvinster, eftersom kvalitetshöjningar i tillståndsgivningen på sikt bör kunna minska belastningen inom tillsynsverksamheten – exempelvis beträffande försäkringsförmedlare.

Konsumentskydd

Konsumenten på finansmarknaden befinner sig i ett kunskaps- och informationsunderläge i förhållande till de finansiella företagen. Finansinspektionens arbete med tillsyn, regelgivning och tillstånd är därför av stor betydelse för att säkerställa att konsumentens intressen värnas. (se även utg.omr. 18 avsnitt 5 Konsumentverket.)

Genom tillsyn kan Finansinspektionen få kännedom om huruvida konsumenter har drabbats av bristande regelefterlevnad från ett visst finansiellt företag. Sådana iakttagelser kan också bidra till det stabilitets- och riskorienterade tillsynsarbete som myndigheten bedriver. Det är därför viktigt att Finansinspektionen fortsätter att vara lyhörd för de signaler som enskilda konsumenter förmedlar till myndigheten om förhållandena inom den finansiella sektorn. Det är också angeläget att Finansinspektionen i konsumentskyddssammanhang har ett helhetsperspektiv i sin tillsyn. Det gäller i synnerhet komplexa finansiella produkter där det är viktigt att förstå produktens egenskaper och lämplighet.

I syfte att bl.a. övervaka kreditinstitutens anpassning till de ökade kapitaltäckningskraven gav regeringen Finansinspektionen i uppdrag att granska vilka effekter kreditinstitutens anpassning till det nya regelverket får för kreditgivningen till företagen och hushållen. Denna granskning från Finansinspektionens sida har ökat genomlysningen av bl.a. bolånemarknaden. Även Finansinspektionens granskning av effekterna av det s.k. bolånetaket har ökat genomlysningen.

Det har vidare tydliggjorts att bolånekunder ofta är i ett underläge när de förhandlar med banker, dels till följd av olika system med listräntor och rabatter, dels eftersom de saknar insyn i modellerna för individuell bedömning av lånekundernas ekonomiska situation. I syfte att ge konsumenten en tydligare bild om vilka faktorer som är av betydelse i samband med

tecknande av bostadslån avser regeringen ge Finansinspektionen i uppdrag att även utreda möjliga åtgärder för hur bankerna ska kunna öka kundernas insyn i hur utlåningsräntorna bestäms och överväga om bankerna bör åläggas att publicera finansieringskostnaden för en viss typ av bolån. Därmed får konsumenterna en tydligare bild av vilket förhandlingsutrymme som finns vid tecknande av bolån.

Regeringens arbete med att motverka negativa effekter av de så kallade snabblånen fortsätter. Insatserna behöver förstärkas och därför pågår för närvarande en översyn med syfte att ytterligare motverka de negativa effekterna av snabblånen. Åtgärder som bl.a. övervägs är att införa tillståndsplikt för snabblåneföretagen och dessa skulle därmed även stå under tillsyn av Finansinspektionen.

Finansiell folkbildning

I dag erbjuds konsumenterna ett brett utbud av finansiella tjänster samtidigt som krav ställs på genomtänkta beslut. För att fullt ut kunna utnyttja valmöjligheterna krävs att konsumenterna har tillräckliga kunskaper. Finansinspektionens arbete med att genom information och privatekonomisk folkbildning stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden bör därför förstärkas ytterligare. Regeringen anser därför att satsningen bör utökas, genom omfördelning inom befintliga ramar, med 2 miljoner kronor till totalt 7 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

Internationella insatser

Det pågående arbetet med regleringen inom finansmarknaden syftar till stor del att skärpa kraven för de finansiella företagen och göra sektorn mer robust för att minska risken för kriser. Därutöver ska harmoniseringen länderna emellan öka. Finansinspektionen deltar aktivt i detta arbete och ska genom väl utarbetade ställningstaganden arbeta för att öka möjligheterna till svenskt inflytande.

Tillsynsmyndigheterna inom EU har en viktig roll för utvecklingen inom området. Dessa myndigheter beslutar om regler som svenska företag ska följa och som påverkar svenska regler. Aktiva insatser från svensk sida ökar därför möjligheten till inflytande. I detta

sammanhang har Finansinspektionen en viktig funktion att fylla.

Finansinspektionen ska också aktivt delta i standardsättande arbete på global nivå. Arbete bedrivs inom Baselkommittén där kraven på arbetsinsatserna har ökat. Finansinspektionen ska också delta aktivt i International Association of Insurance Supervisors (IAIS), som är det globala organet inom försäkring, och inom International Organization of Securities Commissions (IOSCO), som är det globala standardsättande organet på värdepappersmarknadsområdet.

På penningtväts- och terrorismfinansieringsområdet ska Finansinspektionen fortsätta med att bekämpa penningtvätt och terrorismfinansiering genom att delta i arbetet inom Financial Action Task Force (FATF).

Finansmarknadsstatistiken ska kännetecknas av hög kvalitet och tillförlitlighet och svara upp mot de krav som ställs internationellt.

Resurser och effektivitet

För att stärka förutsättningarna för ett väl fungerande finansiellt system aviserade regeringen i samband med budgetpropositionen för 2012 att ökade resurser bör tillföras till Finansinspektionen under 2012–2014. Bakgrunden var att kraven ökat på Finansinspektionen avseende tillsyn, regelgivning, internationellt utvecklingsarbete och statistik. Regeringens bedömning kvarstår och utvecklingen förutsätter således fortsatt ökade resurser.

År 2013 föreslås därför att anslaget ökas med 34 miljoner kronor, vilket är i enlighet med tidigare bedömning. Genom insatsen förbättras Finansinspektionens förutsättningar att ytterligare svara upp mot de höga ambitioner regeringen har på finansmarknadsområdet samt uppfylla de krav som ställs från internationella organ.

Regeringen avser även fortsättningsvis att följa upp myndighetens insatser för att säkerställa verksamhetens effektivitet. Finansinspektionen har därför i uppdrag att löpande redovisa hur arbetet med att effektivisera verksamheten bedrivs.

9.4 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Den 1 januari 2011 inledde de tre nya europeiska tillsynsmyndigheterna, Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma), sina verksamheter.

Syftet med myndigheterna är att främja en väsentlig förbättring av möjligheterna att följa och analysera utvecklingen och att vidta relevanta åtgärder för att främja den finansiella stabiliteten inom EU. De europeiska tillsynsmyndigheterna har till uppgift att bl.a. ta fram förslag till tekniska standarder, som sedan ska antas av EU-kommissionen i form av förordningar eller beslut.

9.4.1 Finansiering av EU:s tillsynsmyndigheter

Tillsynsmyndigheterna ska till 60 procent finansieras av de nationella tillsynsmyndigheterna och till 40 procent av EU-budgeten. Den avgift som Finansinspektionen ska betala för 2012 beräknas uppgå till 6,7 miljoner kronor. Verksamheterna inom de tre myndigheterna är under uppbyggnad, vilket innebär att den avgift Finansinspektionen ska betala fr.o.m. 2013 och framöver beräknas öka.

Avgiften har sedan 2012 budgeterats under ett eget anslag. Under 2011 belastades anslaget 1:11 *Finansinspektionen*.

9.5 Finansmarknadsforskning

Regeringen har uppdragit åt Verket för innovationssystem (Vinnova) att, efter samråd med Vetenskapsrådet, genomföra en långsiktig satsning på finansmarknadsforskning (dnr Fi2009/7978). Syftet med satsningen är att stödja utvecklingen av forskning som är både internationellt konkurrenskraftig och har en hög relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet.

Regeringen uttalade i budgetpropositionen för 2011 att stödet till forskningen huvudsakligen skulle utformas så att några starka forskningsmiljöer finansieras i syfte att skapa en bas för

kunskaps- och kompetensutveckling för privata och offentliga finansmarknadsaktörer. Ett av kriterierna för forskningsatsningen är att den ska ha en tydlig koppling till utbildning inom området. En förutsättning för det program som ska tas fram är att finansmarknadsbranschen bidrar med en betydande del av satsningen, med målet att på sikt komma upp till motsvarande nivå som staten som helhet satsar (prop. 2010/11:1 utg.omr. 2 avsnitt 9.4.2).

9.5.1 Resultatredovisning

Vinnova inledde Finansmarknadsprogrammet under 2010 då två öppna forskningsutlysningar genomfördes. Den första utlysningen innebär att Vinnova sedan 2010 delfinansierar tre centrum, ett nationellt centrum under ansvar av Handelshögskolan i Stockholm (Swedish house of finance, SHOF) samt två kompetenscentrum under ansvar av Lunds universitet (Knut Wicksells centrum för finansvetenskap) respektive Handelshögskolan i Göteborg (Centrum för finans).

Den andra utlysningen medförde att Vinnova under 2010 beslutade om en satsning på näringslivsdoktorander inom området. Medel beviljades fyra projekt som var för sig samfinansieras med externa aktörer. Samtliga ansökningar bedömdes av internationella bedömningspaneler.

Under 2011 har de finansiella centrumen formerat sig, rekryterat kompetens och arrangerat ett flertal interna och externa seminarier. Det nationella centrumet har i samråd med de två kompetenscentrumen tagit ett första steg till en nationell forskarskola inom forskning om finansiella marknader. Framsteg har även gjorts i frågan om ökad tillgänglighet avseende databaser med svenska finansiella data.

Under 2011 har Vinnova arbetat med de centrum som erhållit finansiering avseende frågor om hur centrumbildningarna ska vara organiserade för att på bästa sätt utvecklas till internationellt konkurrenskraftiga centrum för finansmarknadsforskning.

Vinnova påpekar i sin rapportering att uppbyggnaden av ett nationellt program för forskarutbildning är ett arbete som kräver tid (dnr Fi2012/1477). Utmaningen ligger i att flera olika organisationer ska samordna redan existerande verksamheter. Vinnova har lagt särskild vikt vid detta i dialogen mellan de olika centrumen. En

samsyn börjar växa fram och har även konkretiserats i form av ett kursprogram.

En viktig aspekt av den nationella centrumbildningen är att skapa en gemensam plats där forskare kan samlas och som samtidigt kan utgöra bas för seminarier, konferenser och annan spridning av forskningsresultat. Att föra ut och diskutera forskning både bland akademiker och praktiker är en av det nationella centrumets huvuduppgifter. SHOF:s seminarie- och konferensprogram har i detta sammanhang varit aktivt med en rad olika evenemang.

Under 2011 har en tredje utlysning genomförts inom programmet. Utlysningen hade fokus på finansiella konsumenttjänster, till skillnad från de två tidigare utlysningarna som fokuserade på att skapa starka forskningsmiljöer. Utlysningens inriktning togs fram i diskussion med svenska privata och offentliga branschaktörer för att säkerställa relevansen för branschen. En internationell bedömningspanel användes för att bedöma ansökningarna. De vinnande bidragen avseende finansiella konsumenttjänster avser bl.a. frågor om:

- effekten av information, konkurrens och kognitiv förmåga på konsumenternas kreditbeslut,
- finansiell rådgivning – studier av rådgivning i praktiken,
- förtroende och känslor,
- hushållskrediter, skuldsättning och insolvens, samt
- uttagsanstörningar.

Samtliga centrum och alla övriga satsningar samfinansieras av Vinnova, finansmarknadsbranschen och de medelsmottagande lärosätena.

Vinnova har under 2011 tillsatt ett programråd för finansmarknadsforskning där företrädare för privata och offentliga institutioner ingår. Rådet ska bl.a. kontinuerligt bedriva omvärldsbevakning för att de tematiska utlysningarna ska bli adekvata för sektorns behov.

9.5.2 Analys och slutsatser

Det statliga stödet till finansmarknadsforskningen är viktig för sektorns utveckling och för förståelsen för hur finansiella marknader fungerar. Forskningen bör utvecklas till att bli internationellt konkurrenskraftig och ha en hög

relevans för den finansiella sektorns aktörer i såväl privat som offentlig verksamhet.

En viktig förutsättning för satsningen är att finansmarknadsbranschen bidrar med en betydande del av satsningen, med målet att på sikt komma upp till motsvarande nivå som staten som helhet satsar. I detta sammanhang har Vinnova en viktig uppgift att regelbundet följa upp att målen för forskningssatsningen uppnås och att finansieringsvillkoren uppfylls.

9.6 Budgetförslag

9.6.1 1:11 Finansinspektionen

Tabell 9.6 Anslagsutveckling 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

År	Utfall	299 313	Anslags-sparande	-4 620
2012	Anslag	306 919	Utgifts-prognos	314 118
2013	Förslag	343 317		
2014	Beräknat	381 349 ¹		
2015	Beräknat	388 245 ¹		
2016	Beräknat	396 622 ¹		

¹ Motsvarar 373 280 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används främst för Finansinspektionens förvaltningskostnader avseende tillsyn och regelgivning inom det finansiella området. Finansinspektionens tillståndsprövning finansieras helt med avgifter från de ansökande företagen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 9.7 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	387 790	59 154	363 670	83 264
Prognos 2012	390 000	65 796	404 774	51 022
Budget 2013	431 000	71 560	430 251	72 309

Avgifterna regleras i förordningen (2001:911) om avgifter för prövning av ärenden hos Finansinspektionen och i förordningen (2007:1135) om årliga avgifter för finansiering av Finansinspektionens verksamhet. Avgifterna bestäms i syfte att uppnå full kostnadstäckning över tid. Finansinspektionen tar ut avgifter för den verk-

samhet som är anslagsfinansierad, med undantag för verksamheten som avser samordning av tillsyn för penningtvätt. Även kostnaden under anslaget 1:17 *Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter* ingår i de avgiftsgrundande beloppen (se avsnitt 9.6.2). Detta innebär att en höjning av anslaget är saldo-neutralt, eftersom motsvarande belopp tas upp på inkomstsidan.

Under 2011 uppvisade verksamheten prövning av ärenden ett underskott. Regeringen har därför beslutat om justeringar av dessa avgifter fr.o.m. den 1 juli 2012.

I beloppen för intäkter till inkomsttitel ingår även sanktionsavgifter som företagen under tillsyn betalar vid överträdelse. Överskotten förklaras bl.a. av dessa inbetalningar.

Regeringens överväganden

Tabell 9.8 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:11 Finansinspektionen

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	306 919	306 919	306 919	306 919
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 398	9 085	14 799	21 741
Beslut	34 000	65 735	66 924	68 368
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-390	-397	-406
Förslag/beräknat anslag	343 317	381 349	388 245	396 622

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Finansinspektionen behöver tillföras ökade resurser för att stärka arbetet med regelverken, utvidga tillsynen och öka det internationella arbetet.

Av anslaget beräknas 7 000 000 kronor avsättas för satsningar inom konsumentområdet för genomförande av bl.a. privatekonomisk utbildning och 4 500 000 kronor för samverkan avseende insatser mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Regeringen föreslår att 343 317 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Finansinspektionen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas

anslaget till 381 349 000 kronor, 388 245 000 kronor respektive 396 622 000 kronor.

Förslaget innebär således ett samlat tillskott (exkl. pris och löneomräkning) i förhållande till 2012 års permanenta nivå på 34 miljoner kronor 2013 och 65 miljoner kronor 2014.

9.6.2 1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tabell 9.9 Anslagsutveckling 1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

2011	Utfall		Anslags-sparande	
2012	Anslag	7 150	Utgifts-prognos	6 714
2013	Förslag	7 150		
2014	Beräknat	7 150		
2015	Beräknat	7 150		
2016	Beräknat	7 150		

Anslaget används för Finansinspektionens avgifter till EU:s tre tillsynsmyndigheter: Europeiska bankmyndigheten, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten samt Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Regeringens överväganden

Tabell 9.10 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:17 Finansinspektionens avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	7 150	7 150	7 150	7 150
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	7 150	7 150	7 150	7 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet.2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Avgifterna förväntas att öka succesivt kommande år. Det finns dock en osäkerhet om i vilken takt avgifterna kommer att öka.

Regeringen föreslår att 7 150 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Finansinspektionens*

avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget, i avvaktan på underlag, till 7 150 000 kronor respektive år.

9.6.3 1:16 Finansmarknadsforskning

Tabell 9.11 Anslagsutveckling 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

2011	Utfall	29 950	Anslags-sparande	416
2012	Anslag	30 005	Utgifts-prognos	29 651
2013	Förslag	30 006		
2014	Beräknat	30 482 ¹		
2015	Beräknat	30 975 ¹		
2016	Beräknat	31 589 ¹		

¹ Motsvarar 29 962 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används av Vinnova för att genomföra en långsiktig satsning på finansmarknadsforskning.

Regeringens överväganden

Tabell 9.12 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:16 Finansmarknadsforskning

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	30 005	30 005	30 005	30 005
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	1	521	1 015	1 630
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-44	-45	-46
Förslag/beräknat anslag	30 006	30 482	30 975	31 589

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet.2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Regeringen föreslår att 30 006 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Finansmarknadsforskning* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 30 482 000 kronor, 30 975 000 kronor respektive 31 589 000 kronor.

10 Riksgäldskontoret

10.1 Omfattning

Riksgäldskontoret är statens centrala finansförvaltning. I myndighetens uppdrag ingår fem huvuduppgifter, att vara statens internbank, att förvalta statsskulden, att ställa ut garantier och krediter som riksdagen har beslutat om, att ansvara för insättningsgarantin och investerarskyddet samt att vara statens stödmyndighet. Dessa uppdrag har en naturlig koppling till varandra. Statens internbank tillhandahåller den betalningsmodell som alla statliga myndigheter använder för att genomföra sina betalningar. Myndigheternas behov av medel för betalningar styr hur mycket Riksgäldskontoret behöver låna eller kan amortera på statsskulden. Oavsett om det uppstår under- eller överskott behöver Riksgäldskontoret låna för att finansiera återbetalningen av gamla lån som förfaller. När Riksgäldskontoret ställer ut garantier kan det innebära en framtida skuld, i det fall garantin måste infrias. De sistnämnda uppdragen syftar till att främja stabilitet och konsumentskydd på finansmarknaden.

10.2 Resultatredovisning

Kostnaderna för Riksgäldskontorets verksamhet 2011 resulterade i att 5 av totalt 9,2 miljoner kronor i anslagssparande togs i anspråk. Utfallet för förvaltningskostnader blev 314,9 miljoner kronor, varav 301,9 miljoner betalades med anslagsmedel. Resterande 13 miljoner kronor betalades från stabilitetsfonden och avsåg kostnader för verksamheten med stöd till banker och andra kreditinstitut. Utöver dessa kostnader

uppgick förvaltningskostnaderna för den avgiftsfinansierade verksamheten 2011 till 46,4 miljoner kronor.

10.2.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Regeringens bedömning av Riksgäldskontorets verksamhet utgår från målen i myndighetens regleringsbrev och instruktion samt från de lagar och förordningar som reglerar Riksgäldskontorets verksamhet. Statsskuldens förvaltning utvärderas även utifrån de årliga riktlinjebesluten.

10.2.2 Resultat

Statens internbank

I rollen som statens internbank ansvarar Riksgäldskontoret för att tillhandahålla de tekniska system och tjänster som de statliga myndigheterna behöver för att genomföra sina betalningar på ett kostnadseffektivt och säkert sätt. Internbanken erbjuder även lån och placeringsmöjligheter till myndigheter, affärsverk och vissa statliga bolag.

Målet för verksamheten är att den ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt, hålla en hög säkerhet, tillgodose krav på information och valfrihet samt att staten ska ha en konkurrensneutral relation till bankerna.

Den statliga betalningsmodellen

Riksgäldskontoret har i uppgift att förvalta och utveckla den statliga betalningsmodellen. Betalningsmodellen omfattar regelverk, föreskrifter, systemlösningar och avtal som är utformade så att staten ska kunna genomföra sina betalningar på ett sätt som är kostnadseffektivt och säkert. Statens betalningsmodell är en kombination av ett centraliserat och decentraliserat ansvar.

Det centraliserade ansvaret består bl.a. av Riksgäldskontorets övergripande ansvar att upphandla ramavtal för betaltjänster som myndigheterna ska utnyttja, samt av ansvaret för statens centralkonto. Riksgäldskontoret har i uppdrag att utbilda och ge stöd till myndigheter i frågor som rör statliga betalningar. Riksgäldskontoret föreslår även förändringar och meddelar föreskrifter och allmänna råd som kompletterar förordningen (2006:1097) om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning.

Myndigheterna initierar och tar själva emot betalningar, vilket utgör det decentraliserade ansvaret i den statliga betalningsmodellen. Det är myndighetens eget ansvar att kontrollera och kvalitetssäkra transaktionerna. Myndigheterna är skyldiga att använda ramavtalen för betaltjänster som Riksgäldskontoret upphandlat, såvida inte Riksgäldskontoret medgett något annat.

Nya ramavtal för betaltjänster trädde i kraft den 1 april 2011. Avtalen med Danske Bank A/S Danmark, Nordea Bank AB, Skandinaviska Enskilda Banken AB och Swedbank AB gäller i fyra år fr.o.m. ikraftträdandedatum. Därefter finns möjlighet till förlängning i ytterligare två år.

Under våren 2012 upphandlades även ett nytt ramavtal för kort- och resekontotjänster. Avtalsperioden är tre år och träder i kraft den 1 januari 2013.

Den årliga kundenkät som myndigheterna svarade på 2011 med frågor om internbankens service och tjänster visar goda resultat. Nöjdhetsindex steg från 84 till 87 av maximalt 100, vilket översteg Riksgäldskontorets mål på 85.

Stärkt säkerhet i statens betalningar

Riksdagen har beslutat att lägga regeringens skrivelse Stärkt säkerhet i statens betalningar till handlingarna (skr. 2011/12:91, bet. 2011/12:FiU43, rskr. 2011/12:251). I skrivelsen redovisades de åtgärder som vidtagits de senaste åren för att förbättra säkerheten i statens betalningar.

De ramavtal för betaltjänster som trädde i kraft i april 2011 har högre säkerhetskrav än tidigare avtal. Bland annat innehåller avtalen beloppsgränser för utbetalningar från myndigheternas bankkonton hos samtliga ramavtalsbanker.

Ändringar i betalningsförordningen trädde i kraft den 1 maj 2011 och följde i huvudsak Riksgäldskontorets förslag. Ändringarna i betalningsförordningen och i anslutande föreskrifter och allmänna råd förtydligar myndigheternas ansvar för sina betalningar. I syfte att få en tydligare bild av de samlade riskerna i statens betalningsmodell inrättades från 2012 en årlig process att sammanställa dessa risker. I betalningsförordningen gjordes därför ytterligare en ändring med ikraftträdande den 1 april 2012. Ändringen innebär att alla myndigheter ska analysera de risker som är förknippade med myndigheternas betalningar samt på begäran lämna uppgifter till Riksgäldskontoret avseende myndighetens betalningsverksamhet. Senast den 1 november varje år ska Riksgäldskontoret lämna en redogörelse till regeringen avseende de samlade riskerna i den statliga betalningsmodellen. I de fall rapporten innehåller förslag till ändringar på området kommer regeringen att ta ställning till dessa.

I maj 2012 anslöt sig Riksgäldskontoret till dataclearingen, ett masstransaktionssystem som skapar säkrare och effektivare betalningar åt de statliga myndigheterna. Insättningar och uttag från konton i statens internbank kommer nu att kunna registreras samma dag som de genomförs.

Regeringen avser att i kommande budgetpropositioner lämna en övergripande redovisning av ytterligare åtgärder som vidtagits för att förbättra säkerheten i statens betalningar.

Kostnader för statens betalningar

Genom att Riksgäldskontoret upphandlar ramavtal för betaltjänster för samtliga myndigheter skapas goda förutsättningar för staten att ställa höga krav på tjänster och service från affärsbankerna. Samma krav hade inte kunnat ställas om varje enskild myndighet ansvarat för sin egen upphandling. Kostnaden för den senaste upphandlingen uppgick till 3,2 miljoner kronor, vilket är betydligt lägre än om varje statlig myndighet hade upphandlat separat.

Varje myndighet står själv för kostnaden för de tjänster som de utnyttjar av ramavtalsbankernas betalningstjänster. Under 2011

betalade myndigheterna totalt 96 miljoner kronor för de 152 miljoner betalningar som ramavtalsbankerna tillhandahöll. De nya ramavtalen för betaltjänster sänkte genomsnittskostnaden för en statlig betalning avsevärt. Den genomsnittliga kostnaden för en statlig betalning under 2011 var 0,63 kronor, vilket är 0,20 kronor lägre än under 2010.

Tabell 10.1 Antalet betalningar samt kostnader för betalningar i statens betalsystem

	2007	2008	2009	2010	2011
Antal betalningar (miljoner)	127	132	138	142	152
Total kostnad (miljoner kr)	122	114	114	118	96
Kostnad/betalning (kr)	0,95	0,86	0,83	0,83	0,63

Källa: Riksgäldskontoret

Antalet internstatliga betalningar har minskat från 2,6 miljoner 2006 till 0,3 miljoner 2011. Genomsnittskostnaden för en internstatlig betalning har även under samma period minskat från 1,14 till 0,13 kronor. Den stora minskningen inföll 2007 och berodde på att anslagsmedel då började överföras internt i stället för via bank.

Betalningsflödet över statens centralkonto var 5 594 miljarder kronor under 2011, där 2 843 miljarder kronor var inbetalningar och 2 751 miljarder kronor utbetalningar.

In- och utlåning

Statens internbank erbjuder myndigheter, affärsverk och vissa statliga bolag möjlighet till att låna och placera medel hos Riksgäldskontoret. Myndigheternas förvaltningsmedel sätts in på respektive räntekonto i Riksgäldskontoret med i regel en tolfedel av årsanslaget varje månad. Från räntekontot avräknas dagligen de betalningar myndigheten gör.

Myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar finansieras genom lån hos Riksgäldskontoret, inom de låneramar som fastställs i myndigheternas regleringsbrev.

Den samlade inlåningen till statens internbank uppgick vid 2011 års slut till 116 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökning med 10,5 miljarder kronor jämfört med 2010. Ökningen kan i huvudsak förklaras av allt större behållningar på myndigheternas räntekonton

samtidigt som inlåningen från affärsverken ökade.

Den samlade utlåningen till myndigheter, affärsverk och vissa statliga bolag uppgick vid utgången av 2011 till 363 miljarder kronor, vilket är en ökning med 20 miljarder kronor jämfört med 2010. Centrala studiestödsnämnden (CSN) är i likhet med tidigare år den största låntagaren. Under 2011 ökade CSN:s lånevolym med 5,9 miljarder kronor till en total lånevolym som vid årets slut uppgick till 171 miljarder kronor. Affärsverkens och bolagens lån uppgick till 5,5 respektive 23,8 miljarder kronor vid utgången av 2011.

De lån i utländsk valuta som Riksgäldskontoret tog upp under 2009 för finansieringen av lån till Riksbanken motsvarade 86,3 miljarder kronor vid utgången av 2011 med då gällande valutakurser. Delvis till följd av valutakursförändringar (en starkare krona) har beloppet uttryckt i kronor minskat jämfört med motsvarande belopp 2009.

Förberedelser för auktionering av utsläppsrätter

Riksgäldskontoret deltar i förberedelserna med att upphandla en EU-gemensam plattform för auktionering av utsläppsrätter, som ska vara i bruk hösten 2012. Riksgäldskontoret har förordnats som svensk auktionsförrättare, vilket innebär att svara för tilldelning av utsläppsrätter till auktionsplattformen inför auktionering och administration av intäkterna (se vidare utgiftsområde 20 avsnitt 3.5.1).

Statsskuldförvaltning

Statsskuldförvaltningen har som övergripande mål att statens skuld ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras, samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer (se 5 kap. 5 § budgetlagen [2011:203]).

Regeringens riktlinjer för statsskulden

Regeringen beslutar årligen om riktlinjer för statsskuldens förvaltning. Riksgäldskontoret lämnar förslag till riktlinjer innan regeringen fattar beslut. Förslaget remitteras även till Riksbanken för yttrande. Regeringen beslutar om avvägningen mellan kostnad och risk genom att sätta ramarna för statsskuldförvaltningen.

Avvägningen görs främst genom besluten om skuldens sammansättning och löptid. När regeringen har fattat sitt riktlinjebeslut ansvarar Riksgäldskontoret för att de fastställda ramarna blir vägledande i de strategiska besluten och i den operativa förvaltningen av skulden. Under flera år sökte regeringen av kostnadsskäl att förkorta statsskuldens löptid. Sedan våren 2009 har riktlinjerna förändrats så att statsskuldens löptid blivit längre. Ett skäl till detta har varit den stora osäkerhet som råder till följd av statsfinansiella problem i vissa europeiska länder och de erfarenheter som gjorts när det gäller dessa länders finansiering av förfallande statsskuld.

Skuldförvaltningen har fungerat väl 2007–2011

Regeringen utvärderar statens upplåning och skuldförvaltning vartannat år. Utvärderingen redovisas i en skrivelse som lämnas till riksdagen. Åren däremellan redovisar regeringen sin preliminära syn på den genomförda statsskuld-förvaltningen i budgetpropositionen. Riksdagen har behandlat skrivelsen Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 2007–2011 (skr. 2011/12:104, bet. 2011/12:FiU30, rskr. 2011/12:286). Slutsatsen i skrivelsen är att statens upplåning och skuldförvaltning fungerat väl under hela utvärderingsperioden. De kvantitativa målen bedöms ha uppnåtts. Den externa granskare, som Finansdepartementet anlitat som stöd för utvärderingen, bedömer att Riksgäldskontoret uppfyller målsättningen om en kostnadseffektiv statsskuld-förvaltning.

Målandelarna för statsskuldens sammansättning har varit 15 procent valutaskuld och 25 procent real kronskuld under hela perioden 2007–2011. Resterande del har utgjorts av nominell kronskuld. Den återstående löptiden för hela statsskulden har under samma period ökat från 4,7 till 5,1 år. Den okonsoliderade statsskulden uppgick till 1 108 miljarder kronor vid 2011 års slut vilket var 163 miljarder kronor lägre än vid utvärderingsperiodens början. Vid halvårsskiftet 2012 hade statsskulden sjunkit till 1 089 miljarder kronor. Den lägre statsskulden och en längre återstående löptid innan den ska betalas gör att statsskuldens betydelse för statsfinanserna har minskat den senaste femårsperioden.

Garantier och krediter

Riksgäldskontoret ger garantier och lån till företag och annan verksamhet efter beslut av riksdagen och regeringen. Att staten ställer ut en garanti innebär att staten tar på sig betalningsansvaret för det fall företaget inte skulle kunna fullgöra sin betalningsskyldighet. En garanti eller ett lån sker antingen genom särskilda beslut eller genom lagar och förordningar om låneprogram.

Målet för garanti- och kreditområdet är bl.a. att Riksgäldskontoret ska bidra till att statens risk begränsas och dess rätt tryggas.

Tydligare reglering

Genom de ändringar som trädde i kraft 2011 har regleringen av statens garanti- och kreditverksamhet blivit mer enhetlig. Den nya budgetlagen tillsammans med förordningen (2011:211) om utlåning och garantier innebär en mer detaljerad reglering på området.

Grundprincipen för garanti- och kreditmodellen är att avgiften som tas ut ska motsvara statens förväntade kostnad (inklusive administrativa kostnader), såvida inte riksdagen beslutat annat. Efter täckning av administrativa kostnader sätts avgifterna in på konto hos Riksgäldskontoret, för finansiering av eventuella förluster som uppstår i verksamheten.

Garantier till bilindustrin

I december 2008 beslutade riksdagen om en ram för statliga kreditgarantier till fordonsföretag som söker lån från Europeiska investeringsbanken (EIB). Garantierna får sammantaget uppgå till högst 20 miljarder kronor och syftar till att påskynda omställningen till grön teknologi (prop. 2008/09:95, bet. 2008/09:FiU19, rskr. 2008/09:144). Under 2010 beviljades både Saab Automobile AB och Volvo Personvagnar AB lån med statliga garantier. EU-kommissionen har godkänt villkoren enligt det tillfälliga regelverket för statligt stöd.

I februari 2010 slutfördes försäljningen av Saab Automobile AB till det nederländska bolaget Spyker. I samband med detta ingick Riksgäldskontoret avtal om en kreditgaranti för lån om högst 400 miljoner euro (cirka 3,6 miljarder kronor) hos EIB. Under 2011 befann sig Saab Automobile i en allvarlig likviditetskris vilket gjorde att bolagets produktion stoppades i april. Detta medförde i sin tur att utbetalningarna av lånet från EIB stoppades. Sammantaget hade 217 miljoner euro betalats ut. Riks-

gäldskontoret kom tillsammans med Saab Automobile överens om att sänka garantiramen från 400 till 280 miljoner euro och släppa aktiepanterna i fastighetsbolaget Saab Automobile Property. Fastighetsbolaget kunde då säljas och Saab Automobile fick in nödvändig likviditet.

Det akuta likviditetsbehovet tillgodosågs även till viss del genom att två kinesiska företag, Pang Da Automobile Trade och Youngman Automotive, ansökte om att bli ägare i det nederländska moderbolaget Swedish Automobile NV (SWAN). Därigenom kunde de betala förskott för framtida leveranser av bilar.

Insatserna för att rädda Saab Automobile räckte dock inte och den 19 december 2011 lämnade bolaget in en konkursansökan. Riksgäldskontoret infriade då den utställda garantin till bolagets EIB-lån på 2,2 miljarder kronor och fick därigenom en fordran på motsvarande belopp på Saab Automobiles konkursbo. Riksgäldskontoret har säkerhet framför allt i form av aktierna i två bolag, Saab Automobile Parts och Saab Automobile Tools (i konkurs). Riksgäldskontoret har dock valt att inte realisera sina säkerheter för att möjliggöra för konkursförvaltarna att sälja hela Saabkoncernen till en och samma köpare.

Konkursförvaltarna slutförde under augusti 2012 försäljningen av merparten av tillgångarna i konkursbolagen Saab Automobile AB, Saab Automobile Tools AB och Saab Automobile Powertrain AB till National Electric Vehicle Sweden AB (Nevs). Aktierna i Saab Automobile Parts AB ingick inte i försäljningen, utan tillhör fortfarande Saabs konkursbo. Riksgäldskontoret har deklarerat att man avser ta aktiepantern i anspråk för att skydda sin fordran.

I december 2010 ingick Riksgäldskontoret och Volvo Personvagnar AB avtal om en statlig kreditgaranti avseende ett projektlån på högst 3,55 miljarder kronor från EIB. Lånet ska användas till utveckling av nya motorgenerationer och teknik med tydlig miljöprofil vid anläggningarna i Göteborg och Skövde. Lånet kan betalas ut i tre delar varav den första delen på 1,7 miljarder kronor har betalats ut under 2011. Lånet ska vara återbetalt 2017.

Sedan årsskiftet har ytterligare garantier tillkommit för Volvo Personvagnars lån hos EIB motsvarande 925 miljoner kronor.

Övriga garanti- och kredituppdrag

Riksgäldskontoret har i uppdrag att handlägga de krediter till Island, Lettland och Irland som riksdagen bemyndigat regeringen att besluta om (prop. 2008/09:106, bet. 2008/09:FiU34, rskr. 2008/09:177 och prop. 2010/11:132, bet. 2010/11:FiU36, rskr. 2010/11:310, prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:FiU2, rskr. 2009/10:163 samt prop. 2011/12:119, bet. 2011/12:FiU41, rskr. 2011/12:209).

Åren 2009–2011 lånade Island 495 miljoner euro (motsvarande 4 410 miljoner kronor) från svenska staten. Island gjorde våren 2012 två förtida återbetalningar på de nordiska bilaterala lånen och på lån från IMF. För svensk del innebär det att 290 miljoner euro (motsvarande cirka 2 500 miljoner kronor) har återbetalats. Den första ordinarie återbetalningen förskjuts därmed och kommer att ske i december 2018. Lånet ska vara slutbetalt i december 2021.

Lånet till Lettland har inte betalats ut. Lettlands ekonomiska läge har stabiliserats varför landet valde att inte utnyttja denna lånemöjlighet. Möjligheten för Lettland att utnyttja krediten upphörde den 22 december 2011.

Riksgäldskontoret fick även under 2011 i uppdrag att bistå i utformningen av avtal om krediter till Irland samt i maj 2012 ett uppdrag av regeringen att handlägga ett lån till Irland om högst 600 miljoner euro. En första utbetalning gjordes i juni 2012 på 150 miljoner euro, motsvarande 1,3 miljarder kronor. Under hösten 2012, efter EU-kommissionens och IMF:s sjunde översyn av Irlands stabiliseringsprogram, planeras nästa utbetalning på 150 miljoner euro genomföras.

I syfte att stödja svensk exportfinansiering har Svensk Exportkredit AB (SEK) sedan 2009 en låneram hos Riksgäldskontoret. Låneramen uppgår till 100 miljarder kronor och har hittills inte utnyttjats. Låneramen har fortsatt betydelse för SEK:s möjligheter att lämna statsstödda exportkrediter till fast ränta, via den s.k. CIRR-finansieringen, för att kunna erbjuda långfristig finansiering. Regeringen föreslår därför att låneramen behålls under 2013 (se utg.omr. 24 avsnitt 4.4–4.6).

Garantiportföljen

De utställda garantierna uppgick sammanlagt till 38,9 miljarder kronor vid utgången av 2011 (exklusive garantier till svenska kreditinstitut och insättningsgarantin). Siffran motsvarar en

minskning med 6,2 miljarder kronor jämfört med 2010.

Tabell 10.2 Riksgäldskontorets garantiverksamhet

Miljoner kronor

	2007	2008	2009	2010	2011
Garantiåtaganden					
- Ordinarie reserv	47 426	50 610	46 213	45 063	38 949
Tillgångar i garantiverksamheten					
- Ordinarie reserv	2 313	2 406	2 336	3 166	2 577

¹ Tillgångar i garantiverksamheten består av behållning på räntekonto i Riksgälden, regressfordringar samt värdet av framtida avgifter.

Minskningen berodde till största del på förfall av garantier till Svensk Exportkredit och SBAB Bank samt att Riksgäldskontoret löste Saab Automobils lån till EIB på 2,2 miljarder kronor. Öresundsbron stod för 57,2 procent av garantiåtagandena. Övriga garantiåtaganden rör främst pensioner till tidigare anställda i statliga myndigheter som omvandlats till bolag (21,2 procent), internationella åtaganden (16,1 procent), forskning och utveckling (4,4 procent) samt finansiering och fastigheter (1,0 procent). Vid halvårsskiftet 2012 hade de utställda garantierna ökat med 1,3 miljarder kronor till 40,2 miljarder kronor. Ökningen beror främst på ytterligare garantier för Volvo Personvagnars lån hos EIB.

Riksgäldskontoret tar in avgifter för sina utställda garantier för att täcka framtida förluster. Dessa avgifter, tillsammans med regressfordringar och värdet av framtida avgifter, utgör tillgångarna i garantiverksamheten. Vid 2011 års utgång uppgick garantireserven till 2,6 miljarder kronor, medan reserveringen för förväntade förluster uppgick till 1,1 miljarder kronor. Tillgångarna var därmed större än avsättningen för förväntade förluster. Ett infriande eller en större risk kan dock i framtiden medföra att tillgångarna blir mindre än avsättningarna.

Vid sidan av detta finns garantier utställda av affärsverk och andra myndigheter på 1,6 miljarder kronor. Utöver Riksgäldskontorets åtaganden finns särskilt garantikapital till internationella finansieringsinstitutioner på 111 miljarder kronor som hanteras av Finansdepartementet och Utrikesdepartementet. Detta kapital är undantaget garantimodellen och dessa åtaganden hanteras i särskild ordning.

Lån med kreditrisk

Riksgäldskontorets utlåning till låntagare utanför staten minskade med 1,5 miljarder kronor under 2011 till 24,4 miljarder kronor (utlåningen till Island är inte medräknad). Minskningen kan främst härledas till fler amorteringar under året. Med en nedskrivning till följd av en förväntad kreditförlust på 0,9 miljarder kronor är lånestocken värderad till 23,5 miljarder kronor. De största låntagarna är Botniabanan AB, Svensk-Danska broförbindelsen AB (SVEDAB AB), Swedavia och A-Train AB. I tabell 10.3 redovisas Riksgäldskontorets samlade utlåning med kreditrisk inklusive krediten till Island och Irland.

Tabell 10.3 Lån med kreditrisk hos Riksgäldskontoret

Miljoner kronor, per den 30 juli 2012

	Låneram	Utestående lån	Nedskrivning till följd av förväntade kreditförluster
Botniabanan AB	16 500	16 022	
SVEDAB AB	5 300	5 061	700
A-train AB	1 000	1 000	60,5
Swedavia	3 240	1 423	
Island	495 miljoner euro	1 796	
Irland	600 miljoner euro	1 314	
Övriga	-	423	
Summa		27 039	760,5

Insättningsgaranti och investerarskydd

Riksgäldskontoret är garantimyndighet enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti och lagen (1999:158) om investerarskydd. Syftet med insättningsgarantin och investerarskyddet är att bidra till ett stärkt konsumentskydd för allmänhetens insättningar respektive för finansiella instrument. Detta bidrar i sin tur till stabiliteten i det finansiella systemet.

Insättningsgarantin

Insättningsgarantin finansieras genom årliga avgifter från de drygt 150 institut som är knutna till garantin.

För att stärka konsumentskyddet bestämdes det högsta ersättningsbeloppet för insättningsgarantin inom EU till 100 000 euro. I Sverige höjdes den 31 december 2010 beloppet från 500 000 kronor till 100 000 euro. Under 2011 ändrades insättningsgarantin så att Finans-

inspektionen får besluta att den ska träda in när insatta medel inte finns tillgängliga. Tidigare utlöstes garantin först efter en konkurs. Samtidigt ändrades utbetalningstiden för insättningsgarantin från tre månader till 20 arbetsdagar.

Under 2011 uppkom det inte några situationer då insättningsgarantin trädde in. Under 2010 trädde garantin in vid ett tillfälle då den danska banken Capinordic Bank (med en svensk filial) begärdes i konkurs av en dansk domstol. Fallet omfattade 825 kunder i den svenska filialen och uppgick till en kostnad om sammanlagt 10,6 miljarder kronor.

Insättningsgarantifonden

Den årliga avgift som anslutna institut betalar för garantin ska uppgå till 0,1 procent av totala garanterade insättningar. Avgiften som betalades in under 2011 uppgick till 1 139 miljarder kronor, vilket följaktligen var 0,1 procent av de garanterade insättningarnas värde vid årsslutet 2010, 1 139 miljarder kronor. Avgifterna placeras i en fond som förvaltas av Kammarkollegiet på uppdrag av Riksgäldskontoret. Placeringarna görs i statsobligationer och på ett räntebärande konto i Riksgäldskontoret.

Insättningsgarantifondens samlade värde vid slutet av 2011 var 26,6 miljarder kronor. Avkastningen under året blev 12,6 procent, vilket är en ökning från 2010 års avkastning på 2,8 procent. Ökningen förklaras främst av att räntan på statsobligationer fallit under året och obligationerna därigenom ökat i värde.

Investerarskyddet

Investerarskyddet är begränsat till 250 000 kronor per kund och institut. Skyddet träder in när ett institut har gått i konkurs och kunden inte kan få ut sina värdepapper eller pengar. Kundens tillgångar i instituten ska dock vara åtskilda från institutets egna tillgångar. Detta innebär normalt sett att kundens tillgångar finns tillgängliga att lämnas ut vid en konkurs.

Under 2011 aktiverade inga incidenter investerarskyddet. Däremot fortsatte arbetet med att hantera ersättningsfallet med anledning av CTA Lind & Co Scandinavia AB:s (CTA) konkurs som inträffade 2004. Vid årets slut uppgick de kostnader som ersättningsfallet medfört för staten till ca 143 miljarder kronor. Kostnaderna fördelades mellan de institut som var anslutna till investerarskyddet vid konkurs-tillfället och fakturerades under 2011.

En årlig avgift för administrationen av skyddet betalas av de institut som är anslutna till investerarskyddet. Kostnader vid en eventuell aktivering av skydden betalas i stället i efterhand.

Stöd till kreditinstitut

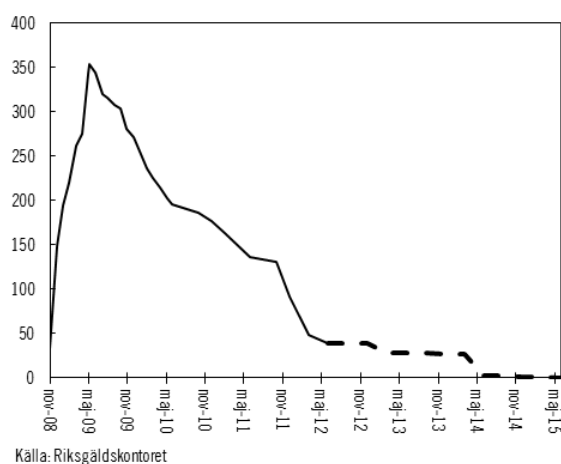
Riksgäldskontoret är stödmyndighet enligt lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut (stödlagen). Uppdraget innebär att Riksgäldskontoret får lämna stöd till banker och andra kreditinstitut för att förhindra allvarliga störningar i det finansiella systemet. Stödåtgärderna ska så långt som möjligt vara affärsmässiga och de ska inte heller leda till snedvridning av konkurrensen. Statens långsiktiga kostnader för stödet ska minimeras så att insatserna i möjligaste mån kan återfås.

Avslut av två statliga stödprogram

Två statliga stödprogram, bankgaranti- och kapitaltillskottsprogrammet, stängdes för nyteckning fr.o.m. juli 2011.

Det statliga bankgaranti-programmet inrättades av regeringen under finanskrisen hösten 2008 (se förordningen [2008:819] om statliga garantier till banker m.fl.). Syftet var att underlätta bankernas och bostadsinstitutens upplåning och därigenom ge bättre förutsättningar för företag och hushåll som behövde låna pengar. Efter halvårsskiftet 2010 har inga nya garantier ställts ut och inga infrianden har behövt göras. Fem banker hade vid 2011 års slut kvar garanterade skuldförbindelser. Den samlade garantiportföljen uppgick då till 91 miljarder kronor, en minskning från 178 miljarder kronor ett år tidigare. Volymen fortsatte att minska till 38,6 miljarder kronor vid halvårsskiftet 2012. Vid slutet av 2013 förväntas volymen uppgå till omkring 27 miljarder kronor. I diagram 10.4 framgår de garanterade volymerna i miljarder kronor om inga nya garantier ställs ut.

De sista garantierna förfaller under 2015. Riksgäldskontoret räknar med att bankgaranti-programmet kommer generera ett samlat överskott på 6 miljarder kronor, baserat på en uppskattning av avgifter under programmets hela livslängd.

Diagram 10.1 Omfattning av åtagandet inom garantiprogrammet

Källa: Riksgäldskontoret

Kapitaltillskottsprogrammet inrättades i februari 2009 med syftet att undvika en kreditåstramning genom att möjliggöra för banker och bostadsinstitut att utöka sin utlåning till företag och hushåll. Kapitaltillskott fick endast lämnas till solventa banker och bostadsinstitut och då i form av lån eller aktiekapital. Endast en bank, Nordea Bank AB, har deltagit i programmet, då staten under våren 2009 bidrog med 5,6 miljarder kronor i samband med en nyemission i banken. Vid utgången av juni 2012 motsvarade börsvärdet på Nordeaaktierna i nyemissionen 16,8 miljarder kronor. Värdeökningen beror främst på en positiv aktiekursutveckling, men även på att emissionen genomfördes till en kraftig rabatt.

Avslutad rättstvist om Carnegie Investment Bank

I november 2008 gav Riksgäldskontoret Carnegie Investment Bank (CIB) ett stödlån. Regeringen rapporterade senast i budgetpropositionen för 2011 om en pågående tvist i ärendet. CIB:s förra ägare D. Carnegie & Co AB begärde att Riksgäldskontorets värdering av CIB och Max Matthiessen skulle prövas av Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut, dvs. det organ för tvistlösning som inrättats enligt stödlagen. Prövningsnämnden gav i sitt beslut Riksgäldskontoret rätt i sin bedömning, med undantag av en viss uppjustering av värderingarna av bolagen. En överenskommelse har sedan träffats mellan Riksgäldskontoret och Alecta som var D. Carnegie & Co ABs största fordringsägare. Uppgörelsen bestod i att Riksgäldskontoret betalade omkring 90 miljoner kronor till Alecta samtidigt som D. Carnegie & Co AB medgav den fastställdesetalan som Riksgäldskontoret väckt i tingsrätten om att

pantövertagandet genomförts korrekt. I samband med försäljningen av CIB kom Riksgäldskontoret överens med de nya ägarna om vinstdelning. Ett arrangemang rörande en portfölj norska krediter har hittills inbringat 288 miljoner kronor. Ett annat engagemang ger Riksgäldskontoret rätt till 90 procent av överskottet från förbindelsen. Den första utbetalningen för detta engagemang genomfördes i maj 2012 och uppgick till 360 miljoner kronor.

Stabilitetsfonden

Riksdagen beslutade under hösten 2008 att inrätta en stabilitetsfond i form av ett konto i Riksgäldskontoret. Fonden skapades för att kunna finansiera framtida åtgärder inom ramen för stödlagstiftningen med en obegränsad kredit. Målet är att fonden inom 15 år, dvs. till 2023, ska uppgå till ett genomsnittligt värde på motsvarande 2,5 procent av BNP.

Vid utgången av juni 2012 uppgick stabilitetsfondens totala behållningar exklusive Nordeaaktierna till 20,5 miljarder kronor. Räknas Nordeaaktiernas bokförda värde med skulle behållningarna i stället uppgå till 26,1 miljarder kronor, eller till 37,4 miljarder kronor om marknadsvärdet används.

Riksdagen har lagt Riksrevisionens rapport om stabilitetsfonden till handlingarna (RiR 2011:26, skr. 2011/12:71, bet. 2011/12:FiU44, rskr. 2011/12:252). I skrivelsen redovisar och kommenterar regeringen de synpunkter om stabilitetsfonden som Riksrevisionen framför i sin granskningsrapport. En översyn av frågor som rör stabilitetsfonden har inletts inom Regeringskansliet.

Regeringen tillsatte i februari 2011 en kommitté med uppdrag att genomföra en översyn av regelverket för hantering av finansiella kriser (dir. 2011:6). I uppdraget ingår bl.a. att utreda och föreslå ett system för stabilitetsfonden med en riskdifferentierad avgift. Kommittén ska även utvärdera för- och nackdelar med en målsatt nivå för stabilitetsfonden. Denna del av uppdraget ska redovisas i ett delbetänkande senast den 31 december 2012.

Tabell 10.4 Översikt, stabilitetsfonden den 30 juni 2012

Typ av transaktion	Miljoner kronor
Kapital, anslag till fonden	15 000
Influtna garantiavgifter t.o.m. 2012-06-30	5 560
Stabilitetsavgifter	2 642
CIB och MM (netto exkl.förvaltningskostn.)	170
Förväntad intäkt CIB	124
Nordea, nyemission	-5 610
Nordea, aktieutdelning	2 073
Tillförd ränta på behållning	645
Förvaltningskostnader	-93
Fondbehållning exkl. Nordeaaktierna	20 511
Fondbehållning inkl. Nordea bokfört värde	26 121
Fondbehållning inkl. Nordea marknadsvärde	37 356

Källa: Riksgäldskontoret

Stödmyndighetens förvaltningskostnader

De förvaltningskostnader som kan hänföras till Riksgäldskontorets uppdrag som stödmyndighet tas från stabilitetsfonden. Regeringen sätter årligen upp ett kostnadstak för stödmyndighetens kostnader.

Under 2011 uppgick stödmyndighetens förvaltningskostnader till 13 miljoner kronor, vilket var lägre än kostnadstaket satt av regeringen på 17 miljoner kronor. Kostnadstaket för 2012 är satt till 6 miljoner kronor. Under det första halvåret 2012 uppgick kostnaderna till 3,9 miljoner kronor och för helåret beräknas de till 6 miljoner kronor.

De ackumulerade kostnaderna för stödmyndigheten från starten av uppdraget hösten 2008 till halvårsskiftet 2012 uppgår till 93 miljoner kronor varav 57 miljoner kronor är konsultkostnader.

Enligt prognosen beräknas stödmyndighetens förvaltningskostnader under 2013 uppgå till omkring 8 miljoner kronor. Regeringen har för avsikt att fastställa ett tak för stödmyndighetens kostnader även avseende 2013.

Prövningsnämnden för stöd till kreditinstitut har till uppgift att pröva vissa tvister enligt stödlagen. Sedan den 1 juli 2011 har Prövningsnämnden även till uppgift att pröva vissa ansökningar och överklaganden enligt lagen om insättningsgaranti. Nämndens förvaltningskostnader belastar stabilitetsfonden, med undantag av kostnader för insättningsgarantiärenden som belastar insättningsgarantifonden. Regeringen har satt förvaltningskostnadstaket för Prövningsnämnden för 2012 till en miljon kronor.

10.2.3 Analys och slutsatser

Riksgäldskontoret har ett centralt uppdrag som statens finansförvaltning. Det är av största vikt att finansieringssystemet i staten fungerar väl för såväl staten som helhet som för enskilda myndigheter. Genom att samla ansvar och expertis för statens betalningar, statsskulden, garantier, lån och stöd till banker och andra kreditinstitut hos Riksgäldskontoret får staten en effektiv och ändamålsenlig finansförvaltning.

Statens internbank

Verksamheten inom statens internbank bedöms ha utvecklats i linje med uppsatta verksamhetsmål. Det nya ramavtalet för betaltjänster har sänkt kostnaderna för statens betalningar med 18 procent. Arbetet med att öka säkerheten i den statliga betalningsmodellen har fortsatt. Den årliga kundenkäten visar att myndigheterna är nöjda med internbankens tjänster och service.

Statsskuldsförvaltning

Regeringen lämnar vartannat år en skrivelse till riksdagen innehållande en utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning. Utvärderingen görs över rullande femårsperioder, där den senaste utvärderingen avseende perioden 2007–2011 överlämnades till riksdagen i april 2012.

Granskningen visar att statens upplåning och skuldförvaltning fungerat väl under hela utvärderingsperioden. Den externa granskaren bedömer att Riksgäldskontoret uppfyller målsättningen om en kostnadseffektiv statsskuld-förvaltning.

Garantier och krediter

Kreditgarantier till företag i bilindustrin som söker lån från EIB har dominerat arbetet i Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet under de senaste åren. I samband med Saab Automobiles konkurs i december 2011 infriade Riksgäldskontoret sitt garantilöfte till EIB om 2,2 miljarder kronor. Utlåning har under 2011 skett till Island inom de ramar som riksdag och regering beslutat. Riksgäldskontoret fick även i maj 2012 uppdraget av regeringen att under året handlägga ett lån till Irland.

Regeringen bedömer att garanti- och kreditverksamheten har bedrivits i enlighet med de mål och uppdrag som Riksgäldskontoret tilldelats.

Insättningsgaranti och investerarskydd

Ytterligare förstärkning av skyddet för insättarna har införts i Sverige under 2011. Inga nya fall gällande insättningsgarantin eller investerarskyddet har uppkommit under året. Riksgäldskontoret har arbetat vidare med ett tidigare ersättningsfall inom investerarskyddet.

Riksgäldskontoret anses ha hanterat uppgifterna i enlighet med sitt uppdrag och utifrån gällande mål.

Stöd till kreditinstitut

Riksgäldskontoret har i sin roll som stödmyndighet vidtagit åtgärder inom ramen för stödlagen, med en kvartalsvis rapportering till regeringen.

Riksgäldskontoret bedöms ha utfört sitt uppdrag i enlighet med instruktionerna och på ett sådant sätt att det främjat stabiliteten i det finansiella systemet i Sverige.

10.3 Politikens inriktning

Inriktningen för statens internbank är att fortsätta arbetet med att utveckla och stärka säkerheten i statens betalningar. Regeringen har bl.a. gett Riksgäldskontoret i uppdrag att årligen redogöra för de samlade riskerna i den statliga betalningsmodellen. Riksgäldskontoret ska senast den 1 november varje år överlämna redogörelsen till regeringen.

Statsskuld förvaltningen bedrivs som tidigare nämnts enligt målsättningen att minimera kostnaderna samtidigt som riskerna beaktas. Förvaltningen ska även bedrivas inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer. De senaste åren har riktlinjerna ändrats så att refinansieringsrisken i statsskulden minskat. Riksgäldskontoret gör för närvarande en kvantitativ analys av hur stora andelarna av de olika skuldslagen bör vara samt hur löptiden bör hanteras, med utgångspunkt i en betydligt högre respektive lägre statsskuld. Regeringen har även för avsikt att tillsätta en utredning vad gäller statspappersmarknadens funktion och betydelse för den finansiella stabiliteten.

Regeringens inriktning när det gäller garantier är att fortsatt värna om de principer som utgör ramarna för garantimodellen. Den nya budgetlagen som trädde i kraft 2011 tydliggör och förstärker regleringen på området. Riksgälds-

kontoret har i uppdrag att senast den 15 mars 2013 lämna en rapport till regeringen om riskerna i statens garanti- och kreditportfölj. Analysen ska utgå från statens kreditrisk och likviditetsrisk.

Arbetet för ökad harmonisering av insättningsgarantin inom EU fortsätter. Nya regler med förkortad utbetalningstid samt fastställt ersättningsbelopp har stärkt konsumenternas ställning och förutsättningarna för finansiell stabilitet i EU.

Även förhandlingarna av förändringar i investerarskyddsdirektivet pågår. Förslaget innebär bl.a. krav på ex ante-fondering av medel, förändringar av ersättningsnivån samt snabbare utbetalningstid. Förhandlingarna väntas fortsätta under 2013.

De två bankstödsprogrammen, garanti- och kapitaltillskottsprogrammet, stängdes för nya åtgärder i juni 2011. Om behov skulle uppstå kan programmen åter sättas i bruk med kort varsel.

10.4 Budgetförslag

10.4.1 1:12 Riksgäldskontoret

Tabell 10.5 Anslagsutveckling för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor				
2011	Utfall	302 227	Anslags-sparande	13 875
2012	Anslag	311 567	Utgifts-prognos	294 936
2013	Förslag	312 825		
2014	Beräknat	319 211 ¹		
2015	Beräknat	324 377 ¹		
2016	Beräknat	330 780 ¹		

¹ Motsvarar 313 764 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Riksgäldskontorets förvaltningskostnader. Administrationskostnaden för insättningsgarantin och investerarskyddet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomstitel. Stödmyndighetens kostnader avräknas från stabilitetsfonden.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter tas ut för verksamheterna inom områdena garantier och krediter, statens intern-

bank samt insättningsgaranti och investerarskydd.

De riskavspeglande garanti- och kreditavgifterna finansieras av garantitagarna eller genom anslag på statsbudgeten. Dessa avgifter, och återvinningar från tidigare infrianden, placeras på räntebärande konton hos Riksgäldskontoret och ska finansiera eventuella infrianden i Riksgäldens garanti- och kreditverksamhet. De administrativa avgifter som tas ut disponeras av Riksgälden för att täcka de administrativa kostnaderna i verksamheten. Målet är att avgifterna ska täcka infrianden och administrationskostnaderna sett över en längre tid. Modellen ska vara finansiellt självbärande och tydligt visa vad kostnaderna för statens garanti- och kreditgivning uppgår till. Kassaflödesmässigt är dock reservkontona konsoliderade med statens övriga finanser. Detta innebär att inbetalda avgifter minskar statens upplåningsbehov, statsskulden och statens räntekostnader, medan infrianden leder till motsatt effekt.

Tabell 10.6 Riksgäldskontorets garanti- och kreditverksamhet

Tusental kronor

Avgifts-belagd verksamhet ¹	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	–	279 000	-379 000	658 000
Prognos 2012	65 000	200 000	-110 000	375 000
Budget 20123	40 000	225 000	50 000	215 000

¹ Exklusive bankgarantier och insättningsgaranti (se tabell 10.5 och 10.9).

För 2011 resulterade garanti- och kreditverksamheten i ett överskott på 658 miljoner kronor. Resultatet beror främst på minskade avsättningar för framtida garantiförluster. För 2012 och 2013 beräknas det uppskattade resultatet för garanti- och kreditverksamheten till 375 respektive 215 miljoner kronor. Under 2011 och första halvåret 2012 var de minskade avsättningarna större än kostnaderna i verksamheten, därav de negativa kostnaderna för perioden.

Avgifterna inom statens internbank förs till inkomsttitel 2557 *Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret*. Avgifterna används som styrmedel i strävan mot ökad effektivisering av den finansiella verksamheten inom staten. För att undvika subventionering har Riksgäldskontoret även möjlighet att ta ut avgifter av kunder som inte är myndigheter.

Under 2011 uppgick avgifterna inom Statens internbank (och därmed inleveransen på in-

komsttitel) till 4,8 miljoner kronor. För 2012 och 2013 beräknas motsvarande avgifter till 4,5 miljoner kronor per år.

Tabell 10.7 In- och utlåningsverksamheten i Statens internbank

Tusental kronor

Avgifts-belagd verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras
Utfall 2011	4 781	0
Prognos 2012	4 500	0
Budget 2013	4 500	0

Verksamheten insättningsgaranti och investerarskydd finansieras genom Riksgäldskontorets förvaltningsanslag. Administrationskostnaden för denna verksamhet avräknas från efterföljande års avgifter och redovisas mot inkomsttitel 2552 *Övriga offentligrättsliga avgifter*. Resterande avgifter placeras på räntebärande konto i Riksgäldskontoret eller i skuldförbindelser utfärdade av staten. Avgifter för insättningsgaranti och investerarskydd betalas av de institut som är anslutna till garantin respektive skyddet.

Tabell 10.8 Insättningsgaranti och investerarskydd

Tusental kronor

	Intäkter till inkomsttitel ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	7 600	–	14 424	-6 824
Prognos 2012	14 400	–	14 500	-100
Budget 2013	14 500	–	15 000	-500

¹ Intäkterna till inkomsttitel motsvaras normalt av föregående års anslagsförbrukning. Beloppet 2011 redovisas exklusive hittills uppkomna administrationskostnader i ersättningsfallet CTA Lind & Co Scandinavia AB (28 748 tkr). Dessa kostnader har balanserats tidigare. En överföring till inkomsttitel gjordes dock under 2011.

Regeringens överväganden

Tabell 10.9 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:12 Riksgäldskontoret

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	311 567	311 567	311 567	311 567
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	2 611	8 066	13 239	19 649
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1 353	-421	-428	-437
Förslag/ beräknat anslag	312 825	319 211	324 377	330 780

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Regeringen föreslår att 312 825 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Riksgäldskontoret* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 319 211 000 kronor, 324 377 000 kronor respektive 330 780 000 kronor.

10.4.2 Överföring av Statens järnvägars obligationsportfölj

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2013 besluta om en låneram i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 3 309 000 000 kronor för att finansiera övertagandet av Statens järnvägars obligationsportfölj.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av avvecklingen av affärsverket Statens järnvägar föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en låneram i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 3 309 000 000 kronor för att finansiera övertagandet av Statens järnvägars obligationsportfölj. Låneramen disponerades tidigare av Statens järnvägar och omfattade 2012 högst 5 000 000 000 kronor. Riksgäldskontoret kommer vid avvecklingen av affärsverket Statens järnvägar att överta de finansiella tillgångar och skulder som ursprungligen härrör från de amerikanska leasingtransaktioner som Statens järnvägar ingått. De amerikanska leasingkontrakten är lösta men affärsverket är fortsatt ägare till ett antal obligationer som utgjorde del av de ursprungliga transaktionerna. Vid lösen av de amerikanska leasingkontrakten finansierades övertagandet av obligationerna genom lån i Riksgäldskontoret. Överföringen till Riksgäldskontoret avser dessa obligationer, valuta-säkringsavtal och det till dessa kopplade lånen i Riksgäldskontoret.

Löptiden i obligationsportföljen är fram till december 2021 och likvidflödena är matchade till slutförfallodagen. Samtliga lån är nollkuponglån, vilket innebär att ingen ränta betalas under löptiden. Räntan ackumuleras och betalas på förfallodagen. Nominellt belopp, motsvarande summan av de belopp som på respektive förfalldag ska återbetalas inklusive upplupen ränta, uppgår till 3 309 miljoner kronor. Regeringen avser att under hösten 2012 ge Riksgäldskontoret och Statens järnvägar i uppdrag att förbereda överföringen (se vidare utg.omr. 22 avsnitt 3.7.17).

11 Sjunde AP-fonden

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar krediter till Sjunde AP-fonden för att finansiera verksamheten och fördela kostnaderna för att bygga upp Sjunde AP-fondens verksamhet över tiden. Detta ska ske i syfte att åstadkomma neutralitet mellan generationer av pensionssparare. Skulden för uppbyggnaden av Sjunde AP-fondens verksamhet ska amorteras på ett rättvist sätt mellan olika generationer.

Sjunde AP-fonden förvaltar två fonder i premiepensionssystemet, de s.k. byggstensfonderna AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond. Genom att kombinera dessa två fonder erbjuder Sjunde AP-fonden sex olika placeringsalternativ, varav den största är förvalsalternativet AP7 Såfa. Sedan förändringarna i premiepensionssystemet i maj 2010 är förvalsalternativet i praktiken en s.k. generationsfond med en sammansättning av aktie- respektive räntefonden som avspeglar premiepensionsspararens ålder. Upp till 55 år består Såfa enbart av aktiefonden, för att sedan, upp till 75 år, minska till en tredjedel aktiefond och två tredjedelar räntefond. Förutom AP7 Såfa och de två fonderna erbjuder Sjunde AP-fonden en kombination av aktie- respektive räntefonden i de tre portföljerna offensiv (75 procent aktiefond), balanserad (50 procent aktiefond) och försiktig (33 procent aktiefond). Samtliga placeringsalternativ och de två fonderna är valbara inom premiepensionssystemet.

11.2 Mål

Målet för Sjunde AP-fonden (fondens uppdrag) är att uteslutande förvalta premiepensionsmedel i pensionsspararnas intresse genom att uppnå en långsiktigt hög avkastning, i syfte att tillförsäkra andelsägarna en så bra pension som möjligt i förhållande till risken i placeringarna. Risk och avkastning ska tolkas i termer av utgående pensioner.

Hänsyn till miljö och etik ska tas i placeringsverksamheten, utan att avkall görs på det övergripande målet om hög avkastning.

Sjunde AP-fonden förvaltar premiepensionsmedel av betydande storlek för ett stort antal personer. Många av dessa har inte aktivt valt Sjunde AP-fonden utan litar på att staten erbjuder en god förvaltning. Det är därför viktigt att allmänheten har förtroende för fondens sätt att sköta förvaltningen av premiepensionsmedlen, att avkastningen är god, att det finns välfungerande kontrollsystem och administrativa rutiner samt att kostnaderna är låga.

11.3 Resultatredovisning

11.3.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Regeringens utvärdering av Sjunde AP-fondens resultat redovisas årligen i en särskild skrivelse till riksdagen, senast i skrivelsen Redovisning av AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2011 (skr. 2011/12:130 s. 59 ff.).

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens verksamhet ska täckas med förvaltningsavgifter som tas ur de två fonderna AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond. Detta gäller även kostnaderna för att bygga upp verksamheten från grunden. I syfte att åstadkomma neutralitet mellan generationer sprids kostnaderna under uppbyggnadsskedet över en längre period. För detta ändamål disponerar Sjunde AP-fonden krediter i Riksgäldskontoret.

11.3.2 Resultat

Sjunde AP-fonden har bildats för att förvalta premiepensionsmedel inom det reformerade ålderspensionssystemet. En del av pensionsavgiften (cirka 14 procent eller 2,5 procent av pensionsunderlaget) ger rätt till premiepension och förvaltas i värdepappersfonder efter individuella val. För de personer som avstår från att välja någon annan fond förvaltas medlen av Sjunde AP-fonden i förvalsalternativet AP7 Såfa.

Vid utgången av 2011 omfattade premiepensionssystemet 6,4 miljoner premiepensionssparare, varav närmare 42 procent (2,8 miljoner sparare) hade sina fondmedel i AP7 Såfa. Det samlade fondkapitalet i systemet uppgick till 393 miljarder kronor. Av detta värde förvaltade Sjunde AP-fonden 105,5 miljarder kronor eller 27 procent av kapitalet. Skillnaden mellan Sjunde AP-fondens andel av antalet premiepensionssparare och andel av fondkapitalet beror på att en stor andel unga sparare har sina pensionsmedel placerade i AP7 Såfa. De är i början av arbetslivet och har ännu inte haft så stora pensionsavsättningar.

För AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond uppgår förvaltningsavgiften till 0,15 respektive 0,09 procent av förvaltad kapital. Med den utgångspunkten har Sjunde AP-fondens avgiftsintäkter beräknats till 148,6 miljoner kronor för 2012. Samtidigt har verksamhetens kostnader uppskattats till 138,8 miljoner kronor, varav 2,5 miljoner kronor utgörs av räntekostnader. Det balanserade underskottet, som uppgick till 127,4 miljoner kronor vid utgången av 2011 och 158,7 miljoner kronor ett år tidigare, väntas därmed minska till cirka 117,6 miljoner kronor under 2012.

För 2012 disponerar Sjunde AP-fonden dels en låneram på högst 5 miljoner kronor för finansiering av investeringar i anläggningstillgångar

som används i verksamheten, dels ett räntekonto med kredit på högst 175 miljoner kronor.

Sjunde AP-fondens behov av krediter är lägre än det balanserade underskottet, främst på grund av att externa förvaltare ersätts kvartalsvis i efterskott.

11.3.3 Analys och slutsatser

I regeringens utvärdering av Sjunde AP-fondens förvaltning t.o.m. 2011 framgår att Sjunde AP-fondens förvalsalternativ (Premiesparfonden t.o.m. den 20 maj 2010 och AP7 Såfa fr.o.m. den 24 maj 2010) sedan starten 2000 haft en avkastning som överträffar den genomsnittliga avkastningen för de privata fonderna i premiepensionssystemet. Den period som Sjunde AP-fondens nya förvalsalternativ AP7 Såfa har varit i bruk är alltför kort för att utgöra grund för bedömning av resultatet. Dock konstaterar regeringen att utvecklingen under perioden bekräftar behovet av tydlig information om förvalsalternativets inriktning och risknivå. Fonden har inlett ett arbete på detta område, vilket välkomnas.

Sedan Sjunde AP-fondens nya fonder, AP7 Aktiefond och AP7 Räntefond, infördes i maj 2010 är resultatet av den aktiva förvaltningen negativt redan före kostnader. Perioden är emellertid för kort för att kunna läggas till grund för slutsatser, men regeringen bedömer i utvärderingen att det är positivt att fonden tillvaratar gjorda erfarenheter genom att begränsa utrymmet för avvikelse från fondens långsiktiga riktmärke för aktieexponeringen på 150 procent.

Sjunde AP-fondens redovisade resultat var negativa från starten av verksamheten fram t.o.m. 2004. Under perioden 2005–2007 var resultaten positiva. Till följd av marknadsutvecklingen 2008 var resultaten negativa både 2008 och 2009. Åren 2010 och 2011 uppvisade Sjunde AP-fonden återigen ett positivt resultat. Resultatet uppgick 2011 till 31,3 miljoner kronor, vilket i motsvarande grad minskade fondens balanserade underskott till 127,4 miljoner kronor.

Som ett led i sin strävan att behandla olika generationer av pensionssparare lika har Sjunde AP-fonden fastställt att det balanserade underskottet ska vara eliminerat till 2020.

Beräkningar utifrån en rad antaganden, innefattande bl.a. in- och utflöden i fonderna, förväntad avkastning och kostnadsutveckling, visar att Sjunde AP-fonden kommer att fortsätta redovisa successivt förbättrade årsresultat efter 2012. Detta beror främst på att fondkapitalet förväntas öka under de kommande åren, till följd av årliga tillflöden av kapital och en förväntat långsiktigt positiv avkastning. Sjunde AP-fonden beräknar att de kommande årens positiva resultat medför att den kredit på räntekonto som fonden disponerar, och som i dagsläget uppgår till 175 miljoner kronor, kan slutamorteras i god tid före 2020.

Det bör noteras att prognosen för Sjunde AP-fondens slutamortering av krediten är osäker, framför allt på grund av osäkerheten kring fondkapitalets utveckling. Det beror på att AP-fondens intäkter, men inte dess kostnader, är helt beroende av det förvaltade kapitalets storlek. Två faktorer är särskilt viktiga för fondkapitalets utveckling, dels utvecklingen på de finansiella marknaderna, och då framför allt utvecklingen på de globala aktiemarknaderna, dels premiepensionsspararnas individuella val av fonder.

Vad gäller fondens kostnader finns det en osäkerhet som följer av en tidigare omläggning av avtal med externa kapitalförvaltare. I dessa avtal ingår resultatberoende avgifter som utbetalas om berörda förvaltare överträffar vissa angivna mål. Den högre avgiften belastar myndigheten Sjunde AP-fonden, medan den motsvarande högre avkastningen tillfaller fonderna och därmed fondspararna. Ur ett helhetsperspektiv gynnar de resultatberoende avgifterna fondandelsägarna.

En vid behov tillfällig höjning av fondavgiften, i syfte att hantera osäkerheten kring intäkterna, bedöms inte vara förenlig med ambitionen att behandla olika generationer av pensionsparare lika.

Eftersom Sjunde AP-fondens intäkter, men inte kostnader, är helt beroende av det förvaltade kapitalets storlek kan fonden även i ett fortvarighetstillstånd ha behov av ett visst kreditutrymme. Sjunde AP-fondens möjlighet att ta upp kredit förutsätter emellertid ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder). Frågan kommer därför att behandlas i samband en översyn av lagen.

11.4 Politikens inriktning

I regeringens utvärdering av Sjunde AP-fondens verksamhet t.o.m. 2011 framhålls bl.a. behovet av information kring inriktning och risknivå i AP7 Såfa.

Sjunde AP-fondens styrelse har ansvaret för att fastställa och utvärdera fondernas övergripande mål. Regeringen är i sin tur ålagd att i efterhand utvärdera verksamheten. I det sammanhanget är det av särskilt intresse att följa upp utfallet av Sjunde AP-fondens förändrade uppdrag och de nya fonder och fondportföljer som inrättades i maj 2010.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 Kredit på räntekonto och låneram för Sjunde AP-fonden

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2013 besluta att Sjunde AP-fonden dels får tillgång till en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 160 000 000 kronor, dels får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 5 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av osäkerheten kring Sjunde AP-fondens kreditbehov, som är en följd av osäkerheten kring fondens intäkter, bedömer regeringen att det för 2013, i likhet med tidigare år, finns behov av en viss säkerhetsmarginal för att tillgodose ett eventuellt likviditetsbehov om fondkapitalet kraftigt minskar. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en kredit i Riksgäldskontoret omfattande högst 160 miljoner kronor. Regeringen avser dock att bevilja Sjunde AP-fonden en ram för kredit på räntekonto om 150 miljoner kronor, dvs. en sänkning med 25 miljoner kronor jämfört med 2012. Den högre ramen utgör en möjlighet för regeringen att med mycket kort varsel besluta om att utöka krediten om förutsättningarna skulle ändras, t.ex. till följd av ett utflöde av

fondkapital från Sjunde AP-fonden eller en negativ utveckling på de finansiella marknaderna.

En oförändrad ram på 5 miljoner kronor avseende lån för finansiering av anläggningstillgångar under 2013 bedöms vara tillräcklig.

12 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken

12.1 Omfattning

Europeiska investeringsbanken (EIB) är en fristående institution inom Europeiska unionen (EU). Banken upprättades 1958 i enlighet med Romfördraget. Sverige blev medlem i EIB i samband med EU-inträdet (se prop. 1994/95:40 Budgeteffekter av Sveriges medlemskap i Europeiska Unionen) då medlemskap i EIB följer automatiskt med medlemskap i EU. Bankens huvudsyfte är att bidra till en balanserad och störningsfri utveckling av den inre marknaden. Detta görs genom långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt som främjar detta syfte. Prioriterade områden för bankens verksamhet är finansiering till forskning och utveckling, innovation, energi, miljöskydd, motverkande av klimatförändringar, små och medelstora företag samt transporter.

EIB:s kapital från ägarna består av dels inbetalt kapital, dels garantikapital. Den del som betalas in uppgår för närvarande till 5 procent. Varje medlemslands kapitalandel fastställdes vid inträdet i banken på grundval av landets relativa ekonomiska styrka. Sveriges kapitalandel i EIB uppgår till ca 2,97 procent och Sverige är därmed åttonde största delägare i EIB av de 27 ägarländerna.

Sverige driver i EIB:s styrelse linjen att bankens mervärde²⁰ ska öka, att utlåningen till

förnybar energi, energieffektivisering och klimatåtgärder ska öka, att banken ska ha väl utvecklade riktlinjer för bl.a. bekämpning av korruption, skatteflykt, penningtvätt och terrorismfinansiering, vilka ska tillämpas strikt, samt att banken ska ha väl fungerande och rimliga ersättningssystem.

Sverige deltog i en kapitalhöjning i EIB 2003 (prop. 2002/03:1 utg.omr. 2, bet. 2002/03:FiU2, rskr. 2002/03:85) och 2009 (prop. 2008/09:116, bet. 2008/2009:FiU36, rskr. 2008/09:200). Kapitalhöjningen 2009, som motiverades av den finansiella krisen, möjliggjorde att EIB kraftigt ökade sin utlåning temporärt under 2009–2011. År 2011 minskade utlåningsvolymen, men den var ändå högre än före den finansiella krisens utbrott. EIB godkände under 2011 lån för ca 61 miljarder euro, varav ca 54 miljarder euro i EU.

EIB har en betydande låneportfölj jämfört med andra internationella finansiella institutioner. Utestående lånebelopp var ca 396 miljarder euro vid utgången av 2011. Volymen utestående lån och garantier kan enligt EIB:s stadgar uppgå till högst 250 procent av inbetalt kapital, garantikapital och bankens reserver, vilket vid årsslutet 2011 begränsade den möjliga volymen utestående lån och garantier till maximalt ca 660 miljarder euro. Samtidigt utgör också risken i EIB:s låneportfölj en begränsning av hur stor utlåningsvolym banken kan ha eftersom den påverkar dess kreditbetyg och upplåningsmöjligheter. Det innebär att EIB:s

²⁰ Med mervärde menas här att EIB:s finansiering ska ge något utöver vad som finns på marknaden till rimliga villkor, exempelvis längre löptider,

förbättrad projektkvalitet genom teknisk rådgivning och krav på efterlevnad av standarder (t.ex. vad gäller miljö och upphandling).

möjliga utlåningsvolym för närvarande ligger väsentligt under den som dess stadgar tillåter.

EIB:s utlåning finansieras i huvudsak genom upplåning på marknaden. De överskott som verksamheten genererar har hittills gått till att stärka bankens kapitalbas.

För en redovisning av EIB:s verksamhet hänvisas till regeringens skrivelse Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2010 och 2011 (skr. 2011/12:154).

Avsnittet omfattar även vissa garanti- och medlemsavgifter, bl.a. Sveriges medlemsavgifter i Europarådets utvecklingsbank och i Bruegel.

12.2 Budgetförslag

12.2.1 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att Sverige under 2013 medverkar i kapitalhöjningen i Europeiska investeringsbanken (EIB), som innebär att Sverige till EIB ska inbetala 297 351 000 euro.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att EIB:s verksamhet utgör ett värdefullt bidrag till att utveckla och stärka EU:s inre marknad. EIB:s kapitalökning 2009 beräknades ursprungligen räcka till 2015, men den ekonomiska krisen i EU har medfört en ökad risk i EIB:s låneportfölj. Bristen på krediter på marknaden till rimliga villkor har samtidigt gjort att efterfrågan på lån från EIB har ökat i många länder i EU. Det har därför uppstått ett behov av att öka EIB:s kapital. Regeringen bedömer att den aktuella kapitalhöjningen ökar EIB:s möjlighet att bidra till hållbar tillväxt och sysselsättning i EU samt förstärker bankens finansiella ställning. Därigenom kommer banken att kunna agera kontryckligt under den rådande ekonomiska krisen i EU.

Risksituationen för EIB har succesivt försämrats till följd av sänkt kreditvärdering av flera av ägarländerna och en förhöjning av kreditrisken i befintliga lån. Med anledning av detta anser EIB:s styrelse att, utan kapitaltillskott,

lånevolymerna bör minska betydligt i förhållande till de höga nivåer som rått 2009–2011.

Mot denna bakgrund uppmanade Europeiska rådet den 29 juni 2012 EIB:s styrelse att öka det inbetalda kapitalet med 10 miljarder euro med syftet att öka bankens sammanlagda utlåningskapacitet i EU med 60 miljarder euro samt för att stärka dess kapitalbas. Den ökade utlåningen förväntas ske över tre till fyra år och bidra till ökad tillväxt och sysselsättning i EU. Ökade investeringar förväntas särskilt ske inom sektorerna forskning, utveckling, innovationer och utbildning, små och medelstora företag (normalt upp till 250 anställda, men även företag upp till 3 000 anställda), resurseffektivitet samt strategisk infrastruktur.

EIB:s styrelse beslutade den 24 juli 2012 att rekommendera att EIB:s guvernörsråd beslutar att bankens inbetalda kapital ökas med 10 miljarder euro och att EIB:s stadgar ändras för att dessa ska återge bankens korrekta ägarkapital efter kapitalhöjningen. Kapitalhöjningen och stadgeändringen träder i kraft när alla EIB:s guvernörer skrivit under beslutet, vilket förväntas ske i slutet av december 2012. Detta möjliggör för de medlemsländer som så önskar att betala in kapitalhöjningen från 2012 års budget. Medlemsstaterna ska betala in kapitalhöjningen senast den 31 mars 2013. De länder som har särskilda skäl ska dock kunna dela upp inbetalningen över tre år. Kapitalhöjningen ska ske proportionerligt med ländernas ägarandelar och påverkar därför inte ägarstrukturen. Det sker ingen förändring av EIB:s garantikapital, vilket innebär att andelen inbetalt kapital ökar från 5 procent till ca 8,9 procent. För svensk del innebär ett deltagande i kapitalhöjningen att Sverige senast den 31 mars 2013 ska betala in 297 351 000 euro, motsvarande knappt 2 530 000 000 kronor²¹. Denna inbetalning motsvarar Sveriges ägarandel i EIB på ca 2,97 procent och Sveriges kapitalandel förblir därmed oförändrad efter höjningen förutsatt att alla ägarländer deltar som planerat. Sveriges totala kapital i EIB skulle efter höjningen uppgå till 7 207 577 000 euro varav 642 862 300 euro är inbetalt. Sverige har i kapitalhöjningsdiskussionerna verkat och fått gehör för att hela EIB:s verksamhet i EU ska ge

²¹ Med en växelkursprognos på 8,5 kronor per euro.

ett ökat bidrag till hållbar tillväxt och sysselsättning, att EIB i samarbete med ägarländerna ska ta fram regionala tillväxtprioriteringar för utlåningen samt att EIB ska sträva efter att öka bankens mervärde i utlåningen.

Genom att kapitalhöjningen leder till ökad utlåning i EIB ökar risken för att Sveriges åtagande gentemot EIB i form av inbetalning av garantikapital skulle kunna behöva infrias. Denna risk är beroende av bankens resultat, utlåningspolitik, finansiella ställning och status som prioriterad fordringsägare. EIB har hittills haft mycket små kreditförluster och anses ha god förmåga att bedöma och hantera risk. Bankens reserver den 31 december 2011 uppgick till 29 miljarder euro, vilket motsvarade ca 7 procent av utestående lån.

För svenskt vidkommande innebär deltagandet i kapitalhöjningen att det inbetalda kapitalet höjer de takbegränsade utgifterna, försämrar statens budgetsaldo och ökar statskulden, men påverkar inte det finansiella sparandet.

12.2.2 1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken

Tabell 12.1 Anslagsutveckling 1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken

Tusental kronor

2011	Utfall	Anslags-sparande
2012	Anslag	Utgifts-prognos
2013	Förslag	2 530 000
2014	Beräknat	0
2015	Beräknat	0
2016	Beräknat	0

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 2 530 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken* för 2013. För 2014–2016 beräknas inga medel.

Tabell 12.2 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:18 Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹				
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	2 530 000			
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	2 530 000			

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

12.2.3 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tabell 12.3 Anslagsutveckling 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

2011	Utfall	2 283	Anslags-sparande	87
2012	Anslag	2 370	Utgifts-prognos	2 149
2013	Förslag	2 370		
2014	Beräknat	2 370		
2015	Beräknat	2 370		
2016	Beräknat	2 370		

Anslaget används för att finansiera Sveriges årliga medlemsavgifter i Europarådets utvecklingsbank (CEB), i Bruegel (en ekonomisk-politisk tankesmedja baserad i Bryssel), och i European Institute of Public Administration (EIPA).

I enlighet med garantimodellen ska även anslaget kunna belastas om garantier till vissa internationella finansieringsinstitut behöver infrias.

Anslaget används också för att finansiera garantiavgiften till Riksgäldskontoret för Sveriges Hus i Sankt Petersburg.

Regeringens överväganden

Tabell 12.4 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	2 370	2 370	2 370	2 370
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	2 370	2 370	2 370	2 370

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Budgetförslaget baseras på antagandet om en nominellt oförändrad årlig svensk avgift om 100 000 euro eller 850 000 kronor per år till Bruegel, vilket motsvarar 2 procent av medlemsstaternas bidrag.

Även för EIPA och CEB antas att avgifterna kommer att ligga kvar på 55 000 respektive 35 000 euro, motsvarande 470 000 respektive 300 000 kronor. Garantiavgiften till Riksgäldskontoret för Sveriges Hus i Sankt Petersburg beräknas uppgå till 300 000 kronor.

Regeringen föreslår att 2 370 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* för 2013. Även för 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 2 370 000 kronor.

13 God redovisningssed för företag och organisationer

13.1 Omfattning

Området omfattar Bokföringsnämnden och dess normgivning i redovisningsfrågor.

13.2 Mål

Bokföringsnämnden är statens expertorgan på redovisningsområdet och ansvarar för att utveckla god redovisningssed. Verksamheten ska också bidra till att förbättra standarden i de mindre och medelstora företagens löpande bokföring och årsredovisningar respektive årsbokslut genom informationsinsatser.

13.3 Resultatredovisning

Bokföringsnämnden har under 2011 överskridit tilldelade anslagsmedel till följd av oförutsedda utgifter för retroaktiva pensionsmedel om 2,4 miljoner kronor, vilket motsvarar ca 20 procent av tillgängliga medel. Riksdagen har i propositionen Vårändringsbudgeten för 2012 beslutat att öka nämndens anslag med 2,4 miljoner kronor (prop. 2011/12:99, bet. 2011/12 FiU21, rskr. 12:282). Av övriga verksamhetskostnader stod normgivningsarbete för drygt 80 procent av kostnaderna och resterande till information för småföretagare.

13.3.1 Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Regeringens bedömning av Bokföringsnämndens verksamhet utgår från målen i myndighetens regleringsbrev och instruktion.

13.3.2 Resultat

Bokföringsnämndens har under 2011 utfärdat kompletterande normgivning, biträtt Regeringskansliet i redovisningsfrågor och avgett yttranden om god redovisningssed till domstolar i olika redovisningsfrågor. Samtidigt har nämnden svarat på ca 3 100 frågor via e-post och telefon. Bokföringsnämnden har under året fortsatt arbetet med att förbättra myndighetens service och tillgänglighet, bl.a. genom att hemsidan ska vara lättillgänglig oavsett tekniska eller personliga förutsättningar. Vidare har myndigheten arbetat med två omfattande projekt för att utveckla normgivningen.

Bokföringsnämndens K-projekt innebär att det i framtiden ska finnas samlade regelverk för upprättande av årsbokslut respektive årsredovisningar för olika kategorier av företag (K1, K2, K3 och K4). Företagen ska utifrån sin företagsform och storlek tillämpa något av regelverken. Tidigare har Bokföringsnämnden beslutat om allmänna råd inom K1 och K2.

K1 omfattar regelverk som får tillämpas av enskilda näringsidkare, handelsbolag som ägs av fysiska personer och ideella föreningar som bedriver verksamhet i mindre omfattning.

K2 omfattar regelverk som får tillämpas av mindre aktiebolag och ekonomiska föreningar samt de enskilda näringsidkare, handelsbolag och ideella föreningar som inte vill eller kan tillämpa reglerna för K1.

K3 omfattar regelverk som ska tillämpas av större icke-noterade företag och mindre företag som inte väljer ett förenklat regelverk.

K4 omfattar företag som i sin koncernredovisning följer de internationella redovisningsreglerna (IFRS).

Under 2011 har Bokföringsnämnden i huvudsak arbetat med K3, framförallt har myndigheten hanterat remissynpunkter. Till följd av förändrade regler i lagstiftningen har även K2 uppdaterats. K-projektet beräknas vara helt klart 2013.

Under 2010 påbörjade Bokföringsnämnden det andra projektet som syftar till att ta fram ett samlat regelverk som omfattar bokföringslagens regler om löpande bokföring, verifikationer och arkivering m.m. Ett förslag till allmänt råd ska remitteras hösten 2012.

Bokföringsnämnden gav 2011 ut två allmänna råd vilket är sju färre jämfört med föregående år. Att nämnden ger ut samlade regelverk, så som i K-projektet och projektet om bokföringslagens regler, medför att de ca 100 allmänna råd som nämnden tidigare gett ut på sikt kan upphävas och ersättas med nya allmänna råd från ovanstående projekt.

13.3.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att måluppfyllelsen är god och att Bokföringsnämnden i hög grad bidrar till att uppfylla målet för området.

De redovisningsnormer som meddelas bidrar till att förbättra kvaliteten på företagens bokföring och bokslut. Genom att tydliggöra vad som är god redovisningssed blir det lättare att jämföra olika företags årsredovisningar respektive årsbokslut. Förutsättningarna för att analysera företagens ekonomiska ställning har därmed förbättrats. Normerna underlättar för banker, rådgivare och Skatteverket att korrekt bedöma olika företags ekonomiska ställning och resultat.

Bokföringsnämndens normgivning och information har gjorts mer lättillgänglig och begriplig samt har blivit mer efterfrågad av småföretag och yrkesverksamma inom redovisningsområdet.

Myndigheten har en betydande roll i regelförenklingsarbetet för att minska företagens administrativa kostnader. Det arbete med förändringar som nämnden bedrivit under flera år har gett resultat, dels genom att nämnden bidragit till att ny lagstiftning innehåller förenklade redovisningsregler, dels genom nämndens arbete med samlade regelverk för olika kategorier av företag.

13.4 Politikens inriktning

Bokföringsnämnden ska fortsätta arbeta för att främja utvecklingen av god redovisningssed i företagets bokföring och offentliga redovisning. Verksamheten ska även under 2013 inriktas mot att förenkla regler och minska företagets administrativa kostnader.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 1:13 Bokföringsnämnden

Tabell 13.1 Anslagsutveckling 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor				
2011	Utfall	13 595	Anslags-sparande	-2 299
2012	Anslag	13 749 ¹	Utgifts-prognos	11 160
2013	Förslag	11 398		
2014	Beräknat	9 572 ²		
2015	Beräknat	9 751 ²		
2016	Beräknat	9 968 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 9 356 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Bokföringsnämndens förvaltningskostnader. Det relativt höga anslagsutfallet och kreditutnyttjandet 2011 samt det förhöjda anslaget 2012 förklaras samtliga av Bokföringsnämndens stora oförutsedda utgifter för retroaktiva pensionsmedel.

Regeringens övervägande

Tabell 13.2 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:13 Bokföringsnämnden

Tusental kronor				
z.	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	11 349	11 349	11 349	11 349
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	49	312	530	794
Beslut		-2 075	-2 114	-2 161
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-14	-14	-15
Förslag/ beräknat anslag	11 398	9 572	9 751	9 968

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

För att kunna slutföra K-projektet ökades Bokföringsnämndens anslag med 2 miljoner kronor per år under 2011–2013 i budgetpropositionen för 2011.

Regeringen föreslår att 11 398 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Bokföringsnämnden* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 9 572 000 kronor, 9 751 000 kronor respektive 9 968 000 kronor.

14 Riksrevisionen

14.1 Riksrevisionen

Riksrevisionen är en del av riksdagens kontrollmakt och ansvarar för oberoende granskning av statlig verksamhet. Granskningen omfattar såväl effektivitetsrevision som årlig revision. Riksrevisionen företräder Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang. Myndigheten ska bedriva internationellt utvecklingssamarbete och kan i övrigt inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster internationellt. För sin verksamhet disponerar Riksrevisionen anslagen 1:15 *Riksrevisionen* under utgiftsområde 2 Samhälls ekonomi och finansförvaltning samt anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

14.2 Mål för Riksrevisionen

14.2.1 Uppgifter

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen. Målen för Riksrevisionens verksamhet tar sin utgångspunkt i den roll och de uppgifter som riksdagen lagt fast i regeringsformen och i annan lagstiftning. Riksrevisionen granskar hela beslutskedjan i den verkställande makten och förser riksdagen med ett kvalificerat beslutsunderlag. Detta ställer stora krav på myndigheten. Riksrevisionen måste präglas av hög effektivitet och kvalitet. Riksrevisionen strävar efter att utföra sina uppgifter på ett sådant sätt att myndigheten utgör ett föredöme i statsförvaltningen.

14.2.2 Verksamhetsmål

Riksrevisionen redovisar sin verksamhet i fyra verksamhetsgrenar: årlig revision, effektivitetsrevision, internationellt utvecklingssamarbete och omvärldsriktad verksamhet.

Målet för den årliga revisionen är att i enlighet med god revisions sed och i tid avlämna revisionsberättelser avseende årsredovisningen för de granskningsobjekt som omfattas av lagen (2002:1022) om statlig revision.

Målet för effektivitetsrevisionen är att genom granskningsverksamhet främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. För granskningsverksamheten gäller vidare att den ska vara relevant och intressant, hålla hög kvalitet samt att den ska nå en hög verkningsgrad.

Målet för det internationella utvecklingssamarbetet är att inom ramen för svensk biståndspolitik stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva offentlig revision, stärka parlamentens kontrollmakt samt bidra till uppbyggnaden av en god förvaltning och korruptionsbekämpning i utvecklingsländer.

Målet för verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet är att befästa och främja revisionens roll, nationellt och internationellt, samt att öka genomslaget av Riksrevisionens verksamhet.

14.3 Resultatredovisning

14.3.1 Resultat

Resultatredovisningen för verksamhetsåret 2011 visar ett tillfredsställande resultat inom samtliga verksamhetsgrenar. Uppsatta mål för verksamheten uppnåddes. I jämförelse med 2010 har verksamhetsvolymen varit lägre bland annat som en konsekvens av att Riksrevisionen förbrukade något mer än anvisade medel 2010. Riksrevisionen kunde gå in i 2012 med goda ekonomiska förutsättningar.

Den årliga revisionen av årsredovisningarna för 2010 genomfördes enligt god sed, och samtliga revisionsberättelser lämnades i tid. Revisorsintyg lämnades över berörda myndigheters delårsrapporter. Året har i övrigt i stor utsträckning kännetecknats av en anpassning till internationella standarder för revisionen som kommer att vara fullständigt genomförd genom granskningarna avseende verksamhetsåret 2011. Anpassningen har ställt krav på insatser när det gäller kompetens- och verksamhetsutveckling. Särskilda insatser har också genomförts för att informera om bakgrund och innehåll i nya standarder och hur dessa påverkar den årliga revisionen. Riksrevisionens interna kvalitets-säkring och kvalitetskontroll har visat att revisionen har haft rätt kvalitet. Den årliga revisionen har enligt en genomförd intressentundersökning ett fortsatt förtroende bland dem som berörts av granskningen. Verkningsgraden i årlig revision är hög. Påpekade fel och brister åtgärdas och antalet reservationer²² i revisionsberättelserna är få. En bidragande orsak till denna utveckling är att nya revisionsstandarder ställer krav på en tydlig och tidig rapportering om eventuella fel och brister så att dessa kan åtgärdas så snart som möjligt.

Kostnaderna för årlig revision har ökat något. En omfördelning har genomförts från insatser inom ramen för förordnanderevision av statliga bolag och stiftelser till revision av främst stora myndigheter. Utvecklingen ligger i linje med en beslutad strategi att i ökad utsträckning granska statliga bolag och stiftelser genom effektivitetsrevision.

En nyhet för året när det gäller effektivitetsrevisionen var införandet av ny besluts- och hanteringsordning för granskningsrapporterna. De lämnas nu direkt till riksdagen som begär ett yttrande över rapporten av regeringen inom fyra månader. Erfarenheterna av den nya ordningen har varit goda. Granskningen under 2011 genomfördes inom ramen för tolv olika granskningsstrategier varav tre avslutades under året medan fyra nya strategier påbörjades. Inriktningen av effektivitetsrevisionen har fortsatt att utvecklas mot granskningar som avser frågor om hushållning, resursutnyttjande och måluppfyllelse. Utvecklingen ligger i linje med riksrevisorernas strategiska inriktning sedan 2008 och med den nya lydelsen i revisionslagen som trädde i kraft 2011. Riksrevisionens interna kvalitetssäkring och kvalitetskontroll visar att effektivitetsgranskningarna håller rätt kvalitet. Intressentundersökningen som genomförts i år tyder också på ett allt större förtroende för effektivitetsrevisionen när det gäller granskningens inriktning, genomförande och avrapportering. Uppföljningen av genomförda granskningar indikerar en hög verkningsgrad genom att åtgärder vidtas med anledning av rapporterna.

Kostnaderna för effektivitetsrevisionen minskade under 2011 med 13,1 miljoner kronor. Minskningen avsåg främst löne- och konsultkostnader. Den förhållandevis stora förändringen av granskningsstrategier medförde att en större andel av de tillgängliga resurserna behövde avsättas för omvärldsbevakning. Ett ökat fokus i omvärldsbevakningen har även varit att höja kvaliteten i riksrevisorns underlag för beslut om att starta en granskning, vilket bedöms ha haft positiva effekter i minskade kostnader för granskningar som avslutas utan att någon rapport publiceras. Styckkostnaderna för effektivitetsgranskningarna har därför minskat i förhållande till föregående år. Vid årets slut pågick totalt 32 granskningar.

Det internationella utvecklingssamarbetet har kännetecknats av en hög aktivitetsnivå. Arbetet med att förnya projektportföljen har gett goda resultat. Måluppfyllelsen i de pågående samarbetsprojekten har i stort varit hög. Under hösten 2011 lämnades en resultatrapport över Riksrevisionens internationella utvecklings-samarbete till riksdagens utrikesutskott.

Verksamhetsgrenen omvärldsriktad verksamhet syftar till att öka kunskapen om och intresset

²² Motsvarar det tidigare använda begreppet invändning.

för revisionens roll och resultat samt att bidra till revisionens utveckling i Sverige och internationellt. Riksrevisionen har under året haft samverkan med revisionsorgan i andra länder. Kontakterna med riksdagen och utskotten har varit omfattande. Härutöver har Riksrevisionen arrangerat och deltagit i ett antal seminarier och konferenser. Återkommande uppgifter i form av årlig rapport, uppföljningsrapport, granskningsplan och remisser har genomförts enligt plan.

Tabell 14.1 Kostnadernas fördelning mellan verksamhetsgrenarna (2011)

Tusental kronor

Årlig revision	123 284
Effektivitetsrevision	133 594
Internationellt utvecklingssamarbete	36 106
Omvärldsriktad verksamhet	30 217

14.3.2 Analys och slutsatser

Resultaten av Riksrevisionens verksamhet redovisas i myndighetens årsredovisning. Riksrevisionen redovisar i Riksrevisorernas årliga rapport en uppföljning av genomförda granskningar. Även för det internationella utvecklingssamarbetet har en särskild uppföljningsrapport publicerats. Denna rapport kommer att vara en återkommande publikation.

Riksrevisionen konstaterar att verksamhetsmålen har nåtts 2011 men också att anslagsbelastningen varit något lägre än årets anvisade medel under anslaget 1:15 *Riksrevisionen*. Riksrevisionen bedömer att det för kommande år finns behov av investeringar och särskilda satsningar när det gäller verksamhetsutveckling, förbättrad informationssäkerhet och lokalför-sörjning. Kommande års beräknade anslags-utveckling ställer stora krav på ökad effektivitet för att verksamhetens volym ska kunna bibehållas. Riksrevisionen bedömer att anslags-tilldelningen det kommande året endast bör påverkas av pris- och löneomräkningen. För anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* har för 2011 anvisat anslag förbrukats. Riksrevisionen bedömer att verksamheten fortsatt bör bedrivas på en nominellt oförändrad nivå.

14.4 Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en revisionsbyrå att utföra extern revision av Riksrevisionen. Revisionen har i sin revisionsberättelse bedömt att Riksrevisionens årsredovisning är i allt väsentligt rättvisande.

14.5 Budgetförslag

14.5.1 1:15 Riksrevisionen

Tabell 14.2 Anslagsutveckling 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

2011	Utfall	286 845	Anslags-sparande	14 526
2012	Anslag	300 685 ¹	Utgifts-prognos	307 232
2013	Förslag	302 285		
2014	Beräknat	309 188 ²		
2015	Beräknat	314 875 ³		
2016	Beräknat	321 772 ⁴		

¹ Motsvarar 302 442 tkr i 2013 års prisnivå.

Anslaget används för Riksrevisionens förvaltning-kostnader utom för Riksrevisionens inter-nationella utvecklingssamarbete som finansieras under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den årliga revision som Riksrevisionen utför är i allt väsentligt avgiftsbelagd. Inkomsterna tillförs inkomsttitel 2558 Avgifter för årlig revision.

Tabell 14.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	120 168		122 878	-2 710
Prognos 2012	122 200		126 491	-4 291
Budget 2013	123 400		127 400	-4 000

Riksrevisionen gör årligen en översyn av avgifternas storlek. I syfte att minska det överskott som uppstått under tidigare år och för att nå full kostnadstäckning på sikt beslutades om en sänkning av taxan inför 2012.

Den internationella uppdragsverksamheten har under 2011 avsett revision av verksamheten inom Östersjöstaternas råd (Council of Baltic Sea States) och Montenegro. Uppdraget i Montenegro syftar till att introducera effektivitetsrevision och att stimulera samverkan inom effektivitetsrevisionen med andra revisionsorgan i regionen.

Tabell 14.4 Uppdragsverksamhet Avgiftsfinansierade internationella uppdrag

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2011	59	164	-105
Prognos 2012	150	150	0
Budget 2013	200	200	0

Riksrevisionens överväganden

Tabell 14.5 Härledning av anslagsnivån 2013–2016, för 1:15 Riksrevisionen

Tusental kronor

	2013	2014	2015	2016
Anvisat 2012¹	300 685	300 685	300 685	300 685
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 359	8 096	13 775	20 663
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	241	407	415	424
Förslag/ beräknat anslag	302 285	309 188	314 875	321 772

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2011 (bet. 2011/12:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2012. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2014–2016 är preliminär.

Riksrevisionen föreslår att 302 285 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Riksrevisionen* för 2013. För 2014, 2015 och 2016 beräknas anslaget till 309 188 000 kronor, 314 875 000 kronor respektive 321 772 000 kronor.

Riksrevisionens förslag: Riksrevisionen bemyndigas att för 2013 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 15 000 000 kronor.

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Bilaga

Statsförvaltningens utveckling

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
2. Den statliga förvaltningens organisation och utveckling.....	7
2.1 Trender senaste decenniet.....	7
2.2 Antalet myndigheter och antalet årsarbetskrafter.....	7
2.3 Organisationsförändringar per departement	8
2.4 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser	9
3. Kompetensförsörjningen i staten	13
3.1 De anställda.....	14
3.2 Ålderstrukturen.....	15
3.3 Könsfördelningen.....	16
3.4 Den etniska och kulturella mångfalden.....	17
3.5 Personalrörligheten	19
3.6 Antalet uppsägningar i staten	19
3.7 Sjukfrånvaron.....	20
3.8 Lönenivåerna och lönebildningen	23
Myndighetschefer per den 7 september 2012	31
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2012	36

Tabellförteckning

2.1 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten	10
3.1 Antalet anställda och andelen kvinnor och män i procent 2010 och 2011 fördelade efter COFOG-grupper.....	14
3.2 Andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetens kategorier 2011	15
3.3 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön	16
3.4 Beviljade delpensioner 2010 och 2011.....	16
3.5 Andelen nybeviljade respektive löpande delpensioner hos anställda inom lednings-, stöd- och kärnkompetens	16
3.6 Fördelningen den 7 september 2012 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt.....	17
3.7 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2010 och 2011	18
3.8 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper och kompetens kategorier 2011	19
3.9 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2009 och 2010.....	21
3.10 Nominell och real löneutveckling i statlig sektor, 1997–2010.....	23

Diagramförteckning

2.1 Antal myndigheter under regeringen 2000–2011	7
2.2 Relativa förändringar av antalet myndigheter och årsarbetskrafter mellan 2007 och 2011. År 2007=100	8
3.1 Antalet statsanställda 1995–2011	14
3.2 Åldersstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2011, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften.....	15
3.3 Medianålder då statsanställda kvinnor och män lämnat sin anställning i pensioneringssyfte 1998–2011	16
3.4 Personalrörlighet fördelad på kompetens kategorier och ålder 2010 och 2011	19
3.5 Totalt inflöde av uppsagda till Trygghetsstiftelsen 1990–2011	20
3.6 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid, totalt och uppdelat på kön och ålder 2010–2011	21
3.7 Sjukfrånvaro 1990–2011 enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar	21
3.8 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2011.....	23
3.9 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2011	24
3.10 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2001–2011	24

1. Inledning

Regeringen ger i denna bilaga en beskrivning av statsförvaltningens organisation och utveckling. Vidare redovisas bedömningar när det gäller framtida personalkonsekvenser och en övergripande redovisning av personalstrukturen m.m. inom staten.

Regeringen redovisar årligen i budgetpropositionen sin bedömning av den statliga arbetsgivarpolitiken och dess utveckling för riksdagen, se utg.omr. 2, avsnitt 5.

2. Den statliga förvaltningens organisation och utveckling

Arbetet inom det förvaltningspolitiska området är fortsatt intensivt. Målet för den statliga förvaltningspolitiken är en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete (prop. 2009/10:175, bet. 2009/10:FiU38, rskr. 2009/10:315). Ett antal organisationsförändringar har genomförts eller inletts som ett led i att stärka och effektivisera den statliga förvaltningen.

2.1 Trender senaste decenniet

Antalet myndigheter har minskat sedan 2000. Statskontoret redovisar i rapporten Vad händer i den offentliga sektorn att antalet myndigheter minskade med 91 stycken mellan 2007 och 2011 (diagram 2.1). De största minskningarna under perioden 2007 till 2011 ägde rum inom områdena näringslivsfrågor, socialt skydd samt samhällsskydd och rättsskipning. En stor del av förklaringen är bildandet av så kallade enmyndigheter. Samtidigt har betydande delar av statens verksamhet bolagiserats sedan år 2000. Sedan år 2007 uppgår antalet årsarbetskrafter som varit föremål för bolagiseringar till cirka 10 000 enligt Statskontoret (S2012/4261/SFÖ).

En av de större förvaltningspolitiska reformerna under de senaste åren har varit att ombilda lokala och regionala myndigheter och den centrala myndigheten inom ett verksamhets-

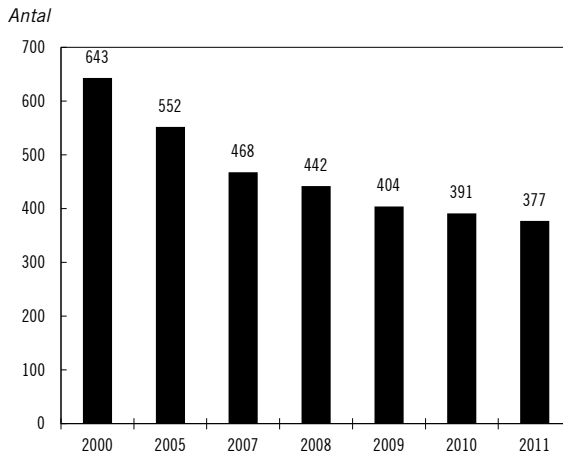
område till så kallade enmyndigheter, t.ex. Försäkringskassan. Syftet med ombildningarna har varit att åstadkomma en tydligare ledning och styrning av myndigheterna, ökad rättssäkerhet och ett mer effektivt resursutnyttjande.

2.2 Antalet myndigheter och antalet årsarbetskrafter

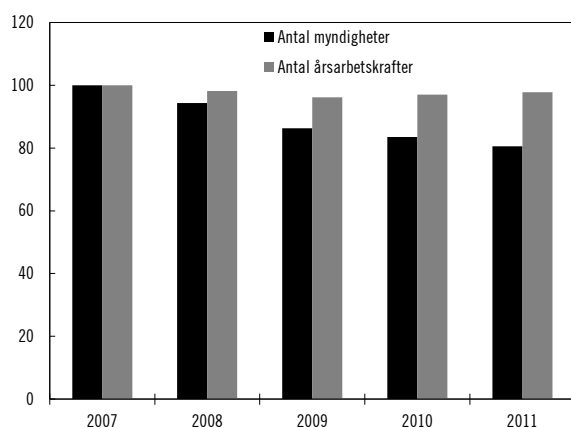
Antalet myndigheter har under 2011 fortsatt att minska. Den 1 januari 2011 fanns det 377 myndigheter under regeringen. Det innebär en minskning med 14 myndigheter jämfört med 2010.

Mellan 2000 och 2011 minskade volymen på myndigheternas verksamhet mätt i antal årsarbetskrafter från 203 000 till knappt 201 000 årsarbetskrafter. Mellan dessa år minskade antalet myndigheter med ungefär 20 procent medan årsarbetskrafterna minskade med drygt två procent (diagram 2.2). Det innebär att myndigheterna i genomsnitt har blivit färre men större enligt Statskontoret.

Diagram 2.1 Antal myndigheter under regeringen 2000–2011

Källa: Statskontoret.

Diagram 2.2 Relativa förändringar av antalet myndigheter och årsarbetskrafter mellan 2007 och 2011. År 2007=100

Källa: Statskontoret.

2.3 Organisationsförändringar per departement

Nedan beskrivs förändringar per departement under året som gått. Det är i huvudsak i verksamheter under Utrikesdepartementet, Socialdepartementet och Miljödepartementet som det skett organisationsförändringar det senaste året.

Utrikesdepartementet

I syfte att samordna östersjöverksamheten överfördes Sidas östersjöenhet till Svenska Institutet den 1 januari 2012. Målsättningen är att stärka Sveriges samarbete kring Östersjön.

Socialdepartementet

Den 1 juni 2012 inrättades Statens servicecenter. Statens servicecenter har till uppgift att efter överenskommelse med myndigheter under regeringen tillhandahålla tjänster som gäller administrativt stöd åt myndigheterna i enlighet med förordning (2012:208) med instruktion för Statens servicecenter. Syftet med bildandet är att uppnå sänkta kostnader och en rad kvalitativa nyttor för statsförvaltningen som helhet. Statens servicecenter bygger på de delar av Ekonomi-enheten inom Skatteverkets verksamhetsstöd som är lokaliserade till Gävle samt de delar av Försäkringskassans verksamhetsstöd som avser lön, de ekonomi- och lönerelaterade funktionerna inom Verksamhetsstöd Help-desk samt delar av Verksamhetsstöd Ekonomi som är lokaliserade till Östersund. Den 1 juni 2012 gick sammanlagt 120 personer över till Statens servicecenter genom verksamhetsövergång från Skatteverket och Försäkringskassan. Ytterligare

personer vid Försäkringskassan kommer att gå över till Statens servicecenter genom verksamhetsövergång den 1 december 2012.

Även den verksamhet som finns inom Kammarkollegiets avdelning Administrativ service kommer att inordnas i Statens servicecenter. Inordnandet kommer att ske den 1 oktober 2012. Den verksamhet som ska inordnas tillhandahåller i dag administrativ service åt primärt små myndigheter med färre än 150 anställda. Verksamheten omfattar cirka 45 medarbetare. Motivet till att inordna verksamheten i Statens servicecenter är att hålla nere statens samlade IT-kostnader samt säkerställa att statens administrativa stödverksamhet utvecklas utifrån gemensamma mål och ambitioner.

I propositionen Ändring av viss länsstyrelseverksamhet (prop. 2011/12:31, bet.KU2, rskr. 2011/12:135) föreslog regeringen att viss länsstyrelseverksamhet skulle koncentreras till ett mindre antal länsstyrelser i syfte att åstadkomma en högre effektivitet och en mer rationell användning av resurser. De verksamheter som föreslogs koncentreras finns inom följande ärendegrupper: medborgarskap, överförmyndare, begravningsfrågor, pantlåneverksamhet, bilskrotning, ensamrätt till sjunket gods, lönegaranti, deponerade medel, Allmänna arvsfonden, häradsallmänningar, bevakningsföretag, lotterier och bitillsyn. Riksdagen beslutade enligt regeringens förslag. Verksamheterna koncentreras till följande sju länsstyrelser; Länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

I syfte att få till stånd en mer effektiv och ändamålsenlig prövning av ansökningar om tillstånd till mindre miljöfarliga verksamheter, s.k. B-verksamheter, samt för att tydliggöra miljöprövningsdelegationernas och länsstyrelsernas olika roller föreslog regeringen också att prövningen av B-verksamheter koncentreras från 21 länsstyrelser till tolv (prop. 2009/10:215, bet. JuU27, rskr. 2009/10:364). Mot denna bakgrund har en ny förordning om miljöprövningsdelegationer trätt i kraft den 1 juni 2012 (SFS 2011:1237). Denna innebär att prövningen av s.k. B-verksamheter koncentreras till miljöprövningsdelegationerna vid länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Enligt proposition med vårändringsbudget för 2012 (prop. 2011/12:99, 2011/12:FiU21, rskr. 2011/12:282) ska Statens Bostadskreditnämnd (BKN) avvecklas. BKN upphör som myndighet den 30 september 2012 och dess verksamhet inordnas i Boverket den 1 oktober 2012.

Regeringen har den 7 juni 2012 (dnr S20102/4207/ESA, delvis) gett Kompetensrådet för utveckling i staten (Krus) i uppdrag att förbereda och genomföra en avveckling av Krus. Av beslutet framgår vidare att regeringen avser att inom kort återkomma i frågan om i vilken grad befintliga arbetsuppgifter fortfarande ska bedrivas i statlig regi och i så fall hur och var. Krus har i enlighet med uppdraget redovisat de ekonomiska, verksamhetsmässiga och personella konsekvenserna som en avveckling innebär.

Den 16 mars 2011 beslutade riksdagen att bilda bolaget Metria AB, som tidigare utgjorde huvuddelen av verksamheten inom Lantmäteriets division Metria. Metria AB bedriver konsultverksamhet inom geografisk information, fastighetsinformation och geografisk informationsteknik. Skälen för ombildningen var bland annat att eftersträva konkurrensneutralitet på marknaden.

En särskild utredare har fått i uppgift att förbereda och genomföra bildandet av Ersättningsnämnden den 1 januari 2013. Nämnden ska under en begränsad tid pröva och fatta beslut om ersättning till personer som utsatts för övergrepp eller försummelser när de som barn och unga befunnit sig i samhällsvård. (Dir. 2012:25).

Miljödepartementet

Den 1 januari 2012 inordnades huvudparten av verksamheten vid Havs- och vattenmyndighetens utredningskontor vid länsstyrelserna i Norrbottens, Västernorrlands och Västra Götalands län. Syftet med förändringen var att uppnå en mer effektiv och ändamålsenlig havs- och vattenförvaltning.

2.4 Bedömningar av framtida personalkonsekvenser

Inledning

Nedan redovisas respektive departements bedömning av framtida personalkonsekvenser som följer av förslagen i denna budgetproposition och andra propositioner som lämnas till riksdagen under 2012. Bedömningen avser 2012–

2015. Redovisning sker endast av förslag som bedöms medföra personalpolitiska konsekvenser.

Bedömningarna är, i likhet med tidigare år, preliminära då det finns många osäkra faktorer. Huruvida bedömda minskningar av personal faktiskt leder till uppsägningar och arbetslöshet är något som inte kan förutses. I övrigt anges kommentarer under respektive utgiftsområde.

Justitiedepartementet

I samband med att Ekobrottsmyndigheten får ett nationellt ansvar för samtliga brottstyper som myndigheten handlägger kommer resurser motsvarande den ekobrottsbekämpning som finns i dag vid Åklagarmyndigheten och Polisen att överföras från dessa myndigheter till Ekobrottsmyndigheten. I utredningen som ligger till grund för denna förändring (SOU 2011:47) beräknas totalt 95 årsarbetskrafter beröras.

Regeringen har den 3 maj 2012 beslutat att ge Domstolsverket och Förvaltningsrätten i Luleå i uppdrag att inrätta en fjärde migrationsdomstol i Luleå, vilket ger behov av ytterligare personal. Målsättningen är att domstolen ska vara i funktion den 1 oktober 2013. Inrättandet av domstolen i Luleå innebär att målunderlaget för Förvaltningsrätten i Stockholm kommer att minska i viss mån.

Antalet anställda vid Migrationsverket beräknas öka 2013 på grund av fortsatt resursbehov till följd av större ärendevolymer än beräknat.

För att stärka det kunskapsbaserade stödet i rättsväsendet förstärker regeringen stegvis Brottsförebyggande rådet under de kommande åren.

Konsumentverket föreslås i denna proposition få ett tillskott på två miljoner kronor under 2013. Detta innebär en möjlig ökning av antalet anställda motsvarande två till tre årsarbetskrafter.

Utrikesdepartementet

I enlighet med riksdagens beslut rörande propositionen om Gemensam organisation för export- och investeringsfrämjande (prop. 2011/12:92, 2011/12:NU23, rskr. 2011/12:265) ska Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (Invest Sweden) avvecklas den 31 december 2012 och dess verksamhet inordnas i Sveriges exportråd, som från och med den 1 januari 2013 benämns Sveriges export- och investeringsråd. Vid förändringen, som berör cirka 25 personer

vid Invest Sweden, ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Regeringen aviserar i denna budgetproposition (utgiftsområde 7) att Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (SADEV) avvecklas den 31 december 2012. För närvarande är ca 20 personer anställda vid SADEV, inklusive tjänstlediga. Det pågår ett arbete inom Regeringskansliet om hur utvärderingsfunktionen inom biståndet bör organiseras.

Försvarsdepartementet

Försvarsmaktens arbete med att genomföra den personella omstrukturering som föranleddes av riksdagens försvarspolitiska inriktningsbeslut (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292 och prop. 2009/10:160, bet. 2009/10:FöU08, rskr. 2009/10:269) fortgår.

Under 2012 genomför Försvarsmakten åtgärder syftande till att skapa en bättre fördelning av kompetens och därmed bättre förutsättningar för Försvarsmaktens verksamhet. Den nya organisationen (FM Org 2013) ska vara bemannad senast den 1 januari 2013. Åtgärderna innebär bl. a. att ett stort antal officerare, ca 4 800, placeras på befattningar för specialist-officerare. Vidare bedöms antalet civilanställda minska med ca 250 samtidigt som antalet officerare minskar med ca 600, varav ca 350 genom tillämpning av det statliga trygghetsavtalet. Samtidigt påbörjar Försvarsmakten rekryteringen av ca 1 000 tidvis tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän (GSS/T) med stöd av lagen (2012:332) om vissa försvarsmaktsanställningar som trädde i kraft vid halvårsskiftet 2012. De olika åtgärderna innebär sammantaget att Försvarsmaktens personalstyrka blir oförändrad under 2012 men att stora förändringar sker mellan de olika personalkategorierna. Förändringarna bedöms på sikt leda till lägre lönekostnader för myndigheten.

Antalet reservofficerare bedöms minska med ca 750 under 2012 och ca 5 350 under 2013. Skälet för detta är att Försvarsmakten bedömer att enbart en mindre del av reservofficerarna har sådan kompetens att de kommer att kunna placeras i FM Org 13. Som framgår av tabellen nedan leder åtgärderna till att Försvarsmaktens personalstyrka sammantaget kommer att minska med ca 3 600 under 2013. Huvuddelen av denna minskning utgörs av reservofficerare.

Under perioden 2014 och 2015 sker en successiv ökning av Försvarsmaktens personal-

styrka. Det huvudsakliga skälet för detta är rekryteringen av såväl tidvis (GSS/T) som kontinuerligt (GSS/K) tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän som efterhand de anställs ersätter pliktpersonalen i krigsförbanden.

Tabell 2.1 Personalkonsekvenser i Försvarsmakten

Personer				
År	2012	2013	2014	2015
Minskning	-2 200	-6 950	-1 850	-2 600
Ökning	2 200	3 350	3 530	4 270
Summa	0	-3 600	1 680	1 670

Under 2012 har även Försvarsmakten, tillsammans med FMV, arbetat vidare med att fullfölja regeringens uppdrag om en effektivare försvarslogistik (prop. 2011/12:86) till myndigheterna med anledning av Försvarsstrukturutredningens betänkande Forskning och utveckling samt försvarslogistik – i det reformerade försvaret (SOU 2011:36).

Åtgärderna kommer att medföra personella förändringar som avviker från ovan redovisade, såväl inom som mellan myndigheterna. Cirka 1 500 personer, varav huvuddelen civilanställda, bedöms komma att beröras av den verksamhetsövergång som ska ske mellan Försvarsmakten och FMV den 1 januari 2013 och av därpå följande rationaliseringsåtgärder.

Den personella omstruktureringen bedöms i allt väsentligt löpa enligt plan men dess omfattning och komplexitet, i kombination med gällande tidsförhållanden, gör genomförandet känsligt för störningar. Regeringen avser därför att följa utvecklingen noga.

Socialdepartementet

Regeringen förbereder en ny renodlad tillsynsmyndighet, Inspektionen för vård och omsorg, vilken avses inrättas den 1 juni 2013. De nuvarande tillsyns- och tillståndsverksamheter som Socialstyrelsen ansvarar för, enligt patient-säkerhetslagen (2010:659), socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade samt vissa andra tillståndsverksamheter föreslås flyttas från Socialstyrelsen till Inspektionen för vård och omsorg. De anställda som arbetar med tillsyns- och tillståndsverksamheter i Socialstyrelsen kommer att erbjudas verksamhetsövergång till den nya myndigheten Inspektionen för vård och omsorg. Vid förändringen ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas.

Regeringen avser att föra över uppgiften om att tillhandahålla och fördela specialistkompetenskurser (SK-kurser) till staten från Institutet för professionell utveckling av läkare i Sverige (IPULS). Denna förändring bedöms ge en marginell ökning av personalstyrkan vid Socialstyrelsen.

Regeringen har i prop. 2011/12:160 Ersättning av staten till personer som utsatts för övergrepp eller försummelse i samhällsvården, föreslagit att en ny nämnd, Ersättningsnämnden, ska handlägga och besluta i ersättningsfrågorna. Den 29 mars 2012 tillkallade regeringen en särskild utredare med uppdrag att förbereda och genomföra bildandet av nämndmyndigheten (dir. 2012:25). Regeringens bedömning är att Ersättningsnämnden inklusive dess kansli kommer att ha ett 45-tal anställda i olika omfattning och vara verksam under en treårsperiod från och med 1 januari 2013.

Försäkringskassan kommer under 2013 att fortsätta sitt arbete för att bli en effektivare myndighet. Som en följd av detta kommer vissa personalminskningar att ske i takt med att ärendehantering och it stöd utvecklas vidare. I vilken omfattning de anställda kommer att beröras är dock i nuläget svårt att överblicka.

Länsstyrelserna föreslås i denna proposition få ett tillskott på 30 miljoner kronor årligen under perioden 2013–2016 för att korta ner handläggningstiderna för överklagandeärenden enligt plan- och bygglagen. Förslaget bedöms innebära en resursförstärkning på cirka 30 årsarbetskrafter under nämnda period.

Länsstyrelsernas förvaltningsanslag föreslås öka med 40 miljoner kronor avseende 2013, 30 miljoner kronor avseende 2014 och med 15 miljoner kronor fr.o.m. 2015. Den extra satsningen avser i första hand att under en övergångsperiod underlätta den från den 1 juni i år genomförda reformen som innebar att prövningen av s.k. B-verksamheter koncentrerades från 21 till 12 länsstyrelser. Under 2013 och 2014 beräknas en tillfällig ökning hos länsstyrelserna med cirka 30–40 anställda. Från och med 2015 beräknas den permanenta ökningen till cirka 15 anställda.

Den centralmyndighetsfunktion för internationell delgivning som i dag finns inom Regeringskansliet föreslås flyttas till Länsstyrelsen i Stockholms län. Förslaget bedöms innebära en marginell ökning av personalstyrkan vid Läns-

styrelsen i Stockholms län och en motsvarande minskning vid Regeringskansliet.

Boverket föreslås i denna proposition få ett tillfälligt tillskott på 7 miljoner kronor under 2013 för en översyn av byggreglerna för studentbostäder och vid byggande av tillfälliga bostäder, för informationsinsatser för att klargöra vilka möjligheter som finns att bygga och utforma studentbostäder samt för att se över tillhandahållandet av konstruktionsstandarder, s.k. eurokoder, och byggstandarder. Förslagen bedöms innebära en resursförstärkning på cirka åtta årsarbetskrafter.

Statens Bostadskreditnämnd (BKN) avvecklas och upphör som myndighet den 30 september 2012 och dess verksamhet inordnas i Boverket den 1 oktober 2012 (prop. 2011/12:99, 2011/12:FiU21, rskr. 2011/12:282). Denna förändring bedöms inte innebära några personalpolitiska konsekvenser, då samtliga anställda i BKN kommer att erbjudas verksamhetsövergång till Boverket.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 2), anmält sin avsikt att förbereda ett genomförande av utredningens (SOU 2011:31) förslag bland annat genom att tillkalla en särskild utredare för att förbereda en omstrukturering av statens bestånd av försvarsfastigheter, som i dag förvaltas av Fortifikationsverket. Omstruktureringen innebär att Fortifikationsverket avvecklas som myndighet. De personalpolitiska konsekvenserna som kan komma att bli till följd av en avveckling av Fortifikationsverket kan för närvarande inte överblickas. Utredningens förslag avses behandlas i Regeringskansliet under 2014.

Statens servicecenter inrättades den 1 juni 2012. Verksamheten bygger på delar av Skatteverkets verksamhetsstöd samt delar av Försäkringskassans verksamhetsstöd. Den 1 juni 2012 gick sammanlagt 120 personer över till Statens servicecenter genom verksamhetsövergång från Skatteverket och Försäkringskassan. Ytterligare personer vid Försäkringskassan kommer att gå över till Statens servicecenter genom verksamhetsövergång den 1 december 2012. Därtill har Statens servicecenter rekryterat 31 nya medarbetare. Den verksamhet som finns inom Kammarkollegiets avdelning Administrativ service kommer att inordnas i Statens servicecenter den 1 oktober 2012.

Regeringen har den 7 juni 2012 (dnr S2012/4207/ESA, delvis) gett Kompetensrådet

för utveckling i staten (Krus) i uppdrag att förbereda och genomföra en avveckling av myndigheten den 31 december 2012. Tre anställda berörs av avvecklingen.

Finansdepartementet

Finansdepartementets tolv myndigheter har knappt 17 000 anställda. Sammantaget bedöms mycket begränsade förändringar ske, motsvarande 200–350 färre anställda per år under perioden 2012–2015 eller motsvarande 1–2 procent färre per år. Det främsta skälet är effektivisering i verksamheterna.

Finansinspektionen föreslås i budgetpropositionen få ytterligare medel, som bedöms motsvara cirka 20–30 anställda. De ökade resurserna syftar bl.a. till att stärka inspektionens arbete för att minska risken för allvarliga finansiella kriser.

Som framgått ovan under Socialdepartementet, har Skatteverket minskat med 70 till cirka 12 400 anställda när den tidigare ekonominheten inom verksamhetsstöd i Gävle inordnats i Statens servicecenter. Den kommande överföringen av administrativ service innebär att Kammarkollegiet minskar med 45 till cirka 250 anställda.

Utbildningsdepartementet

För handläggningen av ansökningar om legitimationer för lärare och förskollärare föreslår regeringen att Statens skolverk ges ett tillfälligt tillskott om 75 miljoner kronor 2013. Anslagshöjningen kan innebära ökade anställningar inom myndigheten. I vilken omfattning antalet anställda påverkas beror på hur myndigheten väljer tidsbegränsade anställningar inom den egna myndigheten eller att tillfälligt anlita externa aktörer.

Regeringen redovisade i propositionen Nya myndigheter på högskoleområdet m.m. (prop. 2011/12:133, 2011/12:UbU22, rskr. 2011/12:278) sina avsikter i fråga om en ny myndighetsstruktur inom delar av utbildningsområdet. De myndigheter som berörs av förändringen är Högskoleverket, Verket för högskole-service och Internationella programkontoret för utbildningsområdet, som kommer att avvecklas den 31 december 2012. Verksamheten som idag bedrivs vid de tre myndigheterna kommer från och med den 1 januari 2013 att bedrivas vid två nya myndigheter, Universitetskanslersämbetet och Universitets- och högskolerådet. Regeringen har tillkallat två utredare som ska förbereda och

genomföra inrättandet av de båda myndigheterna (dir. 2012:55 respektive dir. 2012:56). Den nya myndighetsstrukturen kan få personalkonsekvenser som innebär att den sammantagna personalstyrkan minskar.

Även om efterfrågan på högskoleutbildning på sikt förväntas minska på grund av de minskande ungdomskullarna är den fortsatt hög. Det motiverar en tillfällig satsning på högskoleutbildning motsvarande ytterligare ca 4 200 platser i högskolan under 2013–2015. Dessutom finns det anledning att förändra dimensioneringen för specifika utbildningar och lärosäten. De utbildningar där det är särskilt angeläget med fortsatt utbyggnad är läkarutbildning, tandläkarutbildning och sjuksköterskeutbildning samt civilingenjörsutbildning och högskoleingenjörsutbildning.

Regeringen kommer vidare i forsknings- och innovationspropositionen att presentera en bedömning att de direkta anslagen för forskning och utbildning på forskarnivå bör höjas. Sammanlagt beräknas de direkta anslagen till universitet och högskolor öka med 900 miljoner kronor till 2016.

Sammantaget bedömer regeringen att dessa förändringar kan komma att innebära en början på en ökning av antalet heltidsanställda vid lärosätena.

Uppsala universitet och Högskolan på Gotland har gemensamt framställt till regeringen att verksamheten på Högskolan på Gotland ska inordnas i Uppsala universitet den 1 juli 2013. Regeringens bedömning är att ett samgående mellan de båda lärosätena kan gynna utvecklingen av utbildning och forskning på Gotland. Vid inordnandet ska 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd beaktas. Vilka konsekvenser förändringen kommer att få för personalen är för närvarande svårt att överblicka.

Landsbyggsdepartementet

Under 2013 kommer Statens jordbruksverk att förbereda hanteringen och stödsystemet inför den kommande jordbruks-, landsbygds- och fiskeripolitiken. Arbetet kommer att sträcka sig till 2019 och kommer under de första åren att innebära att cirka 10–20 personer kommer att anställas.

Satsningen på utvecklad hållbar skogsskötsel samt skydd av skog kräver utökning med cirka 3–5 anställda vid Skogsstyrelsen.

Miljödepartementet

Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsanslag föreslås öka med 10 miljoner kronor från och med 2013 för att täcka ökade kostnader för fiskerikontrollen. Eftersom en betydande del av höjningen avser investeringar är påverkan på antalet anställda osäker.

Näringsdepartementet

Ökat förvaltningsanslag med 5 miljoner kronor till Konkurrensverket för att matcha expanderande tillsyn av efterlevnaden av lagen (2008:962) om valfrihetssystem, kan innebära en ökning med cirka fem anställda.

Affärsverket statens järnvägar avvecklas enligt tidigare beslut årsskiftet 2012/2013. Avvecklingen berör fem personer.

Kulturdepartementet

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2012 att medel skulle avsättas för platser inom satsningen Kulturarvslyftet för personer som lämnar sjukförsäkringen. Inom ramen för denna satsning har regeringen bedömt att 1 200 platser skulle anordnas under 2012 och 2014 samt 2 000 platser under 2013. Utöver att skapa sysselsättning för personer som lämnar sjukförsäkringen och som har någon typ av funktionsnedsättning beaktas inom satsningen även sysselsättningsbehovet bland kulturarbetare och behovet av fortsatta insatser för att vårda och tillgängliggöra arkiv, museer och kulturmiljö. Riksantikvarieämbetet har fått i uppdrag att fördela bidrag för anställning av arbetsledare till de lönebidragsanställda. Bidraget för arbetsledare ska kunna fördelas till såväl statliga som regionala och lokala institutioner. Av dessa anställningar kommer en del att avse de statliga kulturarvsinstitutionerna.

Riksantikvarieämbetet får under åren 2012–2014 ett tillskott med 1,8 miljoner kronor per år för att administrera satsningen, vilket bedöms möjliggöra en ökning med cirka tre anställningar.

Arbetsmarknadsdepartementet

I samband med budgetpropositionen för 2012 föreslogs och aviserades ökade personalresurser vid Arbetsförmedlingen 2012–2015. Den föreslagna ökningen 2013 uppgår till 695 miljoner kronor. Den beräknade förstärkningen uppgår till 559 miljoner kronor 2014 och 158 miljoner kronor 2015. Syftet är att förbättra stödet till

såväl långtidsarbetslösa som till personer som riskerar långtidsarbetslöshet, samt öka uppföljningen av arbetssökande. Ökningen 2013 beräknas motsvara cirka 1 000 personer, vilket dock är färre än 2012 eftersom förstärkningen trappas ned successivt till och med 2015.

I denna budgetproposition föreslås ytterligare ökningarna med sammanlagt 217 miljoner kronor 2013 samt beräknade ökningarna med 215 miljoner kronor 2014, 199 miljoner kronor 2015 och 143 miljoner kronor 2016. Ökningen avser stöd och uppföljning av arbetssökande, ökat stöd för ungdomar och resurser för vissa nyanlända invandrare inom etableringsreformen. Ökningen beräknas motsvara cirka 300 personer 2013.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) fick i samband med budgetpropositionen för 2012 ett utvidgat uppdrag och ökade resurser för utvärdering av utbildningssystemet. Fram till 2014 kommer myndighetens anslag successivt ökas med tio miljoner kronor. Nyrekryteringar har skett och kommer att ske i takt med resurstillskottet.

Arbetsmiljöverket får ett utvidgat uppdrag för uppbyggnad och förvaltning av register över företag som utstationerar arbetstagare i Sverige. Resurserna ökas med fem miljoner kronor från och med 2013. Exakt vilka personalkonsekvenser detta får kan för närvarande inte bedömas.

Regeringskansliet

Regeringskansliet berörs av en förändring som redovisas ovan avseende Socialdepartementet.

3. Kompetensförsörjningen i staten

Ansvaret för den statliga arbetsgivarpolitiken har till stor del delegerats till de statliga myndigheterna. Det innebär att myndigheterna, utifrån sina uppgifter, har en betydande frihet vad gäller bl.a. att utforma organisation, arbetsprocesser, lönebildning och kompetensförsörjning.

För att regeringen ska kunna följa utvecklingen av kompetensförsörjningen redovisar myndigheterna varje år sedan 1997 sin kompetensförsörjning till regeringen. Från och med 2003 sker denna redovisning i myndigheternas årsredovisning.

Myndigheterna ska i sin kompetensförsörjning säkerställa att relevant kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som de är ålagda och för

att tillgodose sina behov på både kort och lång sikt. Myndigheterna ska i sin strategiska kompetensförsörjning systematiskt analysera vilken kompetens som behövs för att de ska klara sina nuvarande och framtida uppgifter.

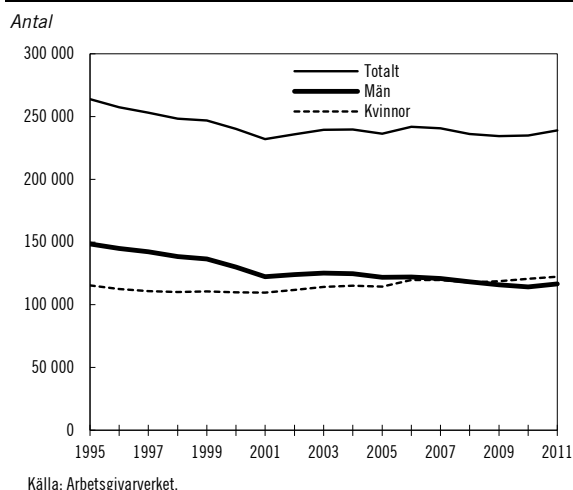
3.1 De anställda

Antalet statsanställda

År 2011 var 239 086 personer anställda i den statliga sektorn, vilket är en ökning med drygt 4 100 sedan 2010. De statsanställda motsvarar 5,6 procent av samtliga sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden.

Av diagram 3.1 framgår utvecklingen av antalet statsanställda under perioden 1995–2011, uppdelat på kvinnor och män.

Diagram 3.1 Antalet statsanställda 1995–2011

Uppföljningen av utvecklingen i staten redovisas fr.o.m. 2008 efter den internationella klassifikationen COFOG¹. Som framgår av tabell 3.1, finns flest anställda inom COFOG-gruppen Utbildning och minst antal inom gruppen Fritidsverksamhet. I jämförelse med 2010 sker de största ökningarna inom Försvarsmakten och Universitet och högskolor. Störst minskning bland enskilda myndigheter uppvisar Arbetsförmedlingen.

Vissa justeringar har gjorts avseende några myndigheters COFOG-tillhörighet.

¹ COFOG (Classification of the functions of the government) syftar till att redovisa sektorns uppgifter efter deras funktion eller ändamål. Arbetsgivarverket har anpassat indelningsgrunden.

Tabell 3.1 Antalet anställda och andelen kvinnor och män i procent 2010 och 2011 fördelade efter COFOG-grupper

Grupper, antal resp. procent		
Kön	2010	2011
Allmän offentlig förvaltning	28 019	28 024
Kvinnor	61	61
Män	39	39
Försvar	23 384	25 164
Kvinnor	22	21
Män	78	79
Samhällsskydd och rättsskipning	49 670	50 517
Kvinnor	47	47
Män	53	53
Näringslivsfrågor m.m. ¹	24 783	24 253
Kvinnor	46	47
Män	54	53
Fritidsverksamhet, kultur och religion	2 692	2 644
Kvinnor	59	59
Män	41	41
Utbildning	71 262	73 879
Kvinnor	54	54
Män	46	46
Socialt skydd m.m. ²	35 133	34 605
Kvinnor	68	68
Män	32	32
TOTALT	234 943	239 086
Kvinnor	51	51
Män	49	49

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Näringslivsfrågor, miljöskydd samt bostadsförsörjning och samhällsutveckling.

² Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård.

Andelen visstidsanställda är oförändrad

En knapp femtedel av statens anställda har visstidsanställning och av dessa var t.o.m. 2010 något fler kvinnor än män. Från och med 2011 är förhållandet det omvända. Andelen visstidsanställda skiljer sig åt mellan olika myndigheter. År 2011, liksom tidigare år, fanns den högsta andelen visstidsanställda inom universitet och högskolor.

Befattningsstruktur i staten

Av tabell 3.2 framgår andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetensskategorier 2011. Fördelningen överensstämmer i stort med 2010. Fortfarande återfinns fler män än kvinnor i gruppen ledningskompetens. I gruppen stöd-kompetens har andelen kvinnor ökat med två procentenheter. Det är nu en helt jämn könsfördelning i gruppen kärnkompetens.

Tabell 3.2 Andelen kvinnor och män fördelat på olika kompetens kategorier 2011

Procent

	Totalt	varav kvinnor	varav män
Ledningskompetens ¹	7	36	64
Kärnkompetens ²	65	50	50
Stödkompetens ³	25	61	39
Oklassade	3	40	60

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Ledningskompetens: personal med formellt personalansvar som har till uppgift att planera och leda myndighetens verksamhet på olika nivåer, oavsett om uppgifterna avser kärn- eller stödkompetens.

² Kärnkompetens: personal med sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.

³ Stödkompetens: personal med stödfunktion för lednings- och kärnkompetens, utan specifik sakområdeskompetens inom myndighetens verksamhetsområde.

3.2 Ålderstrukturen

Fler äldre och färre yngre i staten

Staten har en äldre personalstyrka än arbetsmarknaden i övrigt. År 2011 var medelåldern för statligt anställda 45 år. Genomsnittsåldern på de statsanställda har sjunkit med 0,3 år. I avrundade tal är den dock alltså 45 år för både kvinnor och män.

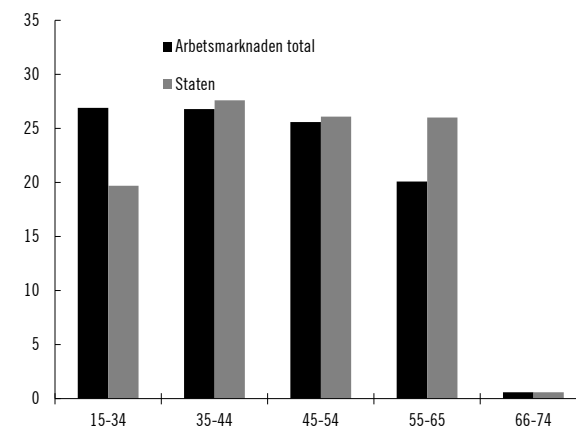
En stor anledning till detta är att utbildningsnivån i statlig sektor är högre än på arbetsmarknaden i övrigt, vilket innebär att de anställda i den yngsta åldersgruppen är få.

Åldersfördelningen i staten 2011 överensstämmer i stort med 2010, dvs. 27 (26) procent av de statsanställda var 55 år eller äldre och 22 (22) procent var yngre än 35 år.

På hela arbetsmarknaden var endast ca 21 procent 55 år eller äldre, medan ca 27 procent var yngre än 35 år².

Diagram 3.2 Ålderstrukturen i staten och på arbetsmarknaden totalt 2011, andel fast anställda av de sysselsatta i arbetskraften

Procent

Källa: Statistiska centralbyrån.

Fler tar ut ålderspension efter 65

Antalet nybeviljade ålderspensioner minskade 2011 med 5,7 procent jämfört med 2010, men ligger fortsatt på en hög nivå. Totalt uppgick antalet nybeviljade ålderspensioner under 2011 till 5 131 jämfört med 5 441 under 2010 och 4 725 under 2009³. För kvinnorna var minskningen 3,7 procent och för männen 7,6 procent.

Under de senaste åren är trenden att fler väljer att ta ut sin pension efter 65-årsdagen. Under 2011 liksom 2010 var det ungefär 40 procent som avgick med pension efter att de uppnått 65 års ålder, 30 procent som avgick den månad då de fyllde 65 år, och 30 procent som avgick innan de fyllde 65 år. Av männen var det 44 procent som tog ut sin pension efter 65 år medan 37 procent av kvinnorna gjorde det.

Antalet statsanställda med månadslön och som är 67 år eller äldre har fortsatt att öka och uppgick 2011 till 1 165 personer, att jämföra med 974 personer 2010, 808 personer 2008 och drygt 30 personer 2002. Ökningen mellan 2011 och 2010 uppgår till 19,6 procent. Jämfört med 2010 har ökningen skett inom såväl samtliga kompetensnivåer, även oklassade, som bland kvinnor och män. Fördelningen efter kompetenskategori och kön framgår av tabell 3.3.

² Data är insamlade under året och skattas för hela året. Populationen skiljer sig något från den ålderstruktur som redovisas i diagram 5.6, avsnitt. 5.3.2.9 Här redovisar Arbetsgivarverket läget per september 2011. I Arbetsgivarverkets underlag ingår affärsverken. Dessa ingår inte i de siffror avseende staten som Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar.

³ I antalet med nybeviljade ålderspensioner har inte de som har avgått med pensionsersättning eller sjukpension inräknats.

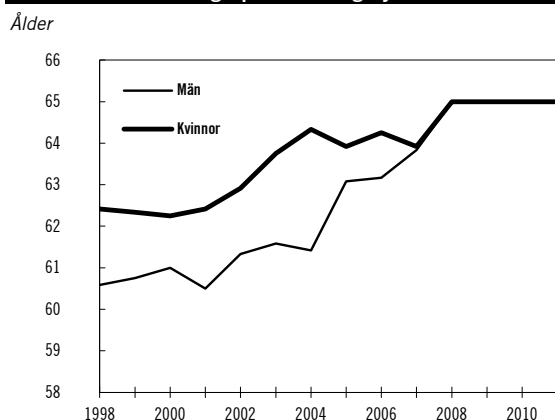
Tabell 3.3 Antal anställda 67 år eller äldre fördelade efter kompetenskategori och kön

Antal			
	Män	Kvinnor	Total
Ledningskompetens	36	11	47
Kärnkompetens	522	226	748
Stödkompetens	116	111	227
Oklassad	106	37	143
Summa	780	385	1 165

Källa: Arbetsgivarverket.

Medianåldern för pensionsavgångar är fortsatt lika för kvinnor och män

Medianåldern för de statsanställda som har gått i pension⁴ är fortsatt lika för kvinnor och män och uppgår även för 2011 till 65 år. Av diagram 3.3 framgår utvecklingen under perioden 1998–2011. Sedan 2008 finns det inga skillnader mellan könen vad gäller medianåldern vid pensionsavgångar.

Diagram 3.3 Medianålder då statsanställda kvinnor och män lämnat sin anställning i pensioneringssyfte 1998–2011

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Antalet nybeviljade delpensioner minskar

Mellan 2010 och 2011 minskade det totala antalet nybeviljade delpensioner med ca tolv procent. De första tre åren efter införandet av avtalet om delpension var det fler män än kvinnor som beviljades delpension. De senaste sex åren har fler kvinnor beviljats förmånen.

Av de individer i åldern 61 till 64 år som under 2011 har haft möjlighet till delpension beviljades

21 procent delpension. Andelen beviljade delpensioner av totalt antal möjliga har sjunkit sedan 2007.

Som framgår av tabell 3.4 var det under 2010 och 2011 fortfarande fler män som beviljades en delpension med en omfattning på 50 procent. Andelen kvinnor som beviljats delpension med en omfattning på 20 procent eller mindre är fortfarande betydligt större än andelen män.

Tabell 3.4 Beviljade delpensioner 2010 och 2011

Antal				
Delpensionens omfattning	Kvinnor 2010	Män 2010	Kvinnor 2011	Män 2011
50 procent	126	143	103	146
40–49 procent	56	47	45	36
21–39 procent	52	26	49	30
≤ 20 procent	717	495	590	458
Samtliga	951	711	787	670

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Av tabell 3.5 framgår att nybeviljade delpensioner under 2011 är vanligast hos anställda inom kompetenskategori kärnkompetens och minst vanliga inom ledningskompetens.

Tabell 3.5 Andelen nybeviljade respektive löpande delpensioner hos anställda inom lednings-, stöd- och kärnkompetens

Procent		
Kompetenskategori	Nybeviljade delpensioner 2011	Löpande delpensioner under 2011
Ledningskompetens	3,0	2,6
Kärnkompetens	62,8	65,0
Stödkompetens	33,8	32,0
Oklassade	0,4	0,4

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Beviljade delpensioner står i relativ god proportion till kompetenskategoriernas relativa andel (se tabell 3.2).

3.3 Könsfördelningen

Jämn könsfördelning i staten

Staten är den sektor som har jämnast könsfördelning på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor bland de anställda har ökat de senaste åren. År 2008 fanns det för första gången fler kvinnor än män bland de statsanställda (50,3 procent). År 2011 var andelen kvinnor 51 procent, dvs. samma nivå som 2010.

⁴ Här ingår ålderspension, pensionsersättning, särskild pensionsersättning och sjukpension.

Av tabell 3.1 framgår dock att könsfördelningen skiljer sig åt mellan COFOG-grupperna och därmed också mellan myndigheter och kompetens kategorier.

Andel kvinnor och män med chefsuppgifter

Andelen kvinnliga chefer har långsiktigt ökat i staten. Totalt finns nu ca 5 300 kvinnliga chefer, vilket motsvarar 36 procent av alla chefer att jämföra med ca 3 000 år 2001.

Fördelning av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt, m.m.

Under 2011 anställde regeringen totalt 30 myndighetschefer, 18 var män och 12 var kvinnor. Andelen kvinnor var 40 procent.

Bland myndighetscheferna var andelen kvinnor 45,1 procent i september 2012, vilket innebär en ökning med 0,5 procentenheter sedan 2011. Som en följd av förändringar i myndighetsstrukturen har det totala antalet myndighetschefer, som regeringen anställer, ökat från 202 år 2011 till 204 år 2012.

Tabell 3.6 Fördelningen den 7 september 2012 av kvinnor och män bland myndighetschefer som regeringen anställt

Antal

	Kvinnor	Män	Totalt
Generaldirektörer	44	59	103
Landshövdingar	13	8	21
Rektorer ¹	18	16	34
Överintendenter ²	3	7	10
Övriga titlar ³	14	22	36
Myndighetschefer totalt⁴	92	112	204

¹ Regeringen anställer rektorer vid statliga universitet och högskolor efter förslag från lärosätets styrelse.

² Här ingår museichefen vid Arkitekturmuseet.

³ Här ingår myndighetschefer med andra eller unika titlar såsom ombudsmän, direktörer, ordföranden samt rikspolischef, riksåklagare etc.

⁴ Inklusive vikarierande myndighetschefer.

3.4 Den etniska och kulturella mångfalden

Andelen anställda med utländsk bakgrund

fortsätter att öka

Andelen anställda med utländsk bakgrund i staten ökar stadigt och uppgick 2011 till 14,1 procent. Det är en ökning med 0,8 procentenheter jämfört med 2010 och en lika stor ökning som var mellan 2009 och 2010. Totalt 32 782 statsanställda har utländsk bakgrund. Bland de nyanställda i staten har 21,4 procent utländsk bakgrund, vilket är högre än andelen

individer med utländsk bakgrund bland förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden, men lägre än andelen i befolkningen. Ökningen bland nyanställda är 1,0 procentenheter sedan 2010.

I och med att andelen individer med utländsk bakgrund bland de nyanställda i staten, jämfört med övriga arbetsmarknaden, ökar så ökar även andelen anställda med utländsk bakgrund i staten snabbare än bland det totala antalet förvärvsarbetande. Andelen i staten har ökat med 4,0 procentenheter under perioden 2002–2011. Bland de förvärvsarbetande på hela den svenska arbetsmarknaden var ökningen 3,3 procentenheter mellan åren 2002–2011. Den senast tillgängliga uppgiften om förvärvsarbetande är från 2010 då 16,5 procent av de förvärvsarbetande hade utländsk bakgrund.

Könsfördelningen

Andelen kvinnor i statsförvaltningen med utländsk bakgrund var 14,7 procent, och andelen män var 13,6 procent 2011. Att andelen är lägre bland män hänger samman med strukturen i de tre mest mansdominerade verksamhetsinriktningarna, Försvar, Näringslivsfrågor m.m. samt Samhällsskydd och rättsskipning. Inom dessa verksamhetsinriktningar har mellan cirka fem och nio procent av de anställda utländsk bakgrund. De låga andelarna kan till viss del förklaras av en skev könsfördelning och det krav på svenskt medborgarskap som följer av lag bl.a. lagen (1994:260) om offentlig anställning, förkortad LOA, eller av säkerhetsklassning som gäller för vissa arbetsuppgifter inom dessa verksamhetsinriktningar. Att en betydande andel av verksamheterna bedrivs i regioner med få i befolkningen med utländsk bakgrund kan också ha betydelse.

Åldersstrukturen

Medelåldern är lägre bland personer med utländsk bakgrund. Den totala andelen anställda i åldrarna 25–34 år var 20,1 procent 2011, medan andelen i gruppen anställda med utländsk bakgrund var 29,6 procent. Andelen äldre är generellt lägre bland anställda med utländsk bakgrund. Bland samtliga statligt anställda var 2011 andelen som var 55 år eller äldre 26,4 procent, men bland anställda med utländsk bakgrund endast 17,9 procent.

Var och på vilka kompetens kategorier inom staten finns de anställda med utländsk bakgrund?

Andelen med utländsk bakgrund skiljer sig avsevärt åt mellan regioner, men kanske främst mellan storstadsområden och landsbygd. Utanför de tre storstadsområdena är andelen personer med utländsk bakgrund lägre än genomsnittet. Det gäller oavsett om jämförelsen görs för befolkningen, samtliga sysselsatta på arbetsmarknaden eller statligt anställda. Högst andel med utländsk bakgrund i staten finns i de tre storstadsområdena Stockholm, Malmö och Göteborg, där andelarna är 18,1, 17,9 respektive 17,3 procent 2011.

Anställda med utländsk bakgrund är något över genomsnittet i kategorin kärnkompetens och under genomsnittet i kategorierna lednings- och stödkompetens.

Tabell 3.7 Andelen anställda med utländsk bakgrund inom staten samt för befolkningen i arbetsför ålder 2010 och 2011

Procent		
	2010	2011
Staten totalt¹	13,3	14,1
Kvinnor	13,9	14,7
Män	12,7	13,6
Ledningskompetens	6,1	6,4
Kvinnor	7,4	7,6
Män	5,4	5,7
Kärnkompetens	14,8	15,5
Kvinnor	14,9	15,7
Män	14,6	15,4
Stödkompetens	11,2	11,7
Kvinnor	12,4	13,0
Män	9,5	10,0
Nyanställda i staten²	20,4	21,4
Förvärvsarbetande 20–64 år³	16,5	i.u.
Befolkningen 20–64 år⁴	21,8	22,4

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Avser personer med månadsavlönad anställning hos obligatoriska och frivilliga medlemmar i Arbetsgivarverket. Timanställda m.fl. ingår ej.

² Som nyanställda räknas individer som inte var anställda i staten föregående år samt individer som bytt anställningsmyndighet sedan föregående år.

³ Källa: Statistiska centralbyråns (SCB) registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). I RAMS ingår egna företagare och personer vars arbetstidsomfattning är minst en timme per vecka.

⁴ Källa: SCB:s befolkningsstatistik.

Variation mellan COFOG-grupperna

Andelen anställda med utländsk bakgrund varierar mellan olika delar av statsförvaltningen då verksamhetens karaktär har betydelse.

Den högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 23,9 procent, finns inom COFOG-gruppen Utbildning. Det är också denna grupp som har flest anställda i statlig sektor. Universi-

tetens och högskolornas verksamhet karaktäriseras av internationellt samarbete inom både forskning och utbildning och rekryteringar sker ofta internationellt. Det förklarar den relativt höga andelen anställda med utländsk bakgrund inom gruppen. Även andelen nyanställda med utländsk bakgrund är högst inom Utbildning, 35,9 procent 2011.

COFOG-gruppen Socialt skydd m.m. har den näst högsta andelen anställda med utländsk bakgrund, 15,0 procent. Övriga fem grupper har andelar under genomsnittet på 14,1 procent.

Gemensamt för alla COFOG-grupper utom Fritidsverksamhet, kultur och religion, är att andelen anställda med utländsk bakgrund successivt ökat varje år under perioden 2002–2011.

Inom COFOG-gruppen Fritidsverksamhet, kultur och religion ökar även andelen med utländsk bakgrund, men inte varje år. Det beror delvis på att förändringarna inom denna, den minsta, gruppen påverkas procentuellt mer även av små förändringar i antalet anställda. Här finns endast totalt cirka 2 800 anställda varav 360 med utländsk bakgrund. Ökningen i staten som helhet mellan åren 2002 och 2011 var 3,0 procentenheter. Personalomsättningen är också relativt sett högst inom denna grupp.

Den lägsta andelen anställda med utländsk bakgrund finns inom COFOG-gruppen Försvar, där 5,4 procent av de anställda har utländsk bakgrund. Inom både grupperna Försvar och Näringslivsfrågor m.m., där affärsverken finns, samt inom gruppen Samhällsskydd och rättsskipning, finns befattningar som förutsätter svenskt medborgarskap. Detta krav kan antas sänka andelen anställda med utländsk bakgrund inom dessa COFOG-grupper. Inom gruppen Försvar har endast 80 av 24 600 anställda annat medborgarskap än svenskt, vilket motsvarar en andel om 0,3 procent av de anställda. Inom gruppen Samhällsskydd och rättsskipning är motsvarande antal 300 av 48 000 anställda, motsvarande 0,6 procent. Inom den största gruppen Utbildning, som har 67 500 anställda, har 9 100 personer utländskt medborgarskap, vilket motsvarar en andel om 13,5 procent, att jämföra med 4,8 procent i statsförvaltningen och 8,5 procent i befolkningen mellan 20–64 år.

Tabell 3.8 Andelen anställda med utländsk bakgrund fördelade på COFOG-grupper och kompetens kategorier 2011

Procent	Kompetenskategori			
	Totalt	Ledning	Kärn	Stöd
Allmän offentlig förvaltning	11,2	6,6	11,5	11,4
Försvar	5,4	3,4	5,6	5,3
Samhällsskydd och rättsskipning	9,2	4,7	9,4	10,1
Näringslivsfrågor m.m.	8,7	6,4	8,8	8,5
Fritidsverksamhet, kultur och religion	13,1	7,8	13,9	13,2
Utbildning	23,9	11,4	27,8	16,4
Socialt skydd m.m.	15,0	8,7	15,7	12,4
Totalt	14,1	6,4	15,5	11,7

Källa: Arbetsgivarverket.

Anm. Uppgifterna i tabellen baseras på alla anställda med månadsavlönad anställning hos samtliga Arbetsgivarverkets medlemmar. Timavlönade m.fl. ingår inte.

3.5 Personalrörligheten

Rörligheten är oförändrad

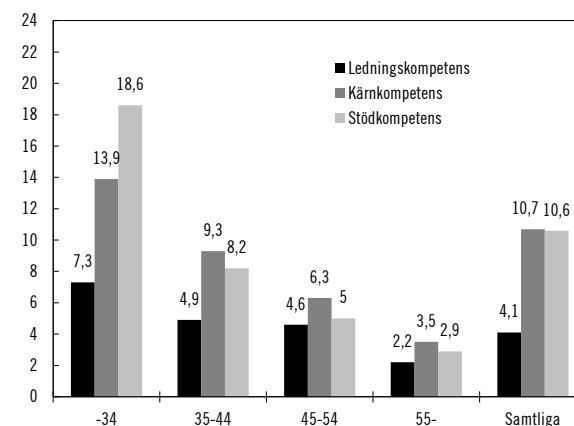
Mellan september 2010 och september 2011 uppgick personalrörligheten⁵ i staten till 11 procent. Det innebär att rörligheten är oförändrad i jämförelse med perioden september 2009 – september 2010. Med personalrörlighet avses här nyanställningar och avgångar vid myndigheterna oavsett om det skett inom staten eller i förhållande till andra arbetsmarknadssektorer.

Högre rörlighet bland yngre än äldre

I likhet med tidigare år var rörligheten totalt sett högre bland anställda under 35 år, för att sedan avta med stigande ålder. Personalrörligheten var också högre inom kompetenskategorierna kärn- och stödkompetens än inom kategorin ledningskompetens, framför allt i den yngsta åldersgruppen. Skillnaderna i personalrörligheten mellan kvinnor och män var marginella.

Diagram 3.4 Personalrörlighet fördelad på kompetens kategorier och ålder 2010 och 2011

Procent

Källa: Arbetsgivarverket.

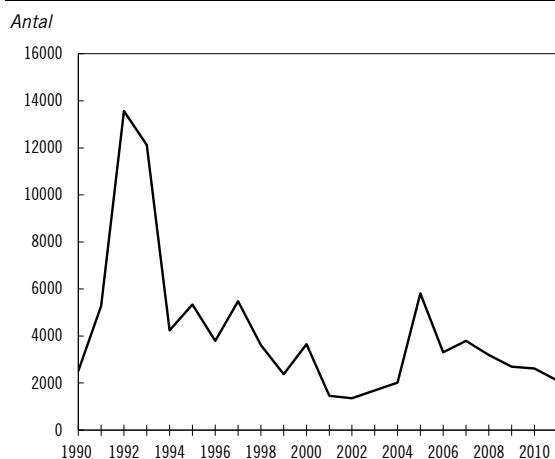
3.6 Antalet uppsägningar i staten

Trygghetsstiftelsen bildades av parterna på den statliga arbetsmarknaden 1990 i samband med att de enades om Trygghetsavtalet för statligt anställda. Stiftelsens uppgift är att administrera och genomföra de aktiviteter som uttrycks i Trygghetsavtalet.

När en statsanställd blir uppsagd på grund av arbetsbrist är det Trygghetsstiftelsens uppgift att så långt som möjligt förhindra att han eller hon blir arbetslös. Detsamma gäller när någon till följd av omlokalisering väljer att inte följa med till den nya orten. Stödet till de uppsagda är individriktat och utgår ifrån regeringens arbetslinje.

Sedan starten 1990 har cirka 92 000 personer omfattats av Trygghetsavtalet. Inflödet de senaste åren har varierat mellan 2 000 och 4 000 personer per år.

⁵ Personalrörlighet beräknas utifrån det lägsta av värdena för antalet nyanställda respektive de som slutat i förhållande till det genomsnittliga antalet anställda under året.

Diagram 3.5 Totalt inflöde av uppsagda till Trygghetsstiftelsen 1990–2011

Källa: Trygghetsstiftelsen.

Under 2011 anmäldes 2 111 personer till Trygghetsstiftelsen. För första gången var inflödet av personer med tidsbegränsad anställning i majoritet – 55 procent – varav flertalet kom från universitets- och högskolesektorn, jämfört med 42 procent 2010. Att andelen har ökat för de med tidsbegränsad anställning beror på att antalet personer som anmäldes till stiftelsen med en tillsvidareanställning kraftigt minskade under 2011.

Andelen kvinnor respektive män i inflödet var oförändrat i jämförelse med 2010, dvs. 53 procent kvinnor och 47 procent män. Snittåldern sjönk under 2011 till 42 år, jämfört med 45 år 2010.

De personer som är aktuella för stiftelsens insatser är de som ännu inte fått en permanent lösning av sin arbetssituation. Vid utgången av 2011 uppgick dessa totala till 4 863 personer, vilket är en minskning med 17 procent jämfört med föregående år. Bland de personer som är aktuella för stiftelsens insatser har hälften en tillfällig lösning eller omfattas av en mer målinriktad åtgärd. De allra flesta av dem har en tillfällig anställning. Andra har praktik inskolning, utbildning eller håller på att starta upp ett eget företag. Jämfört med 2010 har andelen i tillfällig lösning och målinriktad åtgärd ökat med 10 procentenheter, från 40 till 50 procent.

Under 2011 lämnade 3 014 personer Trygghetsstiftelsen. Drygt 73 procent avskrevs för att de fick ett nytt arbete eller startade eget företag, medan 16,8 procent gick i pension.

Under 2011 fick 80 procent av de tillsvidareanställda ett nytt jobb eller en annan lösning innan uppsägningstidens slut. Av de tidsbegrän-

sat anställda fick 83 procent en lösning inom nio månader från uppsägningen.

Av dem som fick ett nytt arbete 2011 gick de flesta till en ny anställning inom statlig sektor. Samma förhållande gällde 2010. Skillnaden är att 2011 visar på en jämnare fördelning mellan de som fått arbete inom statlig sektor och de som fått arbete inom privat sektor.

3.7 Sjukfrånvaron

År 2011 uppgick sjukfrånvaron i de statliga myndigheterna till 2,9 procent av den tillgängliga arbetstiden, vilket är en oförändrad nivå jämfört med föregående år.

För kvinnor ökade sjukfrånvaron med 0,1 procentenheter under 2011. Samtidigt minskade mäns sjukfrånvaro i motsvarande grad. Kvinnors sjukfrånvaro var dock fortfarande mer än dubbelt så hög som mäns.

Sjukfrånvaron för anställda i åldersgrupperna från 50 år och uppåt var oförändrad under 2011, medan sjukfrånvaron för åldersgruppen under 30 år respektive 30 till 49 år ökade marginellt med 0,2 respektive 0,1 procentenheter. De yngstas sjukfrånvaro, anställda under 30 år, har dock legat stadigt kring två procent av den tillgängliga arbetstiden under de senaste åren.

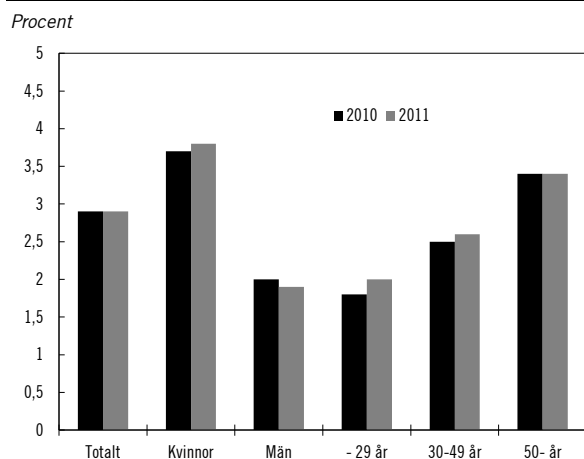
När det gäller utvecklingen av långtidsfrånvaron, dvs. mer än 60 dagar, som en andel av den totala sjukfrånvaron har minskningarna fortsatt. Från en utgångsnivå på 55 procent 2008 har långtidsfrånvarons andel stadigt minskat till 45,4 procent 2011.

Inom statens olika COFOG-gupper (se avsnitt 3.1) ser utvecklingen av sjukfrånvaron något olika ut. Under 2011 varierade den inom de olika grupperna från 1,6 procent till 4,7 procent av den tillgängliga arbetstiden. Gruppen Försvar hade den lägsta totala sjukfrånvaron. Den högsta totala sjukfrånvaron återfinns inom gruppen Socialt skydd inklusive hälso- och sjukvård. Detta återspeglar gruppernas könsfördelning, då sjukfrånvaron för kvinnor var betydligt högre än för män. Överlag har sjukfrånvaron minskat på samtliga områden fram till 2011. Mellan åren 2007 och 2011 var den genomsnittliga minskningen 0,2 procentenheter per år. År 2011 var sjukfrånvaron oförändrad. I de respektive verksamhetsområdena var trenderna under det senaste året mer blandade än tidigare. I tre av de sju COFOG-grupperna fortsatte den

totala sjukfrånvaron att minska. Bland dessa var Fritidsverksamhet den grupp som svarade för den största genomsnittliga minskningen. Inom gruppen Utbildning var den totala sjukfrånvaron oförändrad, medan den ökade marginellt i de resterande grupperna.

År 2011 hade 98 myndigheter oförändrad eller minskad sjukfrånvaro, medan 99 myndigheter hade ökad sjukfrånvaro jämfört med 2010. Sjukfrånvaron minskade i störst utsträckning bland de små myndigheterna. I 23 av 39 myndigheter med mindre än 50 årsarbetskrafter, dvs. 59 procent, minskade sjukfrånvaron jämfört med 2010. Bland medelstora myndigheter hade 60 av totalt 125, dvs. 48 procent, minskad eller oförändrad sjukfrånvaro. Av myndigheter med 1 000 årsarbetskrafter eller fler hade 15, dvs. 45 procent, minskad eller oförändrad sjukfrånvaro, medan 18, dvs. 55 procent, hade ökad sjukfrånvaro. Detta utgör en betydande avvikelse från föregående års mest dominerande trend, där det oftast har varit bland de stora myndigheterna som sjukfrånvaron minskat. Under t.ex. 2010 var det 78 procent av de stora myndigheterna, 25 av 32, som hade minskad eller oförändrad sjukfrånvaro sedan 2009, jämfört med 51 respektive 59 procent av de små och medelstora myndigheterna.

Diagram 3.6 Sjukfrånvaro som andel av tillgänglig arbetstid, totalt och uppdelat på kön och ålder 2010–2011

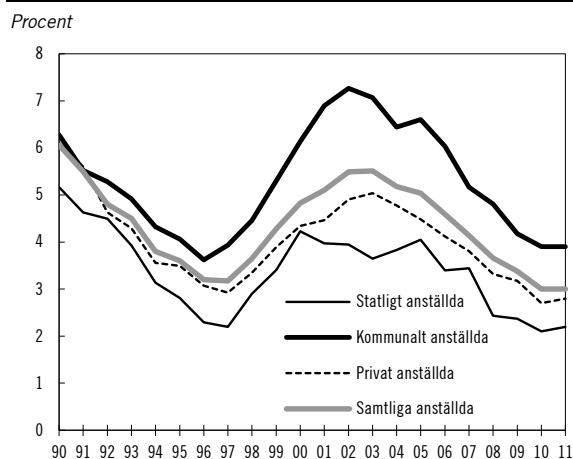

Under de senaste drygt 20 åren har sjukfrånvaron hela tiden varit lägre i staten än i de andra arbetsmarknadssektorerna. Under dessa 20 år har sjukfrånvaron i staten aldrig varit så låg som den var 2010. Enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar ökade sjukfrånvaron i staten 2011 med 0,1 procentenheter till 2,2 procent.

Att statsanställda i snitt är mindre sjuka än andra hänger samman med att staten har en större andel anställda med tjänstemannayrken än de andra arbetsmarknadssektorerna. Om man skulle jämföra enbart tjänstemannagrupper inom de olika sektorerna med varandra skulle skillnaderna bli mindre. Samtliga sektorer följer samma trend, dock nådde sjukfrånvaron inom staten, inte ens under åren i början av 2000-talet, upp till mer än lite drygt fyra procent.

Sedan 2003 finns krav på att myndigheterna redovisar uppgifter om sjukfrånvaro i sin årsredovisning. Eftersom definitioner och mätmetoder är helt olika mellan sjukfrånvarouppgifterna i årsredovisningarna och SCB:s arbetskraftsundersökningar är dessa siffror inte jämförbara med de som visas i diagrammet nedan.

Diagram 3.7 Sjukfrånvaro 1990-2011 enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar

Antal sjukpensioner minskar

Antalet statsanställda med nybeviljad sjukpension, enligt det statliga pensionsavtalet PA 03, har minskat för såväl kvinnor som män (se tabell 3.9).

Tabell 3.9 Anställda som har beviljats tillfällig sjukpension respektive sjukpension 2009 och 2010

Antal

	2010 Kvinnor	2010 Män	2011 Kvinnor	2011 Män
Tillfällig sjukpension < 100 procent	118	41	68	34
Tillfällig sjukpension 100 procent	18	13	7	5
Sjukpension	119	72	75	48

Källa: Statens tjänstepensionsverk.

Anm. I det redovisade antalet individer som beviljats sjukpension ingår även personer som tidigare beviljats tillfällig sjukpension.

Av de statsanställda som 2011 beviljades sjukpension eller tillfällig sjukpension på heltid var 61 procent kvinnor. Detta är en minskning med en procentenhet jämfört med 2010. För tillfällig sjukpension på deltid var andelen kvinnor 67 procent, vilket är en minskning från 2010 då andelen kvinnor uppgick till 77 procent.

Medianåldern för personer som beviljades sjukpension steg med 6 månader under 2011, från 57 år och 8 månader till 58 år och 2 månader. Året innan sjönk medianåldern med 1 år och 7 månader efter att ha stigit under åren 2005–2009. För 2011 var medianåldern för kvinnor som beviljades sjukpension 57 år och 9 månader jämfört med 57 år och 3 månader för 2010. För män var medianåldern 58 år och 9 månader jämfört med 57 år och 11 månader året innan.

Årets arbetsmiljöundersökning⁶

Av Arbetsgivarverkets rapport *Arbetsmiljön i statlig sektor år 2011* (dnr S2012/5900/ESA) framgår bl.a. följande.

Statligt anställda är i högre grad nöjda med sina arbeten. En större andel statligt anställda anser att de har ett i hög grad intressant och stimulerande arbete i jämförelse med arbetsmarknaden totalt. Denna andel har ökat sedan 2005 när frågan först fanns med i undersökningen och uppgår till 79 procent i jämförelse med 67 procent på arbetsmarknaden totalt sett.

Sammantaget upplever anställda i staten sitt arbete positivt i större utsträckning än arbetstagare i allmänhet. Det gäller särskilt den fysiska arbetsmiljön där svaren på frågorna i vissa fall är mycket mer positiva än för samtliga sysselsatta.

En större andel statsanställda än i övrigt på arbetsmarknaden upplever exempelvis att de har ett omväxlande, obundet och meningsfullt arbete som de i det stora hela är nöjda med.

En högre andel statligt anställda anser att de har för svåra arbetsuppgifter. Även i tidigare arbetsmiljöundersökningar har staten särskilt sig på detta sätt. Det är också en statistiskt signifikant högre andel statsanställda som upplever att de har alldeles för mycket att göra.

Sex av tio statsanställda uppger att arbetet ger möjlighet att lära nytt och utvecklas i yrket varje vecka. Det är signifikant fler än de 45 procenten bland samtliga sysselsatta.

Andelen anställda i staten som upplever att arbetet ger möjlighet att utvecklas, att lära nytt och som fått minst fem dagars utbildning på betald arbetstid under det senaste året är högre än inom övriga arbetsmarknadssektorer.

Statsanställda är mer nöjda med sina arbetstider än anställda på arbetsmarknaden som helhet, och de har även möjlighet att påverka såväl innehåll som övriga arbetsförutsättningar, till exempel förläggning av arbetstid.

Medarbetarskap och ledarskap är generellt mer betydelsefullt för arbetsmiljön på de flesta statliga arbetsplatser än de fysiska arbetsmiljöfaktorerna. I de frågor som rör möjlighet till uppmuntran, stöd och hjälp och besked om vad som ska prioriteras från chefer är resultaten för staten i nivå med arbetsmarknaden totalt sett.

Under ett antal år har andelen arbetstagare minskat som instämmer i påståendet att det alltid/för det mesta är svårt att framföra kritiska synpunkter på arbetsförhållanden. Resultatet i 2011 års arbetsmiljöundersökning visar dock en ökning inom samtliga arbetsmarknadssektorer mellan 2009 och 2011. Inom den statliga sektorn och landstingssektorn uppgår andelen till 23 procent. Den är som lägst, 19 procent, inom den privata sektorn. För samtliga sektorer är utfallet 20 procent.

Den totala andelen anställda på arbetsmarknaden, som anger att de varit utsatta för våld eller hot om våld uppgår till 14 procent år 2011, dvs. samma nivå som 2009. Andelen bland anställda inom staten uppgår till 20 procent år 2011, att jämföra med 19 procent 2009.

Bland statligt anställda kvinnor är det vanligare med upplevelsen av genusgrundade trakasserier i form av exempelvis nedvärderande kommentarer eller att man på grund av kön inte tar notis om en persons mening. Omfattningen av dessa problem har varit ganska konstant i förhållande till tidigare undersökningar där även den statliga sektorn varit överrepresenterad i förhållande till arbetsmarknaden totalt.

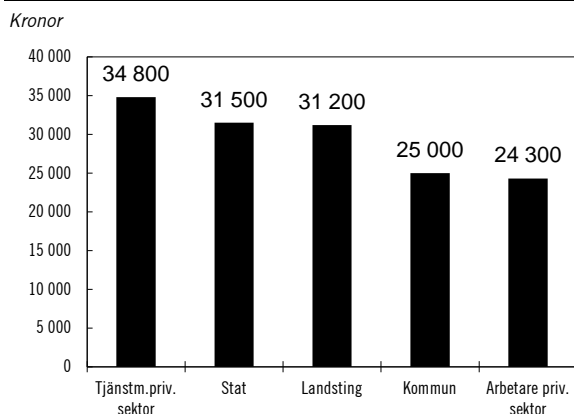
⁶ Statistiska centralbyråns arbetsmiljöundersökning som genomförs vartannat år på uppdrag av Arbetsmiljöverket. Undersökningen omfattar cirka 130 frågor inom olika områden. Antal svarande var 12 270, varav 685 var anställda i staten, dvs. 5,6 procent av de svarande. Undersökningen genomförs vartannat år.

3.8 Lönenivåerna och lönebildningen

Lönenivåer i staten

I diagram 3.8 redovisas den genomsnittliga månadslönen för olika sektorer på arbetsmarknaden 2011. Den genomsnittliga månadslönen i staten uppgick till 31 500 kronor. Medellönen på arbetsmarknaden totalt var 29 000 kronor⁷.

Diagram 3.8 Genomsnittlig månadslön i olika sektorer på arbetsmarknaden 2011

Källa: Statistiska centralbyrån.

Löneutvecklingen i staten

Arbetsgivarverket träffar som arbetsgivarpart avtal på statens vägnar med de fackliga parterna Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR/S, P, O), Sveriges Akademikers Centralorganisation Staten (Saco-S) samt Facket för service och kommunikation (SEKO).

Gällande ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten avser perioden 1 oktober 2010–30 september 2012 (RALS 2010–2012) vad gäller SEKO och OFR/S, P,O. Avtalet med Saco-S (RALS 2010-T) är inte tidsbegränsat och gäller fr.o.m. den 1 oktober 2010 tills vidare.

Arbetsgivarverket har tagit fram uppgifter om den kollektiva löneutvecklingen 1997–2011 kopplat till årstakt, se tabell 3.10.

Tabell 3.10 Nominell och real löneutveckling i statlig sektor, 1997–2010

Procent

Statistikperiod sept–sept	Avtalsperiod för centrala avtal	Löneutv. års-takt	Förändring i KPI ¹	Real löneutv. i årstakt
1997–1998	RALS ² 1998–2001	3,8	-0,1	3,9
1998–1999	RALS 1998–2001	3,8	0,4	3,4
1999–2000	RALS 1998–2001	3,8	1,0	2,8
2000–2001	RALS 2001	4,2	2,5	1,7
2001–2002	RALS 2002–2004	3,8	2,1	1,7
2002–2003	RALS 2002–2004	3,6	1,9	1,7
2003–2004	RALS 2002–2004	3,4	0,4	3,0
2004–2005	RALS 2004–2007	3,1	0,4	2,7
2005–2006	RALS 2004–2007	3,2	1,4	1,8
2006–2007	RALS 2004–2007	3,2	2,2	1,0
2007–2008	RALS 2007–2010	3,7	3,5	0,2
2008–2009	RALS 2007–2010	3,4	-0,3	3,7
2009–2010	RALS 2007–2010	4,1	1,3	2,8
2010–2011	RALS 2010–2012/ RALS-T	2,6	2,6	0,0
Genomsnittlig årlig ökning 1997–2011		3,6	1,4	2,2

Källa: Arbetsgivarverket.

¹ Förändringen är beräknad som förändring i årsmedeltal.

² RALS: Ramavtal om löner m.m. för arbetstagare i staten.

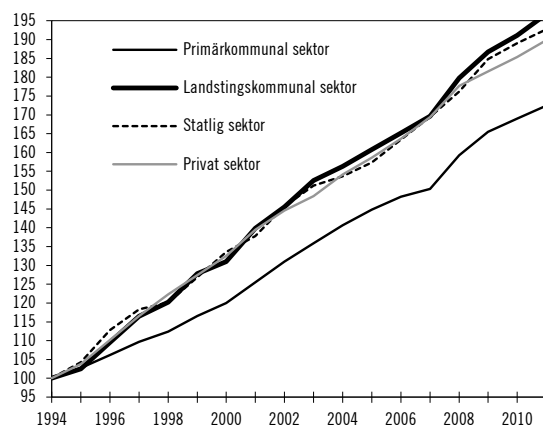
Utvecklingen av genomsnittliga löner

Löneutvecklingstakten inom det statliga området har förhållandevis väl följt utvecklingen på arbetsmarknaden i övrigt, enligt jämförande statistik från tiden efter ramanslagsreformen. Mellan 1994 och 2011 uppgick löneutvecklingen inom landstingen till 96,8 procent, inom den statliga sektorn till 92,7 procent och inom den privata sektorn till 89,8 procent. Under samma period var löneutvecklingen inom den kommunala sektorn 72,4 procent.

⁷ Alla tjänsters heltidslöner summeras och divideras med antalet tjänster.

Diagram 3.9 Utvecklingen av genomsnittliga löner i olika sektorer på arbetsmarknaden 1994–2011

Index 1994=100

Källa: Statistiska centralbyrån.

Anm. Uppgifterna avser nominella löner och är rensade med hänsyn till strukturella förändringar i utbildningsnivå, ålder och kön.

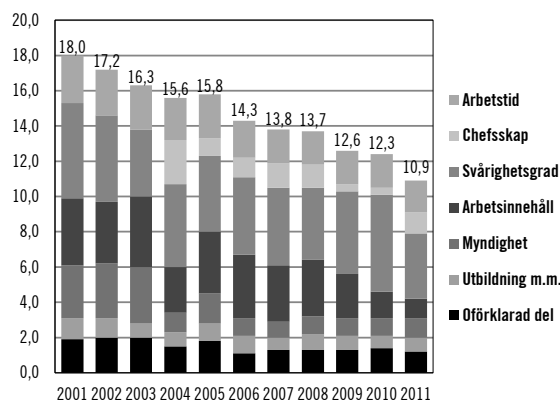
Löneskillnaderna mellan kvinnor och män

Regeringens mål är att löneskillnaderna mellan kvinnor och män i staten ska minska. Som underlag för uppföljningen används partsgemensam statlig förhandlingsstatistik.

I september 2011 var statsanställda kvinnors genomsnittslön totalt sett 10,9 procent lägre än statsanställda mäns genomsnittslön (se diagram 3.9). År 2010 var motsvarande löneskillnad 12,3 procent. Skillnaden har minskat successivt och trenden mot en minskad löneskillnad fortsatt. År 2000 var löneskillnaden 17,7 procent och som mest sedan mätningen inleddes var den 18,0 procent 2001.

Diagram 3.10 Löneskillnader mellan kvinnor och män i staten uppdelat på förklaringsfaktorer 2001–2011

Procent

Källa: Arbetsgivarverket.

Den statistiska analys som Arbetsgivarverket har gjort visar att den genomsnittliga löneskillnaden nästan helt kan hänföras till mätbara faktorer.

Stora delar av löneskillnaden beror på att fler kvinnor än män arbetar deltid, arbetets svårighetsgrad och innehåll samt att fler män än kvinnor är chefer. Vidare påverkar det att arbetsinnehåll och löner ser olika ut hos olika myndigheter. Det finns också skillnader när det gäller utbildning, erfarenhet och i vilken region den anställde arbetar.

Den s.k. oförklarade löneskillnaden

Den löneskillnad som slutligen blir kvar, den s.k. oförklarade löneskillnaden som inte kan förklaras av den mätbara information som finns tillgänglig i den partsgemensamma statistiken, uppgick i september 2011 till ca 1,2 procent att jämföra med ca 1,4 procent 2010. Den oförklarade löneskillnaden uppgick 2007–2009 till ca 1,3 procent. Åren 2002–2003 var den som högst och uppgick då till 2,0 procent.

Förklaringsfaktorer

Som framgår av diagram 3.10 är det två faktorer som tillsammans står för mer än hälften av den totala löneskillnaden mellan kvinnor och män. Dessa två viktigaste förklaringar är att kvinnor jämfört med män oftare innehar befattningar med en lägre grupperingsnivå⁸ och att kvinnor i större utsträckning än män arbetar deltid. Skillnader i grupperingsnivå är 2011 fortfarande den viktigaste förklaringsfaktorn, även om den har minskat i betydelse med den ökade andelen chefer på låga grupperingsnivåer främst bland män. Chefsfaktorn har därmed tagit över en del av förklaringsvärdet (plus 0,8 procentenheter i förhållande till 2010). Kvinnor och män är nu mer lika fördelade på grupperingsnivå än tidigare. År 2011 var det knappt 18 procent av kvinnorna som arbetade deltid (knappt 19 procent 2010) medan motsvarande andel för männen var 8,5 procent (knappt 9 procent 2010). Det bör noteras att 94 procent av de statsanställda har en heltidsanställning. Bland kvinnorna har 93 procent en heltidsanställning att jämföra med 94 procent för männen.

⁸ Grupperingsnivåerna i BESTA, Befattningsgruppering för statistik, anger arbetsuppgifternas omfång och komplexitet samt det ansvar, den självständighet, de kunskaper och erfarenheter som deras utförande förutsätter.

Genomsnittslöner

Inom chefskollektivet hos Arbetsgivarverkets medlemmar har löneskillnaderna mellan kvinnor och män varierat under den studerade perioden. Mellan 2004 och 2011 ökade snittlönen för kvinnliga chefer från 38 034 till 47 722 kronor per månad, medan snittlönen för manliga chefer ökade från 39 434 till 45 660 kronor. År 2004 var genomsnittslönen 3,6 procent högre för manliga chefer än för kvinnliga. För 2011 visar statistiken att genomsnittslönen för kvinnliga chefer är 4,5 procent högre än för manliga. Den nya organisationen inom Försvarmakten, där personalansvaret delegerats till ca 1 600 i huvudsak manliga befäl i insatsorganisationen 2011, ger härvid genomslag.

Genomsnittlig löneutveckling

Den genomsnittliga löneutvecklingen i årstakt under statistikperioden september 2010 till september 2011 har varit högre för de kvinnliga cheferna än för de manliga. Den uppgår till 3,8 procent för de kvinnliga och 3,5 procent för de manliga cheferna i staten.

Partsgemensamt arbete

Det metodstöd som utvecklats i syfte att stödja lokala parter arbete med att säkerställa att det inte föreligger osakliga löneskillnader implementeras fortlöpande. De utbildningsseminarier som Partsrådet⁹ erbjudit om metodstöd har varit mycket efterfrågade av både arbetsgivare och fackliga representanter.

⁹ Rådet för partsgemensamt stöd inom det statliga avtalsområdet.

Bilaga

Underbilaga
Myndighetschefer och
ordförande i
styrelsemyndigheter

Bilaga

Underbilaga Myndighetschefer och ordförande i styrelsemyndigheter

Innehållsförteckning

Myndighetschefer per den 7 september 2012	31
Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2012:	36

Myndighetschefer per den 7 september 2012

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över myndighetschefer som lyder omedelbart under regeringen och som anställs genom beslut av regeringen. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 7 september 2012¹⁰.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	GD	Odenberg	Mikael
Allmänna reklamationsnämnden	Ordförande	Ahnmé Kågerman	Britta
Arbetsdomstolen	Ordförande	Lilja Hansson	Cathrine
Arbetsförmedlingen	GD	Bermudez-Svankvist	Angeles
Arbetsmiljöverket	GD	Sjöberg	Mikael
Arkitekturmuseet	Museichef	Rahoult	Lena
Barnombudsmannen	Barnombudsman	Malmberg	Fredrik
Blekinge tekniska högskola	Rektor	Hass	Ursula
Bolagsverket	GD	Bränström	Annika
Boverket	GD	Valik	Janna
Brottsförebyggande rådet	GD	Wennerström	Erik
Brottsoffermyndigheten	GD vik.	Wikén	Elisabeth
Centrala studiestödsnämnden	GD	Gellerbrant Hagberg	Christina
Dans- och cirkushögskolan	Rektor	Lilja	Efva
Datainspektionen	GD	Gräslund	Göran
Diskrimineringsombudsmannen	Ombudsman	Broberg	Agneta
Domstolsverket	GD	Thorblad	Barbro
Ekobrottsmyndigheten	GD	Fröjelin	Eva
Ekonomistyrningsverket	GD	Wikström	Mats
Elsäkerhetsverket	GD	Falemo	Elisabet
Energimarknadsinspektionen	GD	Fredriksson	Yvonne
Exportkreditnämnden	GD	Apelman	Karin
Fastighetsmäklarinspektionen	Ordförande	Westberg	Eva
Finansinspektionen	GD	Andersson	Martin
Finanspolitiska rådet	Kanslichef	Sonnegård	Joakim
Folke Bernadotteakademin	GD vik.	Alberoth	Jonas
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)	GD	Annerberg	Rolf
Fortifikationsverket	GD	Karlström	Urban
Forum för levande historia	Överintendent	Franck	Eskil
Försvarets materielverk	GD	Erixon	Lena
Försvarets radioanstalt	GD	Åkesson	Ingvar
Försvarexportmyndigheten	GD	Hammarström	Ulf
Försvarshögskolan	Rektor	Enmark	Romulo
Försvarsmakten	ÖB	Göranson	Sverker

¹⁰ På grund av särskilda bestämmelser ingår inte Arbetsgivarverket, Regeringskansliet och Verket för högskoleservice i sammanställningen.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Försvarsunderrättelsesdomstolen	Ordförande	Viksten	Runar
Försäkringskassan	GD	Eliasson	Dan
Gymnastik- och idrottshögskolan	Rektor	Henriksson-Larsén	Karin
Göteborgs universitet	Rektor	Fredman	Pam
Havs- och vattenmyndigheten	GD	Risinger	Björn
Högskolan Dalarna	Rektor	Hilliges	Marita
Högskolan i Borås	Rektor	Brorström	Björn
Högskolan i Gävle	Rektor	Johansson	Maj-Britt
Högskolan i Halmstad	Rektor	Alexandersson	Mikael
Högskolan i Skövde	Rektor	Karlsson	Sigbritt
Högskolan Kristianstad	Rektor	Carlsson	Lars
Högskolan på Gotland	Rektor	Tholin	Jörgen
Högskolan Väst	Rektor	Norén	Kerstin
Högskoleverket	Universitetskansler	Haikola	Lars
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	GD	Qvarfort	Anne-Marie
Inspektionen för socialförsäkringen	GD	Molander	Per
Inspektionen för strategiska produkter	GD	Ekman Duse	Andreas
Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	GD	Åslund	Olof
Institutet för rymdfysik	Föreståndare	Eliasson	Lars
Institutet för språk och folkminnen	GD	Johansson-Lind	Ingrid
Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (Sadev)	GD	Törnqvist	Gunilla
Internationella programkontoret för utbildningsområdet	GD	Melin	Ulf
Justitiekanslern	JK	Skarhed	Anna
Kammarkollegiet	GD	Ljungh	Claes
Karlstads universitet	Rektor	Bergenheim	Åsa
Karolinska institutet	Rektor	Wallberg-Henriksson	Harriet
Kemikalieinspektionen	GD	Cromnier	Nina
Kommerskollegium	GD	Johansson	Lena
Kompetensrådet för utveckling i staten	Direktör	Johns	Lärke
Konjunkturinstitutet	GD	Dillén	Mats
Konkurrensverket	GD	Sjöblom	Dan
Konstfack	Rektor	Lantz	Maria
Konsumentverket	GD och KO	Larsson	Gunnar
Kriminalvården	GD	Öberg	Nils
Kronofogdemyndigheten	Rikskronofogde	Liedström Adler	Eva
Kungl. biblioteket	Riksbibliotekarie	Herdenberg	Gunilla
Kungl. Konsthögskolan	Rektor	Wrange	Måns
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Rektor vik.	Rydinger Alin	Cecilia
Kungl. Tekniska högskolan	Rektor	Gudmundson	Peter
Kustbevakningen	GD	Melin	Judith
Lantmäteriet	GD	Kjellson	Bengt
Linköpings universitet	Rektor	Dannetun	Helen

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Linnéuniversitetet	Rektor	Hwang	Stephen
Livruskammaren och Skokloster slott med Stiftelsen Hallwylska palatset	Överintendent	Hagberg	Magnus
Livsmedelsverket	GD	Andersson	Inger
Lotteriinspektionen	GD	Hallstedt	Håkan
Luftfartsverket	GD	Allard	Thomas
Luleå tekniska universitet	Rektor	Sterte	Johan
Lunds universitet	Rektor	Eriksson	Per
Läkemedelsverket	GD	Åkerman	Christina
Länsstyrelsen i Blekinge län	Landshövding	Andnor Bylund	Berit
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Landshövding	Norralfalk	Maria
Länsstyrelsen i Gotlands län	Landshövding	Schelin Seidegård	Cecilia
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	Landshövding	Holmberg	Barbro
Länsstyrelsen i Hallands län	Landshövding	Lövdén	Lars-Erik
Länsstyrelsen i Jämtlands län	Landshövding	Bohlin	Britt
Länsstyrelsen i Jönköpings län	Landshövding	Akhtarzand	Minoo
Länsstyrelsen i Kalmar län	Landshövding	Carlsson	Stefan
Länsstyrelsen i Kronobergs län	Landshövding	Alsér	Kristina
Länsstyrelsen i Norrbottens län	Landshövding vik.	Antti	Johan
Länsstyrelsen i Skåne län	Landshövding	Pålsson	Margareta
Länsstyrelsen i Stockholms län	Landshövding	Heister	Chris
Länsstyrelsen i Södermanlands län	Landshövding	Könberg	Bo
Länsstyrelsen i Uppsala län	Landshövding	Egardt	Peter
Länsstyrelsen i Värmlands län	Landshövding	Eriksson	Eva
Länsstyrelsen i Västerbottens län	Landshövding vik.	Heijer	Birgitta
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	Landshövding	Källstrand	Bo
Länsstyrelsen i Västmanlands län	Landshövding	Skogö	Ingemar
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	Landshövding	Bäckström	Lars
Länsstyrelsen i Örebro län	Landshövding	Frebran	Rose-Marie
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Landshövding	Nilsson	Elisabeth
Malmö högskola	Rektor	Bengtsson	Stefan
Marknadsdomstolen	Ordförande	Carlson	Per
Medlingsinstitutet	GD	Stråth	Claes
Migrationsverket	GD	Danielsson	Anders
Mittuniversitetet	Rektor	Söderholm	Anders
Moderna museet	Överintendent	Birnbaum	Daniel
Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)	GD	Älfvåg	Carl
Myndigheten för internationella adoptionsfrågor	GD	Camving	Meit
Myndigheten för kulturanalys	Direktör	Frykholm	Clas-Uno
Myndigheten för radio och tv	GD	Larsson	Magnus
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	GD	Lindberg	Helena
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	GD	Hjalmarsson	Dan
Myndigheten för utländska investeringar i Sverige	GD vik.	Ljudén	Bengt-Åke
Myndigheten för vårdanalys	Direktör	Lennartsson	Fredrik
Myndigheten för yrkeshögskolan	GD	Enochsson	Pia
Mälardalens högskola	Rektor	Röding	Karin

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldermarsudde	Överintendent	Arell	Berndt
Naturhistoriska riksmuseet	Överintendent	Westerberg	Jan Olov
Naturvårdsverket	GD	Ågren	Maria
Nordiska Afrikainstitutet	Direktör	Norberg	Carin
Operahögskolan i Stockholm	Rektor	Aspegren	Magnus
Patent- och registreringsverket	GD	Ås Sivborg	Susanne
Patentbesvärslagen	Ordförande	Strömberg	Peter
Pensionsmyndigheten	GD	Westling Palm	Katrin
Polarforskningssektariatet	Föreståndare	Dahlbäck	Björn
Post- och telestyrelsen	GD	Marby	Göran
Presstödsnämnden	Kanslichef	Finnström	Åsa
Revisorsnämnden	Direktör vik.	Diamant	Adam
Riksantikvarieämbetet	Riksantikvarie	Amréus	Lars
Riksarkivet	Riksarkivarie	Jordell	Björn
Riksgäldskontoret	Riksgäldsdirektör	Lundgren	Bo
Rikspolisstyrelsen	Rikspolischef	Svenson	Bengt
Riksutställningar	GD	Forssell	Staffan
Rymdstyrelsen	GD	Norberg	Olle
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-Rådet)	GD	Lindh	Åsa
Rättsmedicinalverket	GD	Zelmin-Ekenhem	Erna Ann- Catrine
Sjöfartsverket	GD	Zetterdahl	Catrine
Skatteverket	GD	Hansson	Ingemar
Skogsstyrelsen	GD	Stridsman	Monika
Skolväsendets överklagandenämnd	Direktör	Heiborn	Anders
Smittskyddsinstitutet	GD	Carlson	Johan
Socialstyrelsen	GD	Holm	Lars-Erik
Specialpedagogiska skolmyndigheten	GD	Bååth	Greger
Statens beredning för medicinsk utvärdering	Direktör	Rosén	Måns
Statens bostadskreditnämnd	GD	Magnusson	Lars
Statens energimyndighet	GD	Brandsma	Erik
Statens fastighetsverk	GD	Norell	Thomas
Statens folkhälsoinstitut	GD	Wamala	Sarah
Statens försvarshistoriska museer	Överintendent	Bengtsson	Staffan
Statens geotekniska institut	GD	Karlsson	Åsa-Britt
Statens haverikommission	GD	Ytterberg	Hans
Statens historiska museer	Överintendent	Jansén	Maria
Statens institutionsstyrelse	GD	Ehliasson	Kent
Statens jordbruksverk	GD	Denneberg	Leif
Statens järnvägar	GD	Dahlborg	Lennart
Statens konstråd	Direktör	Malm	Magdalena
Statens kulturråd	GD	Johansson	Kennet
Statens maritima museer	Överintendent	Olsson	Robert
Statens medieråd	Direktör	Thorslund	Ewa
Statens museer för världskultur	Överintendent	Houby-Nielsen	Sanne
Statens musikverk	GD	Westerberg	Stina

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Statens servicecenter	GD vik.	Jönsson	Stig
Statens skolinspektion	GD	Begler	Ann-Marie
Statens skolverk	GD	Ekström	Anna
Statens tjänstepensionsverk	GD	Nykvist	Ann-Christin
Statens va-nämnd	Ordförande	Ståhl	Kurt
Statens veterinärmedicinska anstalt	GD	Mattsson	Jens
Statens väg- och transportforskningsinstitut	GD	Bjelfvenstam	Jonas
Statistiska centralbyrån	GD	Lundgren	Stefan
Statskontoret	GD	Gustafsson	Yvonne
Stockholms dramatiska högskola	Rektor	Gyberg	Bo-Erik
Stockholms universitet	Rektor	Bremer	Kåre
Strålsäkerhetsmyndigheten	GD vik.	Hassel	Fredrik
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC)	GD	Holmqvist	Hans-Eric
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	GD	Petri Gornitzka	Charlotte
Svenska institutet	GD	Rembe	Annika
Svenska institutet för Europapolitiska studier (Sieps)	Direktör	Stelling	Anna
Sveriges geologiska undersökning	GD	Magnusson	Jan
Sveriges lantbruksuniversitet	Rektor	Sennerby Forsse	Lisa
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)	GD	Häll Eriksson	Lena
Säkerhetspolisen	GD	Thornberg	Anders
Södertörns högskola	Rektor	von Wright	Moira
Talboks- och punktskriftsbiblioteket	Bibliotekschef	Esaiasson	Roland
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	GD	Hulth-Backlund	Gunilla
Tillväxtverket	GD vik.	Böhlin	Birgitta
Totalförsvarets forskningsinstitut	GD	Lind	Jan-Olof
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet	GD	Ågren	Birgitta
Trafikanalys	GD	Saxton	Brita
Trafikverket	GD	Malm	Gunnar
Transportstyrelsen	GD	Widlert	Staffan
Tullverket	Generaltulldirektör	Mattsson	Therese
Umeå universitet	Rektor	Gustafsson	Lena
Ungdomsstyrelsen	GD	Nilsson	Per
Uppsala universitet	Rektor	Åkesson	Eva
Verket för innovationssystem (Vinnova)	GD	Brogren	Charlotte
Vetenskapsrådet	GD	Millnert	Mille
Åklagarmyndigheten	Riksåklagare	Perklev	Anders
Örebro universitet	Rektor	Schollin	Jens
Överklagandenämnden för studiestöd	Direktör	Törnered	Mats

Ordförande i styrelsemyndigheter per den 1 september 2012

Regeringen redovisar nedan en sammanställning över ordförandena i de myndigheter som leds av en styrelse. Sammanställningen redovisar förhållandena per den 1 september 2012.

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Affärsverket svenska kraftnät	Landshövding	Källstrand	Bo
AP-fonden Första	GD	Karlström	Urban
AP-fonden Andra	VD	Arwidson	Marie S
AP-fonden Tredje	F.d. statsråd	Nuder	Pär
AP-fonden Fjärde	Direktör	Caneman	Monica
AP-fonden Sjätte	Civilekonom	Lindsö	Ebba
AP-fonden Sjunde	Landshövding	Källstrand	Bo
Arbetsförmedlingen	VD	Johansson	Christina
Arbetsgivarverket	F.d. landshövding	Tunhammar	Göran
Blekinge tekniska högskola	Marknadsekonom	Seddigh	Akbar
Dans- och cirkushögskolan	F.d. rektor	Stark	Agneta
Exportkreditnämnden	VD	Roxendal	Jan
Finansinspektionen	F.d. statsråd	Westerberg	Bengt
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	Executive boardmember	Ställdal	Ewa
Försvarets materielverk	VD	Nilsson	Sven-Christer
Försvarshögskolan	Landshövding	Egardt	Peter
Gymnastik- och idrottshögskolan	Direktör	Lundquist	Bo
Göteborgs universitet	Styrelseordförande	Bennet	Carl
Högskolan Dalarna	Direktör	Samuelsson	Peter
Högskolan i Borås	Regionråd	Andersson	Roland
Högskolan i Gävle	F.d. landshövding	Ericsson	Lars Eric
Högskolan i Halmstad	Generaltulldirektör	Starrin	Karin
Högskolan i Skövde	Docent	Wass	Urban
Högskolan Kristianstad	Riksdagsledamot	Björkman	Jan
Högskolan på Gotland	F.d. länspolismästare	Götblad	Carin
Högskolan Väst	F.d. statsråd	Nygren	Jan
Karlstads universitet	F.d. ambassadör	Winberg	Margareta
Karolinska institutet	Riksdagsledamot	Eberstein	Susanne
Konstfack	Författaren	Thorgren	Gunilla
Konstnärsnämnden	Dekan	Elam	Ingrid
Kungl. Konsthögskolan	F.d. riksarkivarie	Lidman	Tomas
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	F.d. statssekreterare	Eliasson	Kerstin
Kungl. Tekniska högskolan	VD	Eckholm	Börje
Lantmäteriet	F.d. GD	Sandebring	Hans
Linköpings universitet	F.d. statsråd	Westerberg	Bengt

<u>Myndighet</u>	<u>Titel</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>
Linnéuniversitetet	Professor	Brändström	Dan
Lotteriinspektionen	F.d. hovrättslagman	Zachrisson	Ann-Christine
Luftfartsverket	F.d. GD	Billinger	Nils Gunnar
Luleå tekniska universitet	Professor	Ullenius	Christina
Lunds universitet	F.d. statsråd	Wallström	Margot
Läkemedelsverket	Direktör	Larson	Mats
Malmö högskola	Regionchef	Östling Ollén	Eva
Mittuniversitetet	T.f. GD	Böhlin	Birgitta
Myndigheten för vårdanalys	F.d. riksrevisor	Lindström	Eva
Mälardalens högskola	F.d. VD	Caesar	Madeleine
Operahögskolan i Stockholm	F.d. finansborgarråd	Axén Olin	Kristina
Post- och telestyrelsen	Civilekonom	Hedén	Åke
Pensionsmyndigheten	Landshövding	Könberg	Bo
Riksgäldskontoret	F.d. kanslichef	Nilsson	Ove
Rymdstyrelsen	Landshövding	Egardt	Peter
Sjöfartsverket	Egen företagare	Sundling	Jan
Skogsstyrelsen	VD	Söderberg	Lena
Statens fastighetsverk	Direktör	Alvemur	Christer
Statens järnvägar	Senior adviser	Vikström	Bo
Statens kulturråd	F.d. VD	Brunnberg	Kerstin
Statens servicecenter	T.f. GD	Böhlin	Birgitta
Statens tjänstepensionsverk	Riksgäldsdirektör	Lundgren	Bo
Statens väg- och transportforskningsinstitut	Kommunikationskonsult	Grönlund Krantz	Anna
Stockholms dramatiska högskola	F.d. GD	Wigzell	Kerstin
Stockholms universitet	F.d. justitieråd	Heckscher	Sten
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	GD	Sjöstrand	Mats
Sveriges lantbruksuniversitet	Civilekonom	Petersson	Ingrid
Södertörns högskola	Vice VD	Batljan	Ilija
Tillväxtverket	Landshövding	Heister	Chris
Totalförsvarets forskningsinstitut	Direktör	Lindencrona	Eva
Trafikverket	F.d. GD	Sjöstrand	Mats
Transportstyrelsen	Kommunalråd	Gunnarsson	Carola
Umeå universitet	Direktör	Johansson-Hedberg	Birgitta
Uppsala universitet	Ekonomie doktor	Dalborg	Hans
Verket för innovationssystem (Vinnova)	Direktör	Johansson	Hasse
Verket för högskoleservice	Rektor	Röding	Karin
Vetenskapsrådet	Styrelseordförande	Anell	Lars
Örebro universitet	F.d. GD	Sandebring	Hans